Bundel - Commissie Samenleving van 25 januari 2022

0 Digitaal inchecken (19:15 - 19:30)

1 19:30 - Opening

2 19:33 - Vaststellen agenda d.d. 25 januari 2022
- Agenda_Commissie_Samenleving_25_januari_2022

3 19:35 - Adviezenlijst vergadering gecombineerde commissie Samenleving en Grondgebied d.d. 7 december 2021
- Concept adviezenlijst gecombineerde commissie Samenleving & Grondgebied 7 december 2021
- Bijlage 1 Toezeggingen gecombineerde commissie Samenleving en Grondgebied 7 december 2021

4 19:40 - Lijst ingekomen stukken
- Ingekomen_stukken (10122021 - 21012022).docx

5 19:45 - Evaluatie jaarwisseling 2021-2022
Status: bespreken
Portefeuillehouder: mr. drs. W. Gradisen
Toelichting door: politie
- Memo Evaluatie jaarwisseling 2021-2022
- Schaderapport gemeente jaarwisseling 2021-2022
- Verslag M&M Security jaarwisseling 2021-2022
- Verslag Politie jaarwisseling 2021-2022

6 20:00 - Presentatie Destion
Status: presentatie - toelichting over Prestatieafspraken
Portefeuillehouder: drs. K. Peters
- Presentatie Mook en Middelaar 25-01-2022.pptx

7 20:15 - Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR
Status: om advies
Portefeuillehouders: mr. drs. W. Gradisen en drs. K. Peters
- Raadsvoorstel Kaders meerjarenbegroting 2023-2026 MGR_ondertekend
- Bijlage 1 Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR
- Bijlage 2 Raadsbesluit Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR
- Bijlage 3 Zienswijze kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR

8 20:30 - Verordening leerlingenvervoer
Status: om advies
Portefeuillehouder: P. Baneke
- Raadsvoorstel Verordening bekostiging leerlingenvervoer_ondertekend
- Raadsbesluit Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2022
- Bijgehouden wijzigingen concept-verordening
- Bijlage 1 bij raadsvoorstel: Wat is er nieuw

9 20:45 - Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio deel 1
Status: om advies
Portefeuillehouder: drs. K. Peters
- Raadsvoorstel Verstedelijkingsstrategie Groen Metropoolregio deel 1_ondertekend
- Raadsbesluit Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio
- Bijlage 1 deel 1_20210630-Verstedelijkingsstrategie ANF verstedelijkingsconcept
- Bijlage 1 deel 2 20210630-Verstedelijkingsstrategie ANF werkwijze en gebiedsuitwerking
- Bijlage 2 Onderzoek Kieskompas ‘Ruimte voor uitdagingen - verstedelijking’ (28 juni 2021)

10 21:05 - Zienswijze oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's
Status: om advies
Portefeuillehouder: mr. drs. W. Gradisen
- Raadsvoorstel Oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's_ondertekend
- Bijlage 1 Raadsbesluit zienswijze oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's
- Bijlage 2 Brief Oprichting Stichting Risicobeheer 28 oktober 2021
- Bijlage 3 Ontwerpbesluit oprichting stichting risicobeheer veiligheidsregio’s

11 21:20 - Wijzigingsverordering hondenbelasting 2022 en forensenbelasting 2022
Status: om advies
Portefeuillehouder: G.J.M. Wienhoven
- Raadsvoorstel Eerste wijziging belastingverordeningen 2022 (versie raad 2022-02-03)
- Raadsbesluit Eerste wijziging belastingverordeningen 2022 (versie raad 2022-02-03)

Raadsbesluit Eerste wijziging verordening forensenbelasting 2022 (versie raad 2022-02-03)
Raadsbesluit Eerste wijziging verordening hondenbelasting 2022 (versie raad 2022-02-03)

12 21:30 - Rondvraag

13 21:35 - Sluiting

Gemeente Mook en Middelaar

Agenda Commissie Samenleving

Datum	25-01-2022
Tijd	19:30 - 21:35
Locatie	Digitaal
Voorzitter	F.N. Dillerop

0	**Digitaal inchecken (19:15 - 19:30)**
1 19:30	**Opening**
2 19:33	**Vaststellen agenda d.d. 25 januari 2022**
3 19:35	**Adviezenlijst vergadering gecombineerde commissie Samenleving en Grondgebied d.d. 7 december 2021**
4 19:40	**Lijst ingekomen stukken**
5 19:45	**Evaluatie jaarwisseling 2021-2022** Status: bespreken Portefeuillehouder: mr. drs. W. Gradisen Toelichting door: politie
6 20:00	**Presentatie Destion** Status: presentatie - toelichting over Prestatieafspraken Portefeuillehouder: drs. K. Peters
7 20:15	**Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR** Status: om advies Portefeuillehouders: mr. drs. W. Gradisen en drs. K. Peters
8 20:30	**Verordening leerlingenvervoer** Status: om advies Portefeuillehouder: P. Baneke
9 20:45	**Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio deel 1** Status: om advies Portefeuillehouder: drs. K. Peters
10 21:05	**Zienswijze oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's** Status: om advies Portefeuillehouder: mr. drs. W. Gradisen

11 **Wijzigingsverordering hondenbelasting 2022 en forensenbelasting 2022**
21:20 Status: om advies

Portefeuillehouder: G.J.M. Wienhoven

12 **Rondvraag**
21:30

13 **Sluiting**
21:35

Gemeente Mook en Middelaar

Adviezenlijst

Gecombineerde commissie Samenleving en Grondgebied 7 december 2021

Presentielijst

Commissieleden:	de heer Leenders (CDA) de heer van der Linden (DGP) de heer Kamp (GroenLinks) mevrouw Roozendaal (GroenLinks) de heer Broekmans (PvdA) mevrouw de Vito (VVD) de heer Brinkhoff (VVD) mevrouw Mulders (DGP) de heer Heisen (PvdA) de heer Jongen (CDA) de heer van Santwijk (NatuurlijkGroen)
Afwezig:	-
Voorzitter:	de heer Dillerop (PvdA)
Commissiegriffier:	de heer Zoodsma
Portefeuillehouders:	de heer Gradisen (burgemeester) de heer Baneke (wethouder) mevrouw Peters (wethouder) de heer Wienhoven (wethouder)
Gemeentesecretaris:	mevrouw Smits
Overige genodigden:	de heer Pouwels, de heer de Vries, de heer Berens, de heer Donders, de heer Berben (ambtelijke ondersteuning)

Aanvangstijd: 19.30 uur Sluitingstijd: 22.14 uur

Geluidsopnamen

Geluidsfragmenten van de vergadering zijn per agendapunt terug te luisteren op
https://ris2.ibabs.eu/Calendar/Index/MookenMiddelaar

Adviezenlijst

1 Opening

- De voorzitter opent de vergadering. Heet allen welkom, ook de luisteraars via de website en GL8.
- De voorzitter loopt de presentielijst na en legt de regels uit m.b.t. het digitaal vergaderen.
- Er zijn geen berichten van verhindering ontvangen.

2 Vaststellen agenda d.d. 7 december 2021

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld, met de vaststelling dat in de nummering agendapunt 10 ontbreekt.

3 Adviezenlijst vergadering gecombineerde commissie Samenleving en Grondgebied d.d. 3 november 2021

De adviezenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld, met de aanpassing van natuurweiden in natuurwaarden bij de rondvraag van de heer van Santwijk (NatuurlijkGroen).
Opmerking griffier: dit is aangepast.

4 Lijst ingekomen stukken

Geen opmerkingen.

Bespreekstukken

5 Gemeentelijk Rioleringsprogramma Mook en Middelaar 2022-2026

Voorstel om te besluiten:
1. Het 'Gemeentelijk Rioleringsprogramma Mook en Middelaar, planperiode 2022 tot en met 2026' vast te stellen, conform het concept exemplaar, d.d. 30 augustus 2021.
2. Het tarief van de rioolheffing, inclusief de berekening, wordt aan u voorgelegd middels de Belastingverordening 2022. Behandeling in de raadsvergadering van 16 december 2021.

De heer Kamp (GroenLinks) over het tegengaan van het verstenen van de tuinen van de inwoners. Toezegging wethouder Wienhoven (zie bijlage 1).

Advies: Bespreekstuk voor de raad van 16 december.

6 Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenverkeer Arnhem - Nijmegen

Voorstel om te besluiten:
Wij stellen u voor om toestemming te verlenen aan het college om de gemeenschappelijke regeling BVO DRAN te wijzigen en adviseren u om geen gebruik te maken van de gelegenheid tot het uiten van wensen en bedenkingen op de voorgestelde wijzigingen.

Advies: Hamerstuk voor de raad van 16 december.

7 Opheffing Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep – Mook en Middelaar

Voorstel om te besluiten:
1. In te stemmen met het voorstel van het bestuur van de IWGM om in principe de IWGM per 1 januari 2023 op te heffen en daarbij voor de bestuurlijke vormgeving te kiezen voor model 2 uit het Eindrapport quickscan IWGM en voor de financiële afrekening te kiezen voor mogelijkheid 4 aangepast uit het Memo mogelijkheden vormgeving financiële afspraken rond WSW INTOS.

2. Ermee in te stemmen dat wij met de gemeente Gennep een convenant sluiten over de financiële lasten vanaf het jaar 2023.
3. Ons college de opdracht te geven de nodige activiteiten en (formele) stappen te ondernemen.

Er zijn vragen gesteld over hoeveel mensen er nu vanuit Mook, Gennep en derde gemeenten bij INTOS aan het werk zijn. Toezegging wethouder Peters (zie bijlage 1).

Advies: Hamerstuk voor de raad van 16 december.

8 Subsidieverordening Investeringsagenda regio Noord-Limburg

Voorstel om te besluiten:
De Subsidieverordening Investeringsagenda Regio Noord-Limburg vast te stellen.

Advies: Hamerstuk voor de raad van 16 december.

9 Wijzigingsbesluit MGR Rijk van Nijmegen – CAO aan de slag

Voorstel om te besluiten:
Het Wijzigingsbesluit Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen - CAO aan de slag vast te stellen onder voorbehoud van een door het AB MGR goedgekeurd dekkingsplan voor de extra kosten die zijn verbonden aan het in dienst nemen van de kandidaat-werkzoekenden.

Advies: Bespreekstuk voor de raad van 16 december.

11 Rondvraag

- De heer van der Linden (DGP) over de extra belijning en veiligheid van het snelfietspad. Toezegging wethouder Wienhoven (zie bijlage 1).
- De heer van Santwijk (NatuurlijkGroen) over het verkeerskundig onderzoek omtrent de ecozone en de kaderstelling met betrekking op Molenhoek-Zuid.
- De heer Heisen (PvdA) over het hergebruiken van o.a. gevelstenen, het spreken met Destion als raadscommissie en de rol van de raad met betrekking tot Molenhoek-Zuid.

12 Sluiting

De voorzitter dankt iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en sluit de vergadering om 22.14 uur.

Bijlage 1: Toezeggingen gecombineerde commissie Samenleving en Grondgebied d.d. 7 december 2021.

Aldus ongewijzigd vastgesteld door de commissies Samenleving op 25 januari 2022 en Grondgebied op 26 januari 2022.

Gemeente Mook en Middelaar

ID	Titel	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder
151	Belijning snelfietspad (F73)	Gecombineerde Commissie Samenleving en Grondgebied 07-12-2021 11. Rondvraag	De wethouder zegt toe terug te komen op de vraag of er extra belijning wordt aangebracht op het snelfietspad (F73) en zo ja, wanneer de extra belijning er gaat komen.	G.J.M. Wienhoven
150	Werkenden bij INTOS	Gecombineerde Commissie Samenleving en Grondgebied 07-12-2021 7. Opheffing Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep - Mook en Middelaar	De wethouder zegt toe terug te komen op de vraag hoeveel mensen er nu vanuit Mook, Gennep en derde gemeenten aan het werk zijn bij INTOS.	drs. K. Peters
149	Verstenen tuinen	Gecombineerde Commissie Samenleving en Grondgebied 07-12-2021 5. Gemeentelijk Rioleringsprogramma Mook en Middelaar 2022-2026	Wethouder Wienhoven zegt toe na te gaan wat de gemeenten kan doen aan het verstenen van tuinen en hierop terug te komen.	G.J.M. Wienhoven

Gemeente Mook en Middelaar

ID	Datum	Onderwerp	Afzender	Toelichting	Advies afdoening	Rubriek
2235	21-01-2022	Zienswijze gebiedsvisie Molenhoek Zuid	inwoner	Zienswijze CM 22.0234	V.K.A.	Inwoners
2234	21-01-2022	Zienswijze Molenhoek-Zuid	Inwoner	Zienswijze CM 22.0232	V.K.A.	Inwoners
2232	19-01-2022	Zienswijze Ontwerp gebiedsvisie Molenhoek Zuid	Provincie Limburg	Zienswijze CM 22.0220	V.K.A.	
2219	19-01-2022	Zienswijze Molenhoek Zuid	Stichting Duurzaam Mook en Middelaar	Zienswijze CM 22.0210	V.K.A.	
2233	19-01-2022	Zienswijze op de gebiedsvisie Molenhoek-Zuid	Inwoner	Zienswijze CM 22.0193	V.K.A.	Inwoners
2237	21-01-2022	Zienswijze gebiedsvisie Molenhoek Zuid	Inwoner	Zienswijze CM 22.0175	V.K.A.	Inwoners
2222	19-01-2022	Zienswijze Molenhoek Zuid	Animo	Zienswijze CM 22.0173	V.K.A.	
2236	21-01-2022	Zienswijze gebiedsvisie Molenhoek Zuid	Inwoner	Zienswijze CM 22.0168	V.K.A.	Inwoners
2211	18-01-2022	Zienswijze op Ontwerpgebiedsvisie Molenhoek-Zuid	Inwoner	Zienswijze CM 22.0164	V.K.A.	Inwoners
2210	18-01-2022	Zienswijze buurt gebiedsvisie Molenhoek Zuid	Buurtbewoners	Zienswijze CM 22.0117	V.K.A.	Inwoners
2185	11-01-2022	Zienswijze ontwerpgebiedsvisie Molenhoek Zuid	Tuinvereniging Middelwaert	Zienswijze CM 22.0096	V.K.A.	
2183	11-01-2022	Zienswijze Molenhoek Zuid Bos en Kuil	Bos en Kuil	Zienswijze CM 22.0093	V.K.A.	
2182	11-01-2022	Zienswijze bewoners Spijkerweg betreffende Molenhoek Zuid	Bewoners Spijkerweg	Zienswijze CM 22.0070	V.K.A.	Inwoners
2180	11-01-2022	Zienswijze Molenhoek-Zuid WoonplatforMM ouderen- en jongerenhuisvesting	Werkgroepen ouderen- en jongerenhuisvestin	Zienswijze CM 22.0034	V.K.A.	Inwoners

Gemeente Mook en Middelaar

			g van het WoonplatforMM			
2191	11-01-2022	Zienswijze Molenhoek-Zuid Duurzaamheidskaders nieuwe wijk Molenhoek Zuid	Energiecafé Mook en Middelaar	Zienswijze CM 22.003	V.K.A.	
2178	04-01-2022	Zienswijze Molenhoek Zuid	Tweewielerclub 'Rond de 1000'	Zienswijze CM 21.3851	V.K.A.	
2188	11-01-2022	Brief Toegankelijke en begrijpelijke verkiezingen 2022	diverse afzenders		V.K.A.	
2158	21-12-2021	LLTB visie Noord-Limburg-folder	LLTB		V.K.A.	
2169	22-12-2021	Jaarverslag Programmabeleid Bepalend Orgaan (PBO) GL8 2020	GL8		V.K.A.	
2159	21-12-2021	Wijzigende rol bij grondonteigening	Rijkswaterstaat		V.K.A.	
2212	18-01-2022	Besluitenlijst Collegevergadering 2022-01-04	College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
2207	11-01-2022	Zichtbaarheid voor de Gemeenteraadsverkiezingen	Social omzet		V.K.A.	
2176	04-01-2022	Herijking gemeentefonds	Raad Lelystad		V.K.A.	
2215	18-01-2022	Memo inzake Briefstemmen	Griffier Mook en Middelaar		V.K.A.	
2167	22-12-2021	Het gedoe CO2 en Stikstof 1	Ap Cloosterman		V.K.A.	
2165	21-12-2021	Samenwerkingsovereenkomst	GL8 en Omroep Berg en Dal		V.K.A.	
2198	11-01-2022	Openbare Besluitenlijst Collegevergadering 2021-12-21	College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
2195	11-01-2022	Nieuwjaarskaart 2022	Arend en Gonda		V.K.A.	
2150	14-12-2021	T.a.v. de raadsleden wat kan de Jeugdautoriteit voor uw gemeente betekenen	jeugdautoriteit.nl		V.K.A.	
2217	18-01-2022	Nieuwsbrief week 02 2022	Raadsleden.nl		V.K.A.	Nieuwsbrieven

Gemeente Mook en Middelaar

2224	19-01-2022	Wonen en Zorg hoog op de agenda	ambassadeurs van de Taskforce Wonen en Zorg		V.K.A.	
2171	28-12-2021	Presentatie transitievisie warmte Raad MMGB	Gemeente Gennep, Bergen en Mook en Middelaar		V.K.A.	
2148	14-12-2021	Lokale partijen blijven doorgroeien	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2166	22-12-2021	Molenhoek zuid archeologische waarden	Inwoner		Ter afdoening naar B&W	
2214	18-01-2022	Digitale informatiebijeenkomst Evaluatie WerkBedrijf	WerkBedrijf		V.K.A.	Uitnodigingen
2226	19-01-2022	Wijziging VNG Model Huisvestingsverordening toevoeging regels opkoopbescherming	VNG		V.K.A.	
2193	11-01-2022	Regeerakkoord	VNG		V.K.A.	
2177	04-01-2022	Spoorzone en 5a	Natuur- en milieugroep Animo		V.K.A.	
2202	11-01-2022	Molenhoek zuid archeologische waarden	Inwoner		Ter afdoening naar B&W	Inwoners
2228	19-01-2022	Nieuwsbrief 01-17-2022	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2161	21-12-2021	Uitnodiging jaarlijkse Nieuwjaarsontmoeting insturen nieuwjaarswens	College Gedeputeerde Staten Limburg		V.K.A.	Uitnodigingen
2216	18-01-2022	Nieuwsbrief	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2155	15-12-2021	Kennisgeving	Fred van Santwijk		V.K.A.	
2164	21-12-2021	Zorgvuldigheid in digitalisering	diverse afzenders		V.K.A.	
2149	14-12-2021	Openbare Besluitenlijst Collegevergadering 2021-11-30	College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W

Gemeente Mook en Middelaar

2220	19-01-2022	Beeldspraak jan 2022	Gelders Genootschap		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2229	19-01-2022	Nieuwsbrief - Adviezen aan Rutte IV (special editie nieuwsbrief)	Clingendael		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2221	19-01-2022	Opleidingen - Word en blijf digitaal fit	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2227	19-01-2022	Nieuwsbrief 01-14-2022	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2162	21-12-2021	Motie Borstonderzoek	Gemeente Hof van Twente		V.K.A.	
2204	11-01-2022	Raadsledennieuwsbrief	VNG		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2218	19-01-2022	Aangenomen Motie OvD CDA-Transitievisie warmte	Gemeenteraad Dongen		V.K.A.	
2172	28-12-2021	Afschrift Provincie Limburg, begroting 2022	Provincie Limburg		V.K.A.	
2157	15-12-2021	Nieuwsbrief week 50 2021	Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2152	14-12-2021	Besluitenlijst-concept	Groene Metropool		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
2209	11-01-2022	Terugkijken digitale bijeenkomst Kaderbrieven GR	Nijmegen		V.K.A.	
2201	11-01-2022	Begroting 2022 incl. meerjarenraming 2023-2025 regio Noord-Limburg	Regio Noord Limburg		V.K.A.	
2225	19-01-2022	Uitnodiging informatiebijeenkomst 24-1-2022 UWV nieuw	Regio Rijk van Nijmegen		V.K.A.	Uitnodigingen
2197	11-01-2022	Nieuwsledenbrief Coronacrisis nr 38	VNG		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2147	14-12-2021	De moord op een klimaatregelaar	Ap Kloosterman		V.K.A.	
2156	15-12-2021	Versterking gemeentelijke dienstverlening naar aanleiding van de Parlementaire	VNG		V.K.A.	

Gemeente Mook en Middelaar

		Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)				
2163	21-12-2021	Openbare Besluitenlijst Collegevergadering 2021-12-07	College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
2199	11-01-2022	Ton Herings nieuwe lijsttrekker DGP	DGP		V.K.A.	
2190	11-01-2022	Focuspunten Alzheimer Nederland	Alzheimer Nederland		V.K.A.	
2174	28-12-2021	Openbare Besluitenlijst Collegevergadering 2021-12-14	College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
2186	11-01-2022	Jong & Ambtenaar 2022	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2192	11-01-2022	Uitnodiging Extra ALV 13 januari 2022	VNG		V.K.A.	Uitnodigingen
2184	11-01-2022	Eindrapport evaluatie werkbedrijf en Uitnodigingen informatiebijeenkomsten 17-1 en 24-1	MGR		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
2208	11-01-2022	Trendsportal nieuwsbrief	Trendsporta		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2223	19-01-2022	Bezwaar tegen handhaving inz niet parkeren op de stoep	Inwoner		Ter afdoening naar B&W	Inwoners
2179	04-01-2022	Kadernota 2023	RUD LN		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
2231	19-01-2022	Nieuwsbrief week 03 - 17 januari 2022	Nederlandse Vereniging voor Raadsleden		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2153	15-12-2021	Inbreng KBvG gemeenteraadsverkiezingen 2022	KBvG		V.K.A.	
2213	18-01-2022	Digitaal Magazine	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2170	22-12-2021	Kaderbrief 2023 vastgesteld door AB	Veiligheidsregio Limburg-Noord		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen

Gemeente Mook en Middelaar

2151	14-12-2021	Uitnodiging informele bestuurlijke sessies herijking gemeentefonds op 14 en 15 december a.s.	VNG		V.K.A.	Uitnodigingen
2196	11-01-2022	Nieuwsbrief	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2168	22-12-2021	Brief carnaval 2022	Veiligheidsregios Limburg		V.K.A.	
2173	28-12-2021	Nieuwsbrief week 51 2021	Raadsleden.nl		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2154	15-12-2021	Invoerdatum Omgevingswet twistpunt onder raadsleden	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2205	11-01-2022	Voortgangsnotitie januari 2022	Raden in Verzet		V.K.A.	
2175	04-01-2022	Nieuwsbrief	Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2187	11-01-2022	Brief aan Gemeenten	Stichting EHS		V.K.A.	
2160	21-12-2021	Reactie regeerakkoord aan Tweede Kamer	VNG		V.K.A.	
2181	11-01-2022	Fusietraject ambulancezorg Limburg	Ambulancezorg Limburg-Noord		V.K.A.	
2206	11-01-2022	Gemeenteraadsverkiezingen	Rainbowvote.nu		V.K.A.	
2230	19-01-2022	Nieuwsbrief - Leeromgeving - Januari 22	Nederlandse Vereniging voor Raadsleden		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2194	11-01-2022	Arbeidsmarkt voor de arbeidsmarktregio	UWV		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2200	11-01-2022	Raadsleden nieuwsbrief week 52 2021	Raadsleden.nl		V.K.A.	Nieuwsbrieven
2189	11-01-2022	Constituerende bijeenkomst samenwerking gemeenteraden Regio Noord	Gemeenteraden Regio Noord-Limburg		V.K.A.	Uitnodigingen
2203	11-01-2022	Nieuwsbrief Groene Metropoolregio	Groene Metropoolregio		V.K.A.	Nieuwsbrieven

Gemeente Mook en Middelaar

Memo

Gemeente Mook en Middelaar

Postadres: Postbus 200, 6585 ZK MOOK
Bezoekadres: Raadhuisplein 6 Mook
Telefoon: (024) 696 91 11
Fax: (024) 696 19 39
E-mail: gemeente@mookenmiddelaar.nl
Internet: www.mookenmiddelaar.nl

Aan: De leden van de Commissie Samenleving
Van: Burgemeester mr. drs. W. Gradisen
Afdeling: N.v.t
Doc. Nr.: MM22000554
Datum: 11 januari 2022
Onderwerp: Evaluatie jaarwisseling 2021-2022

Geachte leden van de Commissie Samenleving,

De jaarwisseling 2021-2022 ligt inmiddels achter ons. Een jaarwisseling waarin het hoge aantal coronabesmettingen, met de nieuwe zeer besmettelijke omicron-variant, het demissionaire kabinet geen andere keus liet dan het instellen van een algemeen vuurwerkverbod. Hierdoor mocht enkel nog zogenaamd categorie F1 vuurwerk (ook wel fop- of schertsvuurwerk) afgestoken worden. Alvorens dit (eenmalige) landelijke vuurwerkverbod werd ingesteld besloot eerder de gemeenteraad van Mook en Middelaar op 30 september 2021 tot een lokaal vuurwerkverbod. Een vuurwerkverbod dat is opgenomen in de APV. Bij de behandeling van het raadsvoorstel is toegezegd de jaarwisseling te evalueren in de Commissie Samenleving. Ter opvolging daarvan ontvangt u deze memo inclusief bijlagen.

Ter versterking van toezicht en handhaving heeft de gemeente, evenals in voorgaande jaren, een particulier beveiligingsbedrijf (M&M Security) opdracht gegeven diverse controlerondes uit te voeren in de gemeente. Een en ander was zo geregeld dat dit bedrijf direct contact kon opnemen met de surveillance van de politie, indien er een noodzaak zou zijn tot snelle opschaling bij escalaties.

Uit de diverse verslagen is op te maken dat de jaarwisseling relatief rustig en veilig is verlopen. Het politieverslag schrijft hierover: “Het landelijk vuurwerkverbod, versterkt door de corona-regelgeving, heeft enorm bijgedragen aan een rustig en veilig verloop”. Vanuit de buitendienst is aangegeven dat er op de meeste plaatsen weinig op te ruimen was en dat er dus duidelijk minder vuurwerk is afgeschoten. Het beeld wordt bevestigd door het bijgevoegde schaderapport van de gemeente.

Het lijkt een duidelijke minderheid die desondanks op bepaalde plaatsen nog zwaar vuurwerk heeft afgestoken. M&M Security schrijft tevens dat er op diverse locaties groepen mensen zijn aangesproken op vuurtjes middels vuurtonnen en vuurkorven, terwijl dit vanwege de geldende coronamaatregelen niet was toegestaan. Deze groepen mensen leverden geen openbare ordeverstoringen op en gegeven instructies vanuit toezicht en handhaving werden opgevolgd.

Er was helaas één incident aan de Middelweg dat er negatief uit springt. Op uitnodiging van bewoners op één adres aldaar, was een grote groep jongeren aanwezig. De jongeren waren grotendeels afkomstig van buiten de gemeente Mook en Middelaar. Het leidde, wellicht onder invloed van alcohol en mogelijk andere middelen, tot het afsteken van zwaar vuurwerk in de straat, waarbij tevens een vernieling aan een auto is gepleegd.

De wijkagenten hebben in het begin van het nieuwe jaar het incident direct actief opgepakt. Er is een afspraak gemaakt met de verdachte dat de schade aan de auto wordt vergoed. Indien deze afspraak alsnog niet wordt nagekomen, is de mogelijkheid aanwezig om alsnog de vernieling strafrechtelijk op te pakken.

De desbetreffende bewoners van het adres zijn inmiddels door de wijkagenten aangesproken. De betrokkenen zijn tevens uitgenodigd voor een gesprek in het gemeentehuis met de burgemeester en wijkagenten.

De bijlagen geven een uitgebreid(er) verslag van de jaarwisseling 2021-2022.

Met vriendelijke groet

De burgemeester van Mook en Middelaar,

mr. drs. W. Gradisen

Gemeente Mook en Middelaar

Schaderapport gemeente jaarwisseling 2021-2022
Gemeente Mook en Middelaar
10 januari 2021

Constateringen Buitendienst:

Ringbaan Molenhoek
Paaltje snelheidsaanduiding uit de grond getrokken.
Herstelwerkzaamheden à €60,00.

Ringbaan/Middelweg Molenhoek
Verkeersbord vernield.
Herstelwerkzaamheden à €120,00.

Halderweg Molenhoek
Verkeersbord vernield.
Herstelwerkzaamheden à €120,00.

Ringbaan Molenhoek
Spandoekframe vernield (eigendom van Harmonie Erica).
Herstelwerkzaamheden onbekend.

Mortel Mook
Plantsoentafel vernield door brandstichting.
Herstelwerkzaamheden à €160,00.

Maasdijk Mook
Verkeersspiegel vernield.
Herstelwerkzaamheden à €225,00.

Totaalsom kosten voor de gemeente Mook en Middelaar bedraagt ongeveer €685,00.

Gemeente Mook en Middelaar

Verslag M&M Security jaarwisseling 2021-2022
Aanwezig geweest van 31-12-2021 18:00 uur tot 01-01-2022 07:00 uur.

Medewerkers van M&M Security zijn gedurende de jaarwisseling 2021-2022 aanwezig geweest in de gemeente Mook en Middelaar en hebben tijdens de surveillancerondes veelvuldig gecontroleerd op de door de gemeente aangegeven hotspots en daarbij diverse personen aangesproken op ongewenste gedragingen. M&M Security had daarbij de beschikking over de directe contactgegevens van de surveillance van de politie om bij eventuele escalaties snel te kunnen communiceren.

Uit het verslag van de surveillance van M&M Security is het volgende op te maken:
Op diverse locaties zijn bewoners aangesproken op vuurtjes. Te denken valt aan een kleine oliedrum als vuurton, een bierfust als vuurton en vuurkorfen. In de voorkomende gevallen is gevraagd het vuur te doven, veiligheidsmaatregelen te nemen zoals het bijzetten van een emmer water of het verplaatsen van het vuur van de openbare ruimte naar eigen terrein.

Op diverse locaties zijn personen aangesproken op ongewenste gedragingen. Te denken valt aan het ophouden op locaties waar dit niet gewenst is zoals in het winkelcentrum en op het station en rondom andere panden/locaties waar dit overlast geeft. In sommige gevallen verliep dit contact op een normale wijze. In sommige gevallen verliep dit contact moeizaam door het gebruik van alcohol en (zwaar) vuurwerk. De medewerkers van M&M Security hebben tevens preventief gesprekken gevoerd met jeugd en hun ouders.

In het winkelcentrum te Molenhoek troffen de medewerkers van M&M Security twee winkeleigenaren aan die daar verbleven ter bescherming van hun winkels. M&M Security heeft contactgegevens gedeeld zodat de winkeleigenaren bij eventuele overlast direct contact konden opnemen.

Samenvattend werden op diverse locaties groepjes mensen aangetroffen, variërend van 2-12 personen. Grotendeels werden de aanwijzingen van de medewerkers van M&M Security opgevolgd, echter ontstonden ook situaties waarin escalatie dreigde. Het betreft situaties waarin alcohol in het spel is, groepen mensen bij elkaar komen en waarbij tevens (zwaar) vuurwerk wordt afgestoken. De jaarwisseling wordt omschreven als rustig maar op enkele momenten spannend door het gebruik van zwaar vuurwerk.

Rapportage

Inhoud: Jaarwisseling 2021-2022

Ten behoeve van: Dhr. W. Gradisen,
Burgemeester
Gemeente Mook en Middelaar

Opgemaakt: Gennep, 3 januari 2022

Auteur: Frans Coumans en Anne van Wanroij
beiden (tijdelijk)
wijkagenten

Geschiedenis
Gedurende de jaarwisseling van 2019 op 2020 vonden er binnen de gemeente Mook en Middelaar incidenten plaats. Vernielingen, overlastmeldingen en onveilige omstandigheden voor de hulpverleners waren hierbij aan de orde.
Tijdens de jaarwisseling 2021/2022 is door alle partners geïnvesteerd dergelijke escalaties tijden de jaarwisseling 2020/2021 te voorkomen.
De jaarwisseling 2021/2022 is door de inzet van alle partijen rustig verlopen.

Voorbereiding/ Inzet

Voorafgaand aan de jaarwisseling hebben er diverse overleggen plaatsgevonden tussen de politie, gemeente, jeugdwerkers. De capaciteit van de verschillende organisaties werd in beeld gebracht . Contact gegevens werden uitgewisseld.

- Uitwisseling contactgegevens horeca coördinator Venray-Gennep en horeca coördinator /wijkagenten Tweestromenland
- Uitwisseling contactgegevens horeca coördinator Venray-Gennep en surveillanten M&M security
- Uitwisseling gegevens surveillancedienst.
- Inzet van politiecapaciteit tijdens de jaarwisseling.

De extra politiecapaciteit voor het gebied Mook en Middelaar/Gennep en Bergen werd ingezet om de vuurwerkoverlast en het illegaal afsteken van vuurwerk rondom de jaarwisseling zoveel mogelijk terug te dringen.
- Woensdag 29 december 2021, vier extra collega's ingezet ten behoeve van aanpak vuurwerkoverlast (14:00 uur tot en met 23:00 uur)
- Donderdag 30 december 2021, vier extra collega's ingezet ten behoeve van aanpak vuurwerkoverlast (14:00 uur tot en met 23:00 uur)
- Vrijdag 31 december 2021, twee extra collega's ingezet ten behoeve van aanpak vuurwerkoverlast (08:30 uur tot en met 21.00 uur).

Meldingen
Op basis van de interne zoeksystemen van de politie zoals Bluespot Monitor en BVH, kan geconcludeerd worden dat het in het gebied Mook en Middelaar een veilige en rustige jaarwisseling 2021/2022 is geweest.

Uit de schriftelijke afhandeling van de dienstdoende horeca coördinator is eveneens op te maken dat er goed contact is geweest tussen M&M Security en de politie.

Uit Bluespot Monitor kan opgemaakt worden dat er geen opvallende bijzonderheden in de gemeente Mook en Middelaar hebben plaatsgevonden.
Op de Middelweg is een incident geweest met een grotere groep jongeren. Dit hebben de wijkagenten in nader onderzoek. De Burgemeester zal hierover nader geïnformeerd worden.

01-01-2122	**De Sterrenschans**	**Molenhoek**	**Overige meldingen**	**13.05**
01-01-2022	**Rijksweg**	**Mook**	**Assist Overig**	**10.41**
01-01-2022	**Rijksweg**	**Mook**	**Assist Overig**	**10.39**
01-01-2022	**Bouwsteeg**	**Middelaar**	**Assist Overig**	**02.34**
01-01-2022	**Prinsenweg**	**Molenhoek**	**Overlast jeugd**	**01.27**
01-01-2022	**Middelweg**	**Molenhoek**	**Overlast jeugd**	**00.38**
01-01-2022	**Mozartstraat**	**Molenhoek**	**Vernieling/baldadigheid**	**00.28**
31-12-2021	**Rijksweg 6**	**Molenhoek**	**Vuurwerk**	**17.24**
31-12-2021	**Heumensebaan**	**Molenhoek**	**Vuurwerk**	**14.41**
31-12-2021	**De Toverdans**	**Middelaar**	**Vuurwerk**	**14.37**
31-12-2021	**Bloemenkamp**	**Middelaar**	**Vuurwerk**	**14.36**
31-12-2021	**Karolingenstraat**	**Mook**	**Vuurwerk**	**14.40**
30-12-2021	**Lindeboom**	**Mook**	**Vuurwerk**	**21.31**
30-12-2021	**Lindeboom**	**Mook**	**Vuurwerk**	**17.18**

Evaluatie
Dit verslag betreft een politieverslag en is vanuit het oogpunt van de politie geschreven. Tevens is gebruik gemaakt van de interne zoeksystemen en interne informatiebronnen van de politie. Dankzij de goede voorbereidingen, de juiste samenwerking en de verhoogde capaciteit van verschillende organisaties kon de veiligheid voor de burgers evenals voor de hulpverleners gewaarborgd worden.
Uit de evaluatie blijkt dat het een rustige en veilige jaarwisseling is geweest. Het landelijk vuurwerkverbod, versterkt door de corona-regelgeving, heeft enorm bijgedragen aan een rustig en veilig verloop.
Uit de interviews met diverse collega's bleek de samenwerking tussen de verschillende partners op prijs gesteld te worden.

Prestatieafspraken 2022 - 2026
Gemeente Mook en Middelaar

Woningwet 2015

Proces van prestatieafspraken

- Gemeentelijke volkshuisvestingsbeleid is het vertrekpunt
- Woningcorporaties leveren een redelijke bijdrage aan dit beleid
- Tripartiet overleg (gemeente, corporatie en huurdersraad)
- Opstellen activiteitenoverzicht:
  - Bouwen of kopen van woongelegenheden
  - Bouwen of kopen van maatschappelijk vastgoed
  - Inzet voor de leefbaarheid
  - Verkoop en liberaliseren van huurwoningen
  - Kwaliteit en duurzaamheid van woningen en de directe omgeving
  - Betaalbaarheid en bereikbaarheid voor de doelgroepen
  - Huisvesting bijzondere doelgroepen
- Looptijd van vijf jaar
- Uitbrengen jaarlijks geactualiseerd bod

Activiteitenoverzicht

Bouwen van woongelegenheden

- 545 woningen in de gemeente Mook en Middelaar (16%)
- Bouwen 22 woningen in 2022
- In gesprek met ontwikkelaars voor 50 woningen
- Strategie is kleine appartementen en levensloopbestendige woningen

Bouwen van maatschappelijk vastgoed

- Er zijn geen plannen voor maatschappelijk vastgoed

Inzet voor de leefbaarheid

- Fysieke verbeterprojecten worden lokaal bepaald
- Sinds 2022 een wijkconsulent actief in de wijk
- Sociale problematieken als verwaarlozing, overlast, etc.

Activiteitenoverzicht

Verkoop en liberaliseren van huurwoningen

- 52 woningen geoormerkt voor verkoop (met woonplicht!)
- Slimmer Kopen korting (tot 30%) voor rijtjeswoningen mogelijk
- Voor omvangrijke sociale doelgroep bereikbaar
- Woningvoorraad Destion neemt niet af
- Doel is transformatie > Meer HAT en Levensloopbestendige
  > Afname gezinswoningen
- Focus op sociale huurwoningen, dus geen liberalisatie (>763,47)

Kwaliteit en duurzaamheid woningen en directe omgeving

- Onderhoud aan alle woningen (ook verkoop gelabeld)
- Verdere verduurzaming bestaande woningen < EI 1,20 (EPA-A)
- Zonnepanelen (6 kosteloos)
- Tot 2028 zonnepanelen en vanaf 2028 HT-warmtepompen

Activiteitenoverzicht

Betaalbaarheid en bereikbaarheid voor de doelgroepen

- 92% huurwoningen onder eerste aftoppingsgrens (€ 633,25)
- 5% onder tweede aftoppingsgrens (€ 678,66)
- 3% onder liberalisatiegrens (€ 752,33)
- Afspraak: 85% blijft onder de eerste aftoppingsgrens
- Gemiddelde huur is 59% van wettelijk maximaal redelijke huur
- Passend toewijzen en Europese beschikking (inkomensnorm)
- Samen met gemeente vroegsignalering bij betaalproblemen

Huisvesting bijzondere doelgroepen

- Destion hanteert een eigen woningtoewijzingssysteem
- Taakstelling vergunninghouders (statushouders)
- Afspraken over acute noodsituatie en kwetsbare burgers
- Maximaal aandeel in straat of woongebouw van 7,5%

Aedes benchmark 2021

Aedes benchmark 2021

Deelname van 268 corporaties

Aandeel sociale huurwoningen 98%

78% deelname op alle vijf onderdelen

Onderdelen benchmark:

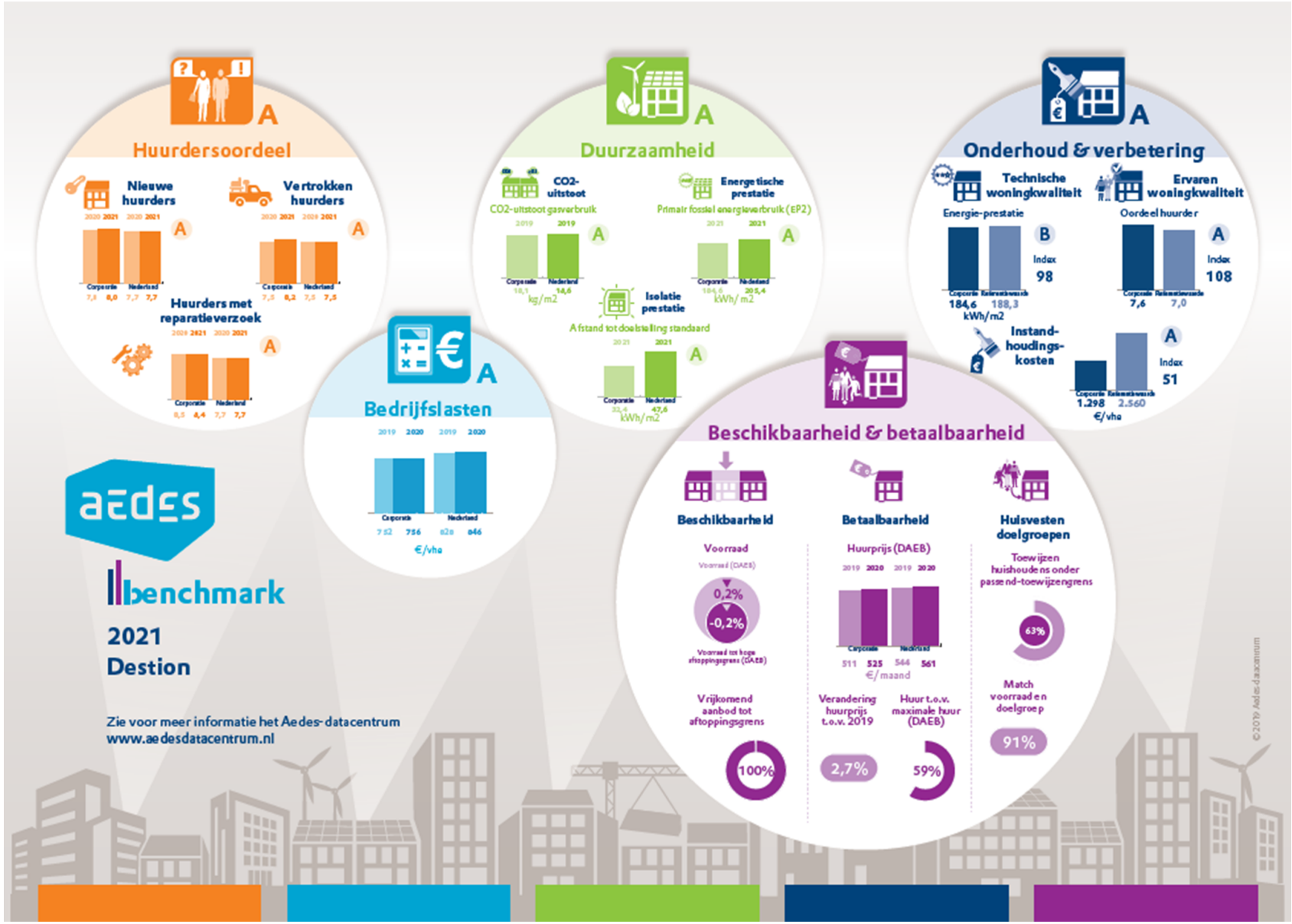
- Huurdersoordeel
- Bedrijfslasten
- Duurzaamheid
- Onderhoud en verbetering
- Beschikbaarheid en betaalbaarheid

B= gemiddeld A= beter en C= slechter dan gemiddeld

Slechts twee corporaties met een AAAA rating!

Op subonderdelen is Destion daarvan de beste

Factsheet Destion

Bedankt voor jullie aandacht!

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	**ZM21.03584**
Onderwerp	**Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR**
Datum raadsvergadering	**3 februari 2022**
Raadscommissie	Samenleving
Datum raadscommissie	25 januari 2022
Programma	Paragraaf Verbonden Partijen
Portefeuillehouder	mr. drs. W. Gradisen en drs. K. Peters

Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR

Inleiding
Op 29 november 2021 heeft de MGR een kaderbrief 2023-2026 gestuurd waarin de ontwikkelingen, keuzes en uitgangspunten voor de begroting 2023-2026 worden geschetst. Uw raad heeft de mogelijkheid om naar aanleiding van deze kaderbrief een zienswijze in te dienen bij de MGR.

Voorstel
1. Kennis te nemen van de kaders voor de meerjarenbegroting 2023-2026 MGR
2. Zienswijze op kaders 2023-2026 in te dienen conform bijgaande brief (bijlage 3).

Beoogd effect
Door middel van een zienswijze op de kaders 2023-2026 maakt u gebruik van de wettelijke middelen om uw standpunt naar voren te brengen.

Raadsvoorstel

Argumenten

De MGR bestaat op dit moment uit 2 modules: WerkBedrijf en iRvN. Daarnaast heeft de MGR een platformfunctie.

Algemeen

Wij stellen u voor uw waardering richting MGR uit te spreken voor de wijze waarop we in regionaal verband samenwerken bij de modules WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen. Wij ervaren dat de organisaties professioneel werken, gericht zijn op de vraag vanuit de regio en deskundigheid hebben ontwikkeld én blijven ontwikkelen.

Platformfunctie

De MGR biedt een platform voor samenwerkingen afstemming in de regio Rijk van Nijmegen,

In september 2021 heeft in het kader van de regionale samenwerking een bijeenkomst plaats gevonden van alle colleges van B&W van het Rijk van Nijmegen. Deze bijeenkomst stond in het teken van ontmoeting en verbinding, zeker na de Corona-periode. Bij die gelegenheid is ook gesproken over kansen en verbetermogelijkheden op het gebied van de samenwerking in de regio.
De MGR vervult voor de regio tot op heden het platform voor samenwerking en afstemming in de regio. In de zijlijn van de evaluaties WerkBedrijf en iRvN zou moeten worden bezien of deze platformfunctie, die de samenwerking in de regio moet ondersteunen, voldoende uit de verf komt en nog passend is of toch aanpassing behoeft.

Geadviseerd wordt om dit in de zienswijze op te nemen.

WerkBedrijf

WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. Iedereen verdient namelijk een (werk)plek in onze maatschappij.

Ambities

De MGR meldt in de kaderbrief de ambities op drie onderdelen: arbeidsbemiddeling, Op Weg Naar Werk en Sociale werkvoorziening. Wij onderschrijven deze algemene ambities van de MGR en we gaan er vanuit dat de MGR deze nader uitwerkt in de begroting voor 2023. Geadviseerd wordt om dit in de zienswijze op te nemen.

Kaders

De MGR schetst de kaders waarbinnen WerkBedrijf werkt. Die liggen vast in de Participatiewet, het regionale Arbeidsmarktbeleid '*Werk voorop!* en de dienstverleningsovereenkomst met WerkBedrijf.

Wet inburgering 2021

Vanaf 2022 voert Werkbedrijf enkele taken uit op grond van de Wet inburgering 2021. Wij informeerden uw raad daar al over met ons memo van 14 december 2021 en we sloten daarvoor een addendum af bij de reguliere dienstverleningsovereenkomst voor het jaar 2022. MGR deelt mee dat dit vooralsnog geen financieel effect heeft op de begroting 2022. In de loop van 2022 zullen we samen met de gemeenten in het Rijk van Nijmegen de uitvoering van de Wi2021 evalueren. Daarbij betrekken we ook de taken die door WerkBedrijf worden uitgevoerd. De MGR zal eventuele financiële gevolgen in de begroting voor het jaar 2023 verwerken.

Raadsvoorstel

Breed offensief

De MGR deelt mee de invoering van het zogenoemde Breed Offensief (wijziging van de Participatiewet om de kansen op werk van mensen met een arbeidsbeperking te vergroten) in de loop van 2022 te verwachten. De uitvoering volgt dan waarschijnlijk in 2023.

Dienstverleningsovereenkomst

Wij sloten met de MGR een meerjarige dienstverleningsovereenkomst voor de jaren 2021 en 2022. Wij zijn tevreden over deze meerjarige overeenkomst omdat dit duidelijkheid en zekerheid biedt voor alle betrokken partijen. Wij zijn voorstander van een meerjarige dienstverleningsovereenkomst voor 2023 e.v. Wij stellen voor dit in de zienswijze op te nemen.

Sociaal ontwikkelbedrijf

Begin 2021 is een initiatiefnota van SP en CDA over het sociaal ontwikkelbedrijf in de Tweede Kamer behandeld. Cedris[1], VNG[2] en Divosa[3] zonden gezamenlijk een brief aan de minister waarin zij het belang van een stevige publieke sociale infrastructuur voor het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt benadrukken. Het wachten is op een reactie van het nieuwe kabinet.

Evaluatieonderzoek WerkBedrijf

MGR liet onafhankelijk onderzoek doen naar WerkBedrijf. Dit is inmiddels afgerond en u ontving het rapport. Medio januari 2022 is een informatieve regionale bijeenkomst georganiseerd voor raadsleden. Wij verwachten dat MGR de evaluatie van WerkBedrijf met de gemeenten in het Rijk van Nijmegen (ambtelijk en bestuurlijk) bespreekt en de uitkomsten zo veel mogelijk al betrekt bij het opstellen van de begroting voor 2023. Wij stellen voor dit in de zienswijze op te nemen.

Arbeidsmarktkansen zien en pakken

MGR blijft zich richten op de externe oriëntatie op de arbeidsmarkt en het verder professionaliseren van de dienstverlening aan ondernemers. De (kwalitatieve) mismatch op de arbeidsmarkt bestaat helaas nog steeds en zal ook de komende periode de nodige tijd en investeringen van WerkBedrijf vergen. Enerzijds door het (mee)creëren van randvoorwaarden voor geschikte werkplekken bij ondernemers, anderzijds door het bieden van kwalificatietrajecten en het (blijvend) ondersteunen van kandidaten; ook na plaatsing op een werkplek.

Detacheren

Detacheren is één van de manieren om ondernemers te ondersteunen in hun personeelsvraag en kandidaten betaald te laten werken. Detacheren is bekend vanuit de SW[4] en WerkBedrijf wil dat aanbod in het detacheren van PW-kandidaten verder ontwikkelen. Vanaf 1 januari 2022 (onder voorbehoud van positieve besluitvorming) kan de MGR detacheren conform de cao Aan de slag voor een specifieke groep kandidaten met een indicatie banenafspraak of beschut werk. MGR voorziet voor de uitvoering van deze extra taak een financieel effect van € 0,3 tot € 0,4 miljoen en de MGR zal dat verwerken in de meerjarige begroting.

[1] Brancheorganisatie SW bedrijven
[2] Vereniging Nederlandse Gemeenten
[3] Brancheorganisatie Sociaal Domein
[4] Sociale werkvoorziening

Sociale werkvoorziening

Dit onderdeel heeft geen betrekking op onze gemeente omdat wij dat hebben belegd bij de IWGM.[5]

Simpel switchen: Op Weg Naar Werk

WerkBedrijf experimenteert met enkele aanbieders en gemeenten met het simpel switchen bij de arbeidsmatige dagbesteding en ontwikkelingsgerichte dagbesteding. De pilot die WerkBedrijf uitvoert is gericht op de zogenoemde stabiele groep deelnemers. Het doel is om te bepalen op welke wijze de aanbieders eenvoudig kunnen inzetten wat nodig is, of dit nu ontwikkelingsgericht is, arbeidsmatig of hybride vormen.

Project Doe je mee?

Wij informeerden uw raad over dit project met ons memo van 14 december 2021. Het project is van start gegaan. MGR rapporteert over de voortgang in de periodieke rapportages aan alle gemeenten.

Conclusie

- Wij onderschrijven de algemene ambities van WerkBedrijf en we gaan er vanuit dat de MGR deze nader uitwerkt in de begroting voor 2023.

- Conform het addendum bij de dienstverleningsovereenkomst verwachten wij dat de MGR in de loop van 2022 bijdraagt aan de regionale evaluatie van de Wet inburgering 2021. Eventuele financiële gevolgen voor WerkBedrijf zien wij graag terug in de begroting voor het jaar 2023.

- Het heeft onze voorkeur om een meerjarige dienstverleningsovereenkomst af te sluiten voor de jaren 2023 e.v..

- Wij verwachten dat de MGR de evaluatie van WerkBedrijf met de gemeenten in het Rijk van Nijmegen (ambtelijk en bestuurlijk) bespreekt en de uitkomsten zo veel mogelijk al betrekt bij het opstellen van de begroting voor 2023.

iRvN

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen en voor de MGR. Voor WerkBedrijf en de Omgevingsdienst in het Rijk van Nijmegen verzorgt iRvN tevens het functioneel Informatie- en Applicatiebeheer. Dat laatste gebeurt ook voor het overgrote deel van het applicatielandschap van Gemeente Nijmegen en daarnaast verzorgt iRvN daar waar gewenst ook het functioneel Informatie-en Applicatiebeheer voor andere gemeenten in de regio.

Samenvatting kernpunten

In de kaderbrief geeft de ICT-dienst Rijk van Nijmegen (IRvN) aan welke ontwikkelingen van belang zijn voor het opstellen van de begroting voor het jaar 2023:

1. Technologische vernieuwingen
    - o Verschuiving van gegevens van het lokale IRvN-netwerk naar het internet (‘de Cloud’)
    - o Plaats- en tijdsonafhankelijk kunnen werken met mobiele apparaten en applicaties
2. Ontwikkelingen op het gebied van informatieveiligheid

[5] Intergemeentelijke werkvoorziening Gennep Mook en Middelaar

Raadsvoorstel

- o Blijvende aandacht/indien mogelijk vooroplopen bij wetgeving rond beveiliging (BIO) en privacy (AVG).

3. Organisatorische doorontwikkelingen
   - o Landelijke samenwerking zoals Samen Organiseren en Common Ground faciliteren
   - o Aanbevelingen uit het PWC-rapport evaluatie IRvN oppakken
   - o Taakverschuiving van in beheer naar regie op beheer (incl. Cloud strategie)
4. Financiële aspecten
   - o Verwachte kostenstijging op basis van geschetste ontwikkelingen
   - o Verwerking van de tweede 1%-korting in de begroting
   - o Verwerking van de derde 1%-korting na evaluatie-rapport PriceWaterhouseCoopers (PWC)

Voorgesteld wordt om t.a.v. een tweetal punten een zienswijze in te dienen.

1. Third Party Memorandum (TPM)
Te verzoeken om als prestatieafspraak toe te voegen dat iRvN werkt aan een structurele periodieke verantwoordingscyclus om door een Third Party Memorandum (TPM), een verklaring die wordt afgegeven door een onafhankelijke auditpartij, verantwoording af te leggen aan de deelnemende gemeenten. Met een TPM krijgen wij namelijk een onafhankelijke bevestiging dat de informatiebeveiliging van iRvN voldoet aan de wet- en regelgeving. Dit is belangrijk voor ons als opdrachtgever en eindverantwoordelijke, maar ook voor verantwoording naar externen zoals de accountant en de ENSIA.

2. Mogelijke extra kosten ivm. Informatieveiligheid en formatieomvang
De MGR geeft aan dat informatieveiligheid in toenemende mate om aandacht vraagt en tevens het nemen van passende maatregelen en beveiligingsvoorzieningen. Naar verwachting zullen noodzakelijke investeringen en exploitatiekosten voor het borgen van de informatieveiligheid toenemen. Deze kostenontwikkeling is niet meegenomen in de begroting 2022-2023. Terwijl ook de opgelegde bezuinigingsopdracht vanaf 2023 nog niet is meegenomen. Dit alles betekent dat het onwaarschijnlijk is dat de inspanningen voor de informatieveiligheid binnen de huidige financiële kaders gerealiseerd kunnen worden. Dit is ook een van de conclusies uit het PWC-evaluatieonderzoek.

Ook is nog onduidelijk of de totale iRvN-formatieomvang voldoende zal zijn om alle geschetste ontwikkelingen te kunnen gaan ondersteunen.

Geadviseerd wordt daarom om hierover een zienswijze in te dienen:
Wij herkennen ons in de geschetste ontwikkelingen die de IRvN in de kaderbrief beschrijft voor de begroting 2023 voor wat betreft taakverdeling tussen de gemeente(n) en IRvN t.a.v. datasturing IRvN m.n. ondersteunend), technologische vernieuwing (helpend bij Cloud strategie en -ontwikkeling van gemeente(n) en voldoende mee kunnen in de landelijke ontwikkeling Samen Organiseren/Common Ground). Wij stellen vast dat de IRvN zich samen met de gemeente(n) inspant op het punt van voldoende maatregelen treffen rond informatieveiligheid en voor zover die de werkzaamheden van de iRvN treffen t.a.v. privacy. Ook het feit dat alle geschetste ontwikkelingen mogelijkerwijs impact hebben op de formatie-omvang is niet onrealistisch.
Wij willen daarom graag via de begroting concrete voorstellen, welke financiële impact deze ontwikkelingen individueel en per saldo hebben op de begroting iRvN 2023 en een meerjarig perspectief ontvangen.

Kanttekeningen

Op het moment van schrijven van de Kaderbrief was het AB van de MGR nog in afwachting van de resultaten van evaluatie-onderzoeken bij zowel WerkBedrijf als de IRVN (uitvoeringsmodules van de MGR). Dat betekent dat aanbevelingen en conclusies uit die onderzoeken niet zijn betrokken in de Kaderbrief. Voor onze zienswijze geldt hetzelfde. We komen in de zienswijzeprocedure bij de begroting MGR 2023-2026 en de jaarrekening 2021 in het voorjaar van 2022 in ieder geval terug op beide onderzoeken.

Duurzaamheid

n.v.t.

Participatie

Alle raden van de deelnemende gemeenten kunnen desgewenst hun zienswijze kenbaar maken.

Financiën

De MGR benadrukt dat ze de BRN-normen (Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen, zoals opgesteld door de Regionale Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen) zal hanteren bij het opstellen van de begroting van de IRvN, met als uitgangspunt een realistische begroting. Voor WerkBedrijf geldt de Septembercirculaire 2021 als basis voor de begroting ’22 en 2023-2026.

Uitvoering

De zienswijze inzake de kaders 2023-2026 wordt direct na de raadsvergadering van 3 februari 2022 verstuurd naar het DB van de MGR. Strikt genomen dient deze op 1 februari 2022 bij het DB te liggen, doch men heeft aangeven dat 4 februari 2022 akkoord is.
Het AB van de MGR is verantwoordelijk voor het opstellen van de begroting 2023 en zal de zienswijzen van de gemeenten in Rijk van Nijmegen zoveel mogelijk verwerken, dan wel met redenen/gemotiveerd niet verwerken. Een reactie op de zienswijzen volgt bij het aanbieden van de ontwerpbegroting aan de gemeenten. Gemeenten ontvangen de ontwerpbegroting 2023 voor 1 april 2022. De gemeenteraden kunnen daarop weer een zienswijze indienen.

Bijlagen

1. Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR
2. Concept-raadsbesluit
3. Concept-zienswijze raad .

Mook, 11 januari 2022

Raadsvoorstel

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
J.M.G. Smits- de Kinkelder

De burgemeester
mr. drs. W. Gradisen

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio
Rijk van Nijmegen

Datum
26 november 2021

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Beleidsmatige en financiële kaders voor meerjarenbegroting 2023 – 2026

Direct telefoonnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

In deze brief schetsen we de hoofdlijnen voor de begroting van de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) voor het jaar 2023. Net als voorgaande jaren heeft u de mogelijkheid om hierop een zienswijze te geven, nog voordat de ontwerpbegroting wordt opgesteld. Zo bent u betrokken en kunt u sturen op de inhoud van de ontwerpbegroting. De zienswijze op de kaderbrief 2023 kan tot uiterlijk 1 februari 2022 bij ons bestuur worden ingediend.

De ontwerpbegroting 2023 – 2026 bevat óók een wijziging van de vastgestelde begroting 2022. Daarom gaan we in deze kaderbrief ook in op het jaar 2022. De ontwerpbegroting ontvangt u vóór 1 april 2022. Uiteraard krijgt u daarna ook de mogelijkheid een zienswijze te geven op dat ontwerp.

De MGR heeft een platformfunctie voor de samenwerking in de regio. Daarnaast kennen we twee modules waarin werkzaamheden worden uitgevoerd: WerkBedrijf en iRvN. Onderstaand gaan we in op de financiële kaders voor de MGR als geheel en benoemen we relevante inhoudelijke ontwikkelingen voor beide modules en de platformfunctie.

Algemeen

We hanteren bij het opstellen van de begroting de kaders 2023, opgesteld door uw regionale adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen (BRN normen). De gevolgen van de BRN normen voor de module iRvN brengen we in de komende begroting in beeld. Inhoudelijk gaan we hier verder op in bij de paragraaf over de module iRvN.

De BRN normen gelden niet voor de module WerkBedrijf. Hiervoor geldt dat we de septembercirculaire 2021 hanteren voor de bepaling van de rijksbudgetten 2022 en 2023-2026.

Vanaf 2022 gaat de wet- en regelgeving rondom de rechtmatigheid wijzigen. Gemeenschappelijke regelingen worden op dat moment zelf verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. De voorbereidingen lopen. De MGR heeft de jaren 2020 en 2021 als oefenjaren gebruikt.

Platformfunctie
De MGR biedt een platform voor samenwerking en afstemming in de regio Rijk van Nijmegen.

In maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Dit betekent mogelijk iets voor de bestuurssamenstelling van de MGR. We gaan er vooralsnog vanuit dat in alle deelnemende gemeenten de colleges rond het zomerreces gevormd zijn. We zullen daarom vanaf september voor onze bestuurders in het dagelijks en algemeen bestuur een introductie in de juridische regeling MGR en in het bijzonder de mogelijkheden die de platformfunctie biedt voor samenwerking en afstemming, verzorgen. Voor onze bestuurders betrokken bij onze modules zullen we een introductie in de betreffende module verzorgen.

WerkBedrijf
WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. Iedereen verdient namelijk een (werk)plek in onze maatschappij.

Onze ambitie
We willen maatschappelijk effect realiseren op de (duurzame) arbeidsparticipatie van inwoners in de regio Rijk van Nijmegen. Onze aandacht gaat uit naar werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. We willen dat mensen aan het werk gaan en dat zij dit werk ook kunnen behouden. Hierop zijn onze inspanningen gericht. Het maatschappelijk effect vertalen we in de meerjarenbegroting 2023 en verdere jaren in ambities op drie onderdelen:

a. Arbeidsbemiddeling
   WerkBedrijf voert de Participatiewet uit met betrekking tot de ondersteuning bij arbeidsinschakeling. WerkBedrijf voert de matching van werkgevers en kandidaten uit. WerkBedrijf heeft hierbij de verantwoordelijkheid vanaf de aanmelding tot en met plaatsing en nazorg en begeleiding na plaatsing van kandidaten op de markt.
b. Arrangementen in Op Weg Naar Werk
   WerkBedrijf voert de regie over de arbeidsmatige dagbesteding. Dit houdt in dat WerkBedrijf de begeleiding inkoopt, de toeleiding en doorstroom organiseert en/of uitvoert.
c. Sociale werkvoorziening
   WerkBedrijf biedt aan de medewerkers die onder de voormalige Wet sociale werkvoorziening vallen, passend werk aan. Bij voorkeur doet WerkBedrijf dit samen met ondernemers. De onderscheiden werkvormen zijn: begeleid werken, individuele detachering en (beschutte) groepsdetachering.

De huidige arbeidsmarkt biedt kansen. We zien dat er meer vacatures dan werkzoekenden op de arbeidsmarkt zijn. Daartegenover zien we ook dat er nog steeds een (kwalitatieve) mismatch is. Deze spanning blijft een uitdaging voor ons. Via combinatietrajecten bestaande uit werk- en scholingsactiviteiten, investeren we in de kwalificatie van onze kandidaten. We ondersteunen ondernemers door te adviseren bijvoorbeeld jobcarving toe te passen, om zo de beschikbare vacature passender te maken voor onze kandidaten.

We zien ook kansen voor nieuwe (of uitbreiding van) werkgelegenheid in onze regio, voor onze kandidaten. Op het moment dat een ondernemer een vestigings- of uitbreidingswens heeft, stemmen we af met de afdelingen Economische zaken (en of Grondzaken) van uw gemeenten. Werkgelegenheid, met banen op laaggeschoold niveau in bijvoorbeeld de maak- en productiesector is wenselijk, gezien de mogelijkheden van onze kandidaten. Dit wordt nog kansrijker nu we meer groepsgewijs kunnen plaatsen (al dan niet via detacheren met behulp van de nieuwe Cao-aan de Slag).

Ontwikkelingen in beleidsmatig kader

Het beleidsmatige kader voor de realisering van maatschappelijke effecten en ambities wordt gevormd door:

- De Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving;
- Het regionale beleidskader *Werk voorop!*;
- De dienstverleningsovereenkomst tussen college en bestuur MGR.

Deze wet- en regelgeving biedt in principe voldoende ruimte om werkzoekenden in de huidige omstandigheden naar werk te bemiddelen en te begeleiden. Dit neemt niet weg dat in de komende periode wijzigingen zullen optreden. Hieronder lichten we deze op hoofdlijnen toe.

Inburgering

Per 1 januari 2022 treedt de Wet Inburgering 2021 in werking. Een deel van de taken op grond van deze wet voert WerkBedrijf uit voor de regiogemeenten. Het gaat met name om de zogenoemde Module Arbeidsmarkt en Participatie uit de Wet Inburgering. Gemeenten en WerkBedrijf hebben het voornemen hiervoor eind 2021 een addendum af te sluiten op de dienstverleningsovereenkomst. We informeren de gemeenten inhoudelijk hierover in onze ontwerpbegroting. Vooralsnog heeft deze extra taak geen financieel effect op onze begroting over 2022. De eventuele impact op de begroting 2023 bepalen we op basis van de ervaringen in 2022. Op dit moment kunnen we het financiële effect vanaf 2023 en verder nog niet bepalen.

Breed Offensief

In 2022 verwachten we dat regeringsvoorstellen de Participatiewet te wijzigen door de Tweede Kamer worden vastgesteld. Deze wetsvoorstellen zijn bekend onder de noemer Breed Offensief, een brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Een deel van de wijzigingen (met name rondom het harmoniseren van de werkwijze wettelijke loonkostensubsidie) is wel doorgevoerd, andere delen niet (onder andere aanvraagmogelijkheid voor ondersteuning op maat). Volledige invoering van de brede agenda speelt waarschijnlijk in 2022 en uitvoering in 2023.

Dienstverleningsovereenkomsten

De huidige dienstverleningsovereenkomst tussen gemeenten en WerkBedrijf kent een looptijd tot en met 2022. In het komende jaar worden de voorbereidingen getroffen een nieuwe overeenkomst af te sluiten per 1 januari 2023.

Sociaal ontwikkelbedrijf

Begin 2021 is een initiatiefnota van SP en CDA over het sociaal ontwikkelbedrijf in de Tweede Kamer behandeld. Medio 2021 hebben Cedris, VNG en Divosa in een gezamenlijke brief aan minister Koolmees het belang van een stevige publieke sociale infrastructuur voor het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt, benadrukt. Naast het maatschappelijk belang bestaat hiervoor ook een economische noodzaak. Op dit moment staan mensen aan de kant die willen en kúnnen werken, maar hierbij wel enige ondersteuning nodig hebben. We verwachten in de loop van 2022 of 2023 dat een nieuw kabinet de handschoen oppakt en er (mede) voor zorgt dat iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt.

Evaluatieonderzoek WerkBedrijf

In 2021 hebben we een (onafhankelijke) evaluatie naar WerkBedrijf en de realisatie van het maatschappelijke effect uit laten voeren. Op het moment van schrijven van de Kaderbrief 2023 wordt het evaluatieonderzoek afgerond. Ons dagelijks bestuur zal het evaluatieonderzoek medio december bespreken en vervolgens aan de deelnemende gemeenten toesturen. De resultaten en aanbevelingen uit het evaluatieonderzoek zijn nu niet in de Kaderbrief 2023 opgenomen. We gaan ervanuit dat we deze wél in onze ontwerpbegroting kunnen verwerken.

Ontwikkelingen en accenten op uitvoeringsniveau

Arbeidsmarktkansen zien en pakken
Een belangrijke rode draad in onze koers is en blijft de zoektocht naar kansen op de arbeidsmarkt. Zonder ondernemer is er geen werkplek en is er geen sprake van een geslaagde match op de arbeidsmarkt. Onze uitdaging is die externe oriëntatie op de arbeidsmarkt en het verder professionaliseren van onze dienstverlening aan ondernemers.

Momenteel zien we dat ondernemers moeilijk aan personeel kunnen komen. Er is op de huidige arbeidsmarkt zelfs sprake van meer vacatures dan werkzoekenden. Vaak gaat het om vacatures voor specialistisch werk in onder andere de zorg, techniek en bouw. Onze kandidaten zoeken juist werk voor praktisch geschoold werk. De (kwalitatieve) mismatch op de arbeidsmarkt zoals voor de coronapandemie bestaat nog steeds en zal ook de komende periode de nodige tijd en investeringen vragen. Juist daarom blijft het voor ons van belang, óók nu er meer vacatures dan werkzoekenden zijn, te investeren in werkgelegenheid voor praktisch (geschoolde) mensen. Investeringen voor een inclusieve arbeidsmarkt, een arbeidsmarkt waarop iedereen kan meedoen zijn van groot belang. Ontwikkelen van producten en het (mee)creëren van randvoorwaarden voor geschikte werkplekken bij die ondernemers, betekenen kansen op duurzaam werk voor onze kandidaten. Het gaat om verschillende interventies, zoals jobcarving, rendementscoaching van ondernemers, detacheren waardoor praktische belemmeringen bij de ondernemer weg worden genomen en openingen creëren waardoor een ondernemer kiest om eenvoudig werk in onze regio te organiseren.
Arbeidsbemiddeling blijft óók investeren in kandidaten door het bieden van kwalificatietrajecten, het ontwikkelen en ontdekken van competenties en als het nodig is ondersteuning op een werkplek (blijven) bieden.

Detacheren
Detacheren is één van de manieren om ondernemers te ondersteunen in hun personeelsvraag en kandidaten betaald te laten werken. Detacheren kennen we vanuit de SW en zetten we ook in bij de PW (bijvoorbeeld het 100-banenplan). We willen ons aanbod in het detacheren van PW-kandidaten verder ontwikkelen.

Een detachering is voor een kandidaat altijd een opstap naar regulier werk. We streven ernaar dat de kandidaat vanuit een detachering doorstroomt naar een regulier dienstverband bij een ondernemer. Detachering is daarom altijd tijdelijk. Kandidaten zo regulier mogelijk plaatsen en de plaatsing verduurzamen blijft onze focus.

Het detacheren van kandidaten kunnen we op verschillende manieren vormgeven. We onderzoeken in welke mate we met marktpartijen (private detacheerders) kunnen samenwerken om detacheren mogelijk te maken. Daarnaast kunnen we vanaf 1 januari 2022 (onder voorbehoud van positieve besluitvorming) detacheren vanuit de MGR conform de cao *Aan de slag* voor een specifieke groep kandidaten met een indicatie banenafspraak of beschut werk. We zijn momenteel met de voorbereiding hiervan bezig. We voorzien voor de uitvoering van deze extra taak een financieel effect die we in onze begroting verwerken.

We verwachten de exploitatie van de uitvoering van de cao *Aan de slag* niet kostendekkend te realiseren. Dit heeft met name te maken met dat we voor deze groep geen dekkende uurtarieven uit de markt kunnen halen. De uitvoering kan betekenen dat onze meerjarenbegroting jaarlijks tussen € 0,3 en € 0,4 miljoen uitzet. We hebben dit onderbouwd in onze brief over de uitvoering van de cao *Aan de slag*. In onze ontwerp-meerjarenbegroting stellen we een dekking voor.

Begeleiding SW op orde
SW-medewerkers hebben in de loop van hun dienstverband bij ons meer aandacht en begeleiding nodig. Uit een (kwalitatieve) uitvraag onder SW-medewerkers naar hun beleving en hun ideeën over

werk en ziekteverzuim, blijkt dat als begeleiders meer tijd en aandacht zouden kunnen geven de SW-medewerker beter gehoord wordt. Dit verhoogt het werkplezier en vermindert de stress en ziekteverzuim. We onderzoeken momenteel twee alternatieven om ziekteverzuim te verlagen. Eén alternatief is nagaan of er mogelijkheden zijn voor vervroegde (gedeeltelijke) uittreding voor SW-medewerkers (bovenop de recente mogelijkheden hiervoor in de cao WSW). Het tweede alternatief is extra investeren in begeleiding, zodat er meer aandacht is voor de SW-medewerkers. Deze kosten schatten we nu in op jaarlijks € 0,21 miljoen. In onze ontwerp-meerjarenbegroting maken we een keuze en stellen voor het gekozen alternatief een dekking voor.

Simpel switchen: Op Weg Naar Werk
Het doel van de (WMO-)voorziening arbeidsmatige dagbesteding is dat kwetsbare inwoners met enig arbeidsvermogen naar vol vermogen kunnen meedoen en zich hierin zo ver als mogelijk ontwikkelen, als het kan naar betaald werk. Onder intensieve begeleiding leveren zij enige productie op een werkplek, zonder werkdruk. Met de sluiting van de WSW en veranderingen in de Wajong vanaf 2015 is deze dagbesteding voor deze groep inwoners een noodzakelijke voorziening geworden om mee te kunnen doen.

Momenteel is WerkBedrijf met (een aantal) aanbieders en (een aantal) gemeenten aan het experimenteren met het simpel switchen bij de arbeidsmatige dagbesteding en ontwikkelingsgerichte dagbesteding. De pilot die we uitvoeren is gericht op de zogenoemde stabiele groep deelnemers. Deze deelnemers nemen deel aan dagbesteding naar vermogen en hebben baat bij bestendigen van deze dagbesteding en geen perspectief (meer) op betaald werk. Anderzijds kan het zijn dat binnen de groep deelnemers aan ontwikkelingsgerichte dagbesteding wel potentie is op het vergroten van het arbeidsvermogen. Centrale vraag is op welke wijze kunnen we bereiken dat aanbieders eenvoudig kunnen inzetten wat nodig is, of dit nu ontwikkelingsgericht is, arbeidsmatig of hybride vormen?

Per 1 januari 2023 lopen de huidige contracten met aanbieders voor de arbeidsmatige dagbesteding af. De pilot levert leerervaringen op die we mee kunnen nemen bij het nieuwe aanbestedingstraject voor (de inkoop van) intensieve begeleiding bij arbeidsmatige dagbesteding dat in 2022 start.

Project Doe je mee?
In het najaar 2021 zijn we gestart met (de voorbereidingen van) het project *Doe je mee?*. Dit is een meerjarig project (tot en met 2024) en gericht op alle bijstandsgerechtigden die in de gemeenten Beuningen, Druten, Mook en Middelaar en Nijmegen wonen. De overige gemeenten hebben gekozen voor versterking van de eigen dienstverlening aan hun bijstandsgerechtigden. De centrale vraag is hoe we een impuls kunnen geven aan brede dienstverlening voor bijstandsgerechtigden in onze regio. De kern is dat we met meer bijstandsgerechtigden in persoonlijk contact komen en beter behoeften van mensen kunnen detecteren op de leefgebieden werk, participatie, activering, financiële situatie en gezondheid. En op basis hiervan een passend vervolg aan (reguliere) dienstverlening kunnen bieden.
Kenmerken van het project zijn:
- bijstandsgerechtigden worden in gezamenlijkheid door Werk en Inkomen gesproken en in beeld gebracht;
- uitgangspunt is dat alle bijstandsgerechtigden worden gesproken; juist degenen die al langere tijd een uitkering ontvangen en niet (meer) aangemeld zijn bij WerkBedrijf;
- het in beeld brengen is niet beperkt tot werk. Ook andere leefgebieden worden meegenomen, zoals participatie, activering, financiële situatie en gezondheid.

WerkBedrijf en gemeenten geven zo gezamenlijk een impuls aan de verbetering van de dienstverlening aan individuele bijstandsgerechtigden. Voor WerkBedrijf geldt dat we baat hebben bij een omvangrijker aantal kandidaten, die een stap kunnen zetten naar werk. De verdere ontwikkeling van detacheren (zie hiervoor) biedt ook meer kansen voor kandidaten om stapsgewijs aan het werk te komen. Het project levert daarnaast input op voor de verdere ontwikkeling van de gezamenlijke

dienstverlening en producten voor bijstandsgerechtigden. Verantwoording en voortgang van het project nemen we mee in onze rapportages aan (alle) deelnemende gemeenten.

Uitgangspunten
De uitgangspunten voor het financiële kader wijzigen in 2022 en 2023 niet ten opzichte van voorgaande jaren. Dit betekent dat we:

- Administratief de financiële resultaten voor sociale werkvoorziening, participatie en arbeidsmatige dagbesteding inzichtelijk blijven maken. In 2023 wijzigt de verdeelsystematiek van rijksbudgetten. We volgen de ontwikkelingen nauwgezet op effecten voor WerkBedrijf en de afspraken over de overheveling van gemeenten naar MGR. We streven ernaar om deze effecten in onze ontwerp-meerjarenbegroting te verwerken. Voor de komende meerjarenbegroting blijft gelden dat we conform de afspraken op de financiële resultaten op de drie onderdelen begroten en verantwoorden.

- Voor *onderdeel SW* op twee sturingselementen rapporteren: ziekteverzuim en omzet (toegevoegde waarde per SW-medewerker).
  Net als in eerdere jaren houden we rekening met een kostendekkende bijdrage per gemeente voor het onderdeel SW. Er wordt een kostprijs per SE berekend. Deze prijs vormt de basis voor de bijdrage van iedere gemeenten.

- Voor *onderdeel WERK* rapporteren op (minimaal) het sturingselement: aantallen uitstroom uit de bijstand naar werk en plaatsingen op werk.
  Gemeenten leggen hun participatiebudget in.
  De bijdrage voor de loonkostensubsidies wordt bepaald per gemeente op basis van de verwachte te realiseren aantallen. Voor beschut werk houden we hierbij aan wat het rijk van onze regio verwacht.
  Vanaf 2020 en verder beheert WerkBedrijf rijksmiddelen voor de uitvoering van Perspectief op Werk. WerkBedrijf is één van de uitvoeringspartijen van dat programma.

- Voor *onderdeel Op Weg Naar Werk (arbeidsmatige dagbesteding)* rapporteren over (minimaal) het aantal gerealiseerde plekken.

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN)

IRvN
ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen en voor de MGR. Voor WerkBedrijf en de Omgevingsdienst in het Rijk van Nijmegen verzorgt iRvN tevens het functioneel Informatie- en Applicatiebeheer. Dat laatste gebeurt ook voor het overgrote deel van het applicatielandschap van Gemeente Nijmegen en daarnaast verzorgt iRvN daar waar gewenst ook het functioneel Informatie- en Applicatiebeheer voor andere gemeenten in de regio.

Ontwikkelingen

Technologische ontwikkelingen en innovaties
De Informatietechnologie staat absoluut niet stil. Voor onze gemeenten zijn de ontwikkelingen en innovaties op het gebied van cloudcomputing (w.o. Software as a Service), mobiele (samen)werkomgeving, IoT, Datawarehouse en Business Intelligence (datagedreven werken) de komende jaren de belangrijkste. In nauwe samenwerking met de gemeenten wordt een Cloud-strategie opgesteld inclusief de financiële, personele en organisatorische randvoorwaarden voor alle partijen. Dit is noodzakelijk om de voorziene migratie van 'on-premis'-informatiesystemen naar SAAS-informatiesystemen (abonnementen) die elders (in de cloud) door leveranciers aangeboden worden,

soepel te laten verlopen. Dit raakt investeringen, onderhoud- en beheerkosten. iRvN zal daar zoveel mogelijk op anticiperen om de innovatie binnen de (lokale) overheidsinformatievoorziening te stimuleren en te faciliteren.
Mogelijk dat technologische innovaties in de toekomst een kostenverschuiving kunnen laten zien in de verschillende vormen van beheer. Zelden is er sprake van verlaging van beheerkosten, integendeel. Daarnaast heeft het verleden aangetoond dat de technologisch innovaties binnen de (lokale) overheid minder snel geadopteerd worden dan in de markt.

Mobiel tenzij....
De ontwikkeling naar de 100% mobiele werkplekken, werken op afstand, etc. vereisen een flexibele maar vooral ook een (informatie)veilige inrichting van de mobiele devices en van het door alle gemeenten in gebruik zijnde samenwerkingsplatform Microsoft365. Samen met grote gemeenten, VNG en Microsoft streven we continu naar een optimale, flexibele en veilige (AVG-proof) standaard inrichting, -gebruik, -beheer en ondersteuning.

Informatieveiligheid
Informatieveiligheid (BIO, AVG, etc) blijft uiteraard veel aandacht vragen. Wij blijven alle landelijke ontwikkelingen, wetgeving, aanbestedingen, etc. volgen en lopen waar mogelijk mee voorop bij implementatietrajecten.

Evalautie iRvN
PWC heeft in oktober 2021 haar eindrapport "Evaluatie iRvN en de regionale I&A-organisatie, met het oog op de toekomst" opgeleverd. Dit rapport geeft een beeld over de positie van iRvN en haar rol de komende jaren. Momenteel wordt de besluitvorming m.b.t. de door PWC geadviseerde ontwikkelingen voorbereid door uw colleges.

Ontwikkelingen organisatie ICT-Rijk van Nijmegen
De taken van iRvN gaan veranderen, ICT-beheer zal zich van uitvoering geleidelijk in de richting van regie gaan ontwikkelen. De focus zal, naast directe dienstverlening aan de (mobiele) eindgebruikers, steeds meer gericht zijn op data- en informatie(stromen)beheer en vooral op informatiebeveiliging en privacy.
I&A-denkkracht (I-beleid en -ontwikkeling) blijft nadrukkelijk de verantwoordelijkheid van gemeenten. Beheerkracht is regionaal belegd bij iRvN, primair ICT-infrastructuur en, daar waar gewenst, applicatiebeheer. Slagkracht (implementatie van nieuwe informatiesystemen) vraagt nadrukkelijk om steeds meer (projectmatige)inzet van iRvN.
Het is nog onduidelijk of de totale iRvN-formatieomvang voldoende zal zijn om alle geschetste ontwikkelingen te kunnen gaan ondersteunen. Het zal echter wel verandering van taak- en functie-inhoud tot gevolg hebben. Het strategisch iRvN personeels- en organisatieplan (2018) zal aangepast worden met de huidige (externe) ontwikkelingen en de besluitvorming naar aanleiding van het PWC-evaluatieonderzoek zowel met betrekking tot opleiding en loopbaanontwikkeling als met betrekking tot mobiliteit en iRvN-organisatie.

Bezuiniging
Zoals afgesproken zal de invulling van de derde 1%-korting vanaf 2023 betrokken worden bij de resultaten van het PWC-evaluatieonderzoek. Er heeft nog geen definitieve besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen.

Informatieveiligheid vraagt in toenemende mate aandacht en passende maatregelen en beveiligingsvoorzieningen. Naar verwachting zullen noodzakelijke investeringen en exploitatiekosten voor het borgen van de informatieveiligheid toenemen. Deze kostenontwikkeling is niet meegenomen in de begroting 2022-2023. Terwijl ook de opgelegde bezuinigingsopdracht vanaf 2023 nog niet is meegenomen. Dit alles betekent dat het onwaarschijnlijk is dat de inspanningen voor de informatieveiligheid binnen de huidige financiële kaders gerealiseerd kunnen worden.

Kostenverschuiving:
Naast de bezuiniging zullen ook voor gemeenten kostenverschuivingen zichtbaar worden als gevolg van de migratie van informatiesystemen naar de cloud (Software-as-a-Service). De verwerkingskosten verschuiven geleidelijk van iRvN naar externe providers/leveranciers die de informatiesystemen (via internet) als een dienst aanbieden. Deze ontwikkeling gaat gefaseerd en bestrijkt een periode van jaren. Deze "Going-to-the-Cloud" beweging heeft organisatorische en financiële consequenties voor iRvN én voor gemeenten. In december 2021 geeft iRvN een aanzet voor een eenvoudige, transparante en rechtvaardige verrekening die door iRvN en gemeenten in 2022 verder uit gewerkt kan worden tot een voorstel hoe, m.n. de financiële gevolgen opgevangen kunnen worden zodat de ontwikkeling soepel begeleid kan gaan worden.

Datagestuurd werken:
We zien dat enkele gemeenten plannen maken, en m.n. Gemeente Nijmegen al verdere stappen zet, in datagestuurd werken en Business-Intelligence. Dat vraagt nadrukkelijk andere vormen van data- en informatiebeheer. Conform het iRvN bedrijfsplan (2015) en nogmaals bevestigd door het evaluatieonderzoek PWC is (en blijft) dit de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Uiteraard speelt iRvN hierbij een rol omdat zij vooral in technische zin de data beheren.
In samenspraak met Nijmegen wordt ook deze ontwikkeling, de rol en de consequenties voor iRvN in 2022 uitgewerkt.

Common Ground:
iRvN blijft aangesloten bij alle ontwikkelingen in het kader van Samen Organiseren en Common Ground zodat het een ICT-infrastructuur aan haar deelnemende gemeenten kan blijven aanbieden die hen in staat stelt optimaal gebruikte maken van de landelijke ontwikkelingen. Dat wil zeggen dat de regionale iRvN-infrastructuur geen belemmering vormt om het eigen tempo te kunnen bepalen in welke mate zij mee wil ontwikkelen met de technologische innovaties binnen gemeentelijke informatievoorziening.

<u>Uitgangspunten</u>

- Administratief blijven de financiële resultaten voor de onderdelen Automatisering en Informatie- & applicatiebeheer apart inzichtelijk.

- IRvN levert naast standaardproducten en diensten ook plusproducten en diensten. Deze worden kostenneutraal in rekening gebracht. Als deze plusproducten en diensten een meerjarig karakter hebben, zijn ze nu al in de meerjarenbegroting van 2021 opgenomen. Tussentijds zal de begroting voor het lopende jaar worden bijgesteld op basis van inschatting van de totale omvang van alle plusproducten.

- Voor onderdeel Automatisering is de generieke korting van 1% in 2022 (bovenop de 1% generieke korting die al in 2021 is doorgevoerd) verwerkt.

- 2022 (bovenop de 1% generieke korting die al in 2021 is doorgevoerd) verwerkt. Voor onderdeel Informatie- & applicatiebeheer is een structurele bezuiniging slechts te realiseren indien de formatie wordt teruggebracht. Dit is alleen mogelijk als Gemeente Nijmegen aangeeft welke applicaties niet meer door iRvN beheerd hoeven te worden (zoals besproken in de begroting, p. 56).

Tot besluit

Op maandag 13 december is door uw raadsgriffies een (online) informatiebijeenkomst georganiseerd waarin de gemeenschappelijke regelingen hun financiële uitgangspunten en beleidsmatige kaders voor 2023 kunnen toelichten. We maken hier graag gebruik van en zullen onze Kaderbrief 2023 tijdens de bijeenkomst vanaf 20:45 uur toelichten.

Hoogachtend,
Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

J. Hol

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer **ZM21.03584**
Onderwerp **Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 11 januari 2022

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 25 januari 2022

Besluit:

1. Kennis te nemen van de kaders voor de meerjarenbegroting 2023-2026 MGR
2. Zienswijze op kaders 2023-2026 in te dienen conform bijgaande brief (bijlage 3).

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 3 februari 2022

De raad voornoemd,

De griffier
mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter
mr. drs. W. Gradisen

Gemeente Mook en Middelaar

Postadres: Postbus 200, 6585 ZK MOOK
Bezoekadres: Raadhuisplein 6 Mook
Telefoon: (024) 696 91 11
Fax: (024) 696 19 39
E-mail: gemeente@mookenmiddelaar.nl
Internet: www.mookenmiddelaar.nl

Dagelijks Bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen
Postbus 38165
6503 AD Nijmegen

Uw brief van: 26 november 2021
Ons kenmerk: ZM21.03584
Inlichtingen: L.W.A.M. Berben
Telefoon: 06-50007332
Afdeling: Staf
Datum: 3 februari 2022
Onderwerp: Kaders voor meerjarenbegroting 2023-2026 MGR

Geachte leden van het dagelijks Bestuur,

U heeft ons op 26 november 2021 de jaarlijkse Kaderbrief met daarin de beleidsmatige en financiële uitgangspunten voor de meerjarenbegroting van de MGR 2023-2026 toegezonden. Zoals gebruikelijk wordt verzocht aan uw Dagelijks Bestuur een zienswijze uit te brengen op de kaders.

Allereerst spreken wij onze waardering uit voor de wijze waarop in regionaal verband samengewerkt wordt tussen gemeenten, WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen. Wij ervaren dat de organisaties professioneel werken, gericht zijn op de vraag vanuit de regio en deskundigheid hebben ontwikkeld én blijven ontwikkelen.

Platformfunctie
In september 2021 heeft in het kader van de regionale samenwerking een bijeenkomst plaats gevonden van alle colleges van B&W van het Rijk van Nijmegen. Deze bijeenkomst stond in het teken van ontmoeting en verbinding, zeker na de Corona-periode. Bij die gelegenheid is ook gesproken over kansen en verbetermogelijkheden op het gebied van de samenwerking in de regio.
De MGR vervult voor de regio tot op heden het platform voor samenwerking en afstemming in de regio. In de zijlijn van de evaluaties WerkBedrijf en iRvN verzoeken wij u tevens te bezien of deze platformfunctie, die de samenwerking in de regio moet ondersteunen, voldoende uit de verf komt en nog passend is of toch aanpassing behoeft.

WerkBedrijf
- Wij onderschrijven de algemene ambities van WerkBedrijf en we gaan er vanuit dat u deze nader uitwerkt in de begroting voor 2023.

- Conform het addendum bij de dienstverleningsovereenkomst verwachten wij dat u in de loop van 2022 bijdraagt aan de regionale evaluatie van de Wet inburgering 2021. Eventuele financiële gevolgen voor WerkBedrijf zien wij graag terug in uw begroting voor het jaar 2023.

- Het heeft onze voorkeur om een meerjarige dienstverleningsovereenkomst af te sluiten voor de jaren 2023 e.v.

- Wij verwachten dat u de evaluatie van WerkBedrijf met de gemeenten in het Rijk van Nijmegen (ambtelijk en bestuurlijk) bespreekt en de uitkomsten zo veel mogelijk al betrekt bij het opstellen van de begroting voor 2023.

iRvN

1. Third Party Memorandum (TPM)

Wij verzoeken u om als prestatieafspraak toe te voegen dat iRvN werkt aan een structurele periodieke verantwoordingscyclus om door een Third Party Memorandum (TPM), een verklaring die wordt afgegeven door een onafhankelijke auditpartij, verantwoording af te leggen aan de deelnemende gemeenten. Met een TPM krijgen wij namelijk een onafhankelijke bevestiging dat de informatiebeveiliging van iRvN voldoet aan de wet- en regelgeving. Dit is belangrijk voor ons als opdrachtgever en eindverantwoordelijke, maar ook voor verantwoording naar externen zoals de accountant en de ENSIA.

2. Mogelijke extra kosten i.v.m. Informatieveiligheid en formatieomvang

U geeft aan dat informatieveiligheid in toenemende mate om aandacht vraagt en tevens het nemen van passende maatregelen en beveiligingsvoorzieningen. Naar verwachting zullen noodzakelijke investeringen en exploitatiekosten voor het borgen van de informatieveiligheid toenemen. Deze kostenontwikkeling is niet meegenomen in de begroting 2022-2023. Terwijl ook de opgelegde bezuinigingsopdracht vanaf 2023 nog niet is meegenomen. Dit alles betekent dat het onwaarschijnlijk is dat de inspanningen voor de informatieveiligheid binnen de huidige financiële kaders gerealiseerd kunnen worden. Dit is ook een van de conclusies uit het PWC-evaluatieonderzoek.
Ook is nog onduidelijk of de totale iRvN-formatieomvang voldoende zal zijn om alle geschetste ontwikkelingen te kunnen gaan ondersteunen.

Wij stellen vast dat de IRvN zich samen met de gemeente(n) inspant op het punt van voldoende maatregelen treffen rond informatieveiligheid en voor zover die de werkzaamheden van de iRvN treffen t.a.v. privacy. Ook het feit dat alle geschetste ontwikkelingen mogelijkerwijs impact hebben op de formatie-omvang achten wij niet onrealistisch.
Wij willen daarom graag via de begroting concrete voorstellen ontvangen, welke financiële impact deze ontwikkelingen individueel en per saldo hebben op de begroting iRvN 2023. Tevens willen wij graag een meerjarig perspectief ontvangen.

Hoogachtend

De griffier,
mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter,
mr. drs. W. Gradisen

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	**MM**
Onderwerp	**Verordening bekostiging leerlingenvervoer**
Datum raadsvergadering	**3 februari 2022**
Raadscommissie	Samenleving
Datum raadscommissie	25 januari 2022
Programma	Onderwijs
Portefeuillehouder	P. Baneke

Verordening bekostiging leerlingenvervoer

Inleiding

De gemeenteraad heeft de wettelijke plicht een regeling vast te stellen voor de bekostiging van het leerlingenvervoer. De geldende verordening dateert van 2014 en is gebaseerd op het model van de VNG. De VNG heeft in 2020 een herziene versie hiervan gepubliceerd. Het is gewenst om ook de lokale verordening hierop aan te passen.

Voorstel

Wij stellen u voor om:

- De Verordening leerlingenvervoer 2014 gemeente Mook en Middelaar in te trekken;
- De Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2022 gemeente Mook en Middelaar vast te stellen

Beoogd effect

Met het vaststellen van deze nieuwe verordening beschikt de gemeente over een verordening die in de pas loopt met de actuele wetgeving en de huidige praktijk (jurisprudentie)

Argumenten

1. **De Verordening bekostiging leerlingenvervoer geeft uitvoering aan de wettelijke taakstelling van de gemeente.**
   De verordening bevat voorschriften voor de wijze waarop ouders de aanvraag om een vervoerskostenvergoeding kunnen indienen. Daarnaast geeft zij criteria aan de hand waarvan ouders aanspraak kunnen maken op een vervoersvoorziening. De verantwoordelijkheid voor het schoolbezoek van de leerling blijft onder alle omstandigheden de verantwoordelijkheid van de ouders.
   De bedoeling van de verordening is uitsluitend ouders en verzorgers financieel te ondersteunen in de kosten die zij moeten maken voor het vervoer van hun kind naar de (passende) school. In de praktijk betekent dit voor een deel ook, dat de gemeente het vervoer (taxi) zelf regelt omdat dit ook het meest efficiënt en voordelig is. Dat is echter geen verplichting die uit de verordening voortvloeit.
2. **De VNG heeft in 2020 een nieuwe versie van de model-verordening leerlingenvervoer** gepubliceerd.Vanuit de wetgeving was er geen expliciete aanleiding voor een aanpassing van de model-verordening, maar de ontwikkelingen in het sociaal domein en specifiek in het passend onderwijs waren voor de VNG toch reden om de model-verordening onder handen te nemen. Daarbij is wel rekening gehouden met recente jurisprudentie. Ook is de structuur van de verordening aangepast. De VNG heeft hierover overleg gepleegd met de klankbordgroep, maar ook een raadpleging gehouden onder alle gemeenten en samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs in Nederland. De wijzigingen zijn niet heel ingrijpend. In ieder geval is geborgd dat de bekostiging geen belemmering vormt voor het vervoer van de leerling naar de voor hem of haar passende school. Niet alle bepalingen respectievelijk wijzigingen uit de nieuwe model-verordening zijn door ons overgenomen. In bijlage 1 treft u een overzicht aan van de nieuwe bepalingen in de model-verordening en een toelichting of en waarom deze wel of niet in het voorliggende concept voor onze eigen gemeente zijn overgenomen.

Kanttekeningen

Op 1 augustus 2014 werd de Wet passend onderwijs van kracht. Doel van deze wet is dat alle leerlingen, dus ook leerlingen die extra ondersteuning in de klas nodig hebben, een passend onderwijsplek zo dicht mogelijk bij huis krijgen. Dit behoort tot de zorgplicht van de schoolbesturen.

In het leerlingenvervoer wordt in beginsel uitgegaan van een vervoerskostenvergoeding naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school. Dat kan tegenstrijdigheid opleveren met de verwijzing van de leerling naar de best passende school door het samenwerkingsverband. Gelet op de Wet passend onderwijs is in de verordening het vervoer naar de best passende school geborgd ook al is die verderaf gelegen dan een andere soortgelijke school.

Overigens is dat in onze gemeente al praktijk. De lokale situatie brengt bovendien met zich mee dat het vervoer naar de dichtstbijzijnde school ook niet altijd het goedkoopste vervoer hoeft te zijn. Wij hebben te maken met een scholenaanbod zowel ten noorden (inclusief Groesbeek) als ten zuiden. Er zijn geen scholen die eenduidig het dichtstbij gelegen zijn voor de leerlingen uit alle drie de kernen, afgezien van de vraag welke school het meest passend zijn. Dat brengt dus verschillende vervoersstromen en taxi’s met zich mee, waarbij naar maximale efficiëntie wordt gestreefd.

Raadsvoorstel

Duurzaamheid

De duurzaamheid van het vervoer wordt in het kader van de aanbesteding van het vervoer meegenomen en speelt bij het vaststellen van de verordening geen rol.

Participatie

Gelet op de hogere wetgeving waarop deze verordening is gebaseerd is inspraak bij de vaststelling van deze verordening niet verplicht. Ook onze eigen inspraakverordening maakt het niet noodzakelijk om voor het kunnen vaststellen van deze verordening deze eerst voor inspraak open te stellen. De nieuwe verordening leidt namelijk niet tot een verruiming of verslechtering van de aanspraken op een tegemoetkoming in de vervoerskosten.

Financiën

De nieuwe verordening leidt niet tot aanwijsbare financiële consequenties

Communicatie

De verordening wordt na vaststelling op de gebruikelijke wijze gepubliceerd en op onze eigen website geplaatst (link). De ouders van leerlingen die op dit moment een tegemoetkoming in de vervoerskosten krijgen zullen na vaststelling schriftelijk (per mail of brief) over de nieuwe verordening geïnformeerd worden.

Bijlage(n)

- Concept-raadsbesluit (tekst verordening)
- Exemplaar van de concept-verordening met de bijgehouden wijzigingen
- Toelichting op de belangrijkste wijziging in de VNG model-verordening (bijlage 1)

Mook, 14 december 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
J.M.G. Smits- de Kinkelder

De burgemeester
mr. drs. W. Gradisen

Besluit van de raad van de gemeente Mook en Middelaar tot vaststelling van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2022 (Verordening bekostiging leerlingenvervoer)

De raad van de gemeente Mook en Middelaar;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 14 december 2021;

gelet op de artikelen 4 van de Wet op het primair onderwijs, 4 van de Wet op de expertisecentra en artikel 4 van de Wet op het voortgezet onderwijs;

gezien het advies van de Commissie Samenleving van 25 januari 2022;

besluit vast te stellen de volgende verordening

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- aangepast vervoer: vervoer per besloten (school)busvervoer, taxi, taxibus of bustaxi of touringcar;
- afstand: afstand tussen de woning en de school, gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg;
- begeleider: ouder of persoon die door de ouders wordt ingezet om de leerling tijdens het vervoer te begeleiden;
- deskundige: onafhankelijk medisch of pedagogisch deskundige, de school of de in het OOGO bepaalde onafhankelijke deskundige;
- eigen vervoer: vervoer per eigen motorvoertuig of fiets;

- gehandicapte leerling: een leerling als bedoeld in dit artikel, die door een structurele lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke of psychische handicap niet, of niet zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken;
- inkomen: inkomensgegeven als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder e, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, in het peiljaar, bedoeld in artikel 4, zevende lid, van de Wet op het primair onderwijs;
- leerling: de leerling die is ingeschreven aan een school als bedoeld in dit artikel;
- ontwikkelingsperspectief: een voor de leerling van het primair onderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs dan wel voortgezet onderwijs vastgesteld plan als bedoeld in artikel 40a van de Wet op het primair onderwijs, artikel 41a van de Wet op de expertisecentra of artikel 26 van de Wet op het voortgezet onderwijs, dat door het bevoegd gezag en na op overeenstemming gericht overleg met de ouders is opgesteld. Ingeval van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs adviseert hierin de commissie voor de begeleiding dan wel de commissie van onderzoek;
- openbaar vervoer: voor een ieder openstaand personenvervoer;
- opstapplaats: plaats aangewezen door burgemeester en wethouders, vanaf waar de leerling gebruik kan maken van het vervoer. De opstapplaats bevindt zich op een veilige en beschutte locatie en op een redelijke loopafstand van de woning van de leerling en biedt voldoende ruimte voor een eventuele begeleider;
- ouders: ouders, voogden of verzorgers van de leerling; reistijd: totale tijdsduur die ligt tussen het verlaten van de woning en de aanvang van de schooldag volgens de schoolgids, minus maximaal 10 minuten, als en voor zover de leerling het schoolgebouw met bijbehorend terrein gewoonlijk eerder bereikt dan de schoolgids aangeeft, dan wel de totale tijdsduur die ligt tussen het einde van de schooldag volgens de schoolgids en de aankomst bij de woning, plus een eventuele wachttijd voor het openbaar vervoer of maximaal 10 minuten bij gebruikmaking van aangepast vervoer; samenwerkingsverband:
    1°. voor het primair onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 18a, tweede en vijftiende lid, van de Wet op het primair onderwijs;
    2e voor het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 28a van de Wet op de expertisecentra; of
    3°. voor het voortgezet onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 17a, tweede en zestiende lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs;
- school: de schoollocatie waar de leerling onderwijs volgt. Dit is:
    1° het primair onderwijs: basisschool of speciale school voor basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs;
    2° het speciaal onderwijs: school voor speciaal onderwijs of het speciaal onderwijs binnen een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra;
    3° het voortgezet speciaal onderewijs: school voor voortgezet speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs binnen een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra; of

4e het voortgezet onderwijs: school voor voortgezet onderwijs als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs.

- toegankelijke school: school waarop de leerling is aangewezen van de verlangde godsdienstige of levensbeschouwelijke richting dan wel de openbare school;
- vervoer: openbaar vervoer, aangepast vervoer of eigen vervoer tussen de woning dan wel de opstapplaats en de school dat plaatsvindt in aansluiting op het begin en einde van de schooldag volgens de schoolgids, tenzij de structurele handicap van een leerplichtige leerling die aansluiting onmogelijk maakt;
- vervoersvoorziening:

  1°. bekostiging van de goedkoopst mogelijke wijze van openbaar vervoer voor de leerling en zo nodig diens begeleider;

  2°. aanbieding van aangepast vervoer dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen; of

  3°. gehele of gedeeltelijke bekostiging van de door burgemeester en wethouders noodzakelijk geachte vervoerkosten van de leerling en zo nodig diens begeleider;
- woning: plaats waar de leerling structureel en feitelijk verblijft.

Artikel 2.

Deze verordening heeft tot doel op basis van een beoordeling op grond van in de verordening bepaalde criteria en op basis van een onderzoek naar de individuele situatie van de leerling een gehele of gedeeltelijke bekostiging toe te kennen aan de ouders voor het goedkoopst passend vervoer van de leerling van de woning dan wel de opstapplaats naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor de leerling en terug met inachtneming van het bepaalde in deze verordening.

Paragraaf 2. Aanvraag van de vervoersvoorziening

Artikel 3. Aanvraagprocedure

1. Een aanvraag voor een vervoersvoorziening wordt gedaan in de gemeente waar de leerling zijn woning heeft, door indiening bij burgemeester en wethouders van een volledig ingevuld en door de ouders of de meerderjarige en handelingsbekwame leerling ondertekend papieren of digitaal formulier, voorzien van de op het formulier vermelde gegevens.
2. Als dit voor een juiste beoordeling van de aanvraag noodzakelijk is, kunnen burgemeester en wethouders de ouders verzoeken aanvullende gegevens te verstrekken.
3. De gegevens voortvloeiend uit de aanvraag voor een vervoersvoorziening worden slechts gebruikt om de aanvraag te kunnen beoordelen en uitvoering te kunnen geven aan de vervoersvoorziening voor de leerling.
4. Burgemeester en wethouders besluiten binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag voor een vervoersvoorziening.

5. Burgemeester en wethouders kunnen het in het vorige lid bedoelde besluitvormingstermijn met ten hoogste vier weken verdagen. Burgemeester en wethouders stellen de aanvrager hiervan schriftelijk in kennis.
6. Als een vervoersvoorziening wordt toegekend geldt deze:
    a. wanneer het een bekostiging betreft, met ingang van de door de ouders verzochte datum, met dien verstande dat de datum niet ligt vóór de datum van ontvangst van de aanvraag;
    b. wanneer het aanbieding van aangepast vervoer betreft, met ingang van een datum die zo mogelijk aansluit bij de door de ouders verzochte datum.

Artikel 4. Gesprek over zelfstandigheid en zelfredzaamheid bij de aanvraag

1. Bij de beoordeling van een aanvraag voor een vervoersvoorziening voor de leerling en eventueel een begeleider, wordt rekening gehouden met de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling en die van het gezin.
2. Burgemeester en wethouders kunnen bij een eerste aanvraag in een gesprek, met de ouders, desgewenst de leerling en een deskundige, de noodzakelijk te achten vervoersvoorziening onderzoeken als bedoeld in de onderzoeksfase
3. Bij gewijzigde omstandigheden kan het gesprek als bedoeld in het tweede lid opnieuw plaatsvinden.
4. Burgemeester en wethouders betrekken in het gesprek tenminste de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling en de dichtstbijzijnde toegankelijke school als bedoeld in artikel 7.
5. Wanneer de leerling de leeftijd van negen jaar bereikt, kunnen burgemeester en wethouders in overleg met de ouders, desgewenst de leerling en in samenhang met het ontwikkelingsperspectief een persoonlijk vervoersontwikkelingsplan opstellen, waarin de weg naar zelfstandig reizen naar school wordt beschreven alsmede de mogelijkheden van de leerling. Dit plan maakt onderdeel uit van het besluit.
6. In het persoonlijk vervoersontwikkelingsplan kunnen burgemeester en wethouders ondersteuning bieden om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling te bevorderen.

Artikel 5: Algemene voorwaarden voor toekenning van de vervoersvoorziening

1. Ten behoeve van het schoolbezoek kennen burgemeester en wethouders aan de ouders van in de gemeente verblijvende leerlingen op aanvraag een vervoersvoorziening toe met inachtneming van het bepaalde in deze verordening.
2. Als burgemeester en wethouders toepassing geven aan het eerste lid, verlangen zij van de ouders aan wie slechts een gedeeltelijke bekostiging van de vervoerskosten toekomt, betaling van een bijdrage tot ten hoogste het bedrag dat de ouders volgens het bepaalde in deze verordening moeten bijdragen aan de kosten van het vervoer. Weigering tot of nalatigheid in de betaling van de in de vorige volzin bedoelde bijdrage doet de aanspraak op de vervoersvoorziening vervallen.

3. De bepalingen in deze verordening laten onverlet de verantwoordelijkheid van de ouders voor het schoolbezoek van hun kinderen.
4. Als de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, wordt de vervoersvoorziening op aanvraag verstrekt aan de leerling.
5. Burgemeester en wethouders bepalen bij de toekenning van de vervoersvoorziening de wijze en het tijdstip van de verstrekking dan wel de uitbetaling, alsmede de tijdsduur van de toegekende vervoersvoorziening.
6. Burgemeester en wethouders kunnen aan de toekenning van een vervoersvoorziening nadere voorwaarden verbinden.
7. Burgemeester en wethouders verstrekken een vervoersvoorziening voor het vervoer van de leerling van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school en terug.
8. Burgemeester en wethouders kunnen ten behoeve van de uitvoering van deze verordening nadere regels stellen.

Artikel 6. Herziening, opschorting, intrekking of terugvordering van de vervoersvoorziening

1. De ouders of de meerderjarige en handelsbekwame leerling zijn verplicht wijzigingen, die van invloed kunnen zijn op de toegekende vervoersvoorziening, onder vermelding van de datum van wijziging, direct schriftelijk mede te delen aan burgemeester en wethouders.
2. Als sprake is van een wijziging die van invloed is op de toegekende vervoersvoorziening, vervalt de aanspraak daarop en kennen burgemeester en wethouders al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe.
3. Als de ouders of de meerderjarige en handelsbekwame leerling niet voldoen aan het bepaalde in het eerste lid, en burgemeester en wethouders een wijziging als bedoeld in het tweede lid vaststellen, waardoor blijkt dat ten onrechte een vervoersvoorziening is verstrekt, vervalt de aanspraak op de vervoersvoorziening terstond en kennen burgemeester en wethouders al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe. Burgemeester en wethouders delen het besluit schriftelijk mee aan de ouders of de meerderjarige en handelsbekwame leerling.
4. Burgemeester en wethouders kunnen een besluit als bedoeld in deze verordening herzien, opschorten dan wel intrekken, als burgemeester en wethouders vaststellen dat:

    a. niet of niet meer is of wordt voldaan aan de voorwaarden en verplichtingen gesteld bij of krachtens deze verordening;

    b. beschikt is op grond van gegevens waarvan gebleken is dat die gegevens zodanig onjuist waren dat, waren de juiste gegevens bekend geweest, een ander besluit zou zijn genomen;

    c. de verstrekte vervoersvoorziening niet meer de meest passende vervoersvoorziening is;

    d. sprake is van onaanvaardbaar wangedrag door de leerling gedurende het verblijf in het aangepast vervoer; of

    e. het vervoeren van de leerling leidt tot een onveilige situatie in het aangepast vervoer.

5. De verantwoordelijkheid voor het gedrag van de minderjarige leerling gedurende het verblijf van de leerling in het aangepaste vervoer berust bij de ouders.
6. Ten onrechte genoten bekostiging kan van de ouders of de meerderjarige en handelsbekwame leerling worden teruggevorderd, dan wel worden verrekend bij een eventuele nieuw verstrekte vervoersvoorziening.

Paragraaf 3. Beoordelingsfase: beoordeling van de aanspraak op vervoersvoorziening

Artikel 7. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school

1. Een vervoersvoorziening wordt toegekend over de afstand tussen de woning van de leerling dan wel de opstapplaats en de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school, tenzij vervoer naar een verder weggelegen school voor de gemeente minder kosten met zich mee brengt en de ouders met het vervoer naar die school schriftelijk instemmen.
2. Met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid wordt eveneens een vervoersvoorziening verstrekt over de afstand tussen de woning of de opstapplaats en:
    a. de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband van de basisschool waarvan de leerling afkomstig is; of
    b. een andere speciale school voor basisonderwijs in het onder a bedoelde samenwerkingsverband, als het vervoer naar die school voor de gemeente minder kosten met zich mee zou brengen dan het vervoer naar de speciale school voor basisonderwijs als bedoeld onder a.
3. Als de ouders vanwege een specifieke onderwijskundige behoefte van de leerling een vervoersvoorziening aanvragen naar een school op een grotere afstand dan de dichtstbijzijnde toegankelijke school van de onderwijssoort waarop de leerling is aangewezen, wordt deze slechts toegekend als is voldaan aan de volgende voorwaarden:
    a. aan burgemeester en wethouders is door de ouders genoegzaam aangetoond wat de specifieke en noodzakelijke onderwijskundige onderwijsbehoefte van de leerling is;
    b. aan burgemeester en wethouders is door de ouders genoegzaam aangetoond dat de dichtstbijzijnde school van de onderwijssoort waarop de leerling is aangewezen niet toegankelijk is vanwege het niet kunnen bieden van het noodzakelijke specifieke onderwijsaanbod*;*

Artikel 8. Afstandsgrens

1. Een vervoersvoorziening wordt toegekend als de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor:
    a. basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs meer bedraagt dan zes kilometer;
    b. speciaal basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs meer bedraagt dan zes kilometer; of

c. speciaal onderwijs meer bedraagt dan zes kilometer.

2. In afwijking van het eerste lid wordt geen afstandsgrens gehanteerd wanneer aan burgemeester en wethouders genoegzaam is aangetoond dat het een gehandicapte leerling betreft. Zo nodig kunnen burgemeester en wethouders hierover advies vragen aan een onafhankelijk medisch deskundige. De deskundige betrekt in zijn advies de mogelijkheden van de gehandicapte leerling om zelfstandig, al dan niet met begeleiding, met de fiets of het openbaar vervoer te reizen.

Artikel 9. Aanwijzing opstapplaats

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij het verstrekken van aangepast vervoer een opstapplaats aanwijzen van waaruit de leerling gebruik maakt van de vervoersvoorziening.
2. De ouders dragen er zorg voor dat de leerling naar en op de opstapplaats wordt begeleid als dit noodzakelijk is.
3. Burgemeester en wethouders wijzen geen opstapplaats aan als door de ouders wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is.
4. Burgemeester en wethouders wijzen geen opstapplaats aan als het gebruik van een opstapplaats leidt tot hogere kosten dan aangepast vervoer vanaf de woning van de leerling.

Artikel 10. Peildatum leeftijd leerling

Voor het verstrekken van een vervoersvoorziening op basis van artikel 17 is de leeftijd van de leerling op 1 augustus van het schooljaar waarop de vervoersvoorziening betrekking heeft bepalend.

Artikel 11. Andere vergoedingen

De aanspraak op een toelage, voor zover die voor de betreffende leerling betrekking heeft op de reiskosten, wordt op een bekostiging in mindering gebracht, dan wel als eigen bijdrage in rekening gebracht.

Artikel 12. Schooltijden en wachttijden

1. Bekostiging van het aangepast vervoer vindt plaats op standaard schooldagen en schooltijden, zoals deze zijn opgenomen in de schoolgids van de school die de leerling bezoekt.
2. Ingeval er binnen een school sprake is van verschillende lesroosters binnen de vaste schooltijden, kunnen burgemeester en wethouders besluiten met de inzet van het aangepaste vervoer een wachttijd aan te houden van één of meerdere lesuren, om zodoende aan te sluiten op het reguliere leerlingenvervoer.
3. Het aangepast vervoer op schooldagen en schooltijden die afwijken van de in de schoolgids genoemde dagen en tijden wordt niet bekostigd, tenzij de ouders bewijs overleggen waaruit blijkt dat de structurele handicap van een leerplichtige leerling de aansluiting op de standaard schooltijden onmogelijk maakt.

Artikel 13. Tijdelijk verblijf buiten de gemeente

1. Burgemeester en wethouders kunnen een tijdelijke vervoersvoorziening voor een periode van maximaal zes weken toekennen aan de ouders van een leerling, die als gevolg van een crisissituatie tijdelijk buiten de gemeente verblijft, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:

    a. de leerling blijft zijn eigen school bezoeken;

    b. in de periode, voorafgaand aan het tijdelijke verblijf buiten de gemeente, is een vervoersvoorziening toegekend op grond van deze verordening; en

    c. de intentie bestaat dat de leerling terugkeert naar de oorspronkelijke gemeente.

2. Het besluit waarin de vervoersvoorziening is toegekend voorafgaand aan een tijdelijke vervoersvoorziening wordt opgeschort met ingang van de datum van tijdelijk verblijf buiten de gemeente en herleeft weer zodra de leerling terugkeert in de gemeente, tenzij de geldigheidsduur van dit besluit is verstreken.

Artikel 14. Vervoersvoorziening naar stageadres

1. Als er al aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening naar een school voor voortgezet speciaal onderwijs of een school voor voortgezet onderwijs kan op verzoek een vervoersvoorziening worden toegekend voor het vervoer naar een stageadres. Hiervoor wordt een afzonderlijke aanvraag ingediend.
2. In afwijking van het bepaalde in artikel 3, eerste lid, kan een aanvraag voor stagevervoer bovendien door de school voor voortgezet speciaal onderwijs of de school voor voortgezet onderwijs gedaan worden.
3. De vervoersvoorziening naar een stageadres wordt slechts toegekend als er wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

    a. de stage is onderdeel van het onderwijsprogramma zoals opgenomen in de schoolgids van de school of in het stagecontract;

    b. de stagetijden komen overeen met de reguliere schooltijden;

    c. de stage vindt plaats op één stageadres; en

    d. het stageadres is gelegen op de route van de woning dan wel de opstapplaats naar de school. Als wordt aangetoond dat dit niet mogelijk is, dan kan het stageadres gelegen zijn binnen een door burgemeester en wethouders te bepalen maximale straal van de woning of de school.

4. Een vervoersvoorziening wordt slechts toegekend over de afstand tussen de woning van de leerling dan wel de opstapplaats en het dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke stageadres.
5. Burgemeester en wethouders kunnen het stagecontract opvragen.

Paragraaf 4. Onderzoeksfase: verstrekking aard en omvang van de vervoersvoorziening

Artikel 15. Verstrekking van de vervoersvoorziening

1. Burgemeester en wethouders betrekken bij de verstrekking van de vervoersvoorziening het eventuele persoonlijk vervoersontwikkelingsplan of vervoersadviezen van deskundigen die voor de onderzoekfase van belang zijn.
2. Als begeleiding in het vervoer vereist is, vergoeden burgemeester en wethouders geen andere kosten dan de vervoerskosten die verbonden zijn aan de begeleiding van de leerling in het vervoer.

Artikel 16. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets

1. Als voldaan is aan de afstandsgrens genoemd in artikel 8, eerste lid, verstrekken burgemeester en wethouders aan de ouders van de leerling die een school voor primair onderwijs of speciaal onderwijs bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer.
2. Als aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in het eerste lid en de leerling naar het oordeel van burgemeester en wethouders, al dan niet onder begeleiding, gebruik kan maken van het vervoer per fiets, verstrekken burgemeester en wethouders de ouders bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets.
3. De kilometervergoeding voor de fiets bedraagt € 0,09.

Artikel 17. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer of vervoer per fiets ten behoeve van een begeleider

1. Burgemeester en wethouders verstrekken aan de ouders van de leerling, die een school bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer of vervoer per fiets van de leerling en een begeleider van de leerling als:

    a. voldaan is aan de afstandsgrens genoemd in artikel 8, eerste lid, de leerling jonger dan negen jaar is en door de ouders ten behoeve van burgemeester en wethouders genoegzaam wordt aangetoond dat de leerling niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik te maken; of

    b. de gehandicapte leerling.

2. De kilometervergoeding voor de fiets bedraagt € 0,09.
3. Als een begeleider meer dan één leerling tegelijk begeleidt, komen slechts de kosten van het vervoer ten behoeve van één begeleider voor bekostiging in aanmerking.

Artikel 18. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

1. 1Burgemeester en wethouders verstrekken een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer aan de ouders van de leerling die een school bezoekt, als:

    a. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in de artikelen 16 of 17 en de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer naar school of terug, meer dan anderhalf uur onderweg is en de reistijd met aangepast vervoer tot 50% of minder van de reistijd per openbaar vervoer kan worden teruggebracht;

b. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in de artikelen 16 of 17 en openbaar vervoer ontbreekt, tenzij de leerling naar het oordeel van burgemeester en wethouders al dan niet onder begeleiding gebruik kan maken van het vervoer per fiets;

c. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 17 en door de ouders ten behoeve van burgemeester en wethouders genoegzaam wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is; of

d. de leerling, naar het oordeel van burgemeester en wethouders ook niet onder begeleiding in staat is van het openbaar vervoer gebruik te maken.

Artikel 19. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

1. Als aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening, kunnen burgemeester en wethouders de ouders op aanvraag toestaan een of meer leerlingen zelf te vervoeren of te laten vervoeren.
2. Als toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigen burgemeester en wethouders aan de ouders die een leerling zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren:

    a. een bedrag op basis van de kosten van het vervoer per fiets voor de leerling zonder begeleiding, als aanspraak zou bestaan op bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets al dan niet met begeleiding. De kilometervergoeding voor de fiets bedraagt € 0,09.

    b. een bedrag op basis van de kosten van het openbaar vervoer voor de leerling zonder begeleiding, als aanspraak zou bestaan op bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer al dan niet met begeleiding, of

    c.. een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto, als aanspraak zou bestaan op een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, Deze vergoeding bedraagt het belastingvrije kilometerbedrag per kilometer.
3. Als toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigen burgemeester en wethouders aan de ouders die meer dan één leerling tegelijk zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren, een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto, behoudens het bepaalde in het vierde lid.
4. Aan de ouders die één of meer leerlingen laten vervoeren door andere ouders voor het vervoer van één of meer leerlingen bekostiging ontvangen wordt door burgemeester en wethouders geen bekostiging verstrekt.

Artikel 20. Bekostiging andere passende vervoersvoorziening

Als aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening, kunnen burgemeester en wethouders na overleg met de ouders een bekostiging verstrekken voor een andere passende voorziening, die goedkoper is dan of gelijk is aan de kosten van het openbaar vervoer.

Artikel 21. Vervoersvoorziening voor weekeinde en vakantie

1. Met inachtneming van artikel 7 kennen burgemeester en wethouders desgewenst een vervoersvoorziening voor het weekeinde en vakantie toe aan de in de gemeente wonende ouders van de leerling die, met het oog op het volgen van voor hem passend speciaal onderwijs of voorgezet speciaal onderwijs in een internaat of het pleeggezin verblijft.
2. Burgemeester en wethouders kennen aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het weekeindevervoer van de leerling voor de, eenmaal per weekeinde gemaakte, reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de weekeinden niet vallen binnen de in het tweede lid bedoelde schoolvakanties.
3. Burgemeester en wethouders kennen aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het vakantievervoer van de leerling voor de, eenmaal per schoolvakantie van twee dagen of meer, gemaakte reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de vakantie voorkomt in de schoolgids van de school die de leerling bezoekt.
4. Artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a, is niet van toepassing.

Artikel 22. Eigen bijdrage in de vorm van een drempelbedrag

1. Aan de ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoekt, van wie het inkomen tezamen meer bedraagt dan € 27.450 wordt slechts bekostiging verstrekt voor zover de kosten van het vervoer van die leerling de kosten van het openbaar vervoer over de in artikel 8 bepaalde afstand te boven gaan.
2. In geval burgemeester en wethouders in plaats van bekostiging in geld toe te kennen het vervoer zelf verzorgen dan wel doen verzorgen, betalen de ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoekt, per leerling per schooljaar een eigen bijdrage die gelijk is aan de kosten van het openbaar vervoer over de in artikel 9 bepaalde afstand, als het inkomen van de ouders meer bedraagt dan € 27.000, tot ten hoogste het bedrag van de kosten van het vervoer..
3. De kosten voor openbaar vervoer, genoemd in het eerste en tweede lid, betreffen de kosten van openbaar vervoer die bij gebruik van de OV-chipkaart of een andere binnen de gemeente geldende OV-betaalmogelijkheid voor de in artikel 8 bepaalde afstand redelijkerwijs zouden worden gemaakt, ongeacht de aanwezigheid van openbaar vervoer of het daadwerkelijk gebruik ervan. Bij het bepalen van de kosten wordt rekening gehouden met de kortingen die voor de leerling binnen het systeem kunnen gelden.
4. Het bedrag van € 27.450 genoemd in het eerste en tweede lid, wordt met ingang van 1 januari 2022 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het indexcijfer van de regelingslonen van volwassen werknemers heeft ondergaan ten opzichte van het voorafgaande jaar en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 450,-. Het aangepaste bedrag treedt in plaats van het in het eerste en tweede lid genoemde bedrag van € 27.450.
5. Het eerste tot en met het vierde lid zijn niet van toepassing op gehandicapte leerlingen.

Artikel 23. Eigen bijdrage in de vorm van een draagkrachtafhankelijke bijdrage

1. Als de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor basisonderwijs meer dan 20 km bedraagt, wordt de vastgestelde bekostiging verminderd met een van de financiële draagkracht van de ouders afhankelijk bedrag.
2. In geval burgemeester en wethouders in plaats van bekostiging in geld toe te kennen het vervoer zelf verzorgen dan wel doen verzorgen, en de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor basisonderwijs meer dan 20 km bedraagt, betalen de ouders een van de financiële draagkracht afhankelijke bijdrage tot ten hoogste het bedrag van de kosten van het vervoer.
3. De hoogte van het bedrag als bedoeld in het eerste lid en de bijdrage als bedoeld in het tweede lid worden berekend per gezin en zijn afhankelijk van de hoogte van het inkomen van de ouders. Zij bedragen:

Inkomen in euro's vanaf	tot	Eigen bijdragen in euro's
0-	36.000	Nihil
36.000	42.500	150
42.500	49.000	645
49.000	55.500	1.200
55.500	63.000	1.760
63.000	69.500	2.360
69.500	en voor elke 5.000 erbij	565

4. De inkomensbedragen, genoemd in het derde lid, worden met ingang van 1 januari 2022 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het indexcijfer van de regelingslonen van volwassen werknemers heeft ondergaan ten opzichte van 1 januari van het voorafgaande jaar, en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 500,-.
5. De bedragen van de eigen bijdrage, bedoeld in het derde lid, worden met ingang van 1 januari 2022 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het consumentenprijsindexcijfer van de reeks alle huishoudens op het onderdeel vervoersdiensten heeft ondergaan ten opzichte van 1 januari van het voorafgaande jaar, en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 5,-.
6. Dit artikel is niet van toepassing op gehandicapte kinderen.

Paragraaf 5. Slotbepalingen

Artikel 24. Beslissing burgemeester en wethouders in gevallen waarin de regeling niet voorziet

In gevallen, de uitvoering van het leerlingenvervoer betreffende, waarin deze verordening niet voorziet, beslissen burgemeester en wethouders.

Artikel 25. Hardheidsclausule

Burgemeester en wethouders kunnen in bijzondere gevallen, het vervoer voor onderwijs aangaande, ten gunste van de ouders afwijken van de bepalingen in deze verordening, zo nodig na advies te hebben gevraagd aan deskundigen.

Artikel 26. Intrekking oude regeling

De ‘Verordening leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2014’ wordt ingetrokken.

Artikel 27. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 1 juni 2022
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2022.

Artikel 28. Overgangsregeling

Op aanvragen die na deze datum worden gedaan maar betrekking hebben op het schooljaar 2021-2022 blijft de verordening leerlingenvervoer gemeente Mook & Middelaar 2014 van toepassing.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad, gehouden op 3 februari 2022

De griffier,

Mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter,

Mr. Drs. W. Gradisen

Toelichting bij de Verordening leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2021

Algemeen

Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. In sommige gevallen is de afstand naar de school groot, of kan het kind wegens zijn structurele handicap niet zelfstandig naar school. Ouders kunnen dan een beroep doen op de Verordening bekostiging leerlingenvervoer.

Wettelijke plicht

De raad heeft de wettelijke plicht een regeling vast te stellen voor het leerlingenvervoer. In artikel 4, eerste lid, van de Wet op het primair onderwijs (hierna: WPO), artikel 4, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs (hierna: WVO) en artikel 4, eerste lid, van de Wet op de expertisecentra (hierna: WEC), heet het 'de bekostiging van de door het college noodzakelijk te achten vervoerskosten ten behoeve van het schoolbezoek'. Het gaat hierbij zowel om scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en regulier voortgezet onderwijs die zijn aangesloten bij samenwerkingsverbanden primair of voortgezet onderwijs, als om instellingen voor cluster 1 en cluster 2.

De Verordening bekostiging leerlingenvervoer geeft uitvoering aan de taakstelling van de gemeentebesturen.

Naast voorschriften voor de wijze waarop ouders de aanvraag kunnen indienen, bevat deze verordening criteria aan de hand waarvan ouders aanspraak kunnen maken op een vervoersvoorziening. Uitgangspunt daarbij is dat de verantwoordelijkheid voor het schoolbezoek van de leerling bij de ouders blijft.

De Verordening bekostiging leerlingenvervoer is zodanig opgebouwd, dat eerst het recht op een vergoeding wordt vastgesteld, waarna onderzocht wordt welke vergoeding wordt verstrekt.

Vervoersvoorziening

In de Verordening bekostiging leerlingenvervoer wordt het begrip 'vervoersvoorziening' gehanteerd. Dat houdt in dat er niet altijd sprake is van een kostendekkende betaling. Zo is ook een voorziening mogelijk in de vorm aangepast vervoer, dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen.

Het college van burgemeester en wethouder (hierna: het college) bepaalt in welke vorm de voorziening wordt verstrekt. Het vervoer dient echter te allen tijde passend te zijn.

Uitgangspunt van de regeling is bekostiging van het openbaar vervoer. Wanneer de leerling door zijn structurele handicap geen gebruik kan maken van het openbaar vervoer, zelfs niet met begeleiding, komt hij in aanmerking voor aangepast vervoer.

Als ouders aangeven hun kind zelf te willen vervoeren dienen ze hiervoor toestemming te vragen aan het college. De bekostiging van het vervoer is vervolgens gebaseerd op de vervoersvoorziening waar de ouders voor in aanmerking komen. Het college kan toestemming weigeren op grond van de kosten.

Drempelbedrag en draagkrachtafhankelijke bijdrage

De gemeente kan ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoekt een drempelbedrag in rekening brengen. De ouderlijke bijdrage is hierbij gekoppeld aan de door de gemeente vastgestelde kilometergrens, dat wil zeggen de afstand van de woning tot de dichtstbijzijnde toegankelijke school waarboven aanspraak kan bestaan op leerlingenvervoer. In de Verordening bekostiging leerlingenvervoer is deze grens vastgesteld op zes kilometer (zie artikel 8). De ouderlijke bijdrage is dan gelijk aan de kosten van het openbaar vervoer over deze afstand. Het drempelbedrag wordt per leerling in rekening gebracht.

Daarnaast kan de gemeente een bijdrage vragen aan ouders van leerlingen die een school voor basisonderwijs bezoeken die meer dan twintig kilometer van de woning is gelegen. Deze bijdrage is afhankelijk van de financiële draagkracht en wordt per gezin geheven (zie verder de artikelen 22 en 23).

Zelfstandigheid en zelfredzaamheid

De Verordening bekostiging leerlingenvervoer gaat uit van een voorziening voor het zo zelfstandig mogelijk reizen door de leerling. Om dit te monitoren en te stimuleren wordt de aanvraag met ouders besproken en wordt vanaf een bepaalde leeftijd in overleg met ouders een persoonlijk vervoersontwikkelingsplan voor de leerling opgesteld (zie artikel 4).

Voorwaarden toekenning leerlingenvervoer

Zie voor voorwaarden toekenning leerlingenvervoer het ‘Schema voorwaarden toekenning leerlingenvervoer’.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader behandeld.

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

Afstand

De afstand dient consequent te worden gemeten. Er wordt voor elke afstand eenzelfde, professionele routeplanner gehanteerd. Het verdient aanbeveling de ouders bij de aanvraag te informeren over de wijze waarop de afstand wordt gemeten.

De route hoeft overigens niet in alle gevallen toegankelijk te zijn voor gemotoriseerd verkeer, volgens een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State ((hierna: Afdeling) ABRvS 12 juni 1995, nr. R03.93.5575). Ook kan de route – en daarmee de afstand – op de heenweg verschillen van die van de terugweg (zie ABRvS 27 december 1989, nr. R03.88.7309).

Begeleider

Wanneer een leerling begeleiding nodig heeft tijdens het vervoer, is dat een verantwoordelijkheid van de ouders. Zij zijn en blijven verantwoordelijk voor de schoolgang van hun kind. Werk van ouders of anderszins ontslaat ouders niet van deze verantwoordelijkheid. Wanneer ouders zelf niet in staat zijn om begeleiding te bieden, is het hun verantwoordelijkheid iemand te zoeken, die deze taak van hen hetzij tijdelijk en/of deeltijds overnemen.

Gehandicapte leerling

Een leerling die door een structurele lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke of psychische handicap niet of niet zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken, wordt aangemerkt als een gehandicapte leerling in de zin van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer.

Wanneer een leerling, ondanks zijn handicap wél zelf kan reizen met het openbaar vervoer, is deze in de zin van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer géén gehandicapte leerling. De beperking die de leerling door de handicap ervaart moet structureel van aard zijn, in ieder geval langer dan drie maanden duren. Wanneer de beperking met medicijnen te verbeteren is, is er geen sprake van een beperking in de zin van deze verordening. Van een beperking in deze verordening is dus alleen sprake wanneer deze structureel en niet behandelbaar is.

Inkomen

Als peiljaar voor het inkomen moet op grond van de WPO (artikel 4, zevende lid) worden aangemerkt het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin het schooljaar waarvoor bekostiging van de vervoerskosten wordt gevraagd, begint. Bepalend is het verzamelinkomen van het huishouden waarin de leerling leeft, dat af te lezen is van de aanslag inkomstenbelasting. Bij het ontbreken van een aanslag inkomstenbelasting wordt uitgegaan van het bij de Belastingdienst geregistreerde inkomen. Bij het opvragen van de Inkomstenbelastingverklaring vermeldt de Belastingdienst het bij de Belastingdienst geregistreerde inkomen, dan wel het verzamelinkomen ingeval er aangifte is gedaan.

Leerling

Voor basisscholen en speciale scholen voor basisonderwijs geldt dat kinderen de leeftijd van vier jaar moeten hebben bereikt om als leerling te worden toegelaten (artikel 39, eerste lid, van de WPO). In het derde lid van artikel 39 van de WPO is bepaald dat kinderen vanaf drie jaar en tien maanden ten hoogste vijf dagen (schoolgewenningsdagen) de basisschool mogen bezoeken. Deze kinderen zijn echter geen leerlingen in de zin van de wet, en de ouders kunnen dan ook geen aanspraak maken op een vervoersvoorziening.

Voor het (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs geldt dat ouders van leerlingen die zijn toegelaten tot scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs of voortgezet onderwijs aanspraak kunnen maken op een vervoersvoorziening indien wordt voldaan aan de voorwaarden van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer. De leeftijd van de leerling is hierbij niet van belang.

Een belangrijke uitzondering vormen leerlingen die rijdende scholen bezoeken voor kinderen van kermisexploitanten of van circusmedewerkers (Titel B van het Besluit trekkende bevolking WPO). Ouders van leerlingen die deze scholen bezoeken kunnen geen aanspraak maken op een vervoersvoorziening. De

kosten voor noodzakelijk vervoer van deze leerlingen ten behoeve van het schoolbezoek vormen onderdeel van de materiële instandhouding van die scholen.

Ontwikkelingsperspectief

Voor leerlingen in het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs (hierna: pro) én voor leerlingen, die in het regulier basis- en voortgezet onderwijs extra ondersteuning krijgen, zijn de scholen verplicht een ontwikkelingsperspectief op te stellen.

Het ontwikkelingsperspectief wordt in overleg met ouders vastgesteld. Het bevat de onderwijsdoelen van de leerlingen en het uitstroomprofiel (vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht en dagbesteding).

OOGO

Artikel 18a, negende lid, van de WPO en artikel 17a, negende lid, van de WVO bepalen, dat samenwerkingsverbanden en gemeenten met elkaar een Op Overeenstemming Gericht Overleg (hierna: OOGO) moeten voeren met als doel om een ondersteuningsplan vast te stellen. Het samenwerkingsverband en het college overleggen, elk vanuit de eigen verantwoordelijkheid, met elkaar ten minste over:

- de vraag hoe de aansluiting tussen de ondersteuning in het onderwijs en de (jeugd)zorg vanuit de gemeente het beste tot stand kan komen;
- het leerlingenvervoer;
- de leerplicht;
- de onderwijshuisvesting.

Het overleg moet leiden tot een goede afstemming en samenwerking tussen het samenwerkingsverband en de gemeente.

Openbaar vervoer

Bij de definiëring van het begrip ‘openbaar vervoer’ is aangesloten bij de begripsomschrijving zoals deze is vastgelegd in artikel 1 van de Wet personenvervoer 2000, met uitzondering van de zinsnede ‘volgens een dienstregeling’; zodoende kan ook de regiotaxi desgewenst als een vorm van openbaar vervoer worden beschouwd.

Opstapplaats

Eén van de mogelijkheden om het vervoer efficiënter en daardoor goedkoper te organiseren, is het instellen van centrale opstapplaatsen, van waar de leerlingen met de taxi of bus worden vervoerd. Met een dergelijk systeem worden de leerlingen niet thuis voor de deur opgehaald, maar dienen zij zich, al dan niet onder begeleiding van de ouders, te begeven naar de door de gemeente aangewezen opstapplaats.
Een reistijd naar de opstapplaats van dertig minuten acht de Afdeling alleszins redelijk (ABRvS 26 februari 1992, nr. R03.89.0419/83-107).

Ouders

De omschrijving volgt de begripsbepalingen van de WPO en de WEC.

Ook pleegouders zijn aan te merken als verzorgers en vallen daarmee onder het begrip ‘ouders’.

Reistijd

De omschrijving van het begrip ‘reistijd’ is van belang om de tijd die een leerling met het openbaar vervoer onderweg is te kunnen vergelijken met de tijd die nodig is om diezelfde leerling met aangepast vervoer naar en van school te vervoeren. Immers, wanneer de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer naar school of terug meer dan anderhalf uur onderweg is én de reistijd met aangepast vervoer tot 50% of minder van de reistijd per openbaar vervoer kan worden teruggebracht, komt de leerling in aanmerking voor aangepast vervoer (artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a).

De praktijk leert dat leerlingen, ongeacht de manier waarop zij de afstand naar school overbruggen, zo’n tien minuten voor de aanvang van de lessen op het schoolplein aankomen. Het ligt voor de hand deze tijd uit te sluiten van de reistijd. De eventuele wachttijd voor het openbaar vervoer aan het einde van de schooldag wordt wel meegerekend. Wanneer een leerling met aangepast vervoer wordt vervoerd, is er tijd nodig de school te verlaten en in de taxi(bus) te stappen. Het is in dit geval dan ook redelijk enige tijd (tien minuten) op te tellen bij de berekende duur van de rit. Deze periode is ook volgens de Afdeling redelijk (ABRvS 5 oktober 1990, nr. R03.90.6236/86538).

Naast deze tien minuten is er vrijwel altijd sprake van een wachttijd, voordat de reis van een leerling werkelijk aanvangt. Veelal moeten leerlingen aan het einde van de schooldag wachten tot het aangepast vervoer na aankomst vertrekt. Er wordt dan gewacht op andere leerlingen van die school. Indien meerdere scholen in één route gecombineerd worden, kan datzelfde zich nogmaals voordoen wanneer er bij de volgende school gewacht moet worden op andere leerlingen. De totale tijd, dat een leerling aan het einde van de schooldag moet wachten op of in het aangepast vervoer kan op deze manier flink oplopen. Het is dan ook redelijk om van de vervoerder te verlangen, dat de wachttijd per leerling niet meer bedraagt dan ongeveer twintig minuten (inclusief de toegestane wachttijd van maximaal vijftien minuten op de eigen school van de leerling).

Samenwerkingsverband

Onder 1°

Een samenwerkingsverband primair onderwijs omvat volgens artikel 18a van de WPO alle binnen een bepaald aaneengesloten gebied gelegen vestigingen van basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs, scholen voor speciaal onderwijs en scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, voor zover daaraan speciaal onderwijs wordt verzorgd, behorend tot cluster 3 en cluster 4. Een uitzondering vormen vestigingen van scholen waarvoor het bestuur is aangesloten bij een landelijk samenwerkingsverband.

Scholen voor speciaal onderwijs of scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, behorend tot cluster 3 en cluster 4, die geen vestigingen hebben in het gebied van het samenwerkingsverband, kunnen toch deelnemen aan dit samenwerkingsverband.

Instellingen behorend tot cluster 1 en cluster 2 behoren niet tot het samenwerkingsverband.

Onder 3°

Een samenwerkingsverband voortgezet onderwijs omvat volgens artikel 17a van de WVO alle binnen een bepaald aaneengesloten gebied gelegen vestigingen van scholen voor voortgezet onderwijs, scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, voor zover daaraan voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd, behorend tot cluster 3 en cluster 4. Een uitzondering vormen vestigingen van scholen waarvoor het bestuur is aangesloten bij een landelijk samenwerkingsverband.

Scholen voor voortgezet speciaal onderwijs of scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, behorend tot cluster 3 en cluster 4, die geen vestigingen hebben in het gebied van het samenwerkingsverband, kunnen toch deelnemen aan dit samenwerkingsverband.

Instellingen behorend tot cluster 1 en cluster 2 behoren niet tot het samenwerkingsverband.

School

Onder 1°

In de WPO gaat het om basisscholen en scholen voor speciaal basisonderwijs.

Onder 2°

In de WEC gaat het om onderwijs aan dove kinderen of slechthorende kinderen, kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden, visueel gehandicapte kinderen, lichamelijk gehandicapte kinderen, langdurig zieke kinderen, zeer moeilijk lerende kinderen, zeer moeilijk opvoedbare kinderen, meervoudig gehandicapte kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

De WEC onderscheidt de volgende clusters:

Cluster 1: onderwijs aan visueel gehandicapte kinderen dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met deze handicap,
Cluster 2: onderwijs aan dove kinderen, slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met een van deze handicaps,
Cluster 3: onderwijs aan langdurig zieke kinderen met een lichamelijke handicap, lichamelijk gehandicapte kinderen en zeer moeilijk lerende kinderen dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met een van deze handicaps en
Cluster 4: onderwijs aan langdurig zieke kinderen anders dan met een lichamelijke handicap, zeer moeilijk opvoedbare kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

Het onderwijs van cluster 1 en cluster 2 wordt gegeven in instellingen. Deze instellingen vallen ook onder het begrip ‘school’.

Onder 3°

In de WVO gaat het om scholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (hierna: vwo), hoger algemeen vormend onderwijs (hierna: havo), voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (hierna: vmbo) en pro.

Leerwegondersteunend onderwijs is geen aparte schoolsoort, maar betreft extra ondersteuning aan leerlingen in het vmbo.

Toegankelijke school

Leerlingen kunnen op grond van hun lichamelijke of geestelijke toestand zijn aangewezen op een bepaalde school.

In de WPO is bepaald dat het samenwerkingsverband primair onderwijs beoordeelt of een leerling toelaatbaar is tot een speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband of tot het speciaal onderwijs van cluster 3 en cluster 4 (artikel 18a, zesde lid, van de WPO). Het samenwerkingsverband laat zich daarbij adviseren door deskundigen.

De WVO kent een dergelijke bepaling: het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs beoordeelt of een leerling toelaatbaar is tot het voortgezet speciaal onderwijs (artikel 17a, zesde lid, van de WVO). Ook hier geldt dat het samenwerkingsverband zich daarbij laat adviseren door deskundigen.

Vooralsnog bepaalt de regionale verwijzingscommissie de toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs (artikel 10g van de WVO) en beslist of een leerling op leerwegondersteunend onderwijs is aangewezen (artikel 10e van de WVO). Met ingang van 1 augustus 2015 wordt het praktijkonderwijs en het leerwegondersteunend onderwijs in het passend onderwijs geïntegreerd; dan beslist het samenwerkingsverband of een leerling toelaatbaar is tot het praktijkonderwijs of is aangewezen op leerwegondersteunend onderwijs.

Voor instellingen voor cluster 1 en cluster 2 geldt een afwijkende procedure. In de WEC is bepaald dat de commissie van onderzoek beoordeelt of een leerling in aanmerking komt voor het onderwijs op de instelling óf op begeleiding vanuit de instelling, waarbij de leerling dan is ingeschreven op een andere school (artikel 41, tweede lid, van de WEC).

Vervoer

Het vervoer vindt plaats in aansluiting op het begin en einde van de schooldag, zoals aangegeven in de schoolgids van de school. Alleen wanneer de leerplichtige leerling door een structurele handicap slechts een deel van het onderwijsprogramma kan volgen, kan in een voorkomend geval tijdens de schooltijd vervoerd worden. Sociale omstandigheden, lichamelijke problemen van tijdelijke aard of leeftijd zijn geen grond voor het vervoer tijdens schooltijd.

Met afwijkende roosters, zoals deze voorkomen in het voortgezet onderwijs, kan in beginsel geen rekening gehouden worden. De vervoerskosten zouden dan te hoog oplopen. Soms zijn, in overleg met leerlingen, ouders en de school, bepaalde vervoersarrangementen en -combinaties mogelijk, waarbij dan de leerlingen beurtelings een bepaalde tijd moeten wachten op het vervoer.

Vervoersvoorziening

De wet bepaalt dat de gemeenten het vervoer zelf kunnen verzorgen, dan wel doen verzorgen. In de begripsbepaling ‘vervoersvoorziening’ is dit nader uitgewerkt.

Woning

Onder ‘woning’ wordt verstaan: de plaats waar de leerling structureel en feitelijk verblijft. Hierbij is het niet relevant in welke gemeente de ouders en/of het kind staan ingeschreven.

Wanneer de leerling tijdelijk in een andere gemeente verblijft, bijvoorbeeld in verband met noodzakelijke opvang, dient een aanvraag voor een vervoersvoorziening bij die gemeente ingediend te worden. Vakantie van de ouders geldt overigens niet als reden voor noodzakelijke opvang van de leerling elders.

Het adres waar kinderen een bepaalde tijd vóór aanvang en/of na afloop van de schooldag worden opgevangen (de buitenschoolse opvang) valt in beginsel niet onder het begrip ‘woning’.

Artikel 2. Doelstelling

Het doel van het leerlingenvervoer is om een financiële ondersteuning te verstrekken ten behoeve van passend vervoer van de woning dan wel de opstapplaats naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school aan de ouders van kinderen wie of van wie de school verder dan de, door de gemeente bepaalde, afstandsgrens gelegen is, of voor wie het medisch niet mogelijk is om de school zelfstandig te bereiken.

Paragraaf 2. Aanvraag van de vervoersvoorziening

Artikel 3. Aanvraagprocedure

Eerste lid

Indien ouders menen voor een vervoersvoorziening voor hun kind in aanmerking te komen, dienen zij een aanvraag in bij het college. De meerderjarige en handelingsbekwame leerling kan dit ook zelf doen. De aanvraag wordt gedaan in de gemeente waar de feitelijke en structurele verblijfplaats (woning) van de leerling is. Dit kan ook een vast logeeradres zijn, waar de leerling op vaste dagen verblijft. De gemeente stelt hiervoor een papieren of digitaal aanvraagformulier beschikbaar. Het is wenselijk om de aanvraag zo eenvoudig mogelijk te maken. Hierbij kan worden gedacht aan een voorgedrukt, dan wel deels ingevuld aanvraagformulier waarbij gebruik kan worden gemaakt van gegevens, die reeds bekend zijn bij de gemeente.

Tweede lid

Onder gegevens moet ook worden verstaan eventuele toevoeging van verklaringen (bewijsstukken), bijvoorbeeld een medische verklaring, werkgeversverklaring, verklaring van de rijksinspecteur van de belasting of een verklaring van overwegende bezwaren. Huisartsen zijn hiervan uitgezonderd, omdat de Landelijke Huisartsen Vereniging in haar richtlijn heeft opgenomen, dat huisartsen deze verklaringen niet mogen verstrekken. Het schaadt mogelijk de relatie met de patiënt en daar werken huisartsen liever niet aan mee. Een advies is wel op te vragen bij de Gemeentelijke Gezondheidsdienst. Bij twijfel zal de gemeente zelf een onafhankelijke deskundige moeten inschakelen.

Ouders zijn op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) verplicht deze gegevens te overleggen, als deze van belang zijn voor de beslissing op de aanvraag. De gegevens dienen juist en volledig ingevuld te zijn. Het college bepaalt of dat daadwerkelijk het geval is.

Als het aanvraagformulier aanvulling behoeft of gecorrigeerd dient te worden, stuurt het college het aanvraagformulier terug. Ouders worden dan in de gelegenheid gesteld om de verlangde gegevens binnen

een door het college te bepalen termijn (bijvoorbeeld vier weken) aan te vullen of te verbeteren. Wordt hiervan geen gebruik gemaakt, dan dient het college de afweging te maken of de aanvraag in behandeling wordt genomen (artikel 4:5, eerste lid, van de Awb). Op grond van artikel 4:5, vierde lid, van de Awb dient in een voorkomend geval aan de aanvrager bekend te worden gemaakt dat de aanvraag niet in behandeling wordt genomen.

Uit jurisprudentie blijkt dat gemeenten zich bij een afwijzende beschikking niet louter kunnen beroepen op een onjuist dan wel onvolledig ingevuld aanvraagformulier, maar dat zij bij hun beoordeling mede moeten betrekken wat de kennelijke bedoeling van de aanvrager is, zoals die uit aanvragen van de voorafgaande jaren gebleken is (zie ABRvS 9 november 1989, nr. R03.89.5831/S6535).

Artikel 4:15 van de Awb bepaalt dat de beslistermijn wordt opgeschort tot de dag waarop de aanvraag met de ontbrekende gegevens is aangevuld of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken. In artikel 3, vierde lid, is daarom bepaald dat het college binnen acht weken na ontvangst van alle benodigde gegevens een beslissing neemt.

Derde lid

Op de voor het verkrijgen van een vervoervoorziening verstrekte gegevens is de Algemene verordening gegevensbescherming van toepassing. Dit houdt in, dat de verstrekte persoonsgegevens slechts mogen worden gebruikt voor het kunnen behandelen van een aanvraag en het organiseren van het vervoer en of de bekostiging.

Vierde lid

Artikel 4:13 van de Awb bepaalt dat een redelijke termijn waarbinnen een beschikking dient te worden gegeven in ieder geval is verstreken indien het college binnen acht weken geen beschikking heeft gegeven, of aan de aanvrager een bericht van verdaging heeft gezonden.

Voor de Verordening bekostiging leerlingenvervoer is gekozen voor de wettelijk toegestane beslistermijn van acht weken.

Vijfde lid

Het kan voorkomen dat de gestelde afwikkelingstermijn niet haalbaar is voor de gemeente. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn wanneer het gevraagde oordeel van deskundigen uitblijft, of indien er sprake is van een bijzondere situatie. In dergelijke gevallen kan het college de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen.

Uiterlijk een dag vóór het verstrijken van de tweede termijn dient een beschikking op de ingediende aanvraag door het college te zijn gegeven. Als blijkt dat ook de verdagingstermijn onvoldoende is, bijvoorbeeld als gevolg van het uitblijven van het advies van deskundigen, dient er toch een beschikking te worden afgegeven.

Een beschikking treedt niet in werking voordat deze bekend is gemaakt (artikel 3:44 van de Awb). De termijnen die in artikel 3 zijn opgenomen zijn inclusief de tijd die het college nodig heeft om een genomen beschikking aan de aanvragers bekend te maken.

Bezwaar en beroep

Er kan bezwaar gemaakt worden tegen een besluit van de gemeente, tegen het feit, dat de gemeente te laat beslist en tegen het verdagen van een besluit. Dit moet wel op tijd worden ingediend, namelijk binnen zes weken.

Als bovenstaande termijnen (acht weken en een eventuele verdaging van vier weken) overschreden worden, kunnen de aanvragers op basis van artikel 6:2 van de Awb daartegen bezwaar maken en beroep instellen. In dit geval is het bezwaar en beroep niet aan een termijn gebonden (artikel 6:12, eerste lid, van de Awb). Het bezwaar- of beroepschrift wordt niet-ontvankelijk verklaard indien het onredelijk laat is ingediend (artikel 6:12, derde lid, van de Awb).

Zesde lid

Een toegekende vervoersvoorziening kan bestaan uit een bekostiging aan de ouders, óf aanbieding van aangepast vervoer dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen, in de vorm van busvervoer of een taxi(busje).

In het geval van een bekostiging zal de ingangsdatum van deze bekostiging in principe samenvallen met de in het aanvraagformulier verzochte datum van ingang, maar niet zijn gelegen vóór de datum waarop de aanvraag door de gemeente werd ontvangen (onder a). Er vindt dus geen bekostiging met terugwerkende kracht plaats.

Wanneer de leerling aangepast vervoer krijgt aangeboden dat verzorgd wordt door de gemeente zal de datum van ingang zo veel mogelijk aansluiten bij de door de ouders verzochte datum. Deze ligt dan uiteraard niet vóór de datum waarop de aanvraag door de gemeente werd ontvangen. Bovendien dient rekening te worden gehouden met het feit dat het inschakelen of contracteren van een vervoerder enige tijd kan kosten (onder b).

Datum van aanvraag voor het nieuwe schooljaar

In de Verordening bekostiging leerlingenvervoer wordt geen datum genoemd waarvóór een aanvraag die het eerstvolgende schooljaar betreft moet zijn ingediend. Het vaststellen van een datum zou er toe kunnen leiden dat aanvragen die later worden ingediend als onrechtmatig worden beoordeeld door de accountant. Er kunnen echter gegronde redenen zijn voor het laat indienen van een aanvraag, bijvoorbeeld wanneer het nog niet vaststaat of een leerling op een bepaalde school wordt toegelaten.

De gemeente kan bij de voorlichting de ouders uiteraard wijzen op het belang van het indienen van een aanvraag zodra bekend is welke school de leerling gaat bezoeken.

Artikel 4. Gesprek over zelfstandigheid en zelfredzaamheid bij de aanvraag

Eerste tot en met vierde lid

Om ouders te informeren over het leerlingenvervoer is het aan te bevelen een gesprek met de aanvrager(s) te voeren, om:

- verwachtingen aangaande het leerlingenvervoer voor de eventuele komende jaren te managen;
- de aanvraag goed te kunnen beoordelen;
- te onderzoeken wat de vervoersmogelijkheden van de leerling zijn.

Indien dit mogelijk is, is het van meerwaarde om ook de leerling te betrekken bij het gesprek. Zonodig kan ook een deskundige betrokken worden bij het gesprek. Dit kan iemand met medische kennis zijn, zoals een orthopedagoog, iemand van de school, het samenwerkingsverband of anderszins.

In het gesprek wordt onderzocht in welke mate en in welk tempo te verwachten is, dat een leerling zelfstandig(er) kan reizen en hoe ouders hierbij kunnen ondersteunen en/of welke faciliteiten een gemeente daarbij biedt.

Het is aan te raden om dit gesprek in ieder geval bij een eerste aanvraag te voeren. Wanneer de omstandigheden van de leerling wijzigen kan dat aanleiding zijn om een nieuw gesprek te voeren. Het spreekt voor zich, dat een schoolwissel en adreswijziging zo'n nieuwe omstandigheid is, maar ook het gegeven, dat de leerling ouder wordt en zich ontwikkelt kan gezien worden als een gewijzigde omstandigheid.

Indien de leerling niet de dichtstbijzijnde school bezoekt is dit eveneens onderwerp van gesprek. Wat is er gedaan om wél naar de school dichtbij de woning te gaan? En wat wordt er gedaan, ook door het samenwerkingsverband, om het onderwijs in de toekomst dichterbij te organiseren?

Zelfredzaamheid

Bij de beoordeling van een aanvraag leerlingenvervoer is het belangrijk te kijken naar wat een leerling kan en wil. De vergoedingsstructuur is zodanig opgebouwd, dat, binnen de gestelde criteria (beoordelingsfase), de meest zelfstandige en onafhankelijke manier van reizen door de leerling wordt vergoed. Ouders spelen hierin een belangrijke rol en een eigen verantwoordelijkheid. Het is aan hen om eventueel samen met hun sociale netwerk of met behulp van andere ouders hun kind zelf te (laten) vervoeren of te leren zelf naar school te reizen.

Veel leerlingen hebben door hun ontwikkelachterstand en/of gedragsproblemen extra begeleiding nodig op weg naar zelfstandigheid. Dit is een verantwoordelijkheid van de ouders, maar gemeenten kunnen hierbij ondersteunen door het inzetten van een leerproject, waarvan er verschillende worden aangeboden. Ook het bekostigen van het reizen met openbaar vervoer, bijvoorbeeld bij leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs, kan het voor gezinnen makkelijker maken om de weg naar zelfstandig reizen te vinden. Voor het voortgezet speciaal onderwijs is hiervoor de wettelijke plicht bij de invoering van de Wet passend onderwijs overigens weggevallen.

Uiteraard blijft het maatwerk om te beoordelen hoe een kind kan reizen. Daarin speelt niet alleen de beperking een rol, maar ook de leeftijd, de route en de behoeften van de leerling. Om het maatwerk te kunnen beoordelen is het van belang om kennis te hebben van de situatie van de leerling, de meest geschikte en haalbare vervoerswijze en de zelfredzaamheid van de leerling en het gezin.

Vijfde en zesde lid

Het college stelt, in overleg met de ouders en zo mogelijk met de leerling, een persoonlijk vervoersontwikkelingsplan voor de leerling op. In dit plan wordt vastgelegd waar de leerling qua mobiliteit naartoe kan groeien en hoe dit begeleid moet worden. Het doel hiervan is om te beschrijven welke mogelijkheden er zijn om de leerling zelfstandiger te laten reizen, wat hiervoor nodig is, welke periode hiervoor gepland wordt, wat ouders hierin kunnen betekenen en waar de gemeente ondersteunt. Het

onderwijs heeft ook tot doel om leerlingen zelfstandig te leren functioneren in de maatschappij. Onder meer voor dit doel wordt door de school een ontwikkelingsperspectief opgesteld voor de leerling. Dit plan wordt betrokken bij het vervoersontwikkelingsplan en het is aan te raden met scholen frequent overleg te hebben over wat te verwachten valt in het leerlingenvervoer.

Het moment waarop de leerling de leeftijd van negen jaar bereikt, lijkt een goed moment om het eerste persoonlijke vervoersontwikkelingsplan samen met de ouders en de leerling te maken. Dit plan kijkt twee tot drie jaar vooruit, maar kan jaarlijks naar aanleiding van de nieuwe aanvraag geëvalueerd worden. De ontwikkeling van kinderen staat immers niet stil en maakt, dat een kind zich sneller kan ontwikkelen dan gedacht. Voor de leeftijd van negen jaar in dit artikel geldt geen peildatum, waardoor er spreiding van gesprekken is.

Wanneer ouders geen medewerking willen verlenen aan het opstellen van een persoonlijk vervoersontwikkelingsplan voor de leerling kan het college overwegen om een onafhankelijk medisch advies in te winnen, waarmee de vervoersmogelijkheden van de leerling duidelijk worden.

Commissie voor de begeleiding

De WEC maakt verschil tussen een school (cluster 3 en cluster 4) en een instelling (cluster 1 en cluster 2). Zie ook artikel 1 het begrip 'school'.

De commissie voor de begeleiding wordt ingesteld op een school, niet zijnde een instelling, om:

te adviseren over het vaststellen en bijstellen van het ontwikkelingsperspectief van een leerling en deze jaarlijks te evalueren;

te adviseren over terug- of overplaatsing van een leerling naar het regulier basis-, speciaal basis- of het regulier voortgezet onderwijs en die scholen te adviseren over de benodigde begeleiding van de leerling.

Commissie van onderzoek

Deze commissie wordt ingesteld op een instelling (cluster 1 en cluster 2), niet zijnde een school, om:

- te beoordelen of een leerling in aanmerking komt voor het onderwijs op een instelling, dan wel voor begeleiding door de instelling op het regulier basis-, speciaal basis of het regulier voortgezet onderwijs en voor welke periode;
- te adviseren over het vaststellen en bijstellen van het ontwikkelingsperspectief van een leerling en deze jaarlijks te evalueren;
- te adviseren over terug- of overplaatsing van een leerling naar het regulier of voortgezet onderwijs en die scholen te adviseren over de benodigde begeleiding van de leerling.

In deze commissie heeft een vertegenwoordiger van de instelling, een psycholoog of pedagoog (gespecialiseerd in de jeugd- en kinderpsychologische richting, dan wel in de orthopedagogische richting), een maatschappelijk deskundige en een arts zitting.

Artikel 5. Algemene voorwaarden voor toekenning van de vervoersvoorziening

Eerste lid

Ook als het college het vervoer zelf verzorgt of laat verzorgen, kan het van ouders aan wie slechts een gedeeltelijke bekostiging van de vervoerskosten toekomt, verlangen een eigen bijdrage te betalen voor het vervoer van hun leerlingen (artikel 5, tweede lid).

De hoogte van deze eigen bijdrage, die slechts van toepassing is op ouders van leerlingen die scholen voor basisonderwijs of speciale scholen voor basisonderwijs bezoeken, is afhankelijk van het inkomen van de ouders en de afstand tussen de woning en de te bezoeken school (zie de artikelen 22 en 23). Indien de ouders weigeren de bijdrage te betalen of nalatig hierin zijn leidt dit tot het vervallen van de aanspraak op de bekostiging dan wel, indien gebruik wordt gemaakt van bijvoorbeeld een taxi (busje), tot stopzetting van het vervoer.

Tweede lid

In het tweede lid komt ook tot uitdrukking dat het drempelbedrag en de bijdrage afhankelijk van het inkomen nooit hoger kunnen zijn dan de werkelijke kosten van vervoer.

Derde lid

De verantwoordelijkheid voor het schoolbezoek blijft ingevolge de Leerplichtwet in alle gevallen bij de ouders liggen. In het derde lid is deze verantwoordelijkheid nog eens expliciet vastgelegd. Deze verantwoordelijkheid kan door de ouders niet op- of overgedragen worden aan de gemeente. De wettelijke regeling, noch de gemeentelijke verordening beperkt deze verantwoordelijkheid van de ouders.

Vierde lid

Het vierde lid bepaalt dat een leerling die meerderjarig en handelingsbekwaam is zelf een aanvraag voor leerlingenvervoer kan indienen, in plaats van de ouders of verzorgers.

Vijfde lid

Om enige beleidsruimte te creëren is in het vijfde lid bepaald, dat het college bij de toekenning van de vervoersvoorziening tevens de termijn van de verstrekking vastlegt. In de beschikking dient deze termijn aangegeven te worden. Per geval wordt de termijn bepaald.

Vanuit het oogpunt van lastenverlichting voor de burger is het wenselijk dat het aantal aanvragen zo veel mogelijk wordt beperkt. In dat kader verdient het aanbeveling om als gemeente te bezien of het mogelijk is om voor een langere periode dan één schooljaar de vervoersvoorziening toe te kennen. Wanneer te verwachten valt dat er geen verandering zal optreden in de lichamelijk of geestelijke toestand van de leerling en deze dus aan de geldende criteria blijft voldoen, is het wenselijk te kiezen voor een periode van enkele jaren, of zelfs voor de hele schoolperiode.
Als er in de situatie van de leerling echter verandering valt te verwachten, bijvoorbeeld een verbetering in de lichamelijke of geestelijke toestand, dient te worden gekozen voor een verstrekking over een termijn van één schooljaar.

De eigen bijdrage moet jaarlijks worden vastgesteld. Hiervoor dient de aanvrager jaarlijks de inkomensgegevens te overleggen, ook al wordt de vervoersvoorziening voor een langere periode verstrekt.

Aanvragers dienen wijzigingen die van invloed zijn op de toegekende vervoersvoorziening direct door te geven aan het college. Het is raadzaam aanvragers nadrukkelijk te wijzen op het feit dat ten onrechte genoten bekostiging kan worden teruggevorderd, dan wel kan worden verrekend (zie ook artikel 6).

Tevens dient het college, wanneer er bekostiging plaatsvindt, de wijze en het tijdstip van uitbetaling te bepalen. Zo zal moeten worden bepaald of:

- de bekostiging per maand, kwartaal, of halfjaar geschiedt;
- de bekostiging in de vorm van een voorfinanciering of op declaratiebasis, dan wel via een vast termijnbedrag achteraf geschiedt.

De praktijk laat ten aanzien van de wijze en het tijdstip van betaling veel verschillende varianten zien. Afhankelijk van de lokale gewoonte of de lokale wensen kan hieraan invulling worden gegeven.

Zesde lid

Aan de verstrekking van een vervoersvoorziening kan het college voorwaarden verbinden. Zo kan het college bepalen, dat, bijvoorbeeld in het kader van het streven naar zelfredzaamheid, in de winterperiode een vergoeding van de kosten van het aangepast vervoer wordt verstrekt, onder de voorwaarde dat in de andere maanden met de fiets of het openbaar vervoer wordt gereisd en dat hiervoor wordt geoefend en/of wordt deelgenomen aan een project met dit doel. [Ook is het mogelijk om te verwijzen naar het vervoersontwikkelingsplan bedoeld in artikel 4, vijfde lid.]

Zevende lid

De vervoersvoorziening heeft betrekking op het vervoer tussen de woning en de school. Een vergoeding van het vervoer naar een opvanglocatie, zorglocatie, buitenschoolse voorziening of andere instelling anders dan een school zijn uitgesloten voor een vergoeding. Het staat het college vrij om in beleidsregels hiervan, al dan niet onder voorwaarden, af te wijken.

Artikel 6. Herziening, opschorting, intrekking of terugvordering van de vervoersvoorziening

Eerste lid

Ouders of de meerderjarige en handelingsbekwame leerling zijn verplicht wijzigingen die van directe invloed zijn op de toegekende vervoersvoorziening zo snel mogelijk door te geven aan het college.

Van invloed op de vervoersvoorziening zijn onder andere:

- wijziging in het woonadres van de leerling, bijvoorbeeld door verhuizing;
- verandering van school (bijvoorbeeld van speciaal onderwijs naar voortgezet speciaal onderwijs);
- wijziging van het adres van de school;
- wijziging van de schooltijden;
- verandering van de reistijd, bijvoorbeeld door een wijziging in het openbaar vervoer;
- wijziging in de gezinssituatie, in verband met het al dan niet kunnen begeleiden van leerlingen.

Tweede lid

Als de wijziging daartoe aanleiding geeft trekt het college de verstrekte vervoersvoorziening in, en kent het college al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe (artikel 6, tweede lid).

Van ouders van leerlingen die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoeken kan in bepaalde gevallen, afhankelijk van het inkomen, een bijdrage worden gevraagd (zie de artikelen 22 en 23). Deze bijdrage kan worden verrekend met de eventuele bekostiging. Een wijziging in het inkomen van deze ouders heeft in principe geen invloed op de bekostiging van de vervoerskosten voor datzelfde jaar. Indien echter sprake is van een structurele daling in het inkomen van de ouders kan het college, vooruitlopend op een komend schooljaar, de bekostiging aanpassen.

Derde, vierde en zesde lid

Het college kan, zonder dat ouders of meerderjarige en handelingsbekwame leerling iets hebben doorgegeven, zelf wijzigingen constateren die van invloed kunnen zijn op de vervoersvoorziening. Daarbij kan blijken dat ten onrechte bekostiging is verstrekt. Het zesde lid biedt in dergelijke situaties een kapstok om de ten onrechte betaalde bekostiging terug te vorderen of in mindering te brengen bij eventueel nieuw te verstrekken bekostiging (zie ABRvS 25 januari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:165).

Een leerling aan wie een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer is verstrekt, kan het college de toegang tot dit vervoer tijdelijk of voor de rest van het schooljaar ontzeggen, indien bij herhaling is gebleken dat de leerling door onaangepast gedrag of anderszins de orde in het voertuig verstoort of de veiligheid van het voertuig en inzittenden in gevaar brengt. Het is aan te raden een protocol op te stellen, hoe het college handelt in dergelijke situaties. Uiteraard kunnen uitzonderlijke situaties noodzaken tot andere besluiten (bijvoorbeeld bij direct gevaar).

Vijfde lid

De verantwoordelijkheid voor het gedrag van de minderjarige leerling gedurende het verblijf van de leerling in het aangepast vervoer berust bij de ouders. Zij moeten de gelegenheid krijgen hun kind te begeleiden bij het vervoer. Wanneer het gedrag beïnvloedbaar is door de leerling te laten begeleiden, is er geen reden om de leerling individueel te vervoeren.

Het recht op een vervoersvoorziening is geen absoluut recht. Als de leerling zich onaanvaardbaar gedraagt, kan dit gedrag er uiteindelijk toe leiden dat de vervoersvoorziening beëindigd wordt. Onder onaanvaardbaar gedrag door de leerling of de ouder wordt verstaan het gedrag dat onder de gegeven omstandigheden in het maatschappelijk verkeer onacceptabel is. Gedacht kan worden aan beschadiging van het interieur van de taxi(-bus), mishandeling van medepassagiers, grove belediging of bedreiging van de chauffeur etc. Voordat daar echter consequenties aan worden verbonden dient nagegaan te worden of het gedrag verwijtbaar is. Bepaalde aandoeningen kunnen met zich meebrengen, dat dit niet het geval is. In dat geval zal beoordeeld moeten worden of een andere vervoersvoorziening uitkomst biedt, zoals inzet eigen vervoer.

Paragraaf 3. Beoordelingsfase: beoordeling van de aanspraak op vervoersvoorziening

Het beoordelen van een aanvraag leerlingenvervoer valt uiteen in twee vragen. In eerste instantie zal beoordeeld moeten worden of er recht is op een vergoeding (paragraaf 3). In tweede instantie wordt onderzocht wat passend vervoer is voor de leerling (paragraaf 4).

In deze beoordelingsfase (paragraaf 3) wordt beoordeeld of voldaan wordt aan de criteria die het college hanteert al dan niet recht te krijgen op een vergoeding leerlingenvervoer, ongeacht het type vervoersvoorziening.

Eerst nadat is vastgesteld dat aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening volgt de onderzoeksfase (paragraaf 4), waarin de aard en omvang van de vervoersvoorziening die kan worden toegekend wordt beschreven.

Artikel 7. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school

Eerste lid

In de artikelen 4 van de WPO, de WEC en de WVO is bepaald dat de raad bij het vaststellen van de verordening de “op godsdienst of levensbeschouwing van ouders berustende keuze van een school dient te eerbiedigen”. Tevens is in genoemde artikelen bepaald dat in de verordening geen onderscheid wordt gemaakt tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Als toegankelijke school is dan aan te merken de school van de verlangde godsdienstige of levensbeschouwelijke richting dan wel de openbare school. Daar komt een tweede criterium bij, namelijk de school van de soort waarop de leerling is aangewezen op grond van zijn lichamelijke of geestelijke toestand.

Als dichtstbijzijnde school kan worden aangemerkt de school die naar afstand het dichtstbij gelegen is, gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende (meest) begaanbare, veilige weg.

Wanneer een leerling een school bezoekt die, met voorbijgaan van een vergelijkbare school van dezelfde gewenste richting, verder van de woning van de leerling is verwijderd, blijft de aanspraak in principe beperkt tot de kosten verbonden aan het vervoer naar en van de dichtst bij de woning gelegen school. Het college is echter niet verplicht in dat geval deze kosten te vergoeden. Het college kan besluiten om in het geheel geen bekostiging te verstrekken, als vervoer aanwezig is waarvan de kosten voor de gemeente gelijk blijven, ongeacht het feit of de leerling van dat vervoer gebruik maakt. Bijvoorbeeld in het geval de gemeente busjes laat rijden naar de dichtstbij gelegen school.

Indien de situatie zich zou voordoen dat vervoer naar een verder van de woning van de leerling gelegen school van dezelfde richting voor de gemeente goedkoper zou zijn (of niet meer kosten met zich brengt), kan het college aan de ouders vragen ermee in te stemmen dat de leerling naar die school wordt vervoerd. Voor een openbare school geldt hetzelfde.

Richting

Als erkende richtingen binnen het bijzonder onderwijs gelden het (rooms) katholiek onderwijs, protestants-christelijk onderwijs (gereformeerd, hervormd), onderwijs naar de leer van de Gereformeerde kerk (vrijgemaakt), reformatorisch onderwijs en het evangelisch onderwijs; voorts het joods onderwijs, (orthodox) islamitisch onderwijs en het hindoe onderwijs, en ten slotte het algemeen bijzonder of neutraal bijzonder onderwijs en het onderwijs op antroposofische grondslag (vrijescholen). Sinds 2004 zijn gereformeerd en hervormd opgegaan in de Protestantse Kerk Nederland (PKN).

Een bepaalde onderwijskundige methode wordt niet tot het begrip ‘richting’ gerekend. Hiermee worden onder andere bedoeld: Jenaplanscholen, Montessorischolen, Daltonscholen, Iederwijsscholen, etc.

Van 2007 tot de vorming van het kabinet in 2017 is er in de Tweede Kamer discussie gevoerd over het al dan niet behouden van de verplichting aan gemeenten om het leerlingenvervoer te vergoeden ingeval van een richtingskeuze bij een school. Bij de kabinetsformatie in 2017 is in het Regeerakkoord opgenomen: “Het toelatingsbeleid van scholen en het leerlingenvervoer op basis van denominatie blijven ongewijzigd.”.

Instellingen voor cluster 1 en cluster 2

Voor instellingen voor cluster 1 en cluster 2 geldt het volgende: De instelling of de reguliere school waar de leerling is aangemeld of staat ingeschreven vraagt de toelaatbaarheid tot een instelling aan bij de commissie van onderzoek. Deze commissie beoordeelt aan de hand van criteria of een leerling is aangewezen op onderwijs op de instelling of op begeleiding vanuit de instelling.
Als de leerling niet toelaatbaar is tot de instelling, kunnen ouders hun kind inschrijven bij een reguliere school of, als daar reden voor is, bij een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. De ouders kiezen zelf voor een school, maar kunnen daarbij advies krijgen van de commissie van onderzoek van de instelling. Bepaalt deze commissie dat de leerling extra ondersteuning nodig heeft op een reguliere school, dan krijgt de leerling begeleiding vanuit de instelling.

De school is vol

Het spreekt voor zich dat op een voor de leerling geschikte school wel ruimte voor de leerling moet zijn en dat de leerling moet zijn/worden toegelaten. Een school die vol is heeft geen zorgplicht voor de leerling. Indien de dichtstbijzijnde school niet toegankelijk is voor een leerling omdat de school vol is, wordt een vervoersvoorziening toegekend naar de eerstvolgende dichtstbijzijnde, toegankelijke school. De aanspraak op vervoer naar deze verder weg gelegen school blijft bestaan, zolang er een wachtlijst is voor de dichtstbijzijnde school.

Als de wachtlijst is opgelost en de leerling kan worden geplaatst op de dichtstbijzijnde school – de gemeente dient naar de duur van de wachtlijst te informeren – kan de vervoersvoorziening beperkt worden tot aan de dichtstbijzijnde school, aangezien deze weer toegankelijk is geworden. Dit ongeacht het feit of de leerling vanaf dat moment ook daadwerkelijk de dichtstbijzijnde school gaat bezoeken. Ouders zijn vrij om hun kind naar elke school van hun keus te laten gaan, maar in het kader van het leerlingenvervoer hoeft slechts een vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde, toegankelijke school te worden verstrekt.

Dislocaties en nevenvestigingen

Als een school die een leerling bezoekt meer dan een locatie heeft, rijst de vraag of slechts de hoofdvestiging dan wel alle onderwijslocaties als school in de zin van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer moeten worden beschouwd. Aansluitend bij de regelgeving inzake de huisvesting en materiele instandhouding geldt dat de feitelijke locatie die door de leerling wordt bezocht kan worden aangemerkt als ‘school’.

Tweede lid

Het tweede lid is een aanvulling op het eerste lid. Voor alle onderwijssoorten geldt de hoofdregel: een vervoersvoorziening wordt toegekend naar de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school. Volgens artikel 4, vijfde lid, van de WPO moet echter, wanneer het gaat om speciale scholen voor basisonderwijs, het vervoer naar de dichtstbijzijnde school in het samenwerkingsverband ook worden bekostigd. Dat hoeft niet persé de dichtstbijzijnde toegankelijke speciale school voor basisonderwijs te zijn. Het is mogelijk dat er een school buiten het samenwerkingsverband, maar dichterbij de woning is gelegen.

Na invoering van het passend onderwijs beoordeelt het samenwerkingsverband of leerlingen toelaatbaar zijn tot het onderwijs aan speciale scholen voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband (artikel 18a, zesde lid, aanhef en onder c, van de WPO). Een 'toelaatbaarheidsverklaring' voor een speciale school voor basisonderwijs, afgegeven door het samenwerkingsverband aan een leerling, geldt alleen binnen dat samenwerkingsverband (artikel 40, achtste lid, van de WPO). Een ander samenwerkingsverband kan immers gekozen hebben voor een hoger of lager niveau van basisondersteuningsvoorzieningen, die op elke school aanwezig zijn.

In het tweede lid wordt gesproken van de basisschool waarvan de leerling afkomstig is. Dit is op grond van het eerste lid van artikel 7 de dichtstbijzijnde toegankelijke basisschool. Daarnaast geldt, bij toepassing van het tweede lid, aanhef en onderdeel b, ook hier het vereiste van schriftelijke instemming van de ouders.

Passend onderwijs

De zorgplicht van de school waar de leerling wordt aangemeld is een van de kernpunten van het passend onderwijs. Wanneer de school waar de leerling is aangemeld niet zelf in de benodigde onderwijsondersteuning kan voorzien, is het de verantwoordelijkheid van deze school om een andere school te vinden die wel een passende onderwijsplek kan bieden. Is het niet haalbaar om de leerling binnen het regulier onderwijs te plaatsen, dan kan een aanbod op het (voortgezet) speciaal onderwijs worden gedaan.

Bij de beoordeling of een school zelf in de benodigde ondersteuning kan voorzien vormt het schoolondersteuningsprofiel het uitgangspunt. In dit profiel wordt aangegeven welke ondersteuning deze school kan bieden.

Het samenwerkingsverband stelt een ondersteuningsplan op waarin – onder meer – wordt aangegeven welk niveau van basisondersteuning voor elke school geldt, hoe de scholen met elkaar een samenhangend geheel aan ondersteuningsvoorzieningen hebben gecreëerd, op welke wijze verwijzing naar het (voortgezet) speciaal onderwijs plaatsvindt en hoe zij ouders informeren. Uit het ondersteuningsplan blijkt welke scholen bepaalde ondersteuning kunnen bieden.

Derde lid

Het contact met het samenwerkingsverband is essentieel. Samenwerkingsverbanden en gemeenten moeten van elkaar weten welke ontwikkelingen er zijn, hoe het verwijzingsbeleid is, hoe het beleid omtrent het leerlingenvervoer is en wat het onderwijsaanbod is binnen het samenwerkingsverband alsmede waar.

Binnen het leerlingenvervoer wordt een vergoeding verstrekt naar de (qua afstand) dichtstbijzijnde toegankelijke school, rekening houdend met de onderwijsbehoefte en de richting.

In de praktijk komt het voor, dat dit niet de school is, waarnaar de leerling door het samenwerkingsverband wordt verwezen.

Artikel 7 beschrijft in een dergelijke situaties drie voorwaarden, waardoor het college tóch kan besluiten om een vergoeding te verstrekken naar de niet dichtstbijzijnde toegankelijke en door het samenwerkingsverband geadviseerde school.

- De noodzaak van het bezoeken van de niet dichtstbijzijnde toegankelijke school moet overtuigend worden aangetoond aan het college. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een onderbouwing door het samenwerkingsverband of door een intelligentie-onderzoek wanneer er onderwijs nodig is als gevolg van de hoogbegaafdheid van een leerling;
- Wanneer al dan niet door het samenwerkingsverband is vastgesteld, welke onderwijssoort een leerling nodig heeft op grond van de WPO, WEC of WVO, zal aan het college overtuigend moeten worden aangetoond, waarom dat onderwijs niet geboden kan worden op de dichterbij gelegen school. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een leerling, die onder een samenwerkingsverband valt waar arrangementen op reguliere basisscholen worden aangeboden, die het speciaal (basis) onderwijs vervangen. De leerling gaat dan naar een reguliere basisschool verder weg, omdat het arrangement, waarop hij onderwijskundig is aangewezen dichterbij aanwezig is;
- In aansluiting op het doel van de Wet passend onderwijs, namelijk: het onderwijs zo dicht mogelijk bij huis aanbieden, vindt er regelmatig overleg plaats tussen de gemeente en het samenwerkingsverband met als doel om het onderwijs dichter bij huis te organiseren.

Symbiose

Wanneer een leerling van een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs gedurende ten minste 180 minuten per week onderwijs volgt op een basisschool, een speciale school voor basisonderwijs of een school voor voortgezet onderwijs, is er sprake van symbiose (artikel 24 van de WEC en Titel IV van het Onderwijskundig besluit WEC). Daarvoor moet wel een overeenkomst tussen de scholen gesloten zijn. De leerling volgt in dat geval onderwijs op twee verschillende locaties. Komt de leerling in aanmerking voor een vervoersvoorziening naar de school waar hij staat ingeschreven, dan bestaat er in beginsel ook aanspraak op leerlingenvervoer naar de school waar een symbiose-overeenkomst mee gesloten is, voor zover deze reis voldoet aan de voorwaarden van de verordening. Het gaat dan om vervoer in aansluiting op het begin en einde van de schooldag.

Artikel 8. Afstandsgrens

Eerste lid

Artikel 4, achtste lid, van de WPO en artikel 4, zevende lid, van de WEC stellen dat de gemeentelijke regeling kan bepalen dat geen aanspraak op bekostiging bestaat op grond van de afstand. Artikel 4, zevende lid, van de WPO stelt een afstand van zes kilometer als bovengrens. Deze afstand is in de Verordening bekostiging leerlingenvervoer als criterium aangehouden. De afstand moet per route, zowel voor de heen- als voor de terugweg, worden bepaald.

Een combinatie van afstandscriterium en leeftijdscriterium is op grond van de wet niet mogelijk (artikel 4, achtste en negende lid, van de WPO en artikel 4, zevende en achtste lid, van de WEC). Met andere woorden:

een voor de hand liggend onderscheid in afstand tussen jongere en oudere kinderen is niet toegestaan. Het is wel mogelijk om de afstandsgrens per schoolsoort te laten verschillen.

Tweede lid

Volgens artikel 4, het vierde lid, van de WEC en artikel 4, eerste lid, van de WVO komen leerlingen slechts voor een vervoersvoorziening in aanmerking als zij wegens hun handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege hun handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.

Voor het voortgezet speciaal onderwijs (artikel 4, vierde lid, van de WEC) en het regulier voortgezet onderwijs (artikel 4, eerste lid, van de WVO) geldt, dat gehandicapte leerlingen slechts recht hebben op een vervoersvoorziening.

Om te kunnen beoordelen of een leerling door zijn handicap beperkt is om zelfstandig te reizen, is in een aantal gevallen onafhankelijk advies van deskundigen ter zake nodig. Het zal dan veelal gaan om de vraag of een leerling door zijn handicap in het geheel niet van openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken, of alleen onder begeleiding daarvan gebruik kan maken.

In samenspraak met het samenwerkingsverband wordt bepaald wie het college in dergelijke situaties als deskundige kan adviseren.

Zelfstandig reizen

De praktijk wijst uit, dat wanneer leerlingen geholpen worden om zelfstandig te leren reizen, de overstap er naar toe makkelijker wordt. In het kader van het stimuleren van het zelfstandig reizen, kan het college overwegen om leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (onder voorwaarden) wél in aanmerking te laten komen voor een vergoeding voor het openbaar vervoer.

Artikel 9. Aanwijzing opstapplaats

Eerste lid

Eén van de mogelijkheden om het vervoer efficiënter en daardoor goedkoper te organiseren, is het instellen van centrale opstapplaatsen, van waar de leerlingen met de taxi of bus worden vervoerd. Met een dergelijk systeem worden de leerlingen niet thuis voor de deur opgehaald, maar dienen zij zich, al dan niet onder begeleiding van de ouders, te begeven naar de door de gemeente aangewezen opstapplaats.

Tweede lid

In de uitspraak van 26 februari 1992 (nr. R03.89.0419/83-107) acht de Afdeling het redelijk dat de gemeente opstapplaatsen opstelt vanaf waar de leerling van het vervoer gebruik kan maken. De Afdeling vindt de reistijd, die niet meer dan dertig minuten bedraagt, alleszins redelijk. Hiermee is echter nog niet aangegeven wanneer de Afdeling de reistijd niet meer redelijk acht.

Wanneer gekozen wordt voor het aanwijzen van opstapplaatsen, dan is het van belang dat de gemeente daarbij let op de af te leggen afstand van huis naar de opstapplaats. Hierbij kan in ieder geval gedacht worden aan bestaande halteplaatsen binnen een loopafstand van dertig minuten, waar en beschutte

halteplaats aanwezig is (mede in verband met de weersomstandigheden). Het feit alleen dat de halte aan een drukke verkeersweg ligt en dus niet veilig genoeg zou zijn voor een leerling, is niet voldoende om af te zien van het aanwijzen van opstapplaatsen. Van ouders mag in dergelijke gevallen verwacht worden, dat zij hun kind begeleiden tot ten minste het moment dat hun kind in het voertuig is gestapt (zie ABRvS 24 augustus 1992, nr. R03.90.1504/83-105).

Wanneer een verzoek om een tegemoetkoming van de vervoerskosten wordt ingediend, blijft de afstand tussen de woning en de school relevant; het instellen van opstapplaatsen verandert daar niets aan. Dit betekent dat ouders die op bijvoorbeeld negen kilometer van de school wonen terwijl de gemeente op zes kilometer afstand een opstapplaats heeft ingesteld, recht hebben op bekostiging van het vervoer (en eventueel begeleiding) over de resterende drie kilometer. Ook blijft het berekenen van de reistijd zoals dat nu geldt onverkort intact. Met andere woorden: de tijdsduur die gemoeid is met het bereiken van de opstapplaats telt mee als reistijd als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onder a.

Derde lid

Wanneer het voor ouders onmogelijk is om de leerling naar de opstapplaats te begeleiden, dan wijst het college geen opstapplaats aan. Om te bepalen hoe ouders dit dienen aan te tonen zie artikel 18, eerste lid, onder c.

Vierde lid

Wanneer het vervoer niet goedkoper, maar zelfs duurder wordt, door het organiseren van opstapplaatsen, wijst het college geen opstapplaatsen aan. Het behaalt dan niet de efficiency, die het beoogt.

Artikel 10. Peildatum leeftijd leerling

In artikel 17 is het leeftijdscriterium in het basisonderwijs als een van de – wettelijk toegestane – volumebeperkende middelen opgenomen om al dan niet in aanmerking te komen voor vervoer onder begeleiding. Dan verdient het aanbeveling een peildatum van de leeftijd van de leerling te kiezen. Om administratieve lasten te beperken is een peildatum gewenst die geldt voor het gehele schooljaar. Aangezien 1 augustus de wettelijke start is van het schooljaar, is deze datum als peildatum gekozen.

De bepaling houdt in dat indien de leerling op 1 augustus van een bepaald schooljaar acht jaar is, hij in het kader van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer het gehele schooljaar als acht jaar wordt aangemerkt, ook al wordt de leerling halverwege het schooljaar negen jaar. Er hoeft dan ook maar één beschikking voor het gehele schooljaar te worden afgegeven.

Het recht op leerlingenvervoer staat overigens in geen relatie tot een bepaalde leeftijdgrens. Toelating en inschrijving bij een school volstaat.

Artikel 11. Andere vergoedingen

Als kan worden aangetoond dat een aanvrager van leerlingenvervoer via een andere weg (bijvoorbeeld via de werkgever) vergoeding ontvangt voor de kosten van het vervoer naar school, mag de gemeente die vergoeding aftrekken van de bekostiging die de aanvrager zou hebben gekregen op basis van de

verordening leerlingenvervoer. Ook is het mogelijk deze vergoeding als bijdrage in rekening te brengen, wanneer het om aangepast vervoer gaat dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen.

Het bovenstaande geldt echter niet voor vergoedingen die – op aanvraag – aan ouders van schoolgaande kinderen in het voortgezet onderwijs worden verstrekt op basis van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten. Deze vergoeding is opgebouwd uit verschillende componenten, zoals lesgeld, en is zeker niet uitsluitend bestemd voor reiskosten. Daarom wordt deze vergoeding niet verrekend met de vervoersvoorziening.

Artikel 12. Schooltijden en wachttijden

Eerste lid

Het vervoer vindt plaats in aansluiting op het begin en einde van de schooldag, zoals aangegeven in de schoolgids van de school. Alleen wanneer de leerplichtige leerling door een structurele handicap slechts een deel van het onderwijsprogramma kan volgen, kan er in een voorkomend geval tijdens de schooltijd vervoerd worden. Sociale omstandigheden, lichamelijke problemen van tijdelijke aard of leeftijd zijn geen grond voor het vervoer tijdens schooltijd. De ouders dienen hun verzoek om een vervoersvoorziening op deze afwijkende tijden te onderbouwen door:

- een verklaring van de leerplichtambtenaar, waaruit een leerplichtakkoord blijkt;
- een opbouwschema om te komen tot een volledig schoolprogramma/onderwijstijd;
- een verklaring van de (directie van de) school waaruit de medische noodzaak blijkt; of
- een verklaring van een deskundige (bijvoorbeeld een arts, psycholoog of orthopedagoog) al dan niet door het college ingewonnen, waaruit de medische onmogelijkheid blijkt om de volledige schooltijden te volgen.

In alle andere situaties zijn ouders zelf verantwoordelijk voor de schoolgang van hun kind.

Vervoer dat nodig is in verband met een activiteit van de school (sportdag, excursie, sinterklaas- of andersoortige feestdagviering) vallen buiten het leerlingenvervoer.

Tweede en derde lid

In het voortgezet speciaal onderwijs en het regulier voortgezet onderwijs kan het voorkomen, dat er binnen de vaste schooltijden gewerkt wordt met lesroosters. Ook in dat geval vindt het vervoer in principe plaats op het begin en het einde van de schooldag volgens de schoolgids. Het college kan, ingeval van aangepast vervoer, echter overwegen om dan een wachttijd te hanteren, waarbij leerlingen op elkaar wachten, dan wel eerder op school zijn. Hierdoor kan het vervoer toch gecombineerd worden.

De gemeente zal indien mogelijk proberen de leerlingen met afwijkende schooltijden van één of meerdere scholen gezamenlijk te vervoeren, wanneer de begin- en/of eindtijden nagenoeg hetzelfde zijn (zie artikel 1 het begrip ‘reistijd’).

Het vervoer op afwijkende tijden kan leiden tot individueel aangepast vervoer buiten schooltijden en dat brengt extra vervoerskosten met zich mee. Gemeenten zijn hier in principe niet toe verplicht, tenzij de leerling een gedeeltelijke vrijstelling van de leerplicht heeft.

Artikel 13. Tijdelijk verblijf buiten de gemeente

Een aanvraag wordt gedaan in de gemeente waar de leerling feitelijk en structureel verblijft. Dit hoeft niet de gemeente te zijn waar de leerling is ingeschreven in de Basisregistratie Personen.

Wanneer de leerling tijdelijk in een andere gemeente verblijft, bijvoorbeeld in verband met noodzakelijke opvang, is het de vraag of het redelijk is, dat deze gemeente de vervoerskosten moet dragen. Immers: bij gemeente A moeten de vervoersvoorziening (tijdelijk) worden stop gezet, bij gemeente B moet een vervoersvoorziening worden aangevraagd en een aantal weken later dienen zij het omgekeerde te doen.

Het incidentele karakter van dit verblijf en het vervoer zorgt voor een omslachtige belasting voor zowel de ouders als de tijdelijke gemeente. Bovendien bevat de definitie ‘woning’ een structureel karakter.

In voorkomend geval kan als volgt worden gehandeld.

Als de leerling door een crisissituatie gedurende een korte periode in een andere gemeente verblijft, zijn eigen school blijft bezoeken en van gemeentewege al een vergoeding leerlingenvervoer kreeg naar deze school, dan wordt dit verblijf voor de duur van maximaal zes weken aangemerkt als verblijf in de oorspronkelijke gemeente. De oorspronkelijke gemeente neemt dan de kosten voor vervoer voor de duur van maximaal zes weken voor haar rekening.

Wanneer de oorspronkelijke gemeente niet akkoord gaat met vergoeding van de kosten voor de eerste zes weken of als het verblijf een langere periode in beslag neemt, wordt door de oorspronkelijke gemeente geen vergoeding meer verstrekt. Er kan dan een vervoersvoorziening worden aangevraagd bij de gemeente waar de leerling gedurende die periode feitelijk woont. Dit verzoek wordt dan beoordeeld op basis van de eigen verordening van die gemeente.

Aangezien er in een dergelijke situatie over het algemeen geen sprake is van de dichtstbijzijnde toegankelijke school, bestaat er vaak geen recht op een vergoeding. In een dergelijke situatie dienen de desbetreffende gemeenten in onderling overleg te treden om de situatie voor de leerling zo goed mogelijk op te lossen. De kosten voor een dergelijke oplossing zouden gedragen kunnen worden door de oorspronkelijke gemeente (op basis van de hardheidsclausule of de Jeugdwet), waarbij de gemeente van de verblijfplaats van de leerling wel het vervoer organiseert. Wanneer door de rechter wordt bepaald dat de leerling definitief wordt geplaatst op het opvangadres, eindigt de tussen de gemeenten gemaakte afspraak en neemt de gemeente, waar de leerling nu definitief verblijft, een besluit.

Vakantie van de ouders geldt overigens niet als reden voor noodzakelijke opvang van de leerling elders.

Artikel 14. Vervoersvoorziening naar stageadres

Eerste en tweede lid

Een stage kan deel uitmaken van het onderwijsprogramma van scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. In het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel van het voortgezet speciaal onderwijs is voor leerlingen vanaf 14 jaar minstens één stage op ten hoogste vier dagen per week zelfs verplicht (artikel 17, eerste lid, van de WEC).

Wanneer de stage is opgenomen in de schoolgids van de school is het stageadres aan te merken als ‘school’. Komt de leerling in aanmerking voor een vervoersvoorziening naar de school waar hij staat ingeschreven, dan bestaat er in beginsel ook aanspraak op leerlingenvervoer naar het stageadres.

Voor stagevervoer moet een aparte aanvraag worden ingediend.

Derde tot en met vijfde lid

Het college kan daarbij vragen om een stageovereenkomst. Aangezien stage in feite een verlenging van de schoolactiviteit is, komen de dagen en tijden, waarvoor de vervoersvoorziening wordt verstrekt overeen met de reguliere schooltijden.

Naar analogie van 'dichtstbijzijnde toegankelijke school' wordt slechts een vervoersvoorziening verstrekt naar de dichtstbijzijnde toegankelijke stage en naar één stage-locatie. Om de vervoerskosten voor de gemeente te kunnen beheersen, is in artikel 14 bepaald, dat de stage op de route van de woning naar de school moet zijn gelegen, tenzij dit voor de leerling onmogelijk blijkt. Hiervoor kan het college een maximale afstand van de woning of de school bepalen.

De gemeente kan tijdens het overleg scholen er op attenderen dat stageplaatsing financiële gevolgen kan hebben voor gemeenten. Scholen kunnen dit aspect dan mee laten wegen door een stageplek te zoeken zo dicht mogelijk bij huis, of op de route van het leerlingenvervoer.

Stage is een opstap naar deelname in het maatschappelijk verkeer. Bij het onderzoek naar wat passend vervoer is voor de leerling kan voor de stage een andere vervoersvoorziening worden verstrekt, dan naar de school van de leerling. Het doel blijft om zo zelfstandig mogelijk te reizen

Paragraaf 4. Onderzoeksfase: verstrekking aard en omvang van de vervoersvoorziening

Paragraaf 4 komt aan de orde als de beoordeling ter bepaling of er recht is op een vergoeding vastgesteld is (paragraaf 3). In de onderzoeksfase (paragraaf 4) wordt onderzocht welke goedkoopste passende vervoersvoorziening wordt bekostigd. Bij dit onderzoek staan de mogelijkheden en behoeften van de leerling en de zelfredzaamheid van het gezin om zo zelfstandig mogelijk te reizen centraal alsmede de vervoersontwikkeling van de leerling.

Deze onderzoeksfase treedt pas in werking als uit de beoordelingsfase een positief besluit volgt.

Artikel 15. Verstrekking van de vervoersvoorziening

Eerste lid

Bij het onderzoek naar wat passend vervoer is voor een leerling wordt uitgegaan van hoe de leerling zo zelfstandig mogelijk van en naar zijn school kan reizen. Wanneer een leerling nog niet zelfstandig kan reizen is, vanaf de leeftijd van 9 jaar, in het persoonlijk vervoersontwikkelingsplan voor de leerling beschreven welke mogelijkheden er zijn om de leerling zelfstandiger te laten reizen, wat hiervoor nodig is, welke periode hiervoor gepland is, wat ouders hierin kunnen betekenen en waar de gemeente ondersteunt. Dit vervoersontwikkelingsplan wordt betrokken bij het onderzoek naar de reismogelijkheden.

Bij dit onderzoek kan ook het advies van deskundigen van belang zijn.

Tweede lid

Uit het onderzoek naar de zelfstandigste manier van reizen van de leerlingen kan naar voren komen, dat de leerling niet in staat is alleen met de fiets of het openbaar vervoer te reizen. Dit kan te maken hebben met de leeftijd van de leerling en/of de beperkingen, die de handicap van de leerling met zich mee brengt. In dat geval worden ook de vervoerskosten van de begeleider vergoed voor zover de begeleider met de leerling meereist.

Soms is begeleiding in het aangepast vervoer noodzakelijk, bijvoorbeeld wanneer een leerling verzorging nodig heeft, of in het geval een leerling bepaald ongewenst gedrag vertoont. In dit geval worden eveneens alleen de kosten van het vervoer die aan deze begeleiding verbonden zijn vergoed. Ook kan de gemeente een plaats beschikbaar stellen in het aangepast vervoer. Salariskosten worden niet vergoed.

Voor medische begeleiding tijdens het vervoer is de gemeente niet verantwoordelijk.

Artikel 16. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets

Eerste lid

Deze vergoeding kan worden verstrekt voor de leerling die een basisschool of school voor speciaal basisonderwijs (artikel 4 van de WPO) of een school voor speciaal onderwijs (artikel 4 van de WEC) bezoekt. De wet kent in artikel 4 van de WEC en artikel 4 van de WVO niet de mogelijkheid om het zelfstandig reizen van leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs te vergoeden. Een gemeente kan hier uiteraard, bijvoorbeeld ter stimulans om zelfstandig te gaan reizen, in haar eigen verordening ruimer mee om gaan.

De gemeente bekostigt de goedkoopst mogelijke wijze van openbaar vervoer. Het gaat hierbij om de kosten die met de OV-chipkaart (of eventueel een andere, binnen de gemeente of regio geldende betaalmogelijkheid) worden gemaakt, rekening houdend met kortingen die voor de leerling binnen het systeem kunnen gelden.

Tweede lid

Het tweede lid bepaalt dat een fietsvergoeding kan worden verstrekt. Het college dient dan van oordeel te zijn dat de leerling, al dan niet onder begeleiding, gebruik kan maken van het vervoer per fiets. Hierbij worden dan factoren als leeftijd, eventuele handicap, de veiligheid van de route en de afstand in overweging genomen. Het is mogelijk een fietsvergoeding voor de zomermaanden te verstrekken en een andere vervoersvoorziening voor de overige maanden toe te kennen.

Derde lid

De kilometervergoeding voor de fiets is gelijk aan de laatst bekende fietskilometervergoeding genoemd in de Reisregeling Binnenland gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige afstand. De Reisregeling Binnenland is op 1 januari 2020 beëindigd. De laatst genoemde vergoeding voor de fiets bedroeg daarin € 0,09 per kilometer.

Artikel 17. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer of vervoer per fiets ten behoeve van een begeleider

Eerste lid

In een aantal gevallen zal blijken dat het voor een leerling niet mogelijk is zelfstandig met het openbaar vervoer of de fiets te reizen.

Leerling is jonger dan negen jaar

In artikel 17 is bepaald dat ouders van leerlingen van het primair onderwijs en speciaal onderwijs in aanmerking komen voor bekostiging van de vervoerskosten, als de afstand van de woning naar de school meer dan zes kilometer is. Als daarbij de leerling jonger dan negen jaar is, en de ouders op een voor het college bevredigende wijze kunnen aantonen dat het kind niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik te maken, komen de ouders in aanmerking voor de bekostiging van de vervoerskosten voor een begeleider. Hierbij kan men denken aan de volgende situaties:

- de leerling moet een of meerdere malen overstappen;
- de route van het uitstappunt van de bus naar de school kent gevaarlijke punten;
- het is voor de leerling door zijn handicap niet veilig om alleen naar school te fietsen.

In dit verband is artikel 10 van belang. Indien de leerling op 1 augustus van het schooljaar acht jaar is, geldt voor het hele schooljaar dat de leerling als acht jaar wordt aangemerkt, ook al wordt de leerling in de loop van het schooljaar negen jaar.

De grens van negen jaar is gebaseerd op onderzoek (2001). Over het algemeen, zo bleek, kan een kind van negen jaar zonder begeleiding alleen met de fiets over straat.

Structurele handicap

Ouders van leerlingen die door hun structurele handicap niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen, komen in aanmerking voor bekostiging van de vervoerskosten voor de leerling én een begeleider, ongeacht de afstand van de woning naar de school.

Het gaat om de vraag of de leerling, door zijn handicap, al dan niet zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik kan maken.

Zo zijn er situaties denkbaar waarbij een leerling met een bepaalde structurele handicap wel degelijk zelfstandig met het openbaar vervoer kan reizen. Een gewenningsperiode zal dan meestal noodzakelijk zijn, waarbij de leerling de gelegenheid krijgt de weg te leren kennen, om leert gaan met de OV-chipkaart en dergelijke.

Bij de aanvraag dienen ouders verklaringen van deskundigen te overleggen. Het college kan ook advies van onafhankelijke deskundigen inwinnen.

Wanneer er sprake is van een tijdelijke handicap (bijvoorbeeld een gebroken been) valt het vervoer van de leerling onder de verantwoordelijkheid van de ouders. Echter, wanneer de leerling een groot gedeelte van het schooljaar in verband met – bijvoorbeeld – herstel van een operatie en/of revalidatie niet of niet zelfstandig met het openbaar vervoer kan reizen, kunnen ouders een aanvraag voor een vervoersvoorziening indienen. Als criterium kan een termijn van langer dan drie maanden worden aangehouden. Toen de Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten nog van kracht was werd ook een termijn van drie maanden aangehouden vóórdat er sprake kon zijn van een vervoersvergoeding.

Begeleiding

Begeleiding in het vervoer is primair een taak van de ouders. Als zij niet in staat zijn hun kind te begeleiden, dienen zij zelf voor een oplossing te zorgen. Zo kan ook een familielid, een kennis, een oppas, een van de buren, een ouder van een andere leerling of een klassenassistent de leerling begeleiden. Met de begeleiding van een jongere leerling door een oudere leerling moet uiteraard heel omzichtig worden omgegaan. Een en ander hangt af van factoren als leeftijd, verkeerssituaties en dergelijke.

Wie de leerling ook begeleidt, de bekostiging vindt plaats aan de ouders van de leerling voor het deel van de reis, dat de leerling begeleidt wordt. Als een begeleider meer dan een leerling tegelijk begeleidt, wordt de begeleider slechts één maal bekostigd. Dit sluit aan bij de systematiek, dat in het aangepast vervoer ook alleen het deel van de reis betaald wordt, dat de leerling meereist.

Tweede lid

Voor de toelichting over de fietskilometervergoeding zie artikel 16, derde lid.

Artikel 18. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

Eerste lid

Een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer dient in principe slechts in uitzonderingsgevallen te worden versterkt. Deze uitzonderingen zijn in artikel 18 vastgelegd.

Onderdeel a

Bij een reisduur tot anderhalf uur met het openbaar vervoer komt de vrijheid van de ouders om voor een bepaalde school te kiezen niet in de knel. Er kan aangepast vervoer worden aangeboden, wanneer de reistijd met aangepast vervoer, de reistijd ten opzichte van het openbaar vervoer met 50% of meer kan worden teruggebracht. Van belang is dat via individuele meting die conclusie kan worden getrokken. Overigens is het niet zo, dat de ouders in voorkomend geval van het college kunnen eisen dat de totale reistijd ook daadwerkelijk tot 50% of minder wordt teruggebracht. Het aangepast vervoer wordt veelal in combinatie van een aantal leerlingen georganiseerd. De reistijd is dan meestal langer, dan gemeten op individuele basis. Van belang is hier de omschrijving van het begrip ‘reistijd’ (zie artikel 1).
De praktijk leert dat leerlingen, ongeacht de manier waarop zij de afstand naar school overbruggen, zo’n tien minuten vóór de aanvang van de lessen op het schoolplein aankomen. Het ligt voor de hand deze tijd uit te sluiten van de reistijd. De eventuele wachttijd voor het openbaar vervoer aan het einde van de schooldag wordt wel meegerekend. Wanneer een leerling met aangepast vervoer wordt vervoerd, is er tijd nodig de school te verlaten en in de taxi(bus) te stappen. Het is in dit geval dan ook redelijk enige tijd (tien minuten) op te tellen bij de berekende duur van de rit (zie ABRvS 5 oktober 1990, nr. R03.90.6236/86538).

Het kan voorkomen dat voor de heenreis (woning-school) de reistijd van anderhalf uur met het openbaar vervoer overschreden wordt, terwijl dit voor de terugreis niet het geval is (of vice versa). In een dergelijk geval wordt er voor de heenreis aangepast vervoer toegekend, en voor de terugreis bekostiging op basis van openbaar vervoer.

Overigens kunnen ouders, als zij op basis van het criterium reistijd aanspraak op aangepast vervoer maken, niet van het college eisen dat de totale reistijd ook daadwerkelijk tot 50% of minder wordt teruggebracht.

Onderdeel b

In een aantal gemeenten ontbreekt openbaar vervoer geheel of rijdt zo weinig frequent dat leerlingen daar geen gebruik van kunnen maken voor het vervoer van de woning naar de school of terug.

In dat geval kan het college allereerst het volgende overwegen:

- de vervoersonderneming verzoeken om wijzigingen aan te brengen in de dienstregeling, zodat het openbaar vervoer bruikbaar wordt voor het reizen naar de school en terug;
- het bevoegd gezag van de school verzoeken de schooltijden (beter) af te stemmen op de dienstregeling van het openbaar vervoer.

Overigens biedt artikel 18, het eerste lid, aanhef en onderdeel b, het college de mogelijkheid om te beoordelen of de leerling in staat mag worden geacht met de fiets naar school te gaan (zie artikel 16).

Onderdeel c

De ouders dienen op een voor de gemeente bevredigende wijze aan te tonen dat het hun onmogelijk is hun kind in het openbaar vervoer te begeleiden, of dat deze begeleiding tot ernstige benadeling van het gezin zou leiden. Van ouders wordt ook verwacht dat zij allereerst zelf een oplossing zoeken voor het (laten) begeleiden van hun kinderen, wanneer dit nodig is (zie artikel 17).

In de toelichting op het amendement van de Kamerleden Dijkgraaf en Ferrier van 5 maart 2012, dat tot een wetswijziging heeft geleid, staat een en ander als volgt omschreven: “De inzet die van ouders wordt gevraagd moet redelijk zijn. Van ouders mag uiteraard een bepaalde mate van inzet verwacht worden, maar die inzet mag niet zover gaan dat de mogelijkheid van leerlingenvervoer illusoir wordt.”

Met de term ‘leerlingenvervoer’ zal overigens ‘aangepast vervoer’ bedoeld zijn.

Per ouder(paar) en per aanvraag zal het college moeten beoordelen of de gevraagde inzet redelijk is.

Onderdeel d

Als de leerling door zijn structurele handicap niet in staat is, zelfs niet onder begeleiding, van het openbaar vervoer gebruik te maken, verstrekt het college een voorziening in de vorm van aangepast vervoer.

Artikel 19. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

Artikel 19 geeft nadere regels voor de bekostiging van het eigen vervoer. Hiervan is sprake wanneer ouders de leerlingen zelf naar school vervoeren of laten vervoeren met een eigen vervoermiddel (auto, bromfiets, etc.), of wanneer een leerling gebruikmaakt van de fiets.

Eerste lid

Als ouders de leerling zelf wensen te (laten) vervoeren, is toestemming van het college noodzakelijk. Een belangrijke maatstaf voor toestemming kan zijn dat de bekostiging van het vervoer door de ouders voor de gemeente goedkoper is. Daarvan is in ieder geval geen sprake als de leerling in aanmerking komt voor een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, en er is plaats in een busje dat toch al rijdt.

Het college kan ouders ook vragen of zij bereid zijn de leerlingen naar school te vervoeren. Verplichten is echter niet toegestaan.

Tweede lid

De bekostiging van het eigen vervoer is gerelateerd aan de voorziening waar de ouders in principe op basis van de bepalingen in de Verordening bekostiging leerlingenvervoer voor in aanmerking komen:

Onderdeel a

Als ouders aanspraak maken op bekostiging op basis van de kosten van de fiets en zij de leerling, met toestemming van of op verzoek van het college, zelf vervoeren, dan keert het college bekostiging uit op basis van de kosten van het vervoer per fiets.

Ingeval zij in aanmerking zouden komen voor een vergoeding van het fietsvervoer met begeleiding, wordt slechts de vergoeding voor alleen de leerling verstrekt. Het verstrekken van een vergoeding voor een begeleider heeft slechts zin als er daadwerkelijk meegereisd wordt. Dat kan er immers toe leiden, dat de leerling van de begeleider leert en na enige tijd zelfstandig kan reizen. Het uitbetalen van de fietsvergoeding voor een begeleider, indien met het eigen vervoer wordt gereisd, draagt niet bij aan het mogelijke resultaat, dat de leerling op termijn eventueel zelfstandig naar school kan fietsen.

Voor de toelichting over de fietskilometervergoeding zie artikel 16, derde lid.

Onderdeel b

Als ouders aanspraak maken op bekostiging op basis van de kosten van openbaar vervoer en zij de leerling, met toestemming van op of verzoek van het college, zelf vervoeren, dan keert het college bekostiging uit op basis van de kosten van het openbaar vervoer. Het college gaat na wat voor de te overbruggen afstand betaald zou moeten worden, wanneer de leerling gebruik zou maken van het openbaar vervoer. Hierbij wordt het meest goedkope tarief als uitgangspunt genomen. Ingeval ouders kiezen voor het eigen vervoer, terwijl ze in principe in aanmerking zouden komen voor een vergoeding van het openbaar vervoer met begeleiding, wordt slechts de vergoeding voor alleen de leerling verstrekt. Het verstrekken van een vergoeding voor een begeleider in het openbaar vervoer heeft slechts zin als er daadwerkelijk meegereisd wordt in het openbaar vervoer. Dat kan er immers toe leiden, dat de leerling van de begeleider leert en na enige tijd zelfstandig met het openbaar vervoer kan reizen. Het uitbetalen van de openbaar vervoer kosten voor een begeleider, indien met het eigen vervoer wordt gereisd, draagt niet bij aan het mogelijke resultaat, dat de leerling op termijn eventueel zelfstandig met het openbaar vervoer zal reizen.

Onderdeel c

Als ouders in aanmerking komen voor een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer en zij met toestemming van op of verzoek van het college de leerling zelf vervoeren, wordt een vergoeding per kilometer verstrekt. De hoogte van deze kilometervergoeding was voorheen afgeleid van de Reisregeling binnenland. Deze regeling is op 1 januari 2020 beëindigd. De laatstgenoemde kilometervergoeding in de Reisregeling Binnenland bedroeg € 0,37. Dit werd verstrekt over de kilometers, die de leerling reist (’s morgens enkele reis en ’s middags enkele reis).

Met het verdwijnen van de Reisregeling Binnenland is het reëel om voor de kilometervergoeding aan te sluiten bij de algemeen gebruikelijke belastingvrije kilometervergoeding (peil 01-01-2020: € 0,19) gerekend over de kortste afstand tussen de woning en de school. Omdat dit vrijwel gelijk is aan de helft van de voormalige vergoeding dient ’s morgens ook de retourreis en ’s middags ook de heenreis van de chauffeur vergoed te worden. Voor gemeenten die een vergoeding verstrekken op basis van beladen kilometers is de vergoeding dan twee keer de belastingvrije kilometervergoeding.

In het geval gemeenten het zogenaamde schijvenmodel hanteren wordt de heen- en terugreis tweemaal vergoed.

Geen vergoeding wordt verstrekt wanneer de leerling ook tussen de middag wordt vervoerd.

Derde lid

Het derde lid bepaalt dat ouders aanspraak maken op bekostiging op basis van een kilometervergoeding als zij – na toestemming van het college – meer dan één leerling tegelijk vervoeren. Dit geldt ook wanneer ouders in principe slechts aanspraak maken op bekostiging op basis van de kosten van openbaar vervoer. De kilometervergoeding geldt voor de auto, en wordt niet per leerling verstrekt.

Vierde lid

Wanneer ouders toestemming vragen meerdere kinderen met een eigen busje te vervoeren, kan het college bij wijze van uitzondering op grond van artikel 26 (de zogenaamde hardheidsclausule) een andere bekostiging vaststellen. Dit vervoer kan goedkoper zijn dan aangepast vervoer per leerling.

Artikel 20. Bekostiging andere passende vervoersvoorziening

Het kan voorkomen, dat een leerling of een ouder op een andere manier kan of wenst te reizen, dan de reeds beschreven vervoerswijzen, als hij daarvoor een geschikt vervoermiddel heeft. Artikel 20 maakt het mogelijk dit maatwerk toe te passen en de vergoeding zodoende te laten aansluiten bij de vermogens van de leerling en/of de ouder. Het kan er tevens toe bijdragen, dat het zelfstandig reizen wordt gestimuleerd.

Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een handbike, elektrische fiets, bakfiets. Het college kan besluiten ouders hierin tegemoet te komen, mits de kosten van dit vervoermiddel niet uitstijgen boven de kosten van het openbaar vervoer naar de school.

Artikel 21. Vervoersvoorziening voor weekeinde en vakantie

Eerste tot en met derde lid

Artikel 4, zesde lid, van de WEC geeft aan in de verordening bepalingen op te nemen voor het weekeinde- en vakantievervoer. In artikel 21 wordt hier invulling aan gegeven.

Artikel 21 bevat twee belangrijke componenten:

1- Een vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie wordt alleen verstrekt als het verblijf van de leerling in een internaat of een pleeggezin noodzakelijk is met het oog op het volgen van passend (voortgezet) speciaal onderwijs. Zo is het bepaald in de WEC.
Doorslaggevend is de directe relatie tussen het verblijf in een internaat of pleeggezin en het volgen van passend onderwijs op een school die ver van de woning is gelegen. Dit betekent dat het college geen vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie toekent, als de leerling passend onderwijs kan volgen op een school die redelijkerwijs met dagelijks vervoer vanuit het ouderlijk huis bereikt kan worden. Ook betekent dit dat er geen vervoersvoorziening van en naar de woning van de ouders wordt verstrekt als de leerling om medische of sociale redenen in een internaat of pleeggezin verblijft, en daar in de buurt een school bezoekt. De gemeente dient na te gaan op welke gronden een leerling op een internaat of bij een pleeggezin is geplaatst.
Ouders van leerlingen van het regulier en speciaal basisonderwijs en van het regulier voortgezet onderwijs komen niet in aanmerking voor een vervoersvoorziening voor het weekeinde of de vakantie.

2- Het college van de gemeente waar de ouders wonen verstrekt de vervoersvoorziening voor het weekeinde- en vakantievervoer, als de ouders daarvoor in aanmerking komen. Zo is het bepaald in de WEC. Het college van de gemeente waar de leerling in een internaat of een pleeggezin verblijft heeft hierin geen rol.
Wanneer de leerling in aanmerking komt voor dagelijks vervoer van het internaat of pleeggezin naar de school en terug, verstrekt het college van de gemeente waar de leerling in het internaat of het pleeggezin verblijft deze voorziening.

Vierde lid

Het vierde lid geeft aan dat artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a, niet van toepassing is. Verder geldt het volgende:

- Alleen die leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs komen in aanmerking voor een vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie, die wegens hun structurele handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel niet zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik kunnen maken.
- Voor de toekenning is bekostiging van de kosten van openbaar vervoer het uitgangspunt.
- Het college bekostigt ook de kosten van het openbaar vervoer voor een begeleider, als de leerling wegens zijn structurele handicap of leeftijd niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik te maken (zie artikel 17).
- Het college verstrekt een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer als:
    a. openbaar vervoer ontbreekt;
    b. begeleiding in het openbaar vervoer niet mogelijk is;
    c. de leerling wegens zijn structurele handicap niet in staat is – ook niet onder begeleiding – van het openbaar vervoer gebruik te maken (zie artikel 18).

Een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer wordt in dit geval niet verstrekt als de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer meer dan anderhalf uur onderweg is.

Het college kan toestaan dat de ouders de leerling zelf vervoeren of laten vervoeren. De bekostiging is dan afhankelijk van de vervoersvoorziening waarop de ouders aanspraak zouden maken (zie artikel 19).

Artikel 22. Eigen bijdrage in de vorm van een drempelbedrag

Eerste en tweede lid

Artikel 4, zevende lid, van de WPO biedt gemeenten de mogelijkheid een drempelbedrag bij ouders in rekening te brengen. De wetgever heeft bedoeld de ouders verantwoordelijk te laten zijn voor een bepaald deel van de (werkelijk gemaakte) kosten van het vervoer, de zogenaamde drempel.

Het bedrag wordt per leerling in rekening gebracht, tenzij ouders meer dan één eigen kind met het eigen vervoer vervoeren en hiervoor een kilometervergoeding ontvangen. Dan wordt er per auto een drempelbedrag geheven (ABRvS 19 juli 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1959). Als een leerling slechts voor een deel van het schooljaar een vervoersvoorziening wordt toegekend, wordt het drempelbedrag naar evenredigheid in rekening gebracht. Dit geldt ook wanneer alleen voor de heen- of terugreis een vervoersvoorziening wordt toegekend, of voor enkele dagen per week. Bij het drempelbedrag is de ouderlijke bijdrage gekoppeld aan de door de gemeente vastgestelde kilometergrens, dat wil zeggen de afstand van de woning tot de school waarboven aanspraak kan bestaan op een vervoersvoorziening. Invoering van het drempelbedrag houdt in dat de kosten van het openbaar vervoer tot aan deze kilometergrens voor rekening van de ouders komen. Artikel 4, zevende lid, van de WPO stelt een afstand van zes kilometer als bovengrens. Deze afstand wordt in de Verordening bekostiging leerlingenvervoer aangehouden.

Doelgroep voor het drempelbedrag zijn de ouders van leerlingen van scholen voor basisonderwijs of speciale scholen voor basisonderwijs, die een gezamenlijk inkomen hebben dat boven een bepaalde grens uitkomt. Een uitzondering geldt voor leerlingen die wegens hun structurele handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, of vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken. Aan hun ouders mag geen drempelbedrag gevraagd worden.

Voor deze leerlingen geldt ook geen kilometergrens als voorwaarde voor een vervoersvoorziening.

Aan ouders van leerlingen die een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs bezoeken kan geen drempelbedrag worden opgelegd, aangezien de WEC deze mogelijkheid niet biedt.

Onder ‘inkomen’ moet worden verstaan: het inkomensgegeven, zoals bedoeld in artikel 21, aanhef en onder e, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen in het peiljaar.

De inkomensgrens voor het drempelbedrag en de wijze van indexering zijn bepaald in artikel 4, zevende lid, van de WPO.

Als peiljaar moet worden aangemerkt het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin het schooljaar waarvoor bekostiging van de vervoerskosten wordt gevraagd, begint (zie artikel 1). Als grenswaarde wordt in de wet een gezamenlijk inkomen genoemd van € 17.700,- voor het school jaar 1998-1999; dit bedrag moet per 1 januari 1999 jaarlijks worden geïndexeerd op een voorgeschreven wijze.

In de modelverordening is de grenswaarde van het gezamenlijk inkomen voor het heffen van een drempelbedrag voor het schooljaar 2020-2021 (dus voor het peiljaar 2018) vastgesteld op € 27.000,-.

Derde lid

Als een drempelbedrag wordt ingevoerd, is de gemeente voor de berekening van de hoogte daarvan gebonden aan de wet. Er kan niet worden gewerkt met een fictief bedrag. Het gaat om de kosten van het openbaar vervoer die zouden worden gemaakt om de afstand tot aan de door de gemeente vastgestelde kilometergrens te overbruggen. De kosten van het openbaar vervoer worden berekend, die met de OV-chipkaart (of eventueel een andere, binnen de gemeente of regio geldende betaalmogelijkheid) zouden worden gemaakt, rekening houdend met kortingen die voor de leerling binnen het systeem kunnen gelden.

Bij de vaststelling van de hoogte van het drempelbedrag is het niet van belang of de leerling daadwerkelijk gebruikmaakt van het openbaar vervoer. Ook wanneer de leerling gebruikmaakt van aangepast vervoer, of wanneer er geen openbaar vervoer aanwezig is, dienen de ouders de kosten van het openbaar vervoer over de afstand tot aan de door de gemeente gestelde kilometergrens zelf te dragen. In dat geval wordt uitgegaan van de meest gangbare, voor de leerling toegankelijke route, en gerekend met een OV-prijs die geldt binnen het betreffende vervoersgebied.

Afwijkende bepalingen

Het heffen van een drempelbedrag is in de WPO een 'kan'-bepaling. Dat wil zeggen, dat het college ervan kan afzien een eigen bijdrage te vragen. Het college kan de ouders altijd in positieve zin tegemoet komen, maar er zijn grenzen aan wat het college ouders mag opleggen. Het is bijvoorbeeld mogelijk om voor scholen voor speciaal basisonderwijs een andere kilometergrens te hanteren dan voor reguliere basisscholen. Ook kan de gemeente het drempelbedrag wel voor het ene maar niet voor het andere schooltype invoeren.

Wanneer aan meerdere kinderen van een gezin een vervoersvoorziening is toegekend, en daarbij het inkomen van de ouders relatief laag is, kan het drempelbedrag een grote financiële belasting betekenen. De gemeente kan bepalen dat het drempelbedrag een beperkt aantal keer per gezin geheven wordt.

Aantonen van het inkomen

Als de gemeente zelf geen inzage kan verkrijgen in de inkomensgegevens kunnen aanvragers een kopie van de belastingaanslag sturen om het inkomen aan te tonen. Ouders kunnen ook een inkomensverklaring opvragen bij de belastingdienst.

Wanneer ouders weigeren de gevraagde informatie over hun inkomen te verstrekken, wordt op grond van artikel 4:15 van de Awb de beslistermijn opgeschort tot de dag waarop de aanvraag met de ontbrekende gegevens is aangevuld, of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken. In het laatste geval kan het college besluiten de aanvraag niet in behandeling te nemen. De aanvragers worden hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld (zie artikel 3).

Als het gezamenlijk inkomen van het peiljaar nog niet bekend is, kan het derde jaar voorafgaande aan het desbetreffende schooljaar als voorlopig uitgangspunt worden gehanteerd. In een later stadium, als het inkomen van het peiljaar wel bekend is, kan een definitieve berekening worden gemaakt.

Structurele daling van inkomen

Wanneer het inkomen van de betrokken ouders in de periode die ligt tussen het peiljaar en het jaar waarin de aanvraag wordt ingediend op een structurele wijze is gedaald, is het redelijk om in het voordeel van de ouders een later peiljaar te kiezen door gebruik te maken van de afwijkingsmogelijkheid van artikel 26. Om te bepalen in welk geval het redelijk is van de peildatum af te wijken, kan artikel 6.12 van de Wet studiefinanciering als richtsnoer dienen.

Pleegouders

Pleegouders kunnen als 'ouders' in de zin van de verordening worden aangemerkt (zie artikel 1). Zij kunnen dus, als zij voldoen aan de voorwaarden, in aanmerking komen voor een vervoervoorziening. In de uitspraak van 31 augustus 1993 (nr. R03.93.1702 en nr. R03.93.1773) vindt de Afdeling het redelijk dat als de verzorgers pleegouders zijn, hun ook het drempelbedrag in rekening gebracht kan worden. (Uiteraard hebben gemeenten de vrijheid om op dit punt gebruik te maken van de hardheidsclausule in artikel 25.)

In tegenstelling tot de vrijwillige plaatsing zijn de natuurlijke ouders bij een justitiële plaatsing niet meer aan te spreken voor de extra kosten, tenzij de natuurlijke ouders en niet de pleegouders de aanvraag hebben ingediend.

In de bekostiging op basis van de Regeling vrijwillige pleegzorg zit in het algemeen geen component voor de kosten van het schoolbezoek, die door de gemeente in mindering gebracht kan worden op de gemeentelijke bekostiging voor het leerlingenvervoer. Pleegouders die bekostiging ontvangen op basis van de Regeling vrijwillige pleegzorg, dienen bij een honorering van hun aanvraag tot bekostiging van de kosten van het leerlingenvervoer door de gemeente ook het drempelbedrag per schooljaar aan de gemeente te betalen, als hun inkomen boven de inkomensgrens ligt. Tevens zullen de pleegouders de eventuele bijdrage naar financiële draagkracht aan de gemeente moeten voldoen. Eventueel kunnen zij deze kosten wel verhalen op de natuurlijke ouders of voogden van de leerling.

Voogdij-instellingen kunnen ook als 'ouder' worden aangemerkt. Zij kunnen tevens een aanvraag indienen. Bij hen kan echter geen drempelbedrag worden vastgesteld, omdat zij geen inkomen in de zin van de Wet op de inkomstenbelasting hebben. (Deze wet ziet op natuurlijke personen.)

Invordering drempelbedrag

Artikel 22 geeft de regels voor de invordering van het drempelbedrag.

Wanneer het college zelf het vervoer verzorgt of laat verzorgen dienen de ouders die daarvoor in aanmerking komen het drempelbedrag aan de gemeente over te maken. Wanneer de ouders in gebreke blijven vervalt de aanspraak en wordt het vervoer stopgezet. Wanneer het college een bekostiging voor de vervoersvoorziening verstrekt, wordt hierop het drempelbedrag in mindering gebracht.

Zelfstandig reizen

Wanneer een leerling de overstap maakt van aangepast vervoer naar zelfstandig reizen met het openbaar vervoer of de fiets, kan de vergoeding hiervan wegvallen tegen het te betalen drempelbedrag. De gemeente kan bepalen dat het drempelbedrag dan niet of beperkt geheven wordt.

Vijfde lid

De ouders van gehandicapte leerlingen, die niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen, zijn vrijgesteld van het betalen van een eigen bijdrage.

Artikel 23. Eigen bijdrage in de vorm van een draagkrachtafhankelijke bijdrage

Artikel 4, elfde lid, van de WPO biedt gemeenten de mogelijkheid een bijdrage te vragen in de kosten van het vervoer, wanneer de afstand tot de dichtstbijzijnde toegankelijke school meer is dan twintig kilometer. Deze bijdrage kan alleen worden gevraagd wanneer het een school voor regulier basisonderwijs betreft. De bijdrage is afhankelijk van de financiële draagkracht van de ouders.

Er wordt geen bijdrage gevraagd wanneer het gaat om leerlingen die wegens hun structurele handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, of vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.

De draagkrachtafhankelijke bijdrage wordt per gezin geheven, in tegenstelling tot het drempelbedrag dat per leerling in rekening wordt gebracht.

In artikel 23 is gekozen voor een systeem waarin met een aantal inkomensblokken wordt gewerkt, waaraan een vooraf vastgestelde draagkrachtafhankelijke ouderlijke bijdrage is gekoppeld. Zowel de bedragen van de inkomensblokken als van de verschuldigde bijdrage worden geïndexeerd vastgesteld op een wijze die aansluit bij artikel 4 van de WPO.

Voor het aantonen van het inkomen, hoe om te gaan met een structurele daling van het inkomen, een aanvraag door pleegouders en de invordering (zie artikel 22).

De ouders van gehandicapte leerlingen, die niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen, zijn vrijgesteld van het betalen van een eigen bijdrage.

Paragraaf 5. Slotbepalingen

Artikel 24. Beslissing burgemeester en wethouders in gevallen waarin de regeling niet voorziet

In de Verordening bekostiging leerlingenvervoerzijn de hoofdlijnen voor de bekostiging van het leerlingenvervoer vastgelegd. Er kunnen zich echter concrete gevallen voordoen waarin de modelverordening niet voorziet. Te denken valt hierbij aan gemeenschappelijke afspraken met andere gemeenten, combinaties van openbaar vervoer met aangepast vervoer, varianten in het gebruik van eigen vervoer etc. Artikel 24 bepaalt dat het college in dergelijke situaties beslist. Redelijkheid is hierbij het uitgangspunt. Bij de besluitvorming dient in de geest van de wet en de modelverordening gehandeld te worden.

Artikel 25. Hardheidsclausule

Artikel 25 stelt dat het college slechts in voor ouders voordelige zin kan afwijken van de verordening. Met deze bepaling wordt aangesloten bij artikel 4, twaalfde lid, van de WPO, artikel 4, tiende lid, van de WEC en artikel 4, zevende lid, van de WVO.

Van een afwijking in voor ouders gunstige zin kan bijvoorbeeld sprake zijn bij toekenning van bekostiging van openbaar vervoer voor een begeleider, toekenning van een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer, bekostiging van groepsvervoer dat is georganiseerd door de ouders, of toekenning van een vervoersvoorziening naar een verder weg gelegen school. De ouders dienen aan te tonen dat er sprake is van een bijzondere situatie.

Nota bene: Het gaat hierbij uitsluitend om vervoer voor schoolbezoek ten behoeve van onderwijs, niet voor schoolbezoek ten behoeve van een medische behandeling bijvoorbeeld.

De Afdeling heeft in de casuïstiek nadere richtlijnen gegeven voor de toepassing van de hardheidsclausule:

- Hardheidsclausules hebben tot doel onbillijkheden van overwegende aard, die zich ten aanzien van personen bij een strikte toepassing van de bepalingen van de verordening zouden voordoen, weg te nemen. De toepassing ervan is niet aan enige beperking gebonden. Met alle feiten en omstandigheden kan rekening worden gehouden, zoals bijvoorbeeld medische, pedagogische en sociale factoren (ABRvS 12 mei 1989, nr. R03.88.7057/Sp347/26-41).
- Door middel van toepassing van de hardheidsclausule kan van alle bepalingen van de verordening worden afgeweken, inclusief het heffen van het drempelbedrag (ABRvS 2 april 1990 R03.87.7147/58-43).

Advies van deskundigen

In artikel 25 wordt bepaald dat het college zo nodig advies vraagt van deskundigen ter zake.

Precedentwerking

Ter voorkoming van – ongewenste – precedentwerking moet de toepassing van de hardheidsclausule worden onderbouwd met argumenten die op de specifieke, concrete situatie van de ouders en/of de leerling betrekking hebben.

Artikel 26. Intrekking oude regeling

In artikel 26 wordt geen tijdstip vermeld waarop de oude verordening wordt ingetrokken. Dat is ook niet nodig. De datum waarop de oude regeling vervalt, is de datum waarop de nieuwe verordening in werking treedt.

Artikel 27. Inwerkingtreding en citeertitel

De datum van inwerkingtreding is bepaald op 1 juni omdat dan ook de aanvragen voor het volgende schooljaar moeten zijn ingediend. Die worden dan op basis van de nieuwe verordening beoordeeld.

Artikel 28. Overgangsregeling

Het is denkbaar dat na 1 juni een aanvraag om een tegemoetkoming in de kosten van schoolvervoer wordt ingediend die nog op het lopende schooljaar betrekking heeft. Die wordt dan uit het oogpunt van rechtsgelijkheid op basis van de oude verordening beoordeeld.

Besluit van de raad van de gemeente Mook en Middelaar tot vaststelling van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2022 (Verordening bekostiging leerlingenvervoer

De raad van de gemeente Mook en Middelaar;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van ~~20 mei 2014~~;
gelet op de artikelen 4 van de Wet op het primair onderwijs, 4 van de Wet op de expertisecentra en artikel 4 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
gezien het advies van de Commissie Samenleving;
besluit vast te stellen de ~~Verordening leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2014:~~volgende verordening

Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 2022

Paragraaf 1. Algemene bepalingen
~~**§ 1 Algemene bepalingen**~~

Artikel 1. ~~Begripsomschrijving~~Definities
In deze verordening wordt verstaan onder:

- ~~-~~aangepast vervoer: vervoer per besloten (school)busvervoer, taxi, taxibus of bustaxi of touringcar;
- ~~-~~afstand: afstand tussen de woning en de school, gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg;
- ~~-~~begeleider: ouder of persoon die door de ouders wordt ingezet om de leerling tijdens het vervoer te begeleiden;
- deskundige: onafhankelijk medisch of pedagogisch deskundige, de school of de in het OOGO bepaalde onafhankelijke deskundige,
- ~~- commissie van onderzoek: commissie als bedoeld in artikel 41, tweede lid, van de Wet op de expertisecentra;~~
- ~~- commissie voor de begeleiding: commissie als bedoeld in artikel 40b van de Wet op de expertisecentra;~~
- ~~-~~eigen vervoer: vervoer per eigen motorvoertuig of fiets;
- gehandicapte leerling: een leerling als bedoeld in dit artikel, die door een structurele lichamelijke, verstandelijke, zintuigloijke of psychische handicap niet, of niet zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken;
- ~~-~~inkomen: inkomensgegeven als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder e, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, in het peiljaar, bedoeld in artikel 4, zevende lid, van de Wet op het primair onderwijs;
- ~~-~~leerling: de leerling die is ingeschreven aan ~~van~~ een school als bedoeld in dit artikel;
- ontwikkelingsperspectief: een voor de leerling van het primair onderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs dan wel voortgezet onderwijs vastgesteld plan als bedoeld in artikel 40a van de Wet op het primair onderwijs, artikel 41a van de Wet op de expertisecentra of artikel 26 van de Wet op het voortgezet onderwijs, dat door het bevoegd gezag en na op overeenstemming gericht overleg met de ouders is opgesteld. Ingeval van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs adviseert hierin de commissie voor de begeleiding dan wel de commissie van onderzoek;
- openbaar vervoer: voor een ieder openstaand personenvervoer; ~~per bus, trein, metro, tram, veerdienst of auto;~~
- ~~-~~opstapplaats: plaats aangewezen door ~~het college~~burgemeester en wethouders, vanaf waar de leerling gebruik kan maken van het vervoer~~;~~. De opstapplaats bevindt zich op een veilige en beschutte locatie en op een redelijke loopafstand van de woning van de leerling en biedt voldoende ruimte voor een eventuele begeleider;
- ~~-~~ouders: ouders, voogden of verzorgers van de leerling;
- ~~- regionale verwijzingscommissie: commissie als bedoeld in artikel 10g van de Wet op het voortgezet onderwijs;~~
- ~~-~~reistijd: totale tijdsduur die ligt tussen het verlaten van de woning en de aanvang van de schooldag volgens de schoolgids, minus maximaal 10 minuten, ~~indien~~ als en voor zover de leerling het schoolgebouw met bijbehorend terrein gewoonlijk eerder bereikt dan de schoolgids aangeeft, dan wel de totale tijdsduur die ligt tussen het einde van de schooldag

volgens de schoolgids en de aankomst bij de woning, plus een eventuele wachttijd voor het openbaar vervoer of maximaal 10 minuten bij gebruikmaking van aangepast vervoer;

- ~~-~~samenwerkingsverband:
  1°. voor het primair onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 18a, tweede en vijftiende lid, van de Wet op het primair onderwijs;
  2e voor het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 28a van de Wet op de expertisecentra; of
  ~~2~~3°. voor het voortgezet onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 17a, tweede en zestiende lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs;

~~-~~school: de schoollocatie waar de leerling onderwijs volgt. Dit is:
1° het primair onderwijs: ~~-~~basisschool of speciale school voor basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs;
2° het speciaal onderwijs:~~.~~ school voor speciaal onderwijs of het speciaal onderwijs binnen een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs ~~of voortgezet speciaal onderwijs~~ als bedoeld in de Wet op de expertisecentra; ~~of~~
3° het voortgezet speciaal onderewijs:~~-~~school voor voortgezet speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs binnen een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op ~~het voortgezet onderwijs~~de expertisecentra; of
4e het voortgezet onderwijs: school voor voortgezet onderwijs als bedleod in de Wet op het voortgezet onderwijs.
~~- stage: praktische leertijd bij de beroepsopleiding;~~
~~-~~toegankelijke school: school waarop de leerling is aangewezen van de verlangde godsdienstige of levensbeschouwelijke richting dan wel de openbare school;
~~-~~vervoer: openbaar vervoer, aangepast vervoer of eigen vervoer tussen de woning dan wel de opstapplaats en de school dat plaatsvindt in aansluiting op het begin en einde van de schooldag volgens de schoolgids, tenzij de structurele handicap van een leerplichtige leerling die aansluiting onmogelijk maakt;
- vervoersvoorziening:
  1°. bekostiging van de goedkoopst mogelijke wijze van openbaar vervoer voor de leerling en zo nodig diens begeleider;
  2°. aanbieding van aangepast vervoer dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen; of
  3°. gehele of gedeeltelijke bekostiging van de door ~~het college~~burgemeester en wethouders noodzakelijk geachte vervoerkosten van de leerling en zo nodig diens begeleider;
- woning: plaats waar de leerling structureel en feitelijk verblijft.

Artikel 2.
Deze verordening heeft tot doel op basis van een beoordeling op grond van in de verordening bepaalde criteria en op basis van een onderzoek naar de individuele situatie van de leerling een gehele of gedeeltelijke bekostiging toe te kennen aan de ouders voor het goedkoopst passend vervoer van de leerling van de woning dan wel de opstapplaats naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor de leerling en terug met inachtneming van het bepaalde in deze verordening.

Paragraaf 2. Aanvraag van de vervoersvoorziening

Artikel 3. Aanvraagprocedure
1. Een aanvraag voor een vervoersvoorziening wordt gedaan in de gemeente waar de leerling zijn woning heeft, door indiening bij burgemeester en wethouders van een volledig ingevuld en door de ouders of de meerderjarige en handelingsbekwame leerling ondertekend papieren of digitaal formulier, voorzien van de op het formulier vermelde gegevens.
2. Als dit voor een juiste beoordeling van de aanvraag noodzakelijk is, kunnen burgemeester en wethouders de ouders verzoeken aanvullende gegevens te verstrekken.
3. De gegevens voortvloeiend uit de aanvraag voor een vervoersvoorziening worden slechts gebruikt om de aanvraag te kunnen beoordelen en uitvoering te kunnen geven aan de vervoersvoorziening voor de leerling.
4. Burgemeester en wethouders besluiten binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag voor een vervoersvoorziening.

5. Burgemeester en wethouders kunnen het in het vorige lid bedoelde besluitvormingstermijn met ten hoogste vier weken verdagen. Burgemeester en wethouders stellen de aanvrager hiervan schriftelijk in kennis.
6. Als een vervoersvoorziening wordt toegekend geldt deze:
a. wanneer het een bekostiging betreft, met ingang van de door de ouders verzochte datum, met dien verstande dat de datum niet ligt vóór de datum van ontvangst van de aanvraag;
b. wanneer het aanbieding van aangepast vervoer betreft, met ingang van een datum die zo mogelijk aansluit bij de door de ouders verzochte datum.

Artikel 4. Gesprek over zelfstandigheid en zelfredzaamheid bij de aanvraag
1. Bij de beoordeling van een aanvraag voor een vervoersvoorziening voor de leerling en eventueel een begeleider, wordt rekening gehouden met de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling en die van het gezin.
2. Burgemeester en wethouders kunnen bij een eerste aanvraag in een gesprek, met de ouders, desgewenst de leerling en een deskundige, de noodzakelijk te achten vervoersvoorziening onderzoeken als bedoeld in de onderzoeksfase
3. Bij gewijzigde omstandigheden kan het gesprek als bedoeld in het tweede lid opnieuw plaatsvinden.
4. Burgemeester en wethouders betrekken in het gesprek tenminste de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling en de dichtstbijzijnde toegankelijke school als bedoeld in artikel 7.
5. Wanneer de leerling de leeftijd van negen jaar bereikt, kunnen burgemeester en wethouders in overleg met de ouders, desgewenst de leerling en in samenhang met het ontwikkelingsperspectief een persoonlijk vervoersontwikkelingsplan opstellen, waarin de weg naar zelfstandig reizen naar school wordt beschreven alsmede de mogelijkheden van de leerling. Dit plan maakt onderdeel uit van het besluit.
6. In het persoonlijk vervoersontwikkelingsplan kunnen burgemeester en wethouders ondersteuning bieden om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling te bevorderen.

Artikel 5: Algemene voorwaarden voor toekennig van de ~~De door het college noodzakelijk te achten~~ vervoersvoorziening
1. Ten behoeve van het schoolbezoek ~~kent~~ kennen burgemeester en wethouders ~~het college~~ aan de ouders van in de gemeente verblijvende leerlingen op aanvraag een vervoersvoorziening toe met inachtneming van het bepaalde in deze verordening.
2. ~~Indien~~ Als ~~het college~~ burgemeester en wethouders toepassing geven ~~geeft~~ aan het eerste lid, verlangen ~~t~~ zij van de ouders aan wie slechts een gedeeltelijke bekostiging van de vervoerskosten toekomt, betaling van een bijdrage tot ten hoogste het bedrag dat de ouders volgens het bepaalde in deze verordening moeten bijdragen aan de kosten van het vervoer. Weigering tot of nalatigheid in de betaling van de in de vorige volzin bedoelde bijdrage doet de aanspraak op de vervoersvoorziening vervallen.
3. De bepalingen in deze verordening laten onverlet de verantwoordelijkheid van de ouders voor het schoolbezoek van hun kinderen.
4. ~~Indien~~ Als de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, wordt de vervoersvoorziening op aanvraag verstrekt aan de leerling.
5. Burgemeester en wethouders bepalen bij de toekenning van de vervoersvoorziening de wijze en het tijdstip van de verstrekking dan wel de uitbetaling, alsmede de tijdsduur van de toegekende vervoersvoorziening.
6. Burgemeester en wethouders kunnen aan de toekenning van een vervoersvoorziening nadere voorwaarden verbinden.
7. Burgemeester en wethouders verstrekken een vervoersvoorziening voor het vervoer van de leerling van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school en terug.
8. Burgemeester en wethouders kunnen ten behoeve van de uitvoering van deze verordening nadere regels stellen.

~~**Artikel 3. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school**~~
~~1. Een vervoersvoorziening wordt toegekend over de afstand tussen de woning dan wel de opstapplaats en de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school, tenzij vervoer naar een verder weggelegen school voor de gemeente minder kosten met zich mee zou brengen en de ouders met het vervoer naar die school schriftelijk instemmen.~~

~~2. Indien ouders een vervoersvoorziening aanvragen voor het bezoeken van een school, die op grotere afstand van de woning is gelegen dan een andere school van dezelfde onderwijssoort, ontstaat slechts aanspraak op een vervoersvoorziening naar eerstgenoemde school als door de ouders schriftelijk wordt verklaard dat zij overwegende bezwaren hebben tegen het openbaar onderwijs dan wel tegen de richting van het onderwijs van alle bijzondere scholen, van de soort waarop de leerling is aangewezen, die dichterbij de woning zijn gelegen.~~

~~**Artikel 4. Toekenning vervoersvoorziening**~~
~~Het college bepaalt bij de toekenning van de vervoersvoorziening de wijze en het tijdstip van de verstrekking dan wel de uitbetaling, alsmede de tijdsduur van de toegekende vervoersvoorziening~~.

~~**Artikel 5. Aanvraagprocedure**~~
~~1. Een aanvraag voor een vervoersvoorziening wordt gedaan door indiening bij het college van een volledig ingevuld en door de ouders ondertekend formulier, voorzien van de op het formulier vermelde gegevens.~~
~~2. Indien dit voor een juiste beoordeling van de aanvraag noodzakelijk is, kan het college de ouders verzoeken aanvullende gegevens te verstrekken.~~
~~3. Het college besluit over de aanvraag binnen acht weken na ontvangst van alle benodigde gegevens.~~
~~4. Het college kan het in het vorige lid bedoelde besluit met ten hoogste vier weken verdagen. Het stelt de aanvrager hiervan schriftelijk in kennis.~~
~~5. Indien een vervoersvoorziening wordt toegekend geldt deze:~~
~~a. wanneer het een bekostiging betreft, met ingang van de door de ouders verzochte datum, met dien verstande dat de datum niet ligt vóór de datum van ontvangst van de aanvraag;~~
~~b. wanneer het aanbieding van aangepast vervoer betreft, met ingang van een datum die zo mogelijk aansluit bij de door de ouders verzochte datum.~~

Artikel 6. ~~Doorgeven van wijzigingen~~Herziening, opschorting, intrekking of terugvordering van de vervoersvoorziening
1. De ouders of de meerderjarige en handelsbekwame leerling zijn verplicht wijzigingen, die van invloed kunnen zijn op de toegekende vervoersvoorziening, onder vermelding van de datum van wijziging, ~~onverwijld~~ direct schriftelijk mede te delen aan ~~het college~~burgemeester en wethoudersl.
2. ~~Indien~~ Als sprake is van een wijziging die van invloed is op de toegekende vervoersvoorziening, vervalt de aanspraak daarop en ~~kent het college~~kennen burgemeester en wethouders al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe.
3. ~~Indien~~ Als de ouders of de meerderjarige en handelsbewame leerling niet voldoen aan het bepaalde in het eerste lid, en ~~het college~~burgemeester en wethouders een wijziging als bedoeld in het tweede lid vaststellent~~t~~, waardoor blijkt dat ten onrechte een vervoersvoorziening is verstrekt, vervalt de aanspraak op de vervoersvoorziening terstond en ~~kent het college~~kennen burgemeester en wethouders al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe. ~~Het college deelt~~ Burgemeester en wethouders delen het ~~zijn~~ besluit schriftelijk mee aan de ouders of de meerderjarige en handelsbekwame leerling.
~~.~~4. Burgemeester en wethouders kunnen een besluit als bedoeld in deze verordening herzien, opschorten dan wel intrekken, als burgemeester en wethouders vaststellen dat:
a. niet of niet meer is of wordt voldaan aan de voorwaarden en verplichtingen gesteld bij of krachtens deze verordening;
b. beschikt is op grond van gegevens waarvan gebleken is dat die gegevens zodanig onjuist waren dat, waren de juiste gegevens bekend geweest, een ander besluit zou zijn genomen;
c. de verstrekte vervoersvoorziening niet meer de meest passende vervoersvoorziening is;
d. sprake is van onaanvaardbaar wangedrag door de leerling gedurende het verblijf in het aangepast vervoer; of
e. het vervoeren van de leerling leidt tot een onveilige situatie in het aangepast vervoer.
5. De verantwoordelijkheid voor het gedrag van de minderjarige leerling gedurende het verblijf van de leerling in het aangepaste vervoer berust bij de ouders.
4. Ten onrechte genoten bekostiging kan van de ouders of de meerderjarige en handelsbewame leerling worden teruggevorderd, dan wel worden verrekend bij een eventuele nieuw verstrekte vervoersvoorziening.

Paragraaf 3. Beoordelingsfase: beoordeling van de aanspraak op vervoersvoorziening

Artikel 7. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school

1. Een vervoersvoorziening wordt toegekend over de afstand tussen de woning van de leerling dan wel de opstapplaats en de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school, tenzij vervoer naar een verder weggelegen school voor de gemeente minder kosten met zich mee brengt en de ouders met het vervoer naar die school schriftelijk instemmen.

[*2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, ontstaat niet eerder een aanspraak op een vervoersvoorziening dan dat de ouders of de meerderjarige en handelingsbekwame leerling de keuze voor de toegankelijke school schriftelijk hebben gemeld.*]

3. Met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid wordt eveneens een vervoersvoorziening verstrekt over de afstand tussen de woning of de opstapplaats en:

a. de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband van de basisschool waarvan de leerling afkomstig is; of

b. een andere speciale school voor basisonderwijs in het onder a bedoelde samenwerkingsverband, als het vervoer naar die school voor de gemeente minder kosten met zich mee zou brengen dan het vervoer naar de speciale school voor basisonderwijs als bedoeld onder a.

4. Als de ouders vanwege een specifieke onderwijskundige behoefte van de leerling een vervoersvoorziening aanvragen naar een school op een grotere afstand dan de dichtstbijzijnde toegankelijke school van de onderwijssoort waarop de leerling is aangewezen, wordt deze slechts toegekend als is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. aan burgemeester en wethouders is door de ouders genoegzaam aangetoond wat de specifieke en noodzakelijke onderwijskundige onderwijsbehoefte van de leerling is;

b. aan burgemeester en wethouders is door de ouders genoegzaam aangetoond dat de dichtstbijzijnde school van de onderwijssoort waarop de leerling is aangewezen niet toegankelijk is vanwege het niet kunnen bieden van het noodzakelijke specifieke onderwijsaanbod; en

c. in het OOGO zijn afspraken gemaakt over de deskundige en is overleg gevoerd over het aanbod voor onderwijs bij de dichtstbijzijnde toegankelijke school van de onderwijssoort waarop de leerling is aangewezen als bedoeld in artikel 5, derde lid, aanhef en onder b.

Artikel 8. Afstandsgrens

1. Een vervoersvoorziening wordt toegekend als de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor:

a. basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs meer bedraagt dan zes kilometer;

b. speciaal basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs meer bedraagt dan zes kilometer; of

c. speciaal onderwijs meer bedraagt dan zes kilometer.

2. In afwijking van het eerste lid wordt geen afstandsgrens gehanteerd wanneer aan burgemeester en wethouders genoegzaam is aangetoond dat het een gehandicapte leerling betreft. Zo nodig kunnen burgemeester en wethouders hierover advies vragen aan een onafhankelijk medisch deskundige. De deskundige betrekt in zijn advies de mogelijkheden van de gehandicapte leerling om zelfstandig, al dan niet met begeleiding, met de fiets of het openbaar vervoer te reizen.

Artikel 9. Aanwijzing opstapplaats

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij het verstrekken van aangepast vervoer een opstapplaats aanwijzen van waaruit de leerling gebruik maakt van de vervoersvoorziening.

2. De ouders dragen er zorg voor dat de leerling naar en op de opstapplaats wordt begeleid als dit noodzakelijk is.

3. Burgemeester en wethouders wijzen geen opstapplaats aan als door de ouders wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is.

4. Burgemeester en wethouders wijzen [*tijdelijk*] geen opstapplaats aan als het gebruik van een opstapplaats leidt tot hogere kosten dan aangepast vervoer vanaf de woning van de leerling.

Artikel ~~7~~10. Peildatum leeftijd leerling

Voor het ~~toekennen~~ verstrekken van een vervoersvoorziening op basis van artikel 1~~1~~7 is ~~bepalend~~ de leeftijd van de leerling op 1 augustus van het schooljaar waarop de vervoersvoorziening betrekking heeft bepalend.

Artikel 11~~8~~. Andere vergoedingen

De aanspraak op een toelage, voor zover die voor de betreffende leerling betrekking heeft op de reiskosten, wordt op een bekostiging in mindering gebracht, dan wel als eigen bijdrage in rekening gebracht.

Artikel 12. Schooltijden en wachttijden

1. Bekostiging van het aangepast vervoer vindt plaats op standaard schooldagen en schooltijden, zoals deze zijn opgenomen in de schoolgids van de school die de leerling bezoekt.
2. Ingeval er binnen een school sprake is van verschillende lesroosters binnen de vaste schooltijden, kunnen burgemeester en wethouders besluiten met de inzet van het aangepaste vervoer een wachttijd aan te houden van één of meerdere lesuren, om zodoende aan te sluiten op het reguliere leerlingenvervoer.
3. Het aangepast vervoer op schooldagen en schooltijden die afwijken van de in de schoolgids genoemde dagen en tijden wordt niet bekostigd, tenzij de ouders bewijs overleggen waaruit blijkt dat de structurele handicap van een leerplichtige leerling de aansluiting op de standaard schooltijden onmogelijk maakt.

Artikel 13. Tijdelijk verblijf buiten de gemeente

1. Burgemeester en wethouders kunnen een tijdelijke vervoersvoorziening voor een periode van maximaal zes weken toekennen aan de ouders van een leerling, die als gevolg van een crisissituatie tijdelijk buiten de gemeente verblijft, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:
a. de leerling blijft zijn eigen school bezoeken;
b. in de periode, voorafgaand aan het tijdelijke verblijf buiten de gemeente, is een vervoersvoorziening toegekend op grond van deze verordening; en
c. de intentie bestaat dat de leerling terugkeert naar de oorspronkelijke gemeente.
2. Het besluit waarin de vervoersvoorziening is toegekend voorafgaand aan een tijdelijke vervoersvoorziening wordt opgeschort met ingang van de datum van tijdelijk verblijf buiten de gemeente en herleeft weer zodra de leerling terugkeert in de gemeente, tenzij de geldigheidsduur van dit besluit is verstreken.

Artikel 14. Vervoersvoorziening naar stageadres

1. Als er al aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening naar een school voor voortgezet speciaal onderwijs of een school voor voortgezet onderwijs kan op verzoek een vervoersvoorziening worden toegekend voor het vervoer naar een stageadres. Hiervoor wordt een afzonderlijke aanvraag ingediend.
2. In afwijking van het bepaalde in artikel 3, eerste lid, kan een aanvraag voor stagevervoer bovendien door de school voor voortgezet speciaal onderwijs of de school voor voortgezet onderwijs gedaan worden.
3. De vervoersvoorziening naar een stageadres wordt slechts toegekend als er wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:
a. de stage is onderdeel van het onderwijsprogramma zoals opgenomen in de schoolgids van de school of in het stagecontract;
b. de stagetijden komen overeen met de reguliere schooltijden;
c. de stage vindt plaats op één stageadres; en
d. het stageadres is gelegen op de route van de woning dan wel de opstapplaats naar de school. Als wordt aangetoond dat dit niet mogelijk is, dan kan het stageadres gelegen zijn binnen een door burgemeester en wethouders te bepalen maximale straal van de woning of de school.
4. Een vervoersvoorziening wordt slechts toegekend over de afstand tussen de woning van de leerling dan wel de opstapplaats en het dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke stageadres.
5. Burgemeester en wethouders kunnen het stagecontract opvragen.

Paragraaf 4. Onderzoeksfase: verstrekking aard en omvang van de vervoersvoorziening

Artikel 15. Verstrekking van de vervoersvoorziening

1. Burgemeester en wethouders betrekken bij de verstrekking van de vervoersvoorziening het eventuele persoonlijk vervoersontwikkelingsplan of vervoersadviezen van deskundigen die voor de onderzoekfase van belang zijn.
2. Als begeleiding in het vervoer vereist is, vergoeden burgemeester en wethouders geen andere kosten dan de vervoerskosten die verbonden zijn aan de begeleiding van de leerling in het vervoer.

~~**§ 2 Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs**~~

~~**Artikel 9. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs**~~

~~1. In deze paragraaf wordt verstaan onder school:~~

~~a. een basisschool of speciale school voor basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs; of~~

~~b. een school voor speciaal onderwijs of een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra.~~

~~2. Deze paragraaf is niet van toepassing op leerlingen van scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs die voortgezet onderwijs volgen.~~

~~3. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 3 wordt een vervoersvoorziening verstrekt over de afstand tussen de woning dan wel de opstapplaats en:~~

~~a. de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband van de basisschool waarvan de leerling afkomstig is, of~~

~~b. een andere speciale school voor basisonderwijs in het onder a bedoelde samenwerkingsverband, indien het vervoer naar die school voor de gemeente minder kosten met zich mee zou brengen dan het vervoer naar de speciale school voor basisonderwijs, bedoeld onder a.~~

~~4. Het college betrekt bij de beoordeling van de aanvraag voor leerlingenvervoer eventuele (vervoers)adviezen van deskundigen die voor de beoordeling van die aanvraag van belang zijn.~~

Artikel 1~~0~~6. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets

1. Als voldaan is aan de afstandsgrens genoemd in artikel 8, eerste lid, verstrekken burgemeester en wethouders aan de ouders van de leerling die een school voor primair onderwijs of speciaal onderwijs bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer.
2. Als aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in het eerste lid en de leerling naar het oordeel van burgemeester en wethouders, al dan niet onder begeleiding, gebruik kan maken van het vervoer per fiets, verstrekken burgemeester en wethouders de ouders bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets.
3. De kilometervergoeding voor de fiets bedraagt € 0,09.

~~1. Het college verstrekt aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 9 bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer, indien de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde voor hem toegankelijke school meer dan zes km bedraagt.~~

~~1. Indien aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in het eerste lid en de leerling naar het oordeel van het college, al dan niet onder begeleiding, gebruik kan maken van het vervoer per fiets, verstrekt het college de ouders bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets.~~

Artikel 1~~7~~1. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer of vervoer per fiets ten behoeve van een begeleider

1. Burgemeester en wethouders verstrekken aan de ouders van de leerling, die een school bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer of vervoer per fiets van de leerling en een begeleider van de leerling als:

a. voldaan is aan de afstandsgrens genoemd in artikel 8, eerste lid, de leerling jonger dan negen jaar is en door de ouders ten behoeve van burgemeester en wethouders genoegzaam wordt aangetoond dat de leerling niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik te maken; of

b. de gehandicapte leerling.

2. De kilometervergoeding voor de fiets bedraagt € 0,09.

3. Als een begeleider meer dan één leerling tegelijk begeleidt, komen slechts de kosten van het vervoer ten behoeve van één begeleider voor bekostiging in aanmerking.~~1. Het college verstrekt aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 9 bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer of vervoer per fiets van de leerling en een begeleider indien:~~

~~a. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 10 en de leerling jonger dan negen jaar is, en door de ouders ten behoeve van het college genoegzaam wordt aangetoond dat de leerling niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik te maken, of~~

b. de leerling door een structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken.

2. Indien een begeleider meer dan één leerling tegelijk begeleidt, komen slechts de kosten van het vervoer ten behoeve van één begeleider voor bekostiging in aanmerking.

Artikel 18~~2~~. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

1~~. Het college verstrekt~~Burgemeester en wethouders verstrekken een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer aan de ouders van de leerling die een school ~~zoals bedoeld onder artikel 9~~ bezoekt, ~~indien~~als:

a. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in de artikelen ~~10 of 11~~16 of 17 en de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer naar school of terug, meer dan anderhalf uur onderweg is en de reistijd met aangepast vervoer tot 50% of minder van de reistijd per openbaar vervoer kan worden teruggebracht;

b. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in de artikelen ~~10 of 11~~16 of 17 en openbaar vervoer ontbreekt, tenzij de leerling naar het oordeel van ~~het college~~burgemeester en wethouders al dan niet onder begeleiding gebruik kan maken van het vervoer per fiets;

c. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel ~~11~~ 17 en door de ouders ten behoeve van ~~het college~~burgemeester en wethouders genoegzaam wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is; of

d. de leerling, naar het oordeel van ~~het college~~burgemeester en wethouders~~, gelet op zijn structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet in staat is –~~ ook niet onder begeleiding ~~–~~in staat is van het openbaar vervoer gebruik te maken.

~~2. Indien begeleiding in het aangepast vervoer vereist is, vergoedt het college geen andere kosten dan de vervoerskosten welke verbonden zijn aan de begeleiding van de leerling in het aangepast vervoer.~~

Artikel 19~~3~~. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

1. ~~Indien~~ Als aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening, ~~kan het college~~kunnen burgemeester en wethouders de ouders op aanvraag toestaan een of meer leerlingen zelf te vervoeren of te laten vervoeren.

2. ~~Indien~~ Als toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, ~~bekostigt het college~~bekostigen burgemeester en wethouders aan de ouders die een leerling zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren:

a. een bedrag op basis van de kosten van het vervoer per fiets voor de leerling zonder begeleiding, als aanspraak zou bestaan op bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets al dan niet met begeleiding. De kilometervergoeding voor de fiets bedraagt € 0,09.

b. een bedrag op basis van de kosten van het openbaar vervoer voor de leerling zonder begeleiding, ~~indien~~ als aanspraak zou bestaan op bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer al dan niet met begeleiding, ~~behoudens het bepaalde in het vijfde lid;~~ of

~~b~~c.. een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto, als aanspraak zou bestaan op een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, ~~afgeleid van de Reisregeling binnenland, indien aanspraak zou bestaan op een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, behoudens het bepaalde in het vierde lid.~~Deze vergoeding bedraagt het belastingvrije kilometerbedrag per kilometer.

3. ~~Indien~~ Als toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, ~~bekostigt het college~~bekostigen burgemeester en wethouders aan de ouders die meer dan één~~een~~ leerling tegelijk zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren, een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto, ~~afgeleid van de Reisregeling binnenland,~~ behoudens het bepaalde in het vierde lid.

4. Aan de ouders die ~~een~~ één of meer leerlingen laten vervoeren door andere ouders ~~die van gemeentewege~~ voor het vervoer van ~~een~~ één of meer leerlingen bekostiging ontvangen~~, afgeleid van de Reisregeling binnenland,~~ wordt door ~~het college~~ burgemeester en wethouders geen bekostiging verstrekt.

~~5. Indien aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening en het college desgewenst toestaat, dan wel van oordeel is, dat de leerling gebruik kan maken van het vervoer per fiets, bekostigt het college aan de ouders een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de fiets, afgeleid van de Reisregeling binnenland.~~

Artikel 2~~1~~0. Bekostiging andere passende vervoersvoorziening
Als aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening, kunnen burgemeester en wethouders na overleg met de ouders een bekostiging verstrekken voor een andere passende voorziening, die goedkoper is dan of gelijk is aan de kosten van het openbaar vervoer.

Artikel 2~~1~~1. Vervoersvoorziening voor weekeinde en vakantie

1. ~~1. Het college~~Met inachtneming van artikel 7 kennen burgemeester en wethouders desgewenst ~~kent aan de ouders~~ een vervoersvoorziening ~~toe~~ voor het weekeinde en vakantie~~vervoer~~toe aan de in de gemeente wonende ouders van de leerling die, met het oog op het volgen van voor hem passend speciaal onderwijs of voorgezet speciaal onderwijs in een ~~voor de, eenmaal per schoolvakantie van twee dagen of meer, gemaakte reis van het~~ internaat of het pleeggezin ~~waar de leerling~~ verblijft. ~~, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de vakantie voorkomt in de schoolgids van de school die de leerling bezoekt.~~
2. ~~Het college~~Burgemeester en wethouders kennen ~~kent~~ aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het weekeindevervoer van de leerling voor de, eenmaal per weekeinde gemaakte, reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de weekeinden niet vallen binnen de in het tweede lid bedoelde schoolvakanties.

3~~2. Het college kent~~Burgemeester en wethouders kennen aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het vakantievervoer van de leerling voor de, eenmaal per schoolvakantie van twee dagen of meer, gemaakte reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de vakantie voorkomt in de schoolgids van de school die de leerling bezoekt.
4. Artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a, is niet van toepassing.
~~3. Paragraaf 2 en 3 van deze verordening zijn van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van artikel 12, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a.~~

Artikel ~~14~~22. Eigen bijdrage in de vorm van een d~~D~~rempelbedrag
1. Aan de ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs~~, zoals bedoeld in de Wet op het primair onderwijs~~ bezoekt, van wie het inkomen tezamen meer bedraagt dan ~~€ 24.300~~€ 27.450~~,-~~ wordt slechts bekostiging verstrekt voor zover de kosten van het vervoer van die leerling de kosten van het openbaar vervoer over de in artikel ~~10~~8 bepaalde afstand te boven gaan.
2. In geval ~~het college~~burgemeester en wethouders in plaats van bekostiging in geld toe te kennen het vervoer zelf verzorgen~~t~~ dan wel doen~~t~~ verzorgen, betalen de ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoekt, per leerling per schooljaar een eigen bijdrage die gelijk is aan de kosten van het openbaar vervoer over de in artikel ~~10~~9 bepaalde afstand, ~~indien~~ als het inkomen van de ouders meer bedraagt dan € 2~~4.300,-~~7.000, tot ten hoogste het bedrag van de kosten van het vervoer..
3. De kosten voor openbaar vervoer, genoemd in het eerste en tweede lid, betreffen de kosten van openbaar vervoer die bij gebruik van de OV-chipkaart of een andere binnen de gemeente geldende OV-betaalmogelijkheid voor de in artikel 8~~10~~ bepaalde afstand redelijkerwijs zouden worden gemaakt, ongeacht de aanwezigheid van openbaar vervoer of het daadwerkelijk gebruik ervan. Bij het bepalen van de kosten wordt rekening gehouden met de kortingen die voor de leerling binnen het systeem kunnen gelden.
4. Het bedrag van € 2~~7.450~~4.300, ~~-~~ genoemd in het eerste en tweede lid, wordt met ingang van 1 januari 202~~214~~ jaarlijks aangepast aan de wijziging die het indexcijfer van de regelingslonen van volwassen werknemers heeft ondergaan ten opzichte van het voorafgaande jaar en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 450,-. Het aangepaste bedrag treedt in plaats van het in het eerste en tweede lid genoemde bedrag van € ~~24.300~~27.450~~,-~~.
5. Het eerste tot en met het vierde lid zijn niet van toepassing op gehandicapte leerlingen.

~~5. Deze bepaling is niet van toepassing op leerlingen die wegens hun structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.~~

Artikel ~~15~~23. ~~Financiële draagkracht~~Eigen bijdrage in de vorm van een draagkrachtafhankelijke bijdrage

1. ~~Indien~~ Als de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor basisonderwijs ~~(zoals bedoeld in de Wet op het primair onderwijs)~~ meer dan 20 km bedraagt, wordt de vastgestelde bekostiging verminderd met een van de financiële draagkracht van de ouders afhankelijk bedrag.
2. In geval ~~het college~~burgemeester en wethouders in plaats van bekostiging in geld toe te kennen het vervoer zelf verzorgen~~t~~ dan wel doen~~t~~ verzorgen, en de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor basisonderwijs meer dan 20 km bedraagt, betalen de ouders een van de financiële draagkracht afhankelijke bijdrage tot ten hoogste het bedrag van de kosten van het vervoer.
3. De hoogte van het bedrag als bedoeld in het eerste lid en de bijdrage als bedoeld in het tweede lid worden berekend per gezin en zijn afhankelijk van de hoogte van het inkomen van de ouders.
Zij bedragen:

Inkomen in euro's~~vanaf~~	*tot*	*Eigen bijdragen in euro's*
0-~~32.500~~	36.000	Nihil
~~32.500-39.000~~36.000	42.500	~~130~~150
~~39.000-45.000~~42.500	49.000	645~~545~~
~~45.000-51.000~~49.000	55.500	~~1015~~1.200
~~51.000-58.000~~55.500	63.000	~~1485~~1.760
~~58.000-64.000~~63.000	69.500	~~1955~~2.360
~~64.000~~69.500 ~~en verder~~	en voor elke 5.000 erbij	~~Voor elke extra € 5.000: €~~ ~~480~~565 ~~erbij~~

4. De inkomensbedragen, genoemd in het derde lid, worden met ingang van 1 januari ~~2014~~ 2022 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het indexcijfer van de regelingslonen van volwassen werknemers heeft ondergaan ten opzichte van 1 januari van het voorafgaande jaar, en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 500,-.
5. De bedragen van de eigen bijdrage, bedoeld in het derde lid, worden met ingang van 1 januari ~~2014~~ 2022 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het consumentenprijsindexcijfer van de reeks alle huishoudens op het onderdeel vervoersdiensten heeft ondergaan ten opzichte van 1 januari van het voorafgaande jaar, en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 5,-.
6. ~~Deze bepaling is niet van toepassing op leerlingen die wegens hun structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.~~Dit artikel is niet van toepassing op gehandicapte kinderen.

~~**§ 3 Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs**~~

~~**Artikel 16. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs**~~

~~1. In deze paragraaf wordt verstaan onder school:~~
~~a. een school voor voortgezet onderwijs als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs; of~~
~~b. een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een school voor voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra.~~
~~2. Het college betrekt bij de beoordeling van de aanvraag voor leerlingenvervoer eventuele (vervoers)adviezen van deskundigen die voor de beoordeling van die aanvraag van belang zijn.~~

~~**Artikel 17. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer met begeleiding en vervoer per fiets**~~

~~1. Het college verstrekt aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 16 bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer van de leerling en een begeleider, indien de leerling door een structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken.~~
~~2. Indien een begeleider meer dan één leerling tegelijk begeleidt, komen slechts de kosten van het vervoer ten behoeve van één begeleider voor bekostiging in aanmerking.~~
~~3. In afwijking van de bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer, zoals bedoeld in het eerste lid, verstrekt het college de ouders bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets, indien de leerling naar het oordeel van het college onder begeleiding gebruik kan maken van het vervoer per fiets.~~

Artikel 18. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

1. Het college verstrekt een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 16 bezoekt, indien:
    a. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 17 en de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer naar school of terug, meer dan anderhalf uur onderweg is en de reistijd met aangepast vervoer tot 50% of minder van de reistijd per openbaar vervoer kan worden teruggebracht;
    b. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 17 en openbaar vervoer ontbreekt, tenzij de leerling naar het oordeel van het college onder begeleiding gebruik kan maken van het vervoer per fiets;
    c. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 17 en door de ouders ten behoeve van het college genoegzaam wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is; of
    d. de leerling, naar het oordeel van het college, gelet op zijn structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet in staat is – ook niet onder begeleiding – van openbaar vervoer gebruik te maken.
2. Indien begeleiding in het aangepaste vervoer vereist is, vergoedt het college geen andere kosten dan de vervoerskosten welke verbonden zijn aan de begeleiding van de leerling in het aangepaste vervoer.

Artikel 19. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

1. Indien aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening, kan het college de ouders op aanvraag toestaan een of meer leerlingen zelf te vervoeren of te laten vervoeren.
2. Indien toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigt het college aan de ouders die een leerling zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren:
    a. een bedrag op basis van de kosten van het openbaar vervoer, indien aanspraak zou bestaan op bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer, behoudens het bepaalde in het vijfde lid;
    b. een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto, afgeleid van de Reisregeling binnenland, indien aanspraak zou bestaan op een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, behoudens het bepaalde in het vierde lid.
3. Indien toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigt het college aan de ouders die meer dan een leerling tegelijk zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren, een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto afgeleid van de Reisregeling binnenland, behoudens het bepaalde in het vierde lid.
4. Aan de ouders die een of meer leerlingen laten vervoeren door andere ouders die van gemeentewege voor het vervoer van een of meer leerlingen bekostiging ontvangen, afgeleid van de Reisregeling binnenland, wordt door het college geen bekostiging verstrekt.
5. Indien aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening en het college desgewenst toestaat, dan wel van oordeel is, dat de leerling gebruik kan maken van het vervoer per fiets, bekostigt het college aan de ouders een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de fiets, afgeleid van de Reisregeling binnenland.

§ 4 Bepalingen omtrent weekeinde- en vakantievervoer

Artikel 20. Toekenning vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie aan in de gemeente wonende ouders

Met inachtneming van artikel 3 kent het college desgewenst een vervoersvoorziening voor het weekeinde- en vakantievervoer toe aan de in de gemeente wonende ouders van de leerling die, met het oog op het volgen van voor hem passend (voortgezet) speciaal onderwijs in een internaat of pleeggezin verblijft, volgens het bepaalde in deze paragraaf.

Artikel 21. Vervoersvoorziening voor weekeinde en vakantie

1. Het college kent aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het weekeindevervoer van de leerling voor de, eenmaal per weekeinde gemaakte, reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de weekeinden niet vallen binnen de in het tweede lid bedoelde schoolvakanties.

~~2. Het college kent aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het vakantievervoer van de leerling voor de, eenmaal per schoolvakantie van twee dagen of meer, gemaakte reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de vakantie voorkomt in de schoolgids van de school die de leerling bezoekt.~~
~~3. Paragraaf 2 en 3 van deze verordening zijn van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van artikel 12, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a.~~

~~§~~ Paragraaf 5. Slotbepalingen

Artikel ~~22~~24. Beslissing ~~college~~ burgemeester en wethouders in gevallen waarin de regeling niet voorziet
In gevallen, de uitvoering van het leerlingenvervoer betreffende, waarin deze verordening niet voorziet, ~~beslist het college.~~beslissen burgemeester en wethouders.

Artikel ~~23~~25. ~~Afwijken van bepalingen~~Hardheidsclausule
~~Het college kan~~Burgemeester en wethouders kunnen in bijzondere gevallen, het vervoer voor onderwijs aangaande, ten gunste van de ouders afwijken van de bepalingen in deze verordening, zo nodig na advies te hebben gevraagd aan deskundigen.

Artikel ~~24~~26. Intrekking oude regeling
De 'Verordening leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar ~~2009'~~ 2014' wordt ingetrokken. ~~Voor aanvragen voor het schooljaar 2014-2015 geldt de overgangsregel zoals vermeld in artikel 25.~~

~~**Artikel 25. Overgangsregeling**~~
~~Deze verordening treedt in werking op 1 augustus 2014. Aanvragen vóór deze datum vallen onder de verordening leerlingenvervoer gemeente Mook & Middelaar 2009. Aanvragen na deze datum, met betrekking tot schooljaar 2014-2015, vallen onder de verordening leerlingenvervoer gemeente Mook & Middelaar 2014, tenzij dit ten nadele is van de leerling, in welke geval de verordening leerlingenvervoer gemeente Mook & Middelaar 2009 geldt.~~

Artikel 2~~6~~7. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking op 1 ~~augustus~~ juni ~~2014.~~2022
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Mook en Middelaar 20~~14~~22.

Artikel 28.
Op aanvragen die na deze datum worden gedaan maar betrekking hebben op het schooljaar 2021-2022 blijft de verordening leerlingenvervoer gemeente Mook & Middelaar 2014 van toepassing.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De voorzitter,
De griffier,

Bijlage 1: Wat is er nieuw/anders in de modelverordening en wat hebben wij ermee gedaan

De Model Verordening bekostiging leerlingenvervoer kent diverse artikelen die facultatieve of nader door de gemeente in te vullen onderdelen of keuzemogelijkheden bevatten. De te maken keuzes worden hieronder toegelicht, met de vermelding of deze wel of niet in de verordening van de gemeente Mook en Middelaar zijn overgenomen.

Artikel 4. Gesprek over zelfstandigheid en zelfredzaamheid bij de aanvraag

Dit artikel is overgenomen. Het gaat over het bevorderen van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling. Het zelf laten reizen van de leerling al dan niet met ondersteuning van de ouder(s) is altijd al het uitgangspunt geweest van de Verordening leerlingenvervoer. De laatste jaren echter krijgt dit meer aandacht dan ooit. Een belangrijk element daarin is het gesprek met ouders over wat de leerling in het vervoer kan of kan leren en welke hulp de gemeente hierin kan bieden.

Niet overgenomen artikel: OOGO met het samenwerkingsverband

1. Burgemeester en wethouders nemen het leerlingenvervoer op als vast agendapunt in het OOGO met het samenwerkingsverband.
2. Burgemeester en wethouders spannen zich in om in het OOGO met het samenwerkingsverband afspraken te maken over:
a. de spreiding van het onderwijsaanbod binnen het samenwerkingsverband en de vervoersmogelijkheden die hieruit voortvloeien;
b. de deskundige die burgemeester en wethouders adviseert over de vervoersmogelijkheden van een leerling en het proces dat hierbij gevolgd wordt[. De deskundige betrekt in zijn advies de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling als bedoeld in artikel 4];
c. de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de verwijzing van de leerling naar de voor hem best passende school met dien verstande, dat slechts een vervoersvoorziening door burgemeester en wethouders worden verstrekt naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school;
d. de wijze waarop scholen ondersteund kunnen worden in hun informatievoorziening over het leerlingenvervoer aan ouders;
e. de wijze waarop vorm wordt gegeven aan een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de vervoerskosten te beheersen;
f. de invulling en frequentie van een overleg als bedoeld in het derde lid.
3. Burgemeester en wethouders organiseren periodiek een uitvoerend overleg met het samenwerkingsverband. In dit overleg worden de volgende onderwerpen besproken:
a. de ontwikkelingen in het onderwijs, het gemeentelijk beleid leerlingenvervoer en het samenwerkingsverband;
b. de wijze waarop situaties als genoemd in artikel 8, vierde lid, kunnen worden voorkomen, dan wel op te heffen en dit onderwijs bij de dichtstbijzijnde school van de onderwijssoort waarop de leerling is aangewezen, aangeboden kan worden;
c. het maken van afspraken over de wijze waarop invulling kan worden gegeven aan het vervoersontwikkelingsplan genoemd in artikel 4, vijfde lid.

Dit artikel is niet overgenomen, omdat de verordening in onze optiek primair bedoeld is om de aanspraken van ouders/leerlingen te regelen en de wijze waarop zij hier een beroep op kunnen doen. Dit artikel is meer van bestuurlijke aard. Ervan afgezien dat het niet goed past in deze verordening, sluit het ook niet goed aan op onze lokale praktijk. Onze ligging binnen de regio Noord-Limburg heeft tot gevolg, dat op dit punt meer en beter rechtstreekse afstemming kan plaatsvinden met het ondersteuningsloket van de Stichting Lijn93 po .

Artikel 7. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school

Niet overgenomen tweede lid: De VNG heeft het (facultatieve) tweede lid toegevoegd, luidende:

"2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, ontstaat niet eerder een aanspraak op een vervoersvoorziening dan dat de ouders of de meerderjarige en handelingsbekwame leerling de keuze voor de toegankelijke school schriftelijk hebben gemeld.".

Dit lid is toegevoegd op grond van een uitspraak van de Afdeling op 21 oktober 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:2467). Voor die tijd luidde artikel 3, tweede lid, van de Model Verordening en ook onze gemeentelijke verordening leerlingenvervoer:

"2. Indien ouders een vervoersvoorziening aanvragen voor het bezoeken van een school, die op grotere afstand van de woning is gelegen dan een andere school van dezelfde onderwijssoort, ontstaat slechts aanspraak op een vervoersvoorziening naar eerstgenoemde school als door de ouders schriftelijk wordt verklaard dat zij overwegende bezwaren hebben tegen het openbaar onderwijs dan wel tegen de richting van het onderwijs van alle bijzondere scholen, van de soort waarop de leerling is aangewezen, die dichterbij de woning zijn gelegen.".

Gemeenten gebruikten dit lid om ouders en meerderjarige en handelingsbekwame leerlingen hun keuze voor een toegankelijke school, dat wil zeggen de school van de verlangde godsdienstige of levensbeschouwelijke richting dan wel de openbare school expliciet te laten motiveren. De bedoeling daarvan was om daarmee een oneigenlijk beroep op leerlingenvervoer tegen te gaan. Met een oneigenlijk beroep wordt hier bedoeld dat de ouders om andere redenen dan godsdienstige of levensbeschouwelijke redenen voor een bepaalde school kiezen. In dat laatste geval ontstaat geen recht op bekostiging van leerlingenvervoer.

In haar uitspraak van 21 oktober 2020 heeft de Afdeling geoordeeld dat het college de op godsdienst of levensbeschouwing berustende keuze van ouders voor een school moet eerbiedigen en niet mag afdwingen, dat ouders zich tegen dichterbij gelegen richtingen uitspreken. De tekst van het voormalige artikel 3, tweede lid, van de Model Verordening leerlingenvervoer is in strijd met de eerbiediging van die keuze en dus in strijd met artikel 4, derde lid, van de WVO.

Het betreffende artikel is in de modelverordening vernummerd tot artikel 8, in onze eigen gemeentelijke verordening tot artikel 7**.** Het eerste lid omschrijft op zich voldoende op welke grond recht op (een bepaalde omvang van de) bekostiging van leerlingenvervoer ontstaat. Het facultatieve tweede lid zou een betere mogelijkheid moeten bieden om in de uitvoeringspraktijk een oneigenlijk beroep op leerlingenvervoer te kunnen herkennen. Wij zijn die mening niet toegedaan. De formulering is verwarrend en een melding voegt naar onze mening niets toe. Wij hebben het facultatieve tweede lid daarom niet overgenomen

Voor het overige hebben wij gelet op de jurisprudentie en de toelichting van de VNG dit artikel conform het voorstel in de modelverordening overgenomen. In de praktijk heeft dit overigens in recente jaren geen rol gespeeld bij de bekostiging van het leerlingenvervoer.

Niet overgenomen lid 3, onder c: de tekst van de modelverordening luidt:

in het OOGO zijn afspraken gemaakt over de deskundige en is overleg gevoerd over het aanbod voor onderwijs bij de dichtstbijzijnde toegankelijke school van de onderwijssoort waarop de leerling is aangewezen als bedoeld in artikel 5, derde lid, aanhef en onder b.

Aangezien het (facultatieve) artikel 5 uit de modelverordening inzake *OOGO met het samenwerkingsverband* (zie hierboven) niet is overgenomen, komt ook dit lid te vervallen.

Artikel 9. Aanwijzing opstapplaats

Vierde lid: Er kan worden geregeld dat het college tijdelijk geen opstapplaats aanwijst indien het gebruik van een opstapplaats leidt tot hogere kosten dan aangepast vervoer vanaf de woning van de leerling.

Artikel 16. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets

Derde lid: Voorheen werd deze bepaald aan de hand van de fietskilometervergoeding genoemd in de Reisregeling Binnenland gemeten langs de kortste afstand. Deze regeling is vervallen. De laatst bekende norm was € 0,09 per km. Deze is nu als vast bedrag in de verordening opgenomen. Dit geldt behalve bij dit artikel ook voor de *artikelen 17, tweede lid (Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer of vervoer per fiets ten behoeve van een begeleider)*, en 19*, tweede lid, onder a (Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer)*.

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	**ZM20.03318**
Onderwerp	**Verstedelijkingsstrategie Groen Metropoolregio deel 1**
Datum raadsvergadering	**3 februari 2022**
Raadscommissie	Samenleving
Datum raadscommissie	25 januari 2022
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Portefeuillehouder	drs. K. Peters

Verstedelijkingsstrategie Groen Metropoolregio deel 1

Inleiding

Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio

De regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley werkt aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio en het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn, om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*.

De Verstedelijkingsstrategie helpt om in de komende twintig jaar keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in een groene en ontspannen metropool. De strategie is dan ook opgebouwd uit de bouwstenen wonen, leefomgeving, economie en mobiliteit. Voor iedere bouwsteen is een aantal ontwerpprincipes geformuleerd. Zij vormen de basis voor de gebiedsprocessen en projectuitwerkingen op lokaal niveau.

Relatie met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Deze maakt onderdeel uit van één van de vijf opgaven van de nieuwe Groene metropoolregio Arnhem Nijmegen (de Groene Groei opgave). Daarnaast werken we in de regio Arnhem-Nijmegen aan de Woondeal, die een versnelling van de woningbouw beoogt op de meer korte termijn. Ook de Woondeal maakt onderdeel uit van de Groene Groei opgave. De resultaten van de RES 1.0 en het Regionaal Programma Werklocaties zijn meegenomen in het Verstedelijkingsconcept. Deze uitgangspunten bijten elkaar niet.

Doel van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken. Deelname aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren.
Uit het onderzoek 'de Kracht van Oost' in de voorbereidende fase blijkt immers dat een schaalsprong nodig is ten opzichte van de huidige opgave. Dit vraagt om samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. De impact van de

verwachte groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met rijk en provincies.

Het proces
In het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerpend onderzoek. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject.

De Verstedelijkingstrategie van de Groene Metropoolregio bestaat uit twee delen:
Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, waarin voor alle bouwstenen ontwerpprincipes zijn neergelegd.
Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden. Dit onderdeel geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de werkwijze al een aanzet. Dit onderdeel wordt nader uitgewerkt.
De samenwerking zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges zullen besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord. Dit is de opmaat naar nadere afspraken met het Rijk

Voorstel
1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid;
2. De ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het eigen lokale omgevingsbeleid;
3. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).

Beoogd effect
Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Argumenten

1.1 De integrale opgave kan alleen samen worden uitgevoerd

We willen een aantrekkelijke leefomgeving creëren door de randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juiste gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

1.2 De vier bouwstenen verwoorden de integraliteit

Met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuzes.

1.3 Dit proces bekrachtigt de meerjarige strategische samenwerking

Met het vaststellen van de Verstedelijkingsstrategie deel 1 en met het instemmen met de werkwijze om tot gebiedsuitwerkingen (deel 2) te komen om, zetten we een belangrijke stap richting het Verstedelijkingsakkoord.
Met het Verstedelijkingsakkoord verzekeren wij ons van steun en partnerschap in grote ruimtelijke keuzes, ingrepen en investeringen. Vanzelfsprekend wordt de gemeenteraad hier nadrukkelijk bij betrokken.

2.1. In de gebiedsuitwerkingen wordt de opgave concreet gemaakt

De regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley heeft een bijzonder karakter. Kenmerkend is het groene karakter waarbij stedelijkheid verspreid is en per deelgebied verschilt. Mede omdat de gezamenlijke regionale agenda nog in ontwikkeling is, ontbreekt soms nog relevante informatie en is het moeilijk passende oplossingen voor te stellen. Door in te zoomen op gebieden wordt deze lacune verholpen. Daarvoor wordt nu een eerste aanzet gegeven die ruimte geeft voor verdere inhoudelijke verdieping en maatwerk. Door deze richting te kiezen ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in het deelgebied. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd. Inclusief het waar mogelijk koppelen aan relevante (rijks-)onderzoeken.

3.1. Het lokale omgevingsbeleid is leidend voor uiteindelijke locatieontwikkeling

Door het opnemen van de bouwstenen en ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie en het doorwerken in de bestemmingsplannen/het omgevingsplan worden de uitgangspunten in de lokale instrumenten verankerd.
De consultatieronde bij gemeenteraden heeft input opgeleverd ter verbetering van keuzes of voor de gebiedsuitwerkingen en/of het verstedelijkingsakkoord.

Kanttekeningen

1.1. De gemeente zal haar ruimtelijke keuzes uit moeten kunnen leggen aan de partners

Meedoen met de strategie betekent dat een gemeente de taak op zich neemt om zich naar haar partners te verantwoorden over het ruimtelijk beleid binnen de verstedelijkingsopgave. Bijvoorbeeld locatiekeuzes of locatie-uitwerking op basis van de ontwerpprincipes. Hierbij komt dan wel de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings)agenda voor onze plek in de Groene Metropool. Zo werken we effectief aan realisatie van de gestelde ambities.

1.2 Niet deelnemen betekent een risico voor het borgen van samenhang

Raadsvoorstel

Een Verstedelijkingsstrategie is inmiddels een vaste vorm voor integrale rijk-regio samenwerking. Deze samenwerking met alle partners maakt het mogelijk om op regionale schaal integraal samen te werken aan ruimtelijke opgaven en wensen die ten goede komen aan alle inwoners en bedrijven. Juist op deze manier wordt het mogelijk een samenhangende en kansrijke ruimtelijke agenda in te vullen met alle overheidspartners.
Het alternatief bestaat uit veel verschillende losse afspraken en trajecten. Hierbij bestaat het risico dat er weinig samenhang bestaat tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige gebieden, mogelijk ontstaan er zelfs concurrerende belangen. Tegelijkertijd zijn individuele belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder door het ontbreken van massa en uniformiteit. Deze benadering biedt ook geen kansen voor kwesties rondom verstedelijking met impact die gemeentegrenzen overschrijdt.

3.1. De strategie vereist mogelijk actualisatie van reeds vastgestelde kaders
Samenwerking in de regio is vrijwillig, ook in het geval van de Verstedelijkingsstrategie. De strategie biedt de mogelijkheid door ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie op te nemen (of te handhaven) en vervolgens doorwerking te geven in het omgevingsplan om uitgangspunten te verankeren in de lokale context. Mogelijk leidt dit tot aanpassing(en) van het lokale ruimtelijk beleid. Doordat de meeste gemeenten actief zijn met hun nieuwe omgevingsbeleid (of actualisatie in de komende periode) is het echter goed mogelijk deze ontwerpprincipes nu te incorporeren.

Duurzaamheid

De Verstedelijkingsstrategie is een uitwerking van de nationale omgevingsvisie en draagt bij aan de duurzaamheid van de Nederlandse samenleving. De vraag om meer woningen en werkgelegenheid wordt gebruikt om de Groene Metropool duurzaam, circulair en klimaatbestendig te versterken. Het onderdeel duurzaamheid is een van de ontwerpprincipes van het Verstedelijkingconcept.

Participatie

Het Verstedelijkingconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is bovenal een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader komt op lokaal niveau in beeld bij locatiekeuzes en nadere uitwerking. Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn de inwoners niet direct betrokken. Wel zijn regionale stakeholders zoals private partijen en maatschappelijke organisaties) geïnformeerd over de strategie. Bij de lokale besluitvorming is inwonersparticipatie uiteraard wel van toepassing.
De provincie Gelderland heeft in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerpeiling uitgevoerd. Dit geeft op hoofdlijnen inzicht hoe inwoners denken over de uitdagingen bij verstedelijking en hoe zij die prioriteren. Dergelijke uitkomsten kunnen bouwsteen zijn voor (het gesprek over) verdere gebiedsuitwerkingen en lokale toepassing.

Financiën

De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het rijk). De gemeentelijke bijdrage aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groei van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen. De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. In veel gevallen is daarbij het budgetrecht van de raad van toepassing. Indien van toepassing komen wij voor kaderstelling bij uw raad terug.

Communicatie

Vanaf de contourennotitie is met regelmaat informatie gedeeld over de te doorlopen stappen en het belang van deze samenwerking. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject.

Uitvoering

Binnen de gestelde kaders kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgordelijkheid, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn, stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT (vermoedelijk eerste helft 2022).

Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen integraal worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

Bijlage(n)

1. Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040
   (concept, 30 juni 2021), bestaande uit:
   - Verstedelijkingsconcept (deel 1)
   - Werkwijze en aanzet gebiedsuitwerkingen (deel 2)
2. Onderzoek Kieskompas ‘Ruimte voor uitdagingen - verstedelijking’ (28 juni 2021)

Mook, 11 januari 2022

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
J.M.G. Smits- de Kinkelder

De burgemeester
mr. drs. W. Gradisen

Raadsbesluit

Documentnummer: ZM20.03318
Onderwerp: Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio deel 1

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 11 januari 2022

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 25 januari 2022

Besluit:

1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid;
2. De ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het eigen lokale omgevingsbeleid;
3. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 3 februari 2022

De raad voornoemd,

De griffier
mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter
mr. drs. W. Gradisen

01

Inleiding

De Regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley spraken in het najaar van 2019 in de NOVI-propositie en daarna in de Omgevingsagenda Oost-Nederland hun ambitie uit om samen door te ontwikkelen tot een Groene Metropool van internationale betekenis. Als combinatie hebben de twee regio's alles in zich om topregio te zijn in Food, Health, Hightech en Energy en in het logische verlengde daarvan dé circulaire topregio van ons land en van Europa te worden met goede nationale en internationale verbindingen (weg en spoor), campusontwikkeling, logistieke hotspots en energieclusters. Een regio met een excellente leefomgeving waar het groen, gezond en schoon wonen en werken is nu en in de toekomst. Waar brede welvaart is voor iedereen.

WERKEN AAN DE GROENE METROPOOL

De regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley zien een forse groei op zich afkomen in de komende jaren: tot 2040 zijn er naar verwachting 100.000 extra woningen nodig in de regio en met die 100.000 woningen liggen er ook opgaven voor energie, klimaat, landschap, leefomgeving en mobiliteit.
De regio's hebben samen met het Rijk en de Provincies deze opgaven in de regio aangegrepen om de samenwerking te versterken binnen de regio, met de andere metropoolregio's in ons land en grensoverschrijdend met Duitsland. In het Bestuurlijk Overleg MIRT Oost-Nederland op 21 november 2019 hebben bestuurders van het Rijk en de provincie Gelderland afgesproken een verstedelijkingsstrategie voor de 'Groene Metropool' op te stellen vanuit één-overheidsgedachte. De verstedelijkingsstrategie is een integrale langetermijnstrategie (2025-2040) voor de fysieke leefomgeving met focus op de thema's wonen, werken en bereikbaarheid in relatie tot onderwerpen als energietransitie, landschap en de leefomgeving.

De meerwaarde van het samen opstellen van deze regionale verstedelijkingsstrategie is dat alle betrokkenen voelen dat dit dé kans is om samen een flinke stap te zetten in de ontwikkeling en positionering van de regio. Dat gaat over de bereikbaarheid en de verbondenheid van netwerken binnen en buiten de regio en het gaat over de kracht van de landschappen en de leefomgeving. In beide regio's wordt volop werkt aan economische thema's die raken aan grote transities, die relevant zijn voor de toekomst en die elkaar ook kunnen versterken. Door intensiever samen te werken kan er een regiobreed netwerk van campussen én productie in combinatie met een ligging aan twee belangrijke corridors ontstaan. De regio's gaan uit van hun eigen kracht, potenties en ambities en van daaruit kiezen ze een integrale benadering van de thema's in hun eigen deel van de Groene Metropool. En natuurlijk delen de regio's dat ze beide zoeken naar goede plekken voor wonen en werken die gezonde en groene groei van de regio mogelijk maken.

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

De verstedelijkingsstrategie beschrijft welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot nieuwe locaties voor wonen en werken. Er wordt globaal een beeld geschetst waar op de middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren een plek kunnen krijgen. De strategie is adaptief en geeft inzicht in welke keuzes nu en op een later moment genomen worden. Daarmee staat nog niet alles vast en is er voldoende flexibiliteit om veranderingen op te vangen. De strategie reikt ontwerpprincipes en levert handvatten voor verder uitwerking en samenwerking.

De eerste fase van de verstedelijkingsstrategie bestond uit het opstellen van een contourennotitie. De contourennotitie beschrijft de aanleiding en urgentie(s) voor de verstedelijkingsstrategie, de opgave die er ligt in de komende 20 tot 30 jaar en de reden om de strategie op te bouwen uit de bouwstenen leefomgeving, economie, mobiliteit en wonen. De contourennotitie beschrijft ook de context per bouwsteen en agendeert de uitgangspunten. Vervolgens is via verhaallijnen een eerste aanzet

Verstedelijkingsconcept
De ruimtelijke vertaling van de contourennotitie, het onderzoek naar de bouwstenen, de onderliggende cijfers en plannen hebben geleid tot een ruimtelijk raamwerk: het verstedelijkingsconcept.

Het verstedelijkingsconcept bestaat uit het perspectief voor de Groene Metropool en de ontwerpprincipes voor de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. De keuzes waar nu precies gebouwd gaat worden en wat daarvoor nodig is, zijn in het verstedelijkingsconcept nog niet gemaakt. Het concept geeft wel nadrukkelijk richting voor de volgende stappen. "Dit is hoe het moet als we de Groene Metropool willen zijn."

We realiseren ons dat de generiek geformuleerde ontwerpprincipes in het verstedelijkingsconcept met elkaar kunnen botsen en ook dat het niet zal lukken om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen langs de lijn van de ontwerpprincipes. Om die reden maken we in vervolg op het verstedelijkingsconcept gebiedsuitwerkingen.

In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld (keuzes en mogelijke oplossingen). De uitwerkingen maken zichtbaar in welke mate de lijn van de ontwerpprincipes gevolgd kunnen worden, waar ontwerpprincipes met elkaar botsen, welke keuzes er mogelijk zijn, welke onderzoeken nog uitgevoerd moeten worden (om keuzes te kunnen maken) en welke randvoorwaarden ingevuld moeten worden om in deze gebieden daadwerkelijk te kunnen bouwen.

De uitwerking vindt plaats in twee stappen:
1. de fase waarin een onderzoeksagenda per gebied wordt opgesteld (wat zijn de belangrijkste vraagstukken en ambities die we in dit gebied beet pakken en waar zien we dat bouwstenen en ontwerpprincipes met elkaar botsen. De uitkomsten van dit eerste deel zijn input voor het verstedelijkingsakkoord en voor de regionale investeringsagenda.
2. De fase waarin de echte verdieping op de gebiedsuitwerking plaats vindt en waarvan het resultaat ook de keus voor locaties, volgordelijkheid en randvoorwaarden laat zien.

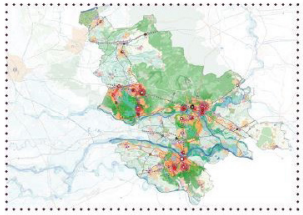
De integraal uit te werken gebieden zijn:
- De sleutelgebieden Arnhem-Oost, Foodvalley-Zuid, Nijmegen-West
- De gebiedsuitwerkingen van Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

De resultaten van deze uitwerkingen vertalen we – in het najaar van 2021 - in een strategie: de verstedelijkingsstrategie. Dit is het verder uitgewerkte verstedelijkingsconcept waarin we laten zien waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon- en werklocaties voor de komende jaren in dit gebied een plek kunnen krijgen. De strategie geeft aan wat de randvoorwaarden zijn, hoe de fasering, volgordelijkheid en rolverdeling is, welke aanvullende onderzoeken en investeringen nodig zijn en hoe gewerkt gaat worden met de strategie. Hierover wordt eind 2021 een verstedelijkingsakkoord gesloten.

gegeven voor het onderzoek naar locaties voor wonen en werken en drie mogelijke ruimtelijke toekomstvarianten (scenario's). Die scenario's zijn getest in het dasboard voor verstedelijking. De contourennotitie in combinatie met de toekomstvarianten en de dashboarduitkomsten hebben de onderzoeksagenda voor het ontwerpend onderzoek en de bouwstenen bepaald.

In de tweede fase lag de focus op ontwerpend onderzoek, met als resultaat het verstedelijkingsconcept. In een intensieve samenwerking tussen de twee regio's, de 26 gemeenten, het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht, de waterschappen, vertegenwoordigers van de campussen en de Economic Boards is ontwerpend onderzoek uitgevoerd. De vier bouwstenen zijn verder uitgewerkt en er is een grondige analyse gemaakt van prognoses voor wonen en werken. Ook voor mobiliteit zijn prognoses onderzocht en is gekeken welke groei er ontstaat in het aantal verplaatsingen en wat de effecten daarvan zijn op het netwerk. Het ontwerpend onderzoek laat zien wat de groei in al zijn facetten met de regio doet en hoe keuzes voor verstedelijking die groei kunnen begeleiden.

Het proces ziet er als volgt uit:

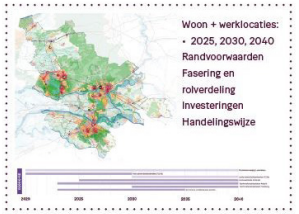
Verstedelijkingsconcept
geeft richting aan de gebiedsuitwerkingen (niet: waar precies gebouwd moet worden en wat daarvoor nodig is)

Gebiedsuitwerkingen
uitwerking van waar gebouwd moet worden en welke randvoorwaarden vanuit de bouwstenen

Sleutelgebieden
- Arnhem-Oost
- Foodvalley-Zuid
- Nijmegen-West

Foodvalley-Noord
Liemers
Middengebied Arnhem Nijmegen
Rijk van Nijmegen
Veluwe

Verstedelijkingsstrategie

Gebiedsprocessen / projectuitwerkingen
uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes

Documenten	Verstedelijkingsconcept >	Gebiedsuitwerkingen >	Verstedelijkingsstrategie en -akkoord >	Projectuitwerkingen
Afspraken over	Ontwerpprincipes Verhaallijnen Concept Gelaagdheid en netwerk Onderzoeks- en investeringsagenda	Uitvoerings- en investeringsagenda bij de verstedelijkingsstrategie	Verstedelijkingsstrategie concept fasering randvoorwaarden onderzoeksvragen Verstedelijkingsakkoord - verankering afspraken over: rolverdeling financiering werkwijze	Stedenbouwkundige plannen, omgevingsplannen Uitgifteafspraken, grondaankopen, vaststellen programma's, etc.

WIE HEEFT WELKE ROL?

De verstedelijkingsstrategie wordt opgesteld vanuit de intentie dat alle regiopartners en het Rijk met elkaar van mening zijn dat dit de manier is waarop de Groene Metropool tot duurzame groei kan komen. Hier zit de toegevoegde waarde van onze samenwerking: met elkaar werken we aan vraagstukken zoals woningbouw, economie en mobiliteit die kun je niet alleen doen. Dat moet je vanwege de impact die de opgaven hebben, (boven)regionaal doen. Dat past ook in de werkwijze van de NOVI: eerst de regionale verstedelijkingsstrategieën opstellen als stap op weg naar het Stedelijk Netwerk Nederland.
Het verstedelijkingsconcept beschrijft de generieke aanpak voor de regio. De uitwerking daarvan op gebiedsniveau begint in de gebiedsuitwerkingen, maar vooral ook in de jaren hierna. Om breed draagvlak te krijgen worden ook de andere samenwerkingspartners en maatschappelijke partners in het veld meegenomen in de strategie, zoals de waterschappen, de woningcorporaties, projectontwikkelaars, landschaps- en natuurorganisaties en Economic Boards. Aan het eind van 2021 wordt een verstedelijkingsakkoord gesloten waarin Rijk en regio werk-, onderzoeks- en investeringsafspraken met elkaar maken voor het uitvoeren van de verstedelijkingsstrategie.

Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten op te pakken en door te vertalen in het lokale omgevingsbeleid. Dat is waar de rol van de raden en staten ligt: beoordelen waar binnen deze regionale ambitie de eigen ambitie en het eigen programma versterkt kunnen worden om dat vervolgens te om te zetten in lokaal en provinciaal omgevingsbeleid.
De opzet van deze strategie sluit zoveel mogelijk aan op staand beleid in de regio en op de visies die tegelijkertijd met deze verstedelijkingsstrategie ontwikkeld worden. Deze strategie helpt om in de komende twintig tot dertig jaar de keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen metropool.
De uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes voor woon- en werklocaties vinden plaats binnen en tussen de gemeente(n) in de gebiedsprocessen/projectuitwerkingen waarbij de verstedelijkingstrategie en het verstedelijkingsakkoord als leidraad dienen.

CONSULTATIE OVER HET VERSTEDELIJKINGSCONCEPT

In de periode van april tot juli 2021 vindt een consultatieronde plaats langs de 26 gemeenteraden en de staten van de provincies Gelderland en Utrecht. Ter voorbereiding van de consultatie zijn alle raads- en statenleden uitgenodigd om een webinar bij te wonen waarin een toelichting is gegeven op het verstedelijkingsconcept en de totstandkoming daarvan. Het webinar is toegespitst op de specifieke regio's (Arnhem-Nijmegen en Foodvalley) en op de beide provincies. Vervolgens is in iedere raad (of raadscommissie) nog een korte presentatie gegeven. Aansluitend was er volop ruimte om vragen te stellen en met elkaar in discussie te gaan.

Vanuit de raden en staten is een aantal (algemene) opmerkingen gemaakt die in deze versie al zoveel mogelijk zijn verwerkt. Een ander deel van de opmerkingen wordt meegenomen in de gebiedsuitwerkingen en in het verstedelijkingsakkoord.

Wat zijn de belangrijkste punten die langs zijn gekomen?

- De regio staat voor een forse opgave als het gaan om het aantal te bouwen woningen en de behoefte aan werkgebieden: waar komen de cijfers vandaan? Wat is de onderbouwing daarbij?
- Het verstedelijkingsconcept is meer landschap en meer stad: hoe werkt dat dan? Zijn er goede voorbeelden in Nederland en daarbuiten waar de wisselwerking tussen landschap en stad versterkt is en waarvan het resultaat inspirerend voor ons is?
- Hoort groen meer de stad intrekken ook bij

''meer landschap''? En is er geen spanning tussen inbreiden en groen in de stad? Is meer groen en meer stad of dorp wel mogelijk want er komen nog meer opgaven zoals duurzame energie-opwek op gemeenten af.

- De ontwerpprincipes zullen in de praktijk met elkaar botsen. En het lukt niet om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen langs de lijn van de ontwerpprincipes. Voor de bouwsteen mobiliteit is bijvoorbeeld opgemerkt dat er ook aandacht moet zijn voor het wegennetwerk (ondanks de focus op OV en fiets).
- Door de vier bouwstenen en de ontwerpprincipes loopt als rode draad dat we moeten inbreiden en verdichten. Dat is een goed uitgangspunt. Maar betekent dat dan ook dat er helemaal geen uitbreiding plaats vindt? Dan kan bijna niet met de grote bouwopgave die er is. Maak inzichtelijk wat de (verwachte) verhoudingen zijn tussen in- en uitbreiden en tussen de verschillende woonmilieus. We willen veel in onze regio en de beschikbare ruimte is schaars. In dat kader is opgemerkt dat:
    - Er spanning zit op de ruimtevraag van enerzijds economie en anderzijds wonen: moeten we kiezen en zo ja: wat geven we dan prioriteit. Een aantal raden geeft aan dat wonen dan prioriteit moet krijgen.
    - Er een balans gevonden moet worden tussen ruimte voor economie en de recreatieve druk op de regio. Er ruimte moet zijn voor de transitie van de landbouw, aangevuld met de suggestie om natuur en landbouw gelijk op te laten gaan.
- De verstedelijkingstrategie is in feite een langjarige samenwerking die we met elkaar aangaan. Het is goed dat we dat op regionale schaal doen. Hou daarbij wel oog voor de rolverdeling: doe dat wat lokaal kan, ook echt lokaal en doe regionaal wat moet.
- De regionale aanpak wordt onderschreven, wel zijn er bij sommige gemeenten zorgen over 'substantieel hogere aantallen' dan eerder bekend was. Wat betekent dat? Komt er van bovenaf een contingent op onze gemeente af of kan het alleen als de Raad dat beslist?
- Als het gaat om de samenwerking willen raden en staten ook weten wat nu de regelknop is en ook wie aan die knop zit(ten).
- Als het gaat om burgerparticipatie is ervoor gekozen om het burgerpanel binnen de provincie Gelderland aangevuld met de drie Utrechtse gemeenten te bevragen op een aantal aspecten. De burgerparticipatie op gemeenteniveau vindt plaats bij het verder uitwerken van deze strategie in het lokale omgevingsbeleid. Dan is het voor inwoners beter mogelijk om de effecten van de verstedelijkingsstrategie op hun eigen omgeving te beoordelen.

LEESWIJZER

Het hoofdstuk over het perspectief 2040 beschrijft de uitgangspositie en ambitie van onze regio: waar staan we nu als groene metropool en waar willen we naar toe groeien? Daarna wordt de aanpak van het ontwerpend onderzoek en de daaruit volgende conclusies weergegeven.

Vervolgens worden de vier bouwstenen verder uitgewerkt. Per bouwsteen wordt de context geschetst en komen ambities en kansen aan de orde. Per bouwsteen geven ontwerpprincipes richting bij het maken van strategische keuzes.

Het hoofdstuk met de gebiedsuitwerkingen laat zien hoe het werken met de ontwerpprincipes uit kan pakken. In dit hoofdstuk wordt dieper ingezoomd op drie sleutelgebieden in de regio waar een grote opgave op stapel staat en waar de bouwstenen met elkaar concurreren. Naast de sleutelgebieden worden ook vijf gebieden onderzocht waar in de regio verschillende opgaven samenkomen. Dit hoofdstuk geeft een eerste indruk van hoe de principes werken en welke (noodzakelijke) afwegingen dat vraagt.

In het hoofdstuk 'werken met de verstedelijkingsstrategie' wordt beschreven hoe de verstedelijkingsstrategie een functie krijgt in de ruimtelijke samenwerking in de regio als het gaat om het gesprek over plannen, prioriteren, afhankelijkheden en financiën.

Inhoudsopgave

DEEL 1

00 Perspectief 2040 **14**
- Wat is de Groene Metropool? 14
- Even voorstellen: "De Groene Metropool, aangenaam!" 16
- Kansenkaart verstedelijking 18

01 Bouwstenen **26**
- Leefomgeving: meer landschap 28
- Mobiliteit: slim en schoon 36
- Economie: werk van de toekomst maken 48
- Wonen: meer stad en meer vitale kernen 56

DEEL 2

02 Meer landschap meer stad: gebiedsuitwerkingen **66**
- Arnhem-Oost 68
- Foodvalley-Zuid 72
- Nijmegen-West 76
- Foodvalley-Noord 80
- De Liemers 82
- Middengebied Arnhem-Nijmegen 84
- Rijk van Nijmegen 88
- Veluwe 90

03 Werken met de verstedelijkingsstrategie **92**
- Van verstedelijkingsconcept naar een strategie om langjarig samen te werken 92
- Wat moet de verstedelijkingsstrategie doen? 92
- Waar leggen we de afspraken vast? 93
- Rol van gebiedsuitwerkingen 93
- Hoe werkt het 'samen sturen'? 93
- Opgave in cijfers 94
- Monitoren en bijsturen 94
- Afwegen in gebiedsuitwerking 95

04 Bijlagen **98**
- Begrippen en definities 100

DE VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE IS EEN UITWERKING VAN DE NATIONALE OMGEVINGSVISIE

De NOVI is een uitwerking van de omgevingswet. In de omgevingswet staan twee doelen centraal: (a) het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en daarnaast (2) het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften'. Deze doelstelling is vertaald in een omgevingsinclusieve benadering van de leefomgeving: ontwikkeling van de leefomgeving gaat (altijd) samen met versterking van te beschermen waarden als gezondheid, landschap, waterveiligheid, natuur, cultureel erfgoed, leefomgevingskwaliteit en milieukwaliteit. De drie afwegingsprincipes uit de NOVI hebben we meegenomen in het opstellen van de ontwerpprincipes van de verstedelijkingsstrategie: (1) de combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies, (2) kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal en (3) afwentelen wordt voorkomen.

In de NOVI is de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley aangewezen als onderdeel van het Stedelijk Netwerk Nederland. De stedelijke regio's Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Zwolle, Arnhem/Nijmegen, Eindhoven, Breda, Rotterdam/Den Haag vormen de huidige kern van het Stedelijk Netwerk Nederland. In de Omgevingsagenda Oost-Nederland, een gebiedsagenda van de opgaven van de NOVI, is de afspraak gemaakt om een verstedelijkingsstrategie op te stellen voor Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

De belangrijkste uitgangspunten uit de NOVI voor de verstedelijkingsstrategie Arnhem- Nijmegen-Foodvalley zijn:

- Goede verbindingen tussen de stedelijke regio's zijn nodig om de kracht van het netwerk als geheel te benutten.
- Wonen en werken worden daarbij zoveel mogelijk in elkaars nabijheid ontwikkeld.
- De ontwikkeling vindt plaats zo veel mogelijk in bestaand stedelijk gebied, klimaatbestendig en natuurinclusief.
- Grote open ruimten tussen de steden houden hun groene karakter. Het aanbod en de kwaliteit van het groen in de stad worden versterkt en de aansluiting op het groene gebied buiten de stad wordt verbeterd.
- De verstedelijking wordt gekoppeld aan die van de ontwikkeling van de (OV-) infrastructuur.
- De ontwikkeling leidt tot behoud van het landelijk gebied en door het creëren van nabijheid draagt ze bij aan de efficiëntie van de Nederlandse economie en de duurzaamheid van de Nederlandse samenleving.
- Voor de Groene Metropool zijn de zoekgebieden voor twee van de grootschalige ontwikkellocaties al aangewezen in de NOVI: Nijmegen Kanaalzone en Nijmegen Stationsgebied.
- Voor Arnhem-Oost is gekozen voor een wijk-aanpak gericht op leefbaarheid en veiligheid (Woondeal regio Arnhem Nijmegen)

Gezonde, aantrekkelijke, identiteitsvolle steden
Het is essentieel dat onze steden gezond, aantrekkelijk, veilig en schoon zijn om in te wonen en te werken, dat er goede en betaalbare woningen beschikbaar zijn en dat woon- en werklocaties bereikbaar zijn. De relatief beperkte omvang van de Nederlandse steden kan daarbij een voordeel zijn. Het landelijk gebied en de natuur zijn nabij; arbeidsplaatsen en voorzieningen zijn voorhanden of op korte afstand te bereiken. Dit draagt bij aan de kwaliteit van leven in de breedste zin van het woord. Ook de aanwezigheid van groen en water in de stad is belangrijk voor de kwaliteit van het stedelijk leven en de aantrekkelijkheid van de stad. Het biedt mogelijkheden voor recreatie en gezond bewegen en helpt bij het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering. En onroerend cultureel erfgoed zoals monumenten, stads- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen, speelt een belangrijke rol in de fysieke leefomgeving, zowel in stad als in regio. Erfgoed vormt een afspiegeling van de geschiedenis van Nederland en geeft daarmee duiding aan de identiteit van een gebied.

Over de landschappen in onze regio zegt de NOVI:

Veluwe, Heuvelrug en Rivierengebied
Het landschap de Veluwe, het Nationaal Park Hoge Veluwe en de Veluwezoom is het grootste laagland natuurgebied van Noordwest-Europa met bos, heide, zandvlakten, landgoederen en een unieke wildbeleving. Het gebied omvat twee

nationale parken en vier Natura 2000-gebieden. In dit landschap zijn veel bewijzen van historisch menselijke ingrepen zichtbaar en ook beleefbaar, zoals grafheuvels, celtic fields uit de tijd dat de Veluwe agrarisch gebied werd, de landgoederenzones en het gebouw van voormalig zendstation Radio Kootwijk.

De vrijetijdseconomie is in de afgelopen jaren flink gestegen; de Veluwe is belangrijk in het toeristische aanbod van heel Nederland. De ecologische, economische en ervaringswaarde van de Veluwe staan echter onder druk. Er ligt een opgave om de kernkwaliteiten van dit waardevolle gebied in balans met het toekomstbestendig gebruik te versterken en nieuwe kwaliteiten toe te voegen; ruimtelijke kwaliteit te realiseren door transformatie naar klimaatbestendige landschappen.

Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug dat gedeeltelijk in de Foodvalley ligt, wordt net als de andere nationale parken benoemd als waardevol landschap.

Ook het Rivierengebied wordt in de NOVI als waardevol landschap benoemd. In het rivierengebied ligt een grote en urgente waterveiligheidsopgave, die voortkomt uit de nieuwe normen voor waterveiligheid en door klimaatverandering toenemende rivierafvoeren. Deze opgave kan worden opgepakt door een combinatie van dijkversterking en rivierverruiming. De Rijksoverheid betrekt daar eveneens belangen bij van laagwater, waterkwaliteit, natuur, ecologie, scheepvaart en zoetwater en treft maatregelen die leiden tot een duurzaam functionerend rivierensysteem.

Woningbouw en landschap
Verstedelijking gaat om meer dan alleen woningbouw en infrastructuur. Het Rijk zet in op het binnenstedelijk bouwen van woningen, bedrijven en voorzieningen waar nodig; pas daarna is realisering aan de randen van verstedelijkt gebied aan de orde. In alle gevallen is het belangrijk dat dit gebeurt met oog voor ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit. Buiten en binnen het bestaande stedelijk gebied. Er is behoefte om natuur en biodiversiteit dichter bij mensen te brengen en zo ook de klimaatopgave (hittestress en wateroverlast) tegen te gaan. Zo kunnen groen in de stad en met zorg ontworpen stadsranden bijdragen aan een gevarieerder en rijker woon-werkklimaat. Hierover worden nadere afspraken gemaakt in de verstedelijkingsstrategieën.

De woningbouwopgave en de bossenstrategie vormen gezamenlijk een kans. Door grootschalige herbebossing in de buurt van steden wordt CO_2 vastgelegd, de productie van duurzaam bouwmateriaal vergroot en krijgen burgers meer recreatiemogelijkheden, ruimte voor bewegen en betekenisvolle ontmoetingsruimte. Het Rijk onderzoekt wat de bijdrage van grootschalige bouw in hout kan zijn.

In de Nationale Omgevingsvisie wordt als één van de nationale belangen het ontwikkelen van een duurzame voedsel- en agroproductie genoemd. De opgave die daarbij geformuleerd is, is “Het mogelijk maken en realiseren van de transitie naar kringlooplandbouw.” De landbouw komt ook terug in de prioriteiten. De vierde prioriteit is de toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Er staat: “Natuurlijke systemen en landschap staan in bepaalde regio’s onder druk. Tegelijkertijd zijn er veel opgaven in het landelijk gebied zoals transitie van de landbouw, de energietransitie, klimaatadaptatie, natuurherstel, bodemdaling en verdergaande verstedelijking. Een toekomstbestendige ontwikkeling vraagt een verantwoorde herinrichting van het landelijk gebied en een verbetering van de milieukwaliteit.”

In de NOVI worden beleidskeuzes aangereikt waarvan we er een aantal hebben over genomen in de uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving.

Perspectief 2040

De ligging van Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is ideaal: midden in het Stedelijk Netwerk Nederland, goed verbonden (via weg en spoor) met goede nationale en internationale verbindingen. Tel daar bij op dat de regio bestaat uit sterke steden en vitale kernen in een aantrekkelijke groene leefomgeving. Dat zorgt ervoor dat dit een regio is waar mensen graag wonen en werken. De groei die eraan komt, moet ons helpen om de regio nog vitaler, groener en sterker te maken. We ontwikkelen ons door tot de Groene Metropool. Dat is onze inzet.

Nederland is een sterk verstedelijkt land. Een groot deel van de Nederlanders woont in steden of in de suburbane kernen daar omheen. Ook het Nederlandse platteland ligt grotendeels in de directe invloedssfeer van de steden en de inwoners maken volop gebruik van stedelijke voorzieningen. In de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is dat niet anders. Onze regio functioneert met zijn ligging en internationale bereikbaarheid als schakel tussen de mainports Rotterdam, Schiphol en Duitsland.

Met de verstedelijkingstrategie maken we de schaalsprong naar de Groene Metropool in het Stedelijk Netwerk Nederland met goede verbindingen met Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Amersfoort, Zwolle en Eindhoven. De ligging van de Groene Metropool met zijn sterke steden en vitale kernen in een aantrekkelijke groene leefomgeving zorgt ervoor dat dit een regio is waar mensen graag wonen en werken. Dat levert een grote en urgente woningbouwopgave op die onmiddellijk gekoppeld is aan opgaven voor bereikbaarheid en werkgelegenheid. Voor onze regio is de leefomgeving met het landschap en het sterke groenblauwe netwerk een belangrijk onderdeel van de leef- en vestigingskwaliteit. De opgave is dan ook om het versterken van het groenblauwe netwerk gelijk op te laten lopen met de urgente opgaven, zoals de vraag naar woningen en werkgelegenheid.

De vraag om meer woningen en werkgelegenheid grijpen we aan om de Groene Metropool duurzaam, circulair en klimaatbestendig te versterken. In deze regio wordt gewerkt aan de opgaven van de toekomst in Food, Health & Hightech en Energy. Het logische verlengde daarvan is dat het onze ambitie is om de circulaire topregio van ons land en van Europa te worden met campusontwikkeling, logistieke hotspots en energieclusters. Een regio waar de circulariteit zichtbaar is in alle facetten van de leefomgeving.

In het verstedelijkingsconcept combineren we het beste van twee werelden: we maken meer landschap én meer stad. Dat klinkt stedelijker dan het is: het is een keuze om te laten voelen dat we kiezen voor het versterken van de bestaande steden, regiokernen en dorpskernen. We koesteren de ontspannenheid en de kracht van het landschap, de kwaliteit en intimiteit van de kleinere kernen in de regio (waarin die kernen kunnen groeien naar eigen behoefte) en we combineren dat met dat wat de stedelijke regio's kenmerkt. Met hun hogere dichtheden, interactiemilieus en hoogwaardige economische activiteit zijn ze het vliegwiel van de Nederlandse economie. Een goede verbinding tussen stad, vitale suburbane kernen en platteland versterkt de concurrentiepositie en werkgelegenheid van de regio en draagt bij aan de agglomeratiekracht en innovatie.

Op de kaarten en in de strategie is de vormgeving van dat samenhangende vitale netwerk uitgewerkt (zie p. 16).

De inzet op het groene karakter past bij onze circulaire visie op de verstedelijkingsopgave: we willen groene groei realiseren en bestaande kwaliteiten versterken, zonder daarbij natuurlijke

en sociale hulpbronnen uit te putten. We zetten de verstedelijkingsopgave in om de transitieopgaven te versnellen. Eén van de sectoren waar veel verandering te zien zal zijn in de komende jaren is de landbouw. Er zit spanning op de relatie tussen verstedelijking en de landbouw. Dat heeft enerzijds te maken met de stikstofproblematiek en anderzijds met de ruimtevraag: verstedelijking vraagt ruimte en nieuwe vormen van landbouw vragen ook meer ruimte. De verstedelijking en de landbouw hebben zich dus tot elkaar te verhouden. We gaan daar in onze regio niet krampachtig mee om, maar we onderzoeken hoe we tot gebiedsgerichte oplossingen en inpassingen kunnen komen.

Wij zijn ervan overtuigd dat een kwalitatieve groei op meer draagvlak kan rekenen en juist daardoor ook voor een snelle groei kan zorgen. Hierbij is het doel om de groei van woningen en werklocaties zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Dat betekent dat we steeds integrale keuzes maken, moeten prioriteren en samenwerken door de schalen heen.
Bij het tot stand brengen van de groene, gezonde groei met zoveel mogelijk aspecten van brede welvaart, gaan we dan ook uit van de volgende richtinggevende keuzes en hoofopgaven:

- De woningbouwopgave inzetten om het karakter en de kwaliteit van de groene metropool (natuur, klimaat en gezondheid) te vergroten en daarmee onderscheidend te zijn ten opzichte van de andere metropoolregio's;
- De bouwopgave aangrijpen om de nieuwe en vernieuwde leefomgevingen (werken en wonen) energieneutraal en circulair te maken;
- Het versterken van (brede) welvaart door stimuleren van werkgelegenheid en een gezonde leefomgeving;
- Het behouden en versterken van de kwaliteit van de leefomgeving door onder andere te investeren in het landschap en het klimaatadaptief te ontwikkelen;
- Voor de bereikbaarheidsopgave zetten we in op het investeren in duurzame mobiliteit: slim en schoon, zodat de verstedelijking leidt tot een kwalitatief stedelijk mobiliteitsnetwerk. De bereikbaarheid is gewaarborgd.

EVEN VOORSTELLEN: "DE GROENE METROPOOL, AANGENAAM!"

In het midden van Nederland groeit een stedelijke ring van metropoolregio's. Met Arnhem- Nijmegen-Foodvalley als het nieuwste kroonjuweel op het hoogste niveau: een groene metropoolregio met directe relaties naar de Randstad (zoals TU Delft, AMS in Amsterdam), Utrecht (Utrecht Science Park) en Brainport Eindhoven. En met een groeiende grensoverschrijdende kracht naar het Ruhrgebied (Universität Duisburg-Essen), Düsseldorf (zoals Hochschule für Prävention und Gesundheitswissenschaft) en Mannheim (medische clusters Universität Mannheim).
We zijn een groene metropoolregio in het midden van vitale, internationale netwerken.

De regio Foodvalley is de topregio binnen ons land op het gebied van Agrifood. De regio Arnhem-Nijmegen is eind 2018 uitgeroepen tot beste circulaire regio van Nederland en won daarmee de titel Green Capital of Europe. Samen met Foodvalley kunnen we die naam nog meer eer aan doen: op het grotere schaalniveau vormen we de groene metropool waar een toenemende verstedelijkingsdruk voelbaar is.

We willen dé circulaire topregio worden in Europa. Een groene metropoolregio die zich kan meten met andere metropoolregio's in ons land. We onderscheiden ons op het gebied van circulariteit. Niet alleen met de economische topsectoren (Food, Health, Hightech en Energy), maar ook op alle facetten van de leefomgeving: stedenbouw, water, groen, klimaat, gezondheid, mobiliteit en sociale inclusie. We streven naar een gezonde, circulaire groei via het structureel opschalen en versnellen van experimenten op het gebied van onder andere landbouw, eiwit, energie en logistiek. Daarbij kiezen we voor innovaties met concrete resultaten, die breed toepasbaar zijn voor anderen.
Om dit te doen hebben we als metropoolregio al het nodige in huis. Onze universiteiten en hogescholen zijn topspelers op gebied van onderzoek en onderwijs, zoals Radboud Universiteit, Wageningen Universiteit en Research, Hogeschool Arnhem en Nijmegen, Van Hall Larenstein, Aeres Hogeschool, ArtEZ hogeschool voor de kunsten en de Christelijke Hogeschool Ede.
Met een groeiende onderlinge samenwerking staan deze kennisinstellingen in een breed netwerk van internationale bedrijven en aantrekkelijke campussen, zoals Novio Tech Campus Nijmegen, Industriepark Kleefse Waard Arnhem, Wageningen Campus en straks het World Food Centre in Ede.
Ondersteund door van oudsher goede autoverbindingen en goede en snelle OV-verbindingen met Utrecht, de Zuidas en Schiphol, en een directe ICE verbinding naar Duisburg, Düsseldorf, Keulen en Frankfurt. En via Duisburg binnenkort snelle overstapmogelijkheden naar andere gebieden in noord-midden en zuid Duitsland die binnen maximaal 5 uur bereikbaar zijn vanuit onze regio. Met de stationsgebieden van Arnhem (ook ICE-halteplaats), Nijmegen en Ede-Wageningen als stedelijke knooppunten, gekoppeld aan prettige binnensteden en transformatiegebieden waarmee we de steden beter benutten.

Onze stedelijke kernen liggen in het landschap van rivieren en stuwwallen: ze zijn onze drager voor een aantrekkelijk internationaal vestigingsklimaat. De Rijn, Waal en IJssel zijn samen de 'kraan' van onze Nederlandse delta. Naast de grote nationale parken, zoals de Hoge Veluwe en Utrechtse Heuvelrug, realiseren we bijzondere groenblauwe projecten, zoals Veur-Lent Nijmegen, Stadsblokken Meinerswijk Arnhem, Park Lingezegen, Grebbelinie, Binnenveld en Rivierklimaatpark IJsselpoort. Gekoppeld aan het regionaal netwerk van wandel- en (snel)fietsroutes versterkt dit het groene karakter van onze metropoolregio.

Wij zijn een dynamische regio in transitie en we werken daarin nauw samen met een groot aantal partners.

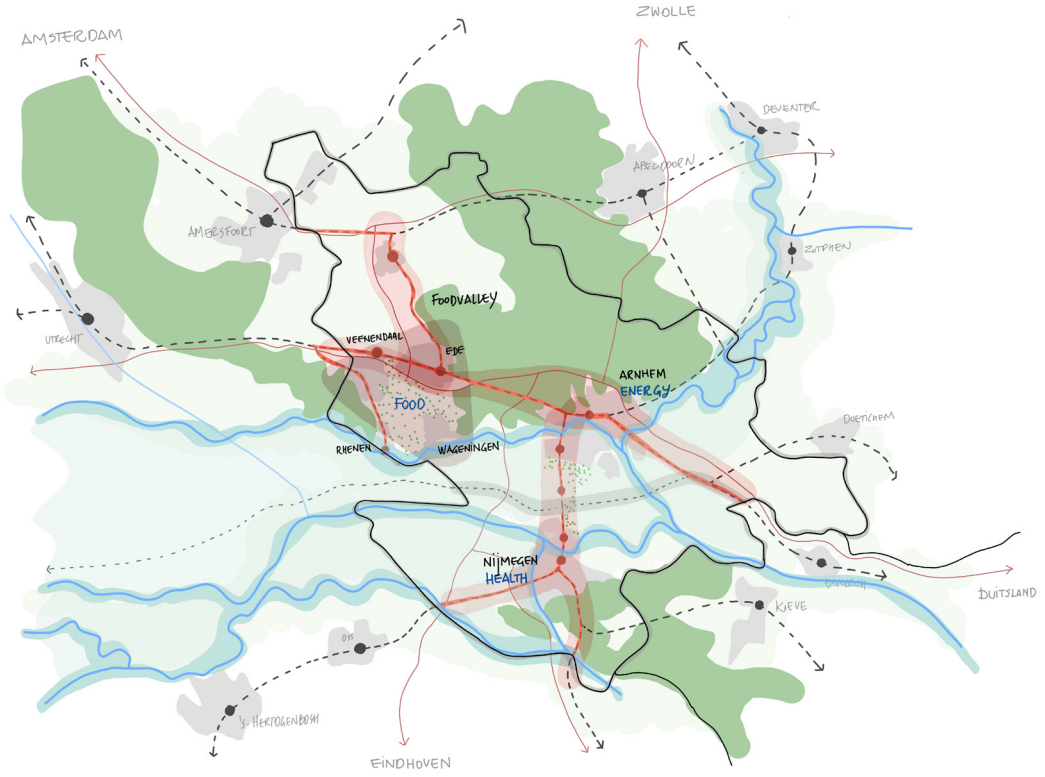
Hieronder is een selectie weergegeven van lopende Rijk-regio samenwerkingstrajecten die cruciaal zijn voor het innovatieklimaat en daarmee voor de economische ontwikkeling van de regio:

- Integrale MIRT Agenda Stedelijk Netwerk Arnhem-Nijmegen
- IBP Vitaal Platteland
- Regio Deal Foodvalley
- Toekomstbeeld OV 2040
- Woondeal Arnhem-Nijmegen
- Ontwerpstudie Regio van de Toekomst
- Programma Erfgoed Deal
- Logistiek knooppunt Afslag 38
- Het Hoogwaterbeschermingsprogramma

Lopende MIRT-projecten:

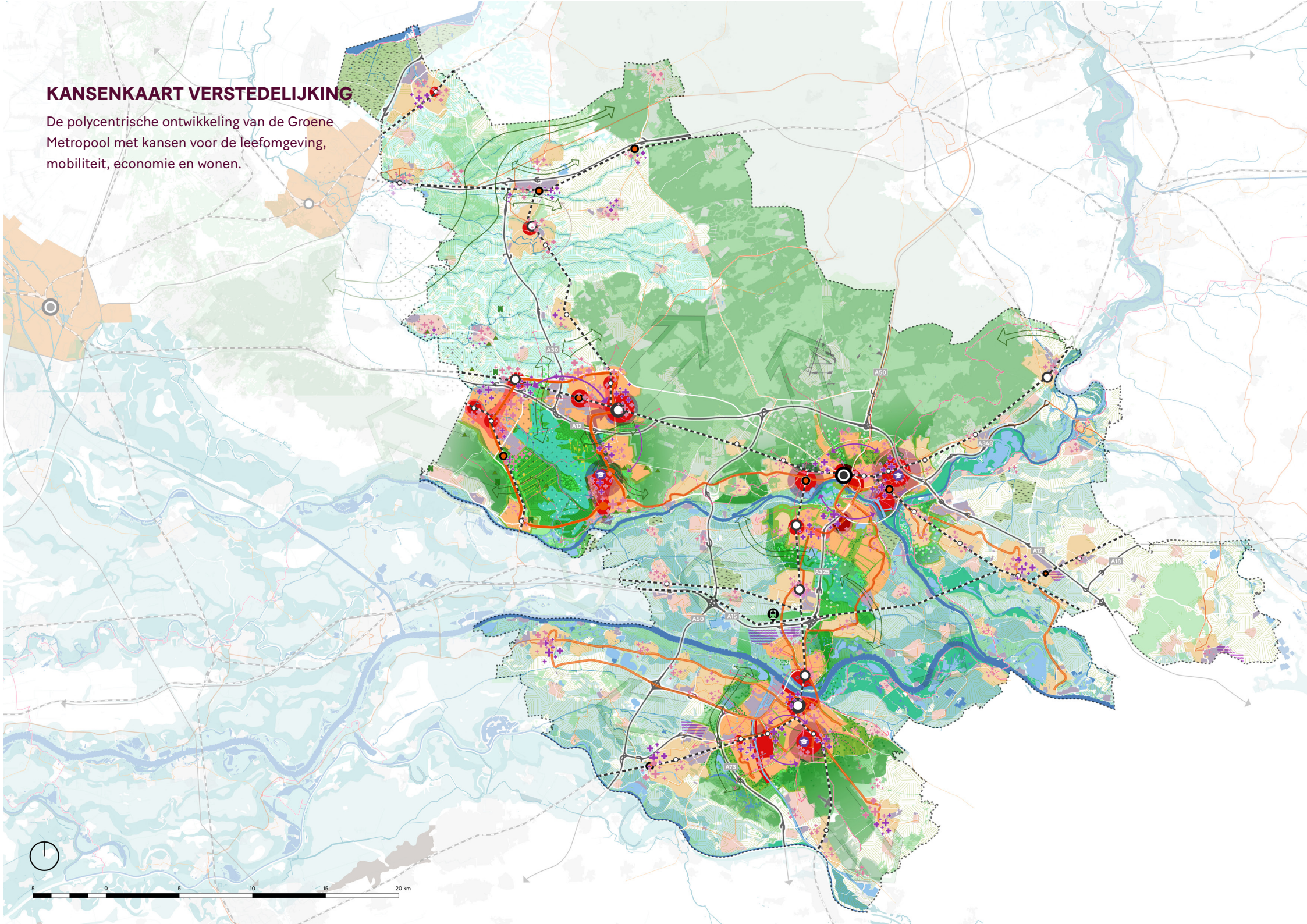
- Sterke regio's: CAT Agrofood Wageningen
- MIRT verkenning A1/A30, Rijnbrug
- PHS station Ede Wageningen
- Verbetering spoorlijn Utrecht-Arnhem-Duitse grens
- SUN corridor (PHS Schiphol-Utrecht-Arnhem-Nijmegen
- ICE lobby en afspraken hierover bestuurlijk overleg MIRT Dec 2018
- PHS-maatregelen Nijmegen CS
- Goederencorridor Oost, knoop Nijmegen
- MIRT-verkenning A50 Eindhoven-Nijmegen.
- Heyendaal en Energy (Connektr op Industriepark Kleefse Waard, Arnhems Buiten)

ARNHEM-NIJMEGEN-FOODVALLEY

KANSENKAART VERSTEDELIJKING

De polycentrische ontwikkeling van de Groene Metropool met kansen voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen.

MEER LANDSCHAP: VERSTERKING LEEFOMGEVING

Het groene raamwerk van de regio versterken we door de landschappelijke kwaliteit, het watersysteem, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen leidende principes te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool.

MEER STAD: INTEGRALE VERSTEDELIJKING

We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen, om de bevolkingsgroei te accommoderen en de toestroom uit andere regio's op te vangen. Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken; steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, duurzamer, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief.

ECONOMIE: WERK MAKEN VAN DE TOEKOMST

Ons doel is een regio te zijn die economisch, ecologisch en sociaal tot bloei komt in de komende 20 jaar. Het uitbouwen en versterken van deze sectoren in balans met de omgeving past daarbij. Dat is een stevige opgave én een uitdaging omdat de ruimte beperkt is en we te maken hebben met een hoge woningdruk en veel economische activiteiten. Die opgave pakken we samen op. De verstedelijkingsstrategie is een kans om de ruimtelijke vertaling bij deze economische ambities te maken.

MOBILITEIT: SLIM EN SCHOON

We stellen de reiziger centraal en we verleiden hem of haar om de slimste en schoonste keuzes te maken om door het netwerk te reizen. We benutten bestaande mobiliteitsnetwerken beter. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

MEER LANDSCHAP: VERSTERKING LEEFOMGEVING

Het landschap in onze regio is het belangrijkste onderdeel van de leefkwaliteit die mensen ervaren. De ontwikkeling van stad en landschap is voor de groene metropool een samenhangende opgave: het een kan niet zonder het ander. Hoe behouden én versterken we landschappen, natuurwaarden, biodiversiteit en cultuurhistorisch erfgoed in combinatie met andere ruimtevragers? Hoe zorgen we dat de flora en fauna in onze regio kwalitatief en kwantitatief groeien? Hoe kunnen we nieuwe landschapszones creëren en bestaande, zoals Park Lingezegen, versterken en uitbreiden? Hoe passen we cultuurhistorisch erfgoed toe in het landschap en zorgen we dat inwoners en bezoekers dat op een goede manier kunnen beleven? Hoe bedden we de verstedelijking goed in, in het landschap? Hoe combineren we agrarische activiteiten met de verstedelijkingsopgave? En hoe zorgen we dat inwoners gezond blijven en dichtbij huis kunnen blijven recreëren, zonder dat het te druk wordt?

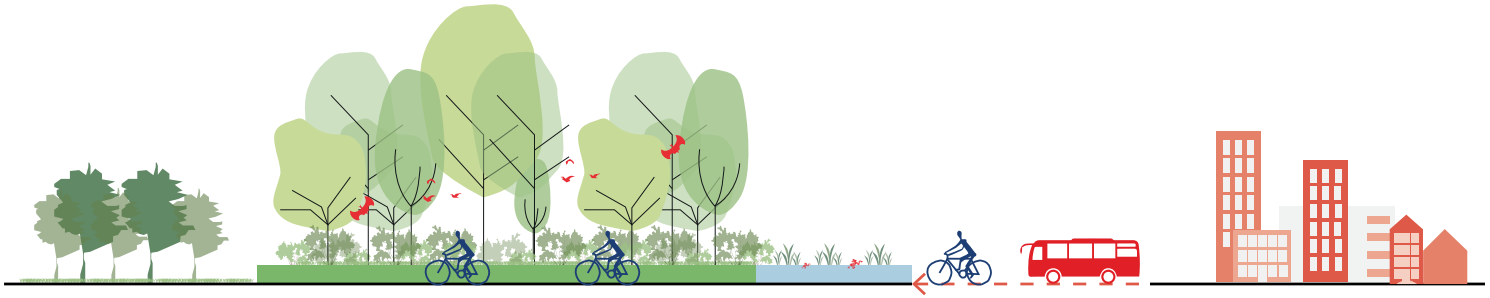
Onze inzet is een landschapsinclusieve ontwikkeling, waarbij we de functies en kwaliteiten van het landschap, de bodem, het watersysteem en de natuur versterken. Het landschap vormt het raamwerk voor de verstedelijking. De uitgangssituatie is daarin steeds anders, omdat de karakteristieken van het landschap in relatie tot verstedelijking binnen de regio sterk verschillen. De regio heeft een gevarieerd en rijk landschap: natuur, rivieren, water, polders, landbouwgebieden en stuwwallen vormen buffers tussen de stad en de woonkernen op het platteland. De eigen identiteit van de verschillende plekken in de regio is daarmee verzekerd. Met aan de noordzijde het Nationaal Park de Veluwe, het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug, de Gelderse Vallei, de Liemers, in het midden de Gelderse Poort en de Overbetuwe, aan de westzijde de Utrechtse Heuvelrug en aan de zuidzijde het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen.
Met bossen, uiterwaarden en beekdalen herbergt de regio hoge natuurwaarden (Natura2000 gebieden) en recreatief landschap met een rijke cultuurhistorie. Verschillende historische linies, zoals de IJssellinie, de Grebbelinie, de Romeinse Limes en de Operatie Market Garden, hebben in de regio hun sporen achtergelaten in het landschap en bieden houvast om het landschap en het cultureel erfgoed te versterken. Zo is de Romeinse Limes onder de naam Neder-Germaanse Limes zelfs genomineerd als UNESCO Werelderfgoed.

We kiezen voor een compacte vorm van verstedelijking, zodat er voldoende ruimte blijft voor het landschap als groen raamwerk. Als er geen mogelijkheden meer zijn voor het toevoegen van bebouwing binnen bestaand stedelijk gebied, dan houden we bij het aanwijzen van woon- en werklocaties aan de randen van bestaand stedelijk gebied zo goed mogelijk rekening met (de randvoorwaarden van) het bodem- en watersysteem.

Als we kiezen voor ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap, dan dient dat altijd meerdere doelen, bijvoorbeeld op het gebied van de waterhuishouding, het klimaat, de stikstofdepositie, de (kringloop)landbouw, de biodiversiteit, de recreatie of erfgoed. Tussen de bebouwde gebieden maken we 5.000 hectare buitengebied toegankelijk voor medegebruik: recreatief, aantrekkelijk en toegankelijk. Met deze buffers blijft de afstand tussen kernen gewaarborgd – ze groeien niet aan elkaar vast. De buffers zorgen voor een waardevolle ruimte waar groen, natuur, landbouw, klimaat en energieambities en natuurlijk ook recreatie hun plek kunnen vinden. Door te zorgen voor een raamwerk met dagelijks, wekelijks en maandelijks groen, ervaren alle inwoners iedere dag het effect van het wonen in de groene metropool.

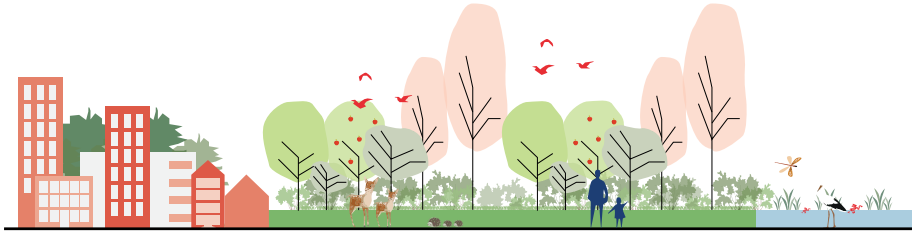
‘Maandelijks’ groen:

- Veluwe
- Rivierengebied
- Utrechtse Heuvelrug

‘Wekelijks’ groen:

- Park Lingezegen
- Binnenveld

‘Dagelijks’ groen:

- Goffertpark
- Stadspark Nijkerk
- Groene buffers

MEER STAD:
INTEGRALE VERSTEDELIJKING

Het verstedelijkingsconcept is opgebouwd rond drie polycentrische polen. Dat betekent dat het zwaartepunt van de verstedelijking plaats vindt in het zuidelijk deel van de Foodvalley (rondom Ede, Wageningen, Rhenen en Veenendaal), in Arnhem en in Nijmegen. Hier worden verhoudingsgewijs de meeste woningen en werkgebieden toegevoegd. Dat kan omdat deze plekken goed bereikbaar zijn. Die bereikbaarheid en dichtheid in combinatie met voorzieningen en de functie als brandpunten voor de economie, maakt deze gebieden tot polycentrische polen. Het is niet zo dat deze drie polen alle drie één centrum hebben: ze hebben er juist meerdere om de verbinding met de regio zo goed mogelijk te houden.
Dit model van de Groene Metropool met drie polycentrische polen die in nauwe verbinding staan met regiokernen en vitale kernen, is de basis voor de verdere doorontwikkeling van het verstedelijkingsconcept. We integreren de verschillende karakteristieken van de regio en elkaar versterkende kernen en we bouwen verder aan de identiteit van de metropool die als één geheel functioneert. Met de woningbouwopgave versterken we ook de kwaliteit van bestaande grotere (woon)kernen, wijken en stadscentra omdat het draagvlak voor voorzieningen toeneemt. Daarnaast brengt het toevoegen van nieuwe woningen in bestaande gebieden, soms net de verandering die een wijk of kern goed kan gebruiken. Dit doen we vanuit een circulaire visie op de stad, waarbij hergebruik, innovatie en inclusie voorop staan.

Alle inwoners in de regio zullen iets gaan merken van de verstedelijking, dat is onvermijdelijk. De insteek is dat dat positief uitpakt en dat inwoners naast meer stedelijkheid ook meer van het landschap gaan ervaren. Het effect van de verstedelijking moet zijn dat het de directe leefomgeving aantrekkelijker, gezonder en duurzamer maakt. Daarbij gaat het over (het draagvlak voor) voorzieningen, de toegang tot het landschap en ook over hoe mensen zich (slim en schoon) kunnen verplaatsen.
Bij de realisatie van de woningbouwopgave is klimaatbestendig en duurzaam bouwen het uitgangspunt, waarbij er ook kansen liggen voor het klimaatbestendig en duurzaam maken van de bestaande voorraad.

Versterken steden én kernen
In de economische kerngebieden van de regio worden groei van werkgelegenheid en voldoende kwalitatief aanbod van woningen steeds belangrijkere vestigingsfactoren voor de (internationale) concurrentiekracht. Dit vraagt onder meer om onderscheidende stedelijke woon- en werkgebieden, waarin wonen en werken in hoge dichtheden worden gemengd. Door wonen en werken in elkaars nabijheid te situeren, stimuleren we dat mens op de fiets of wandelend naar hun werk kunnen.
Een grotere variatie aan woonmilieus van (hoog) stedelijk tot landelijk en van betaalbaar tot duurdere woningen is van belang voor onze regio.

Voor de kernen is vitaliteit van belang; inbreiding en het benutten van bestaande stations helpt daarbij. De opgaven in de steden, die gericht is op stedelijke dichtheid, op multimodale knooppunten en op economische brandpunten, is anders dan in de kleine kernen waar vitaliteit, bereikbare voorzieningen en de eigen identiteit voorop staan in combinatie met het groene karakter. Dat onderscheid is ook te vinden in de strategie waarbij we het verschil maken tussen de verschillende centra in de drie polen, de regiokernen en de vitale kernen. In het integrale netwerk van onze regio hebben ze allemaal een rol en zijn ze goed met elkaar verbonden.

We realiseren woon- en werklocaties en voorzieningen zoveel mogelijk binnenstedelijk. Dat doen we met binnenstedelijke verdichting en het bijbouwen in dorpskernen in gemengde milieus en geconcentreerd rond ov-knooppunten. Deze verhoogde nabijheid combineren we met een gezonde leefomgeving. Dit betekent dat we investeren in groen in de stad en het ommeland.

Toekomstbestendig verstedelijken
De nieuwe economie kenmerkt zich door biobased en circulair te denken en te werken. We zetten in op energieneutraal of energieleverend ontwikkelen. Dat moet ook als we de doelstellingen van het akkoord van Parijs willen nakomen met een regio die in 2050 CO2-neutraal is. Daarom ontwikkelen we bestaande en nieuw te

ontwikkelen woon- en werklocaties zoveel mogelijk circulair en met nadruk op de toepassing van hoogwaardige materialen.

Aantrekkelijk woonklimaat voor iedereen
Er is een groot tekort aan woningen en de vraag stijgt nog door. In de verstedelijkingsstrategie is het uitgangspunt de opgave om 100.000 woningen[1] te realiseren tot en met 2040.
Om dat voor elkaar te krijgen, zetten we in op een verbetering van het functioneren van de woningmarkt: de doorstroming kan beter als er voldoende aanbod is voor doorstromers en starters. Ook zetten we in op de leefbaarheid van bestaande wijken en kernen, zodat het voor zowel huidige als toekomstige bewoners mogelijk is een passende en aantrekkelijke woonplek te vinden. We werken aan voldoende woningen, met een divers en betaalbaar woningaanbod in diverse woonmilieus, in kwalitatief goede, gezonde en veilige leefomgevingen. We grijpen de kans om bestaande wijken meer divers en toekomstbestendiger te maken door te kiezen voor een integrale wijkaanpak.

[1] De prognoses komen uit de planmonitor en uit aanvullende onderzoeken van Stec groep (Foodvalley) en Companen (Arnhem Nijmegen).

STERKE ECONOMIE

In onze economie richten we ons primair op het oplossen van de vragen van de toekomst. Onze focus ligt niet voor niets op Food, Health, Hightech en Energy. Dit zijn de sectoren waar onze regio al decennialang gezaghebbend in is en waar het ICT-cluster, de agroketen en een sterke dienstensector belangrijke pijlers van zijn. Dat blijkt ook het onderzoek naar de Kracht van Oost.
Versterking van de (internationale) concurrentiekracht vraagt om versterking van een selectie van toplocaties (campussen, functiegemengde zakencentra en productielandschappen) en van de verbindingen daartussen. We willen sterker maken wat sterk is en blijven vol inzetten op de ontwikkeling van onze internationale clusters en campuslocaties.
In de verstedelijkingsstrategie maken we de ruimtelijke vertaling van de randvoorwaarden die horen bij deze economische ambities.
De campussen kunnen zich ontwikkelen als stedelijke innovatiemilieus van de toekomst en we zorgen voor 'ecosystemen' die de campussen en het bedrijfsleven met elkaar verbinden, zodat innovatie kan ontstaan. Andersom werkt het ook; de verstedelijkingsstrategie verbetert het vestigingsklimaat van de regio met een goede kwaliteit van leven en extra woningen.

We benutten en versterken onze strategische ligging op de Oost-corridor met ICE Duitsland en de multimodale goederencorridor: weg – spoor – water. Wanneer we de stedelijke corridor en de logistieke corridor goed op elkaar afstemmen, ontstaan kansen voor synergie voor de kennissector, de logistieke sector en duurzaam vervoer. De rapportage Economische betekenis en potentie ICE verbinding Arnhem toont aan dat door verbeteringen aan het ICE netwerk de komende jaren gebieden in Nederland, maar ook vooral in Duitsland (niet alleen Düsseldorf, Köln en Frankfurt) interessant zijn voor onze regio. Via een snelle overstap vanuit Arnhem op station Duisburg naar andere ICE lijnen worden ook gebieden in Noord-(o.a. Berlijn), Midden- en Zuid Duitsland beter bereikbaar (binnen max 5 uur vanuit Arnhem). Deze gebieden zijn interessant zijn voor onze speerpuntsectoren.

We willen het bedrijfsleven in de regio versterken door ruimte te bieden aan ondernemerschap en door in te zetten op voldoende en kwalitatief goede werklocaties en verbindingen. We onderzoeken de mogelijkheden van intensivering en functiemenging op bestaande werklocaties in het stedelijk gebied.

We houden rekening met extra ruimte voor bedrijvigheid die onder andere nodig is voor de transformatieperiode naar een klimaatadaptieve, energieneutrale en circulaire economie. Bij een functiewijziging van bedrijventerreinen zetten we in eerste instantie in op multifunctionele werklocaties. Er is immers vraag naar aantrekkelijke gebieden met verschillende

functies. Transformatie van bedrijventerreinen naar niet-werkfuncties kan alleen plaats vinden als (elders) voldoende ruimte overblijft voor (binnenstedelijke) bedrijvigheid. Om ruimte te maken voor transformaties wordt gedacht aan het maken van een gezamenlijke bedrijvencarrousel om met elkaar ruimte te kunnen blijven bieden aan bedrijven die zich lastiger verhouden tot andere functies maar die belangrijk zijn voor de regio.

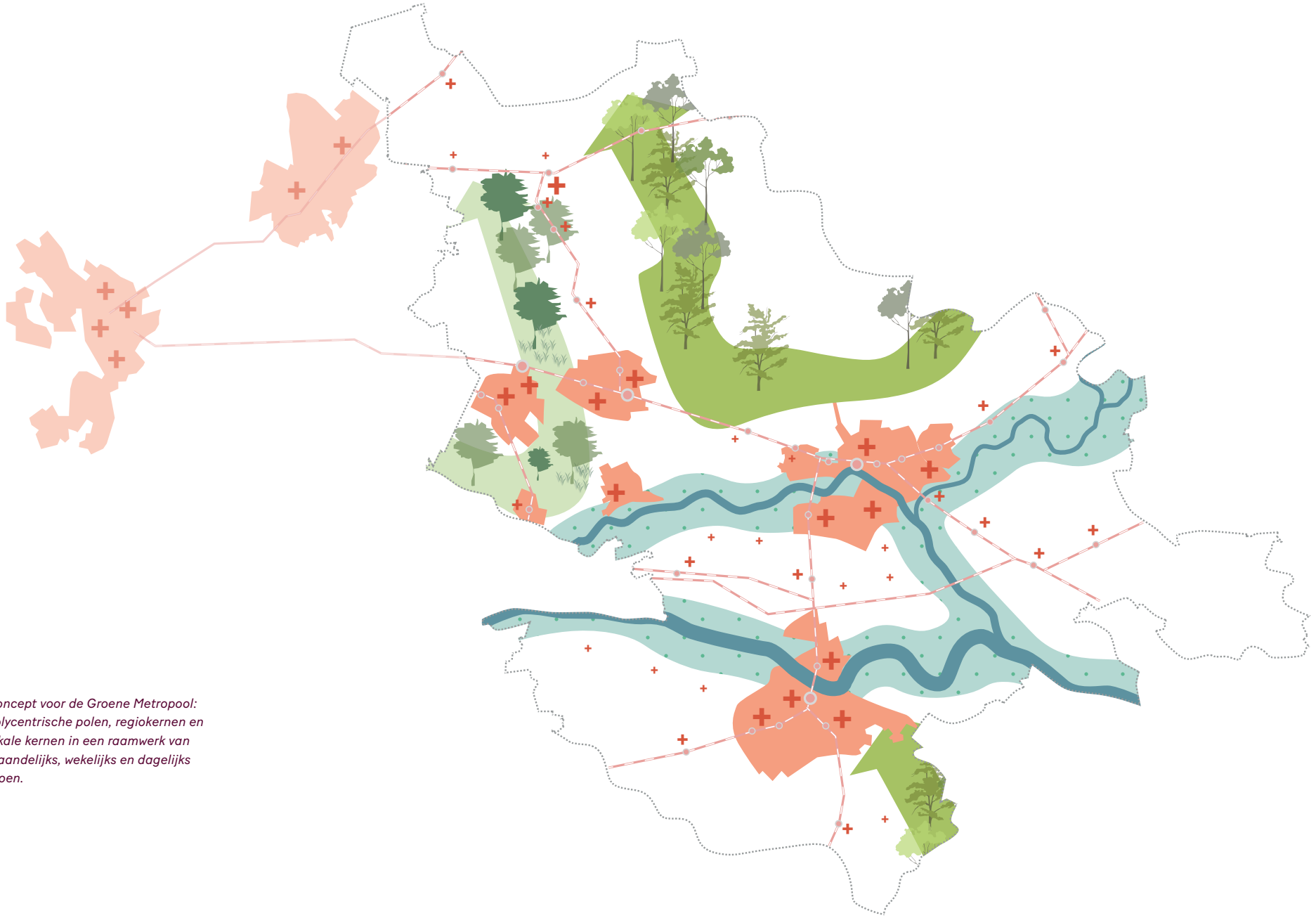
Met bovenstaande ambities doen we dus ook vanuit de economie een stevig beroep op de schaarse ruimte in de regio. Dat betekent omgekeerd ook dat we moeten kijken waar de ruimte voor werklocaties, bedrijventerreinen en campussen efficiënter gebruikt kan worden door in te schikken, te verdichten en functies slim te combineren.

SLIMME EN SCHONE MOBILITEIT

Het mobiliteitsnetwerk in de Groene Metropool heeft nu al een groot aantal knelpunten (binnen de regio en in de aansluitingen op het stedelijk netwerk Nederland) en de groei van het aantal woningen gecombineerd met een groei van de economie, maakt de druk (op de knelpunten) alleen maar groter.

We kiezen er in het verstedelijkingsconcept voor om mensen in de Groene Metropool te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Op deze manier wordt het mobiliteitsnetwerk het beste (flexibel) benut en werken we aan CO2-reductie. Dat lukt als we de reiziger centraal stellen en hem verleiden om de slimste en schoonste keuzes te maken door te zorgen voor een goed OV-aanbod in het regionale netwerk en goede aansluitingen op het landelijke en lokale netwerk.
Door zoveel mogelijk te bouwen in de bestaande kernen en steden creëren we nabijheid van wonen, werk en voorzieningen. Inwoners worden daarmee gestimuleerd om eerder te kiezen voor fietsen en openbaar vervoer in plaats van voor de auto. (Daar hoort aansluitend parkeerbeleid bij). Aan de randen van stedelijke netwerken zorgen we voor overstapmogelijkheden van auto op fiets of openbaar vervoer (flexibel en beter benutten mobiliteitsnetwerk, deelvervoer). Het mobiliteitsnetwerk zorgt ook voor slimme en schone alternatieven voor een bezoek aan cultuur, recreatie en landschap.

Gezien de al bestaande knelpunten, verwachten we dat investeringen in het netwerk nodig zijn om te anticiperen op de groei van het aantal woningen en de economie. We investeren in mobiliteitshubs, stimuleren fietsen en lopen op korte afstanden binnen het stedelijk gebied, vergroten en versterken het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk (HOV-netwerk) en zetten in op verbindingen op openbaar vervoer en spoor (corridors Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn). Gezien de grote effecten van woningbouw op het wegennet (en ongeacht inzet op OV en fiets) is het ook nodig te inventariseren welke oplossingen en eventuele investeringen voor het regionale en landelijke wegennet nodig zijn.

Concept voor de Groene Metropool: polycentrische polen, regiokernen en lokale kernen in een raamwerk van maandelijks, wekelijks en dagelijks groen.

01 Bouwstenen

De verstedelijkingsstrategie wordt opgebouwd vanuit vier bouwstenen: leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Dit zijn de pijlers van onze strategie.

Voor alle vier de bouwstenen is in de contourennotitie de context geschetst en zijn uitgangspunten meegegeven die vervolgens zijn uitgewerkt. In de bouwstenen staat het behoud en versterken van de leefomgeving in het verstedelijkingsconcept voorop. We proberen zo veel mogelijk in of dichtbij bestaand bebouwd gebied te blijven, of het nu om wonen of werken gaat. Daarmee volgen we de Nationale Omgevingsvisie.

Per bouwsteen is aangegeven wat de context is: welke ontwikkelingen zijn te zien rond dit thema, welk positief effect kan de groei van de regio op deze bouwsteen hebben (kansen en ambities) en hoe kunnen we negatieve effecten van de groei zo veel mogelijk voorkomen? Om op zowel kansen en ambities als op risico's te sturen, zijn per bouwsteen generieke ontwerpprincipes geformuleerd.

De genoemde principes zijn zoals gezegd generiek. Het zijn geen dogma's, maar belangrijke ingrediënten en waarden om tot groene verstedelijking te komen. De opgave is om te kiezen voor die locaties en plekken waarmee aan zoveel mogelijk waarden recht wordt gedaan. Vanzelfsprekend zullen er ook locaties zijn waar de bouwstenen en uitgangspunten met elkaar botsen. Dat betekent dat er keuzes en afwegingen gemaakt moeten worden waarvan we nu nog niet weten dat ze op ons pad komen.

In de komende periode worden in gebiedsuitwerkingen ontwerpprincipes getoetst op werkbaarheid en realiteitsgehalte. We verwachten dat zich daarin soms moeilijke keuzes voordoen; niet alles kan. De te maken afwegingen zijn gebiedsspecifiek (wat is hier het belangrijkste?) en vervolgens spelen daarin de volgordelijkheid en benodigde onderzoeken en investeringen een rol. Vanuit de gebiedsuitwerkingen kan dat leiden tot een afwegingskader per deelgebied of sleutelgebied.

LEEFOMGEVING

Verstedelijkingsstrategie: ruimteclaims ordenen in het landschap en het landschap verder versterken

Ambitie: een aantrekkelijk, groen-blauw, gezond woonmilieu, waar volop kansen liggen voor gezond leven, werken en recreëren.

BEREIKBAARHEID

Verstedelijkingsstrategie: inzetten op bereikbaarheid van stedelijk netwerk A-N-F en verbindingen van dit netwerk met de Randstad, met het noorden en zuiden + ontwikkeling mob. hubs.

Ambitie: woon- en werklocaties koppelen aan (met name OV-) infrastructuur.

ECONOMIE

Verstedelijkingsstrategie: in kaart brengen welke ruimtelijke voorwaarden leiden tot maximale uitwisseling tussen bedrijven, kennisinstellingen en voorzieningen.

Ambitie: verbeteren van economische groei en versterking van het economisch vestigingsklimaat.

WONEN

Verstedelijkingsstrategie: inzichten en handvatten voor afstemming en besluitvorming omtrent groei, die aansluiten bij de identiteit van het gebied.

Ambitie: divers programma aanbieden dat aansluit bij de kwalitatieve vraag.

GROENE METROPOOL

Verstedelijking met behoud van landschap en leefklimaat, incl. versterking van:

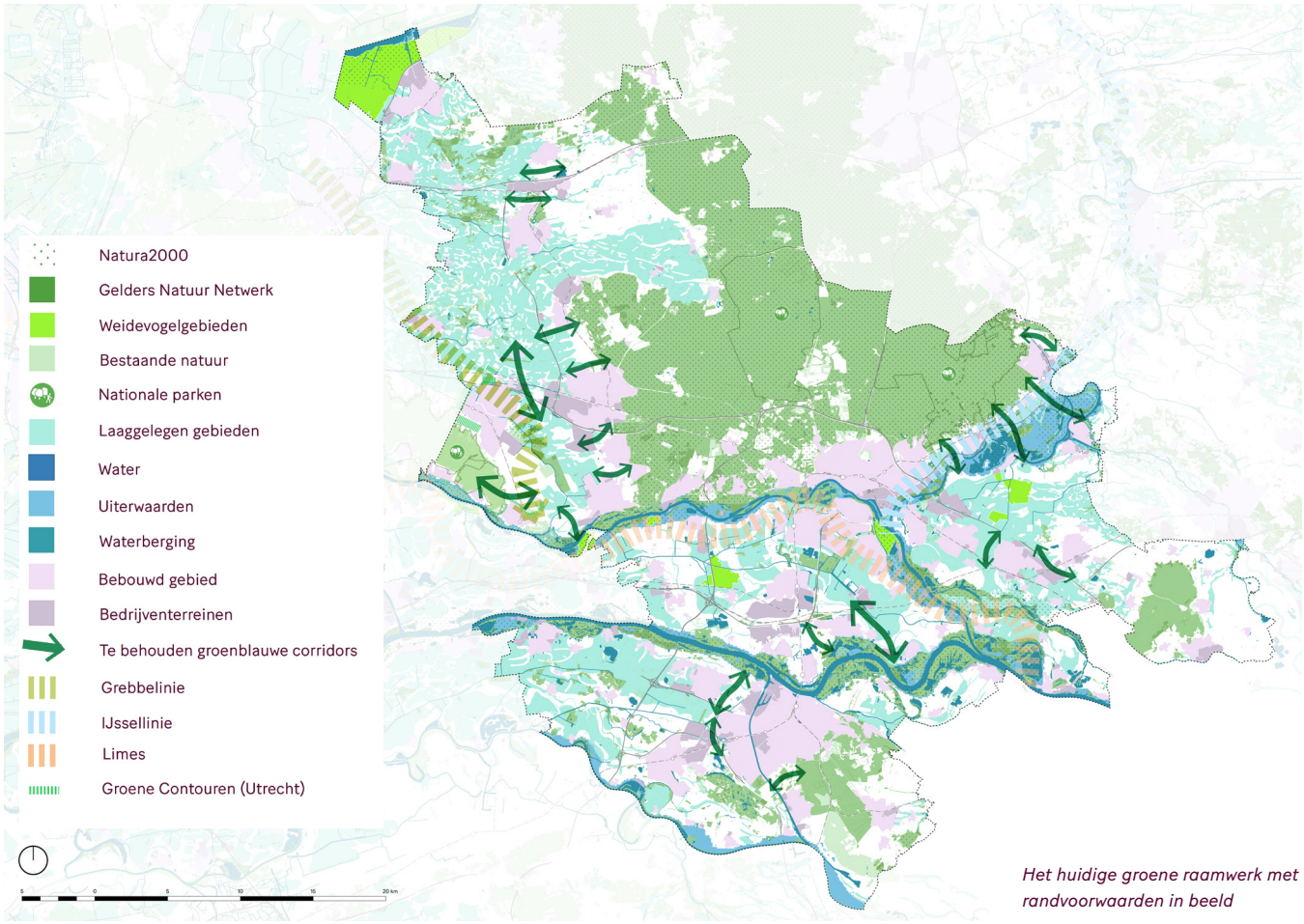
- agglomeratiekracht
- economische concurrentiepositie
- leefbaarheid
- duurzaamheid

Leefomgeving: meer landschap

Het groene raamwerk van de regio versterken we door de landschappelijke kwaliteit, het watersysteem, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen leidende principes te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool.

CONTEXT

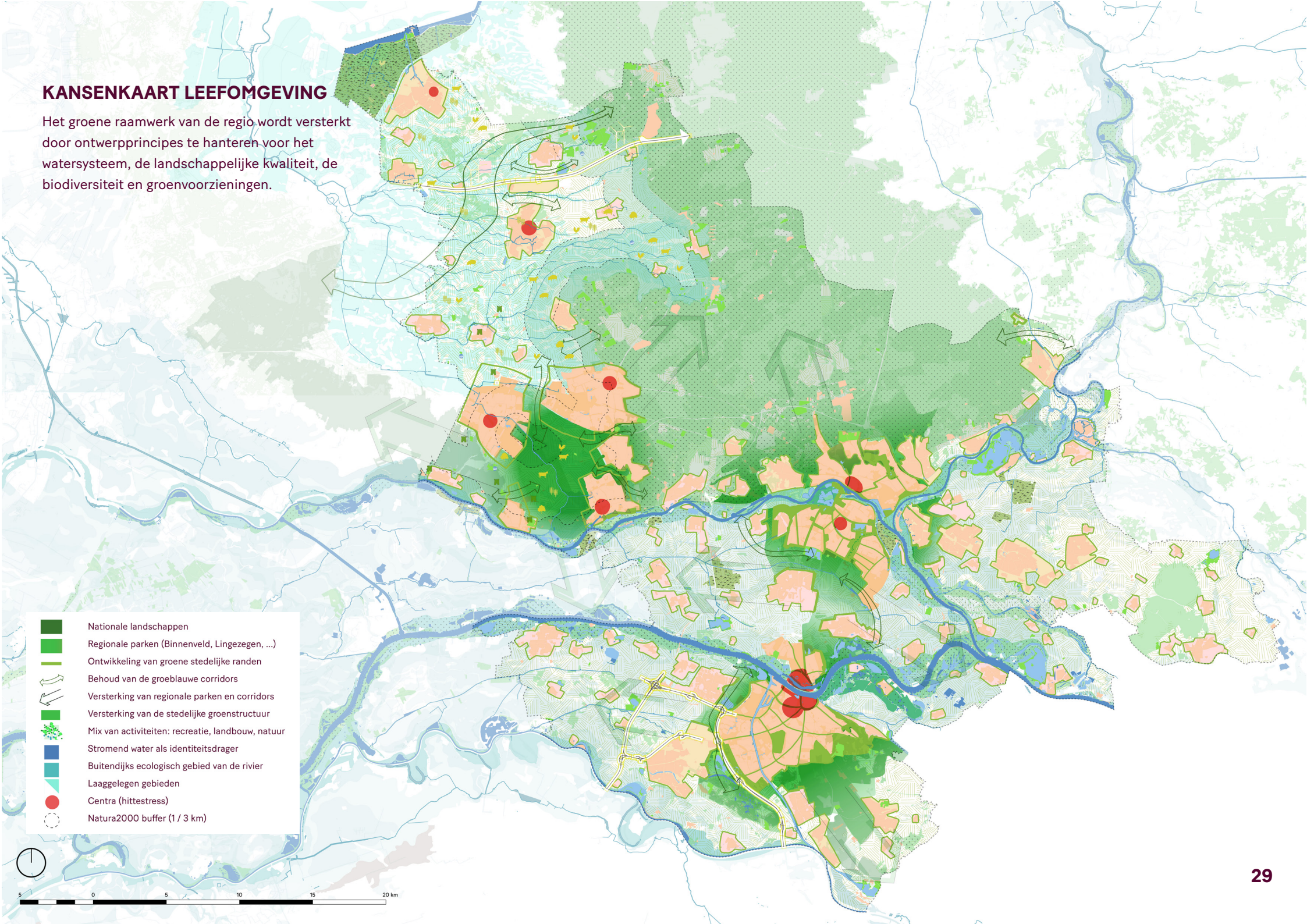
De hoge kwaliteit van de leefomgeving maakt onze regio een fijne plek om te wonen en te werken. De groene en ontspannen leefomgeving draagt positief bij aan het economisch vestigingsklimaat. Onze steden worden tot in hun hart doorsneden door rivieren, beken en parken. Onze inwoners vinden op fietsafstand een aantrekkelijk landschap met prettige uitloopgebieden. De stuwwallen en het rivierengebied zijn plekken waar bewoners en bezoekers uit heel Nederland van genieten. Deze landschappelijke kwaliteit en het agrarische karakter van het landschap rond de dorpen is onderscheidend ten opzichte van andere stedelijke regio's in ons land, al staat die kwaliteit ook onder druk door het intensieve gebruik ervan. Om ervoor te zorgen dat de toevoeging van 100.000 extra woningen en de bijhorende banen en werkgebieden de leefomgeving niet extra onder druk zetten, versterken we de kwaliteit van onze leefomgeving. Het groenblauwe raamwerk van de regio versterken we door het watersysteem, de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen uitgangspunt te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool. We houden daarbij ook rekening met de afspraken die gemaakt worden in de Regionale Energie Strategieën.

Het huidige groene raamwerk met randvoorwaarden in beeld

KANSENKAART LEEFOMGEVING

Het groene raamwerk van de regio wordt versterkt door ontwerpprincipes te hanteren voor het watersysteem, de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit en groenvoorzieningen.

KANSEN EN AMBITIES

Het uitgangspunt in deze strategie is dat alle bewoners van onze regio (nu en in de toekomst) recht hebben op een prettige en gezonde leefomgeving. Ze hebben toegang tot recreatiegebieden dichtbij de stad en ook tot de grote natuurgebieden in onze provincies. Het betekent ook dat de woonwijken en hun omgeving zelf voldoende groen zijn, uitnodigen tot bewegen en klimaatadaptief zijn ingericht om zowel hittestress als overstromingen tegen te gaan. Hieronder is weergegeven welke kansen en ambities dat oplevert.

Bestaande natuur
De kwaliteit van bestaande natuur en landschap beschermen en versterken we. Daarmee onderstrepen we het belang van biodiversiteit en de intrinsieke waarde van de natuur. De nieuwe verstedelijking mag de belasting op kwetsbare gebieden niet vergroten. Dat kan alleen door meer natuur- en uitloopgebieden toe te voegen, de stikstofdeposities te verminderen en door de bestaande gebieden goed te beheren.

Bodem, water en klimaat
Bij een toekomstbestendige verstedelijking past dat we rekening houden met het bodem- en watersysteem; dit is het fundament voor het maken van ruimtelijke keuzes. Herstel van het natuurlijke systeem begint met het vergroten van de infiltratie van regenwater in de bodem. De stuwwallen zijn de belangrijkste plekken waar dat gebeurt. Het grondwater in de stuwwallen is de bron van water in tijden van droogte en is onze belangrijkste strategische drinkwaterreserve. En daar anticiperen we op. Het betekent dat op sommige locaties het behoud van bodemstructuren noodzakelijk is voor schoon drinkwater, waardoor toepassing van geothermie of bodemenergiesystemen niet mogelijk is. Ook werken we aan een gezond en veerkrachtig watersysteem, een robuuste blauwe dooradering in het landschap voor het vasthouden en opvangen van water.

Energie
Met deze strategie stimuleren we de energietransitie. Door langetermijnplannen voor verstedelijking te maken, is het makkelijker om de energienetwerken zowel boven als onder de grond mee te 'plannen'. Kansen benutten we zo veel als mogelijk, vooral als de afstand tussen vraag en aanbod kort is. De vergelijking tussen de concept-RES'en en het verstedelijkingsconcept laat nog geen conflicten zien; de uitgangspunten sluiten goed op elkaar aan.

Agrifood/Landbouw
Het belang van de agrifoodsector is groot in onze regio. De sector is ruimtelijk, sociaal en economisch verweven in de maatschappij. De transitie richting meer natuurinclusieve landbouw en kringlooplandbouw is een opgave die ruimte vraagt. Door ruimtelijke zonering en zo veel als mogelijk te zoeken naar functiecombinaties, ondersteunen we de transitie van de landbouw. Deze verstedelijkingsstrategie is een mede-aanleiding om een gezamenlijke onderzoeksvraag naar landbouw in de Vallei op te stellen. De uitkomsten daarvan leiden mogelijk tot aanvullende ontwerpprincipes die ook behulpzaam zijn in andere gebieden binnen de Groene Metropool.

Stikstof
De insteek van dit verstedelijkingsconcept is dat de ruimtelijke ingrepen die we doen, bijdragen aan de vermindering van stikstof op de natuur. We kiezen daarbij voor een gebiedsgerichte aanpak. We gaan ervan uit dat door een mix van lokale, regionale en landelijke maatregelen, vrijwel alle woon- en werklocaties vergunbaar zijn op de middellange en lange termijn.
Ons uitgangspunt bij het opstellen van de strategie is dat het geplande wetsvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering zoals gepland in 2021 in werking treedt. Als dat niet het geval is, zal dat een wijziging betekenen in het faseren van ontwikkelingen in ruimte en tijd. Samen met een stikstofregisseur brengen we dat de komende maanden in kaart.

Bestaande wijken
In het verstedelijkingsconcept kiezen we ervoor om te verdichten in bestaande wijken en daar programma toe te voegen voor wonen, werken, groen en dergelijke. Dat is een kans om in bestaande wijken ook een begin te maken met klimaatadaptatie, de verbetering van de biodiversiteit om daarmee de gezondheid van de bewoners van de wijk te verbeteren.

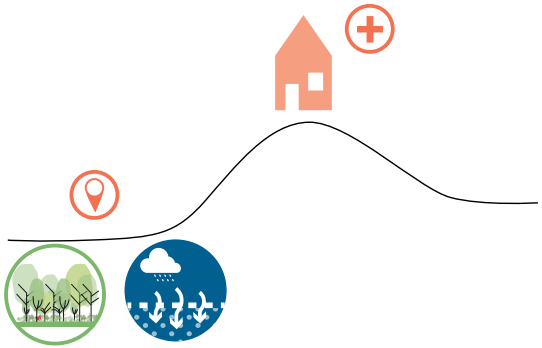
ONTWERPPRINCIPES

1. Het werken met zones van verstedelijking
We geven de voorkeur aan verdichting boven uitleglocaties. Hoe kleiner we de 'footprint' van de bebouwde omgeving kunnen maken, hoe meer ruimte er is voor die andere functies: recreatie, een natuurlijker watersysteem, ruimte voor agrariërs, mooi landschap, natuur, enzovoort.

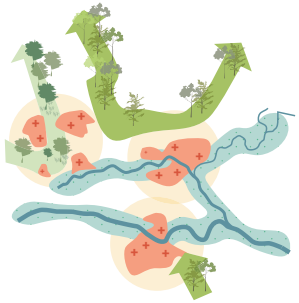
Maar, de bouwopgave is te groot om met alleen verdichting kunnen realiseren. Bij het ruimtelijk aanwijzen van geschikte uitleglocaties hanteren we een aantal principes:

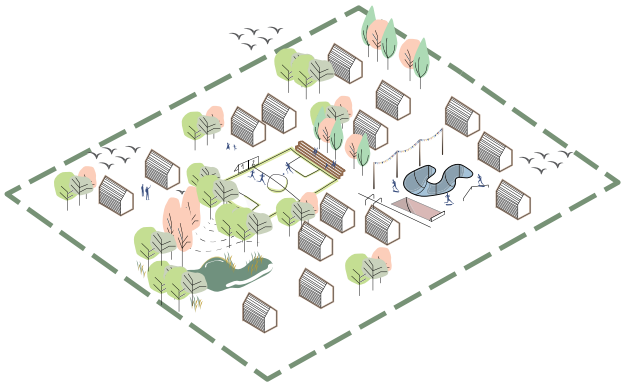
- We verstedelijken in principe niet in het Natuur Netwerk Nederland, weidevogelgebieden, uiterwaarden, huidige waterbergingsgebieden, bovenop de stuwwallen en in de droogdalen. Behoud van onze natuurwaarden begint met het beschermen ervan. Herstel van het natuurlijke watersysteem is noodzakelijk bij klimaatadaptatie en onder de stuwwallen liggen onze strategische drinkwaterreserves. Droogdalen en uiterwaarden zijn locaties met een te hoog risico op overstroming.

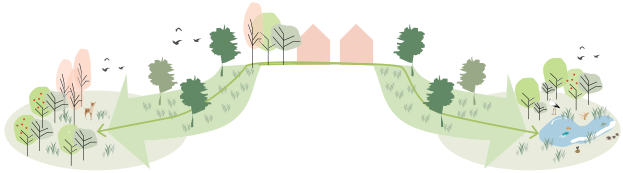
- De laagste en natste delen houden we zoveel mogelijk vrij van nieuwe bebouwing. We bouwen er niet, maar deze gebieden zijn wel een belangrijk onderdeel van ons integrale ruimtelijk ontwerp.

- De hogere delen in het landschap bieden de beste ondergrond voor verstedelijking. Dit zijn bijvoorbeeld de flanken van stuwwallen (uitgezonderd de droogdalen). In de vallei en het rivierengebied zijn oeverwallen, dekzandruggen en rivierduinen relatief geschikte locaties. Al deze locaties vragen om een zorgvuldig ontwerp, rekening houdend met landschap en bestaande functies die niet zomaar kunnen wijken.

- Onze inzet is dat we leefomgevingen maken, dus niet alleen monofunctionele locaties voor wonen of werken. Dat betekent dat recreatieve uitloopgebieden, sportvelden, natuur en hydrologische buffers bij het ruimtelijk ontwerp horen.

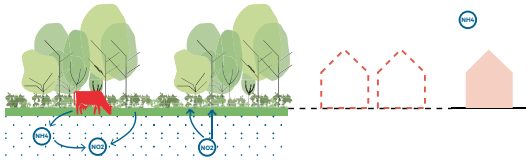
- Groene buffers tussen de kernen houden we intact en versterken we waar nodig. We zorgen ervoor dat op de overgangen tussen de stuwwallen en de lagere gronden geen ondoordringbaar lint van bebouwing ontstaat die deze twee natuurlijke systemen isoleert. Deze 'groene vingers' zijn ook belangrijk voor de leefbaarheid, klimaatadaptatie en identiteit van onze bestaande kernen en wijken.

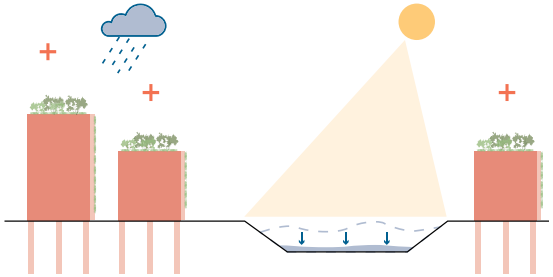
- We behouden en versterken de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit van engen (oude landbouwgebieden), waardevolle open gebieden, landgoederen, beschermde monumenten en de Grebbelinie, IJssellinie en Romeinse Limes.

- We houden wederzijds afstand tussen verstedelijkingslocaties en windmolens.

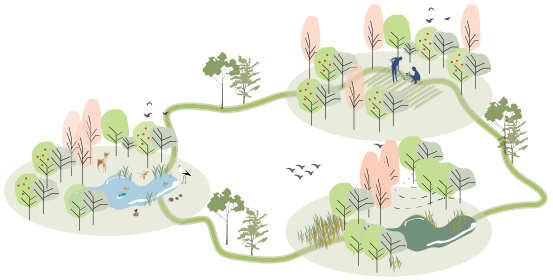
- Op locaties die op korte afstand van stikstofgevoelige habitats ontwikkeld worden, zetten we maximaal in op het minimaliseren van netto negatieve effecten op de natuur. Als dat niet of onvoldoende kan, schuiven we de ontwikkeling van deze locaties naar de langere termijn of vallen deze af ten opzichte van meer haalbare locaties. Toevoer- en rondwegen en andere stikstofbronnen leggen we op een zo groot mogelijke afstand aan van de gevoelige habitats.

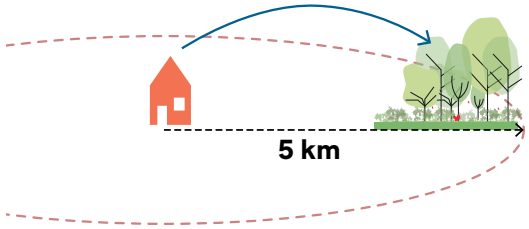

- We houden bij het ruimtelijk ontwerp van verstedelijking rekening met beperkingen in bodemgebruik dicht bij de (toekomstige) drinkwaterwinning en vice versa.

2. Multifunctioneel ruimtegebruik nabij de stad
Wanneer er 100.000 woningen toegevoegd worden aan de regio zijn ook extra recreatiemogelijkheden nodig. We willen onze inwoners prettige recreatiegebieden bieden en tegelijkertijd de bestaande natuurgebieden niet verder belasten. Om die reden hanteren we een aantal principes:

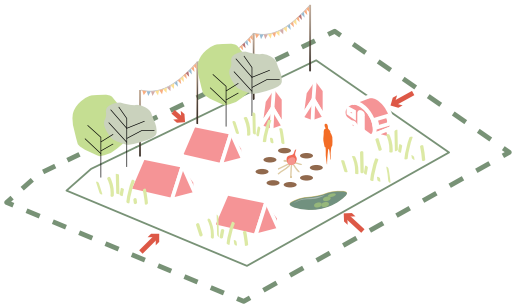

- We realiseren nieuwe uitloopgebieden op fietsafstand van de woningen: op 5 kilometer afstand of dichterbij. De belangrijkste (grootste) gebieden ontsluiten we ook goed met het openbaar vervoer om ze zo voor iedereen toegankelijk te maken.

- Nieuwe recreatieve voorzieningen combineren we met doelen voor een klimaatadaptief watersysteem, (natuur inclusieve) landbouw, natuur en energietransitie. We zien vooral kansen om gebieden te ontwikkelen waar bijvoorbeeld landbouw, hernieuwbare energie en recreatie gecombineerd kunnen worden. De korte afstand tot de vraag naar energie (bedrijven en woningen) maakt deze gebieden interessant voor zonne-energie opwekking, als ze ruimtelijk goed ingepast zijn. Voor agrariërs kan dit helpen de omslag naar natuurinclusief te financieren en ontstaan nieuwe verdienmodellen, mede gericht op de recreanten en energie.

- Het nieuwe groen kan vele vormen aannemen die lokaal specifiek zijn. Het ontwerp en de precieze locatie ervan is dan ook geen onderdeel van de verstedelijkingsstrategie, maar van de gebiedsuitwerkingen. Er kan bijvoorbeeld natuur, bos, ruimte voor water en klimaat of een ecologische verbindingszone mee gerealiseerd worden, maar ook aantrekkelijk(er) en goed toegankelijk agrarisch gebied of een recreatiegebied met zwemplas. Het ontwerp passen we aan bij het landschap.

- We spreken af om standaard een vast aantal m² uitloopgebied per nieuwe woning toe te voegen in de vorm van nieuwe groen en/of landschap. Een rekensom geeft aan dat dat in theorie om zo'n 5.000 hectare in de Groene Metropool gaat. Dit is 'buiten'-ruimte die beschikbaar is voor alle nieuw toe te voegen woningen: zowel in de steden en daarbuiten. De insteek is dat er genoeg dagelijks, wekelijks en maandelijks groen moet blijven voor alle inwoners in de Groene Metropool. En als het aantal nieuwe inwoners fors groeit, groeit het groen dus mee[2]. De uitwerking kan op allerlei manieren plaats vinden. Het genoemde streefgetal valt samen met de meest extensieve vormen. Wanneer we kiezen voor intensief bruikbare recreatiegebieden als bijvoorbeeld parken, dagcampings of speelweides, gebruiken we minder ruimte. We ontwikkelen een vergelijkingsnorm die voor alle verschillende typen uitloopgebieden informatie geeft over recreatiedichtheid, kosten, koppelkansen en inrichting.

- We zetten bij de (her)ontwikkeling van werkgebieden in op de menging van functies zoals combinaties van wonen en werken. Leefomgevingen zijn er immers niet alleen voor bewoners, maar ook voor werknemers. We zetten in op een goed werkklimaat en verblijfgebied voor werknemers; niet alleen op de campussen maar ook in de overige werkgebieden.

3. Veranderingen in de agrarische sector

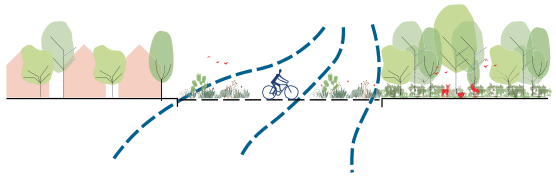
De verschillende opgaven en de daarbij horende ruimtebehoeften in het landelijk gebied pakken we integraal en gebiedsgericht aan. We ondersteunen daarbij een vitale, toekomstbestendige landbouwsector en bieden toekomstperspectief voor agrarische ondernemers, rekening houdend met de ruimtebehoefte van andere functies die soms prioriteit hebben. We kijken gebiedsgericht naar wat er nodig is om (blijvende) agrarische ondernemers een goede locatie te geven of te laten behouden passend bij hun (nieuwe) bedrijfsvoering. Daarbij betrekken we ook stoppende agrariërs om voor ieder een passende oplossing te vinden. Waar mogelijk zetten we in op meervoudig ruimtegebruik en bijbehorende verdienmodellen.

[2] In de regio Utrecht (U10) is "Groen groeit mee" de uitdagende slogan, die duidelijk wil maken dat als de regio/provincie groeit qua inwoneraantal, economie en mobiliteit, ook de behoefte groeit aan groene recreatieruimte en natuur meegroeit. Tel daarbij de noodzakelijke veranderingen waar de groene ruimte voor staat (meer duurzame landbouw, ruimte voor opwek van elektriciteit, meer biodiversiteit, etc.). Gemeenten hebben de opdracht om uit te werken hoe groen daadwerkelijk mee kan groeien. In de verstedelijkingsstrategie van de Groene Metropool doen we daarvoor een eerste voorstel.

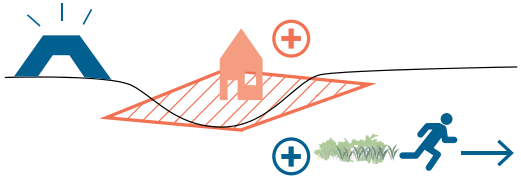
Enkele in het oog springende potentiële locaties voor nieuwe recreatieve voorzieningen:

- Er is ruimte om Park Lingezegen verder uit te breiden richting de uiterwaarden, om zo een verbinding te creëren.
- Het Binnenveld samen met het gebied tussen Ede en Veenendaal biedt kansen voor de ontwikkeling van recreatie, natuur en hydrologie. Daarbij dient rekening gehouden te worden met het Natura 2000 gebied , waterberging, de agrarische functie en andere ruimtelijke claims op het gebied.
- Tussen Beuningen en Nijmegen ligt een gebied dat potentie heeft om integraal ontwikkeld te worden met recreatie- en woonfuncties. Zo kan op de langere termijn (2030-2040) de Beuningse plas een recreatieve functie krijgen.

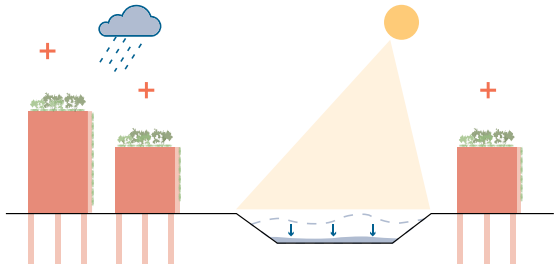
4. Inrichting van de stedelijke omgeving
Met de verstedelijkingsstrategie doen we uitspraken over hoe we vinden dat de regio het beste kan groeien of (her)ingericht kan worden. Vanuit de bouwsteen leefomgeving blijven we daarbij zo dicht mogelijk bij de kwaliteit en gebiedseigen kenmerken die de regio al heeft.

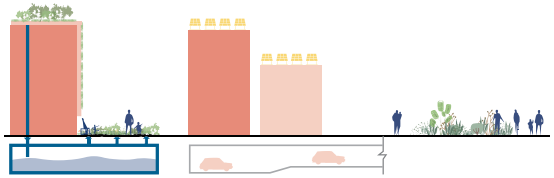
- Op de overgang van woonwijken naar het landelijk gebied werpen we geen extra barrières op voor fietsers en wandelaars, maar creëren we nieuwe verbindingen. We richten onze infrastructuur zo in dat de barrièrewerking voor flora en fauna geminimaliseerd wordt. De mobiliteitstransitie, waarbij meer gewandeld wordt en ook de fiets en het openbaar vervoer vaker gebruikt worden dan de auto, is uitgangspunt voor ons stedelijk ontwerp. Dat is uitgewerkt in de bouwsteen Mobiliteit.

- Waterveiligheid staat in heel Nederland hoog op de agenda. In onze regio betekent dat dat we er rekening mee houden dat omvangrijke nieuwbouw in het rivierengebied en de vallei tot gevolg kan hebben dat dijken verder verstevigd moeten worden. We houden er ook rekening mee dat er vluchtwegen nodig zijn.

- Daarnaast houden we rekening met een toename van zowel drogere en warmere zomers als zwaardere buien in die zomers. Waterberging die droogvalt, sloten die greppels worden en zwaardere funderingen zullen normaler worden. Dit vraagt om meer ruimte voor waterberging in bebouwd gebied, meer groen en blauw in de stad en een andere inrichting.

- De doelen voor gezondheid, water en ecologie (inclusief stikstof) zijn in ontwerpen voor verstedelijking vaak goed te combineren. In de gebiedsuitwerkingen onderzoeken we een ruimtelijk concept voor het inrichten en verdichten van de stad, gericht op gezondheid, natuur en klimaat. Aan de hand van praktijkvoorbeelden zullen we een ‘catalogus’ met maatregelen maken die toegepast kunnen worden in de nieuwe leefomgevingen en die meerdere functies met elkaar koppelen. Voorbeelden van elementen uit het systeem zijn:
    - parkeeroplossingen anders dan op maaiveldniveau
    - groen- en sportvoorziening op loopafstand.
    - maatregelen die luchtkwaliteit bevorderen en geluidsoverlast tegengaan
    - inzet van daklandschappen voor groen (tegen hittestress) en zonne-energie.
    - inzet op circulaire bouwen: industriële bouwsystemen en hergebruik van materialen (zie ook de bouwsteen Wonen) en bijvoorbeeld een grijswatersysteem.

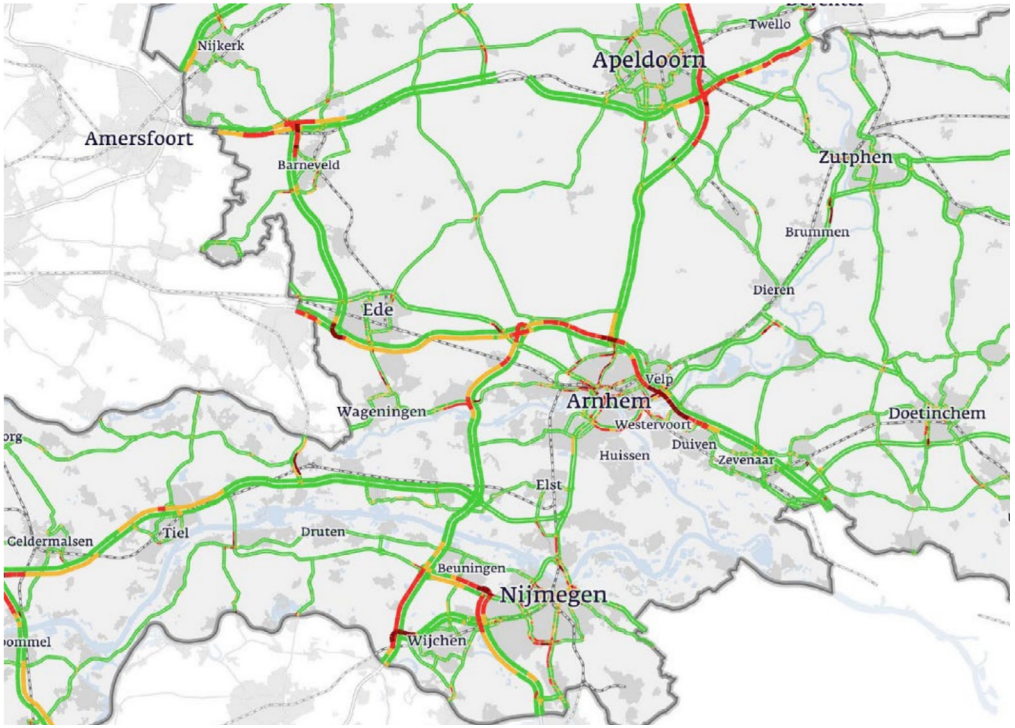
Mobiliteit: slim en schoon

We stellen de reiziger centraal en we verleiden hem of haar om de slimste en schoonste keuzes te maken om door het netwerk te reizen. We benutten bestaande mobiliteitsnetwerken beter. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

CONTEXT

De verstedelijkingsstrategie kiest vanuit een samenhangende aanpak (leefomgeving, wonen, economie, bereikbaarheid) optimale locaties voor nieuwe woningen en werklocaties. Uit de mobiliteitsscan blijkt wat de effecten zijn van de toevoeging van nieuwe woningen (zie onderstaande analyse). Het mobiliteitsnetwerk in de Groene Metropool heeft nu al een groot aantal knelpunten (binnen de regio en in de aansluitingen op het stedelijk netwerk Nederland) en de groei van het aantal woningen gecombineerd met een groei van de economie, maakt de druk (op de knelpunten) in de toekomst alleen maar groter. We verwachten dat maatregelen en investeringen nodig zijn om deze effecten te voorkomen en om de locaties zoals die naar voren komen in het mobiliteitsconcept, te kunnen ontwikkelen zoals gedacht. Daarbij moeten we ook kijken naar de exploitatiekosten van het OV.

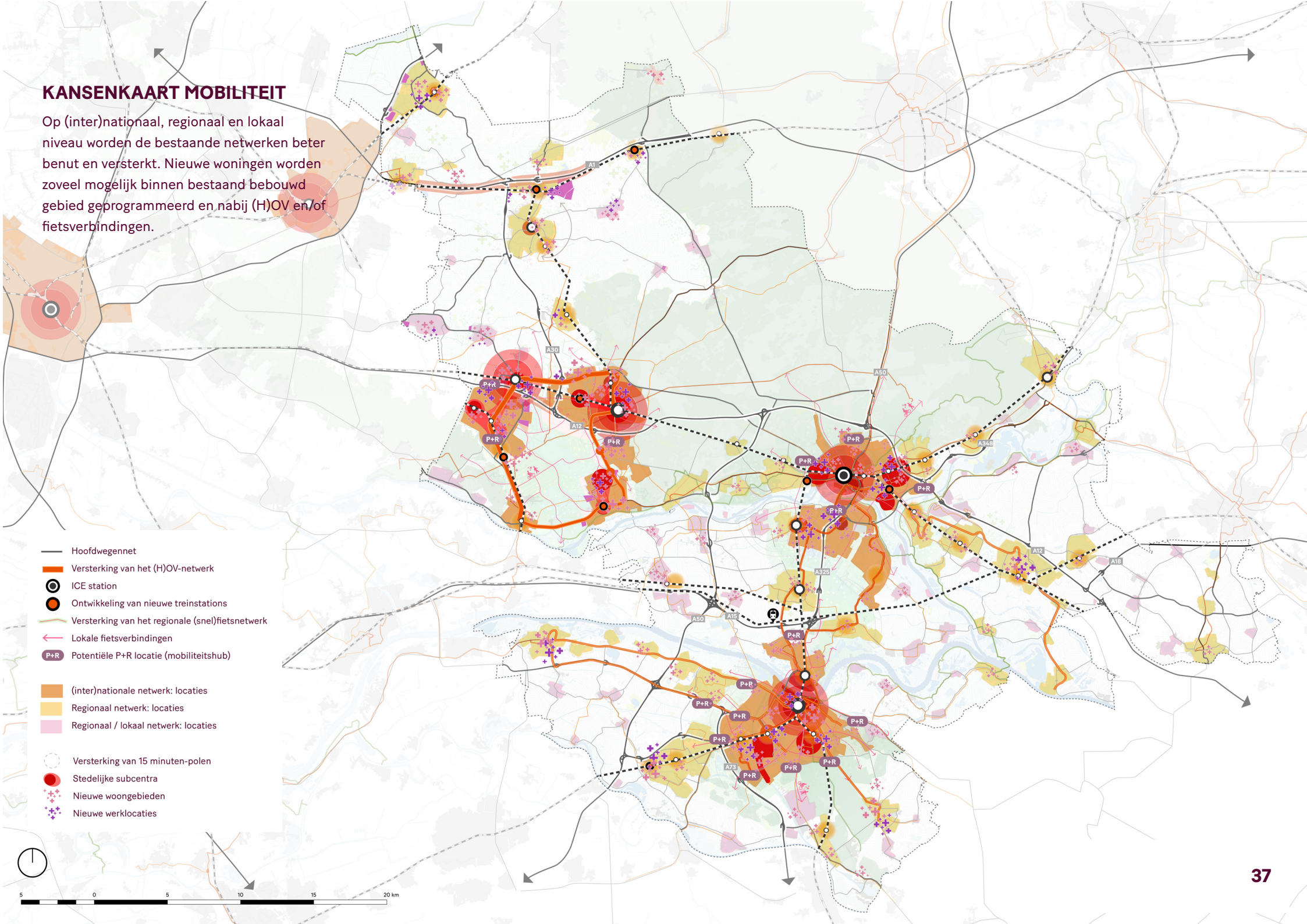
De verschillende verkeersstromen op internationaal, nationaal en regionaal niveau komen samen op een druk bezet spoor op de corridor Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en op de corridor Amersfoort- Foodvalley-Apeldoorn. Als we kijken naar de huidige situatie op de weg, zijn er vooral in de avondspits problemen. Onderstaande kaart illustreert de daadwerkelijk gereden snelheden op het wegennetwerk van Gelderland in 2019. Hoe roder de kleur, hoe langzamer het verkeer zich beweegt in vergelijking met een situatie zonder files. Veel congestie is ook te vinden op de stedelijke hoofdstructuur.

Vertraging op de weg in Gelderland in 2019, avondspits (Mobiliteitsscan, Floating Car Data, 2019)

KANSENKAART MOBILITEIT

Op (inter)nationaal, regionaal en lokaal niveau worden de bestaande netwerken beter benut en versterkt. Nieuwe woningen worden zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied geprogrammeerd en nabij (H)OV en/of fietsverbindingen.

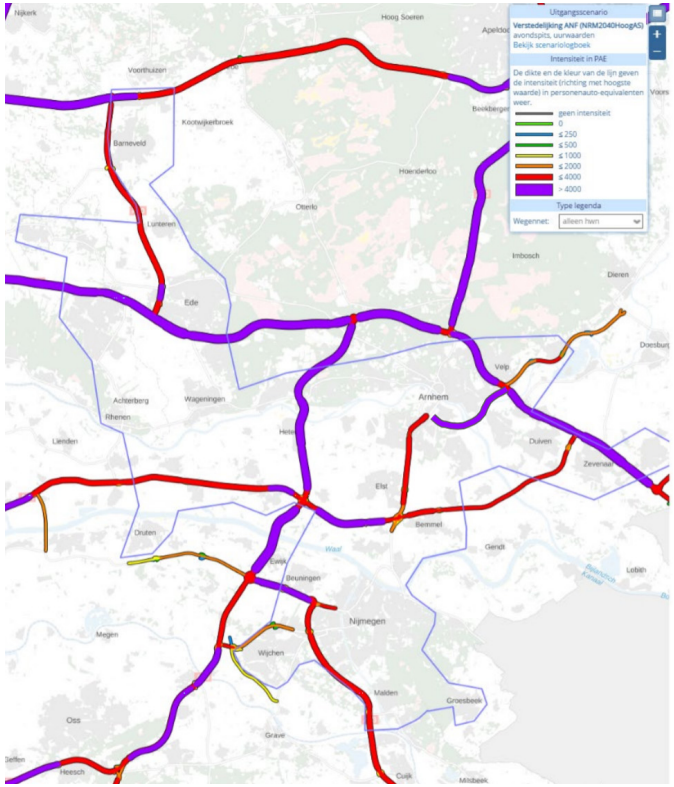

Hier ontstaan vaak de meeste vertragingen. Dit is voor de verstedelijkingsstrategie ook een uitdaging. Immers, meer woningen toevoegen in bestaand stedelijk gebied, betekent ook meer autoritten toevoegen aan een hoofdstructuur die al aan zijn maximale opnamecapaciteit zit. Daarmee kost het veel tijd om de stad uit te komen of er in te komen. Voor deze zogenaamde first mile / last mile moet een oplossing komen.

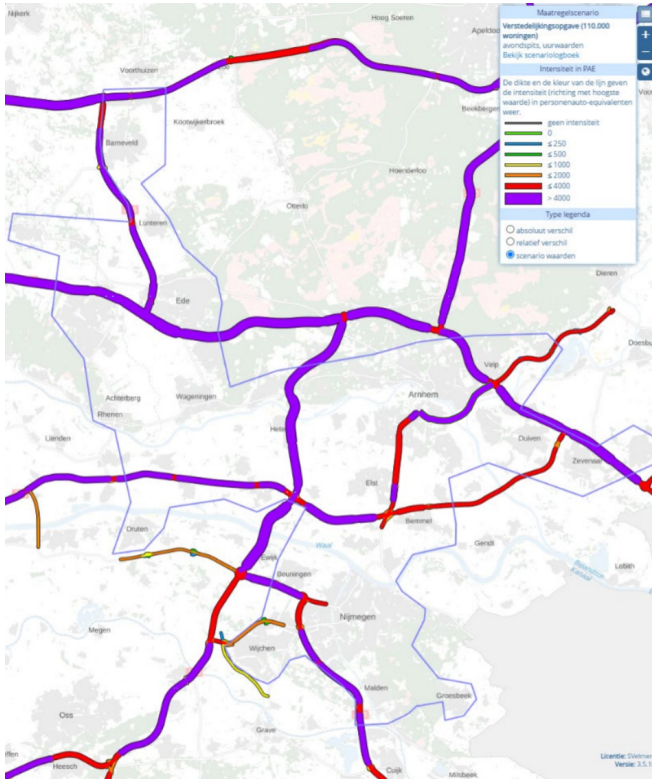
De toevoeging van nieuwe woningen zorgt voor een groei van het verkeer in vrijwel de hele regio. Hieronder wordt links de prognosesituatie zonder de woningbouw getoond, met rechts de situatie met de woningbouw (paars hoogste intensiteit). Het verkeer neemt met name toe op de A73, A50, A15, A12, A1 en A30.

Met toevoeging van de woningen (en werklocaties) in de komende 20 jaar wordt de maximale capaciteit bereikt op een flink aantal snelwegen (>100%): A50, A73, A12 en A30. Dit levert een aantal knelpunten op in het stedelijk netwerk Arnhem-Nijmegen-Foodvalley en op verbindingen met andere stedelijke netwerken. Die knelpunten zijn zoals gemeld niet alleen zichtbaar op de weg, maar ook op het spoor, in het regionaal ov en op de fietspaden. De drukte op het spoornetwerk in onze Regio/Oost- Nederland heeft ook alles te maken met het feit dat niet alleen internationaal, nationaal en regionaal spoor van dezelfde spoorcorridors gebruik maken, maar dat deze corridors naast personenvervoer ook vaak voor goederenvervoer gebruikt worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de spoorcorridors Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn.

De verstedelijkingsstrategie brengt in beeld in welke gebieden bij voorkeur gebouwd wordt en welke randvoorwaarden (investeringen) nodig zijn om dat op een goede manier te kunnen doen. Dat gaat onder andere om mobiliteitsoplossingen. Gezien het grote effect van de verstedelijking op

Effect intensiteit (Mobiliteitsscan)
Prognose 2040 (referentie)

Effect intensiteit (Mobiliteitsscan)
Verstedelijking / nieuwe woningen

het (toch al drukbezette) mobiliteitsnetwerk, is het belangrijk verschillende opties voor oplossingen en maatregelen in het mobiliteitsnetwerk in kaart te brengen (onderzoeksagenda).

In het uitgevoerde onderzoek en de voorgestelde principes, anticiperen we op de volgende ontwikkelingen:

- De groei van het aantal verplaatsingen: we verplaatsen ons steeds meer en het aantal verplaatsingen blijft groeien (mede door het toevoegen van nieuwe woningen). Door die groei kunnen meer knelpunten ontstaan. Prognoses laten zien dat het in 2025 alweer drukker is dan in 2019 (KIM) en er een grote groei zichtbaar is in 2030 en verder.
- De groei van logistiek en stadslogistiek.
- De klimaatopgave: de opgave voor het klimaat is 55% CO_2-reductie in 2030 en een energieneutraal Gelderland in 2050. In Gelderland veroorzaakt mobiliteit bijna een derde van de totale CO_2-uitstoot.

KANSEN / AMBITIE

Om te anticiperen op zowel de groei van het aantal verplaatsingen/knelpunten als de klimaatopgave kiezen we er vanuit de verstedelijkingsstrategie voor om mensen in de Groene Metropool zoveel mogelijk binnen het stedelijke netwerk (korte afstanden) en tussen stedelijke netwerken (lange afstanden) te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Zoals aan de rand van stedelijke netwerken overstappen van auto op fiets of openbaar vervoer (flexibel en beter benutten mobiliteitsnetwerk). De reiziger staat hierbij centraal. Op deze manier wordt het bestaande netwerk het beste benut en werken we aan CO2-reductie. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.
Dit kan door de vorming van mobiliteitshubs, door het stimuleren van fietsen en lopen op korte afstanden binnen het stedelijk netwerk (first mile / last mile), door het vergroten en versterken van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk (HOV-netwerk) en door voor verbindingen op langere afstanden tussen stedelijke netwerken in te zetten op openbaar vervoer en spoor. Naast investeringen, moeten we ook kijken naar de exploitatiekosten (van het OV). Door meer te lopen, te fietsen, meer gebruik te maken van het openbaar vervoer en deelvervoer neemt vertraging op de weg af en wordt mobiliteit duurzamer.
Gezien de grote effecten die de toevoeging van extra woningen heeft op het wegennet, is het ook nodig te kijken welke inrichting van het regionale en landelijke wegennet nodig is. Gedragsmaatregelen zoals het stimuleren van thuiswerken, verkeersmanagement en het stimuleren van fietsgebruik en technologische ontwikkelingen zoals benutten van data en inzetten op schonere brandstoffen, elektrische auto's (laadinfrastructuur) of zelfrijdende auto's, dragen bij aan slim en schoon vervoer. Daarbij zetten we in op een verkeersveilige omgeving.

Dwars door de Groene Metropool lopen de twee belangrijkste goederencorridors van Europa. We maken volop gebruik van onze gunstige ligging aan deze corridors, want dit maakt het voor bedrijven aantrekkelijk om zich te vestigen in de regio. Het goederenvervoer zal naar verwachting verder groeien. Ook de transportstromen nemen toe en dat vraagt om betere verbindingen van weg, water en spoor. Door in te zetten op een sluitend netwerk stimuleren we de modal shift van weg naar spoor en water, het vergoenen van scheepvaart en zero-emissie stadslogistiek.
Tegelijkertijd heeft het goederenvervoer ook effect op het mobiliteitsnetwerk. Goederenvervoer en personenvervoer maken in veel gevallen gebruik van dezelfde spoorcorridors. Dat vraagt om keuzes: de keuze op welke corridors we goederenvervoer nu juist wel of juist niet willen hebben. Dat speelt in de Noordelijke Foodvalley langs de A1 corridor bij Nijkerk en Barneveld en ook bij het spoorgoederenvervoer door Arnhem (waar mogelijke Noordtakvarianten van de Betuweroute de spoorcorridor kruisen in Arnhem). Dat heeft negatieve invloed op de leefkwaliteit van inwoners, op de grote verstedelijkingslocatie Arnhem-Oost en op de A12-corridor. Een goede oplossing hiervoor is randvoorwaardelijk om groei van zowel het goederenvervoer als het aantal woningen mogelijk te maken en leefkwaliteit van bewoners in deze gebieden op peil te houden.

ONTWERPPRINCIPES

Bij de uitgangspunten en ontwerpprincipes voor de bouwsteen mobiliteit kijken we hoe we het beste kunnen anticiperen op de belasting van het mobiliteitsnetwerk.

De keuze voor locaties voor wonen en werken in de regio hebben grote invloed op de mogelijkheden om slim en schoon te reizen. Vanuit het verstedelijkingsconcept wordt daarom ingezet op de volgende uitgangspunten en ontwerpprincipes:

Deze uitgangspunten raken aan de bouwstenen wonen, leefomgeving en economie. Slim en schoon bereikbare woonlocaties en nabijheid van werk, voorzieningen, groen en sociale contacten zijn gunstig voor een brede welvaart in de Groene Metropool. Dat versterkt de agglomeratiekracht en de netwerkkracht.

De ontwerpprincipes worden op de volgende pagina's uitgewerkt per ruimtelijk schaalniveau (internationaal/nationaal, regionaal en regionaal/lokaal) en per type woonlocatie. Daarbij zijn ter illustratie van de ambitie slim en schoon en de ontwerpprincipes mogelijke mobiliteitsoplossingen genoemd. De genoemde mobiliteitsoplossingen liggen uitdrukkelijk niet vast, maar deze worden onderzocht in de gebiedsuitwerkingen (onderzoeksagenda).

- Locatie komen alleen in aanmerking voor een bestemmingswijziging als in de uitwerking ook de mobiliteitsoplossing wordt opgenomen. Om mobiliteit te beperken wordt waar dat mogelijk is ingezet op het mengen van wonen en werken.

- Nieuwe woningen worden eerst binnen bestaand stedelijk gebied gebouwd, vervolgens aan de randen van steden en dorpen, nog steeds binnen bebouwd gebied. Daarna binnen of direct aan het bestaande bebouwde gebied binnen stedelijke agglomeraties/dorpen.

- Nieuwe woningen worden *zoveel mogelijk* geprogrammeerd nabij (H)OV (trein en bus) en/of in verbinding met nabijgelegen (regionale/snel-) fietspaden, waarbij in de eerste plaats de bestaande capaciteit wordt benut en knooppuntvorming wordt gestimuleerd. Daarna pas wordt gekeken naar mogelijkheden voor aanpassingen aan bestaande mobiliteitsvoorzieningen en als laatste naar de aanleg van nieuwe infrastructuur.

- We zijn ons ervan bewust dat het niet lukt om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen bij (bestaande) knooppunten en in binnenstedelijk gebied. In de gebiedsuitwerkingen geven we aan in welke mate dit mogelijk is en welke oplossingen nodig zijn om te kunnen bouwen op verschillende locatietypen.

(INTER)NATIONAAL NIVEAU

(grootschalige ontwikkellocaties die liggen aan de hoofdinfrastructuur / openbaar vervoer)

Het gaat hierbij om grootschalige ontwikkellocaties, die liggen aan de hoofdinfrastructuur. Vooral voor deze locaties is het ontwerpprincipe om te bouwen bij OV-locaties leidend. Daarbij gaat het om intercitystations. Dit is nodig om te voorkomen dat de snelwegen verder vollopen, zeker omdat het grote aantallen woningen (en dus reizigers) betreft. Dit sluit ook aan op wensen en behoeften van de reiziger. Voor veel (nieuwe) inwoners van de regio geldt dat men reist over langere afstanden (1 uur reistijd naar het werk). We verwachten dat de potentie om per spoor te reizen groot is, gezien de nabijheid van intercitystations en omdat er weinig parkeerruimte is in de stad.

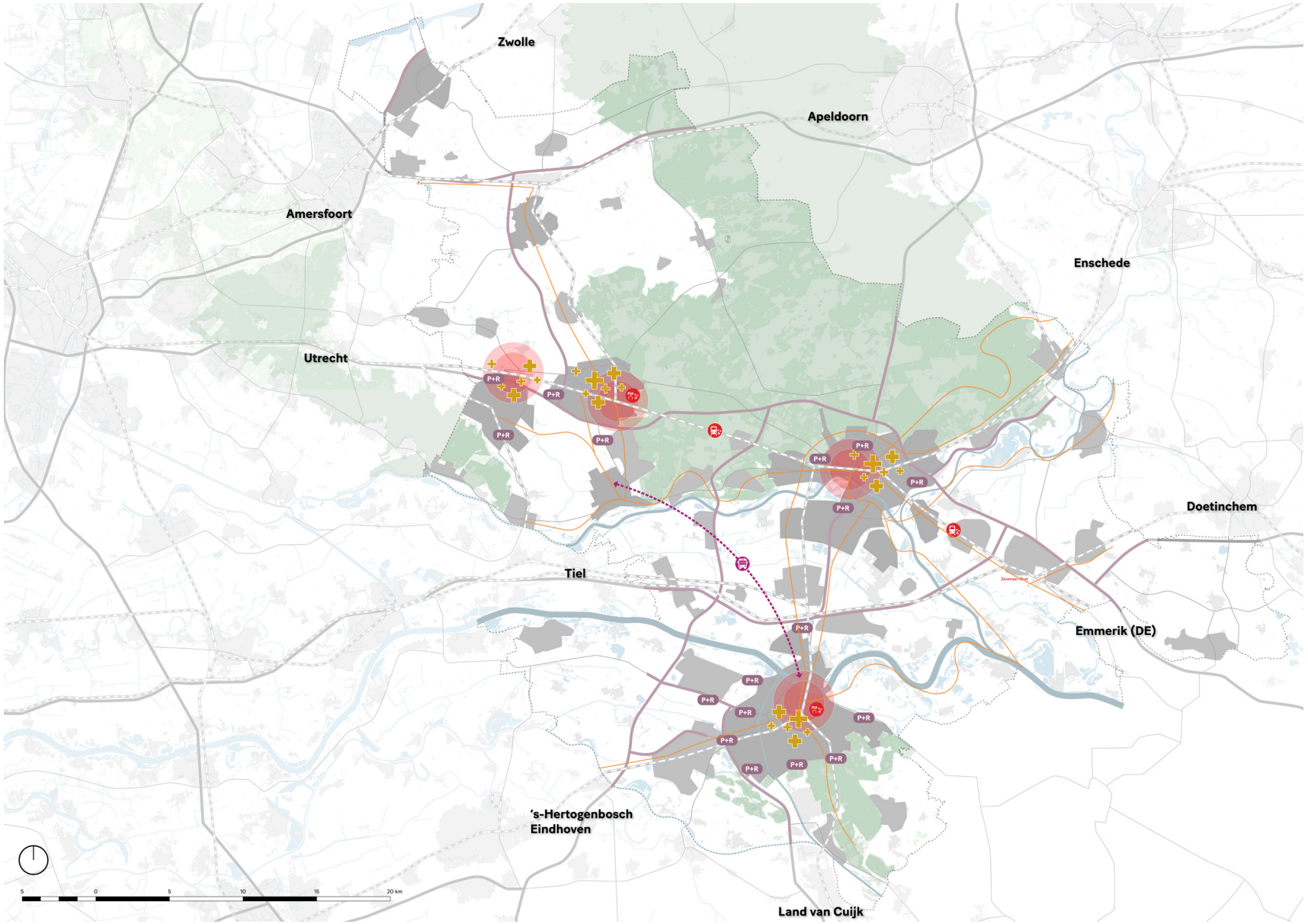
De ontwerpprincipes voor deze locaties

- Bouwen bij intercitystations (zoals Ede-Wageningen, Veenendaal-De Klomp, Arnhem Centraal en Nijmegen Centraal). Door de beperkte ruimte, wordt vanuit de bouwsteen mobiliteit geadviseerd in te zetten op verdichting en op het creëren van hoogstedelijke woonmilieus binnen bestaand stedelijk gebied.
- In potentie ligt de mobiliteitsoplossing er al voordat er gebouwd wordt. Er worden echter knelpunten op het spoor en op de stations gezien. De verschillende stromen op internationaal, nationaal, regionaal niveau komen samen op een druk bezet spoor tussen Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en tussen Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn. Het oplossen van knelpunten is een voorwaarde om op deze locaties te kunnen bouwen. Hoe deze knelpunten opgelost moeten worden is onderwerp van nadere studie.

Deze principes sluiten aan bij de uitvoering van al geplande capaciteitsverbetering zoals: Hoogfrequent Spoor, station Ede-Wageningen en station Nijmegen.

Onderzoeksagenda (illustraties van voorwaarden om te kunnen bouwen):

- In de Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV is er aandacht voor het spoor tussen Arnhem-Utrecht/, Arnhem-Oost en het spoor tussen Utrecht/Amersfoort-Apeldoorn/ (in relatie tot Internationaal goederenvervoer/Internationaal spoor, ICE-verbinding Amsterdam-Arnhem-Ruhrgebied/Berlijn).
- Door IenW en de provincies Utrecht en Gelderland wordt een voorstel voorbereid om voor de corridor Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr een integrale aanpak te starten vanwege de vele opgaven rondom deze corridor (internationale, landelijke en regionale spooropgaven, verstedelijkingsopgaven langs deze corridor, economische ontwikkelingen en klimaatopgaven. De inzet is meer trein, minder auto en vliegverkeer.
- Voor het goederenvervoer langs de A12 worden verschillende varianten onderzocht, waaronder de Betuwelijn en de spoorlijn langs de A1.
- Aanvullend mogelijke mobiliteitsoplossingen:: zorg voor kwalitatief hoogwaardig vormgegeven stedelijke hubs/stations, stadsrandhubs en een toereikend fietsnetwerk. Ook voor deze oplossingen is nadere studie nodig, voordat afspraken kunnen worden gemaakt.

Locaties op (inter)nationaal niveau

REGIONAAL NIVEAU

(inzet op locaties die met goed regionaal HOV-netwerk te ontsluiten zijn)

Het gaat hierbij om locaties die met een combinatie van een goed regionaal HOV-netwerk en snelle fietsroutes al ontsloten worden of te ontsluiten zijn. Dat kan gaan om locaties met ruimte voor grote aantallen woningen en reizigers. Het betreft jaren '70 wijken en grotere kernen (net) buiten de stad met eigen voorzieningen, waar in grotere aantallen gebouwd kan worden door te verdichten of aan de stadsrand uit te breiden. Voor sommige locaties liggen er al (regionale) stations/hubs zoals Arnhem-Zuid of station Zevenaar. Andere locaties zijn bereikbaar met bus/Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) of er ligt een kans om ze goed bereikbaar te maken per HOV. Hierbij gaat het om reizigers die zich relatief veel verplaatsen binnen de regio (en in mindere mate over langere afstanden). We verwachten dat mensen die op deze locaties wonen, graag gebruik maken van het openbaar vervoer als de verbindingen goede zijn in combinatie met een regionaal fietsnetwerk of snelle fietsroutes. Lokale fiets- en bus-infrastructuur draagt bij aan slimme en schone verbindingen.

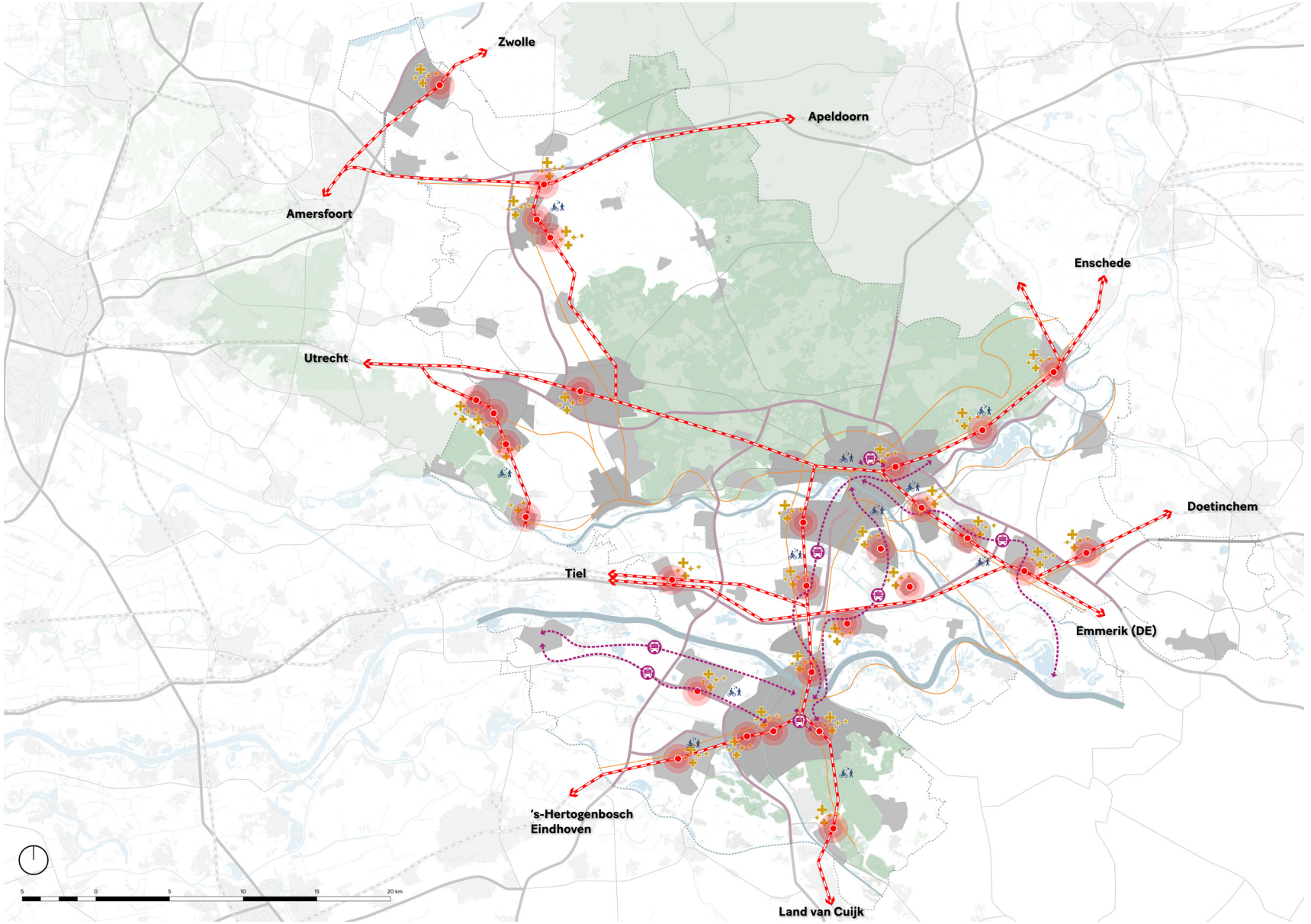
De ontwerpprincipes voor deze locaties

- Bouwen bij Hoogwaardig Openbaar Vervoer of regionale stations of op locaties waar HOV kan worden uitgebreid. Door de beperkte ruimte verdichten/stedelijk woonmilieu creëren binnen bestaand stedelijk gebied. Dan denken we aan locaties zoals: Zevenaar-Oost, Arnhem-Oost, Nijmegen Noord/Ovatonde, Veenendaal-Zuid, station Lent, Rhenen, Barneveld-Noord, Station Hoevelaken, Barneveld-Zuid, Hoevelaken. Dit zijn de zogenaamde regiokernen uit ons systeem.
- In potentie ligt de mobiliteitsoplossing er al voordat gebouwd wordt. Op dit moment zien we door de regio heen nog ontbrekende HOV-verbindingen en (snel)fietsroutes. Het is nodig die te realiseren, om op deze locaties te kunnen bouwen. Het is nodig te onderzoeken welke verbindingen nodig en mogelijk zijn om op deze locaties te kunnen bouwen.

Onderzoeksagenda (illustraties van voorwaarden om te kunnen bouwen):

Deze principes sluiten aan bij al geplande capaciteitsverbeteringen of eerdergenoemde ambities tot capaciteitsverbeteringen. Het zijn voor de verstedelijkingsstrategie voorwaarden om te kunnen bouwen (ter illustratie, nader te onderzoeken):

- Uitvoering geplande capaciteitsverbetering, zoals de Maaslijn, station Heyendaal, frequentieverhoging Valleilijn, sprinterverbindingen naar 4x per uur Nijmegen-Den Bosch.
- Onderzoeken van HOV-lijnen op ontbrekende verbindingen en onderzoeken eventuele (nieuwe) treinstations, bijvoorbeeld (optimalisatie) station Arnhem-Presikhaaf, Arnhem-Oost, Barneveld-Noord en Stroe vanuit toekomstige functie in het netwerk.
- Een voorbeeld van zo'n toekomstige functie is de mogelijke (grote) woonlocatie in de Spoorzone Arnhem-Oost: hier zou onderzocht kunnen worden of Arnhem-Presikhaaf opopgewaardeerd zou kunnen worden. Dit om de ov-toegankelijkheid van Arnhem-Oost te verbeteren gezien de toenemende druk op de snelweg A12. Naast het spoor loopt hier ook een belangrijke HOV-lijn door het gebied en zou een hub onderzocht kunnen worden. Voor Foodvalley-Zuid kan de ontwikkeling van de ov-locatie bij Wageningen onderzocht worden en zou bijvoorbeeld onderzoek plaats kunnen vinden naar de verbindingen en voorzieningen op de ronde Ede, Rhenen, Veenendaal en Wageningen.
- Aanvullend kan worden onderzocht: het stimuleren van daadwerkelijk gebruik van HOV/regionaal spoor door lage parkeernormen, het stimuleren van fietsgebruik (verbeteren fietsnetwerk, gedragsmaatregelen) en het opwaarderen van regionale hubs (met de auto naar de regionale hub en dan verder per spoor).

Locaties op regionaal niveau

REGIONAAL / LOKAAL NIVEAU

(locaties die meer verspreid liggen en vooral door auto en fietsnetwerk ontsloten zijn)

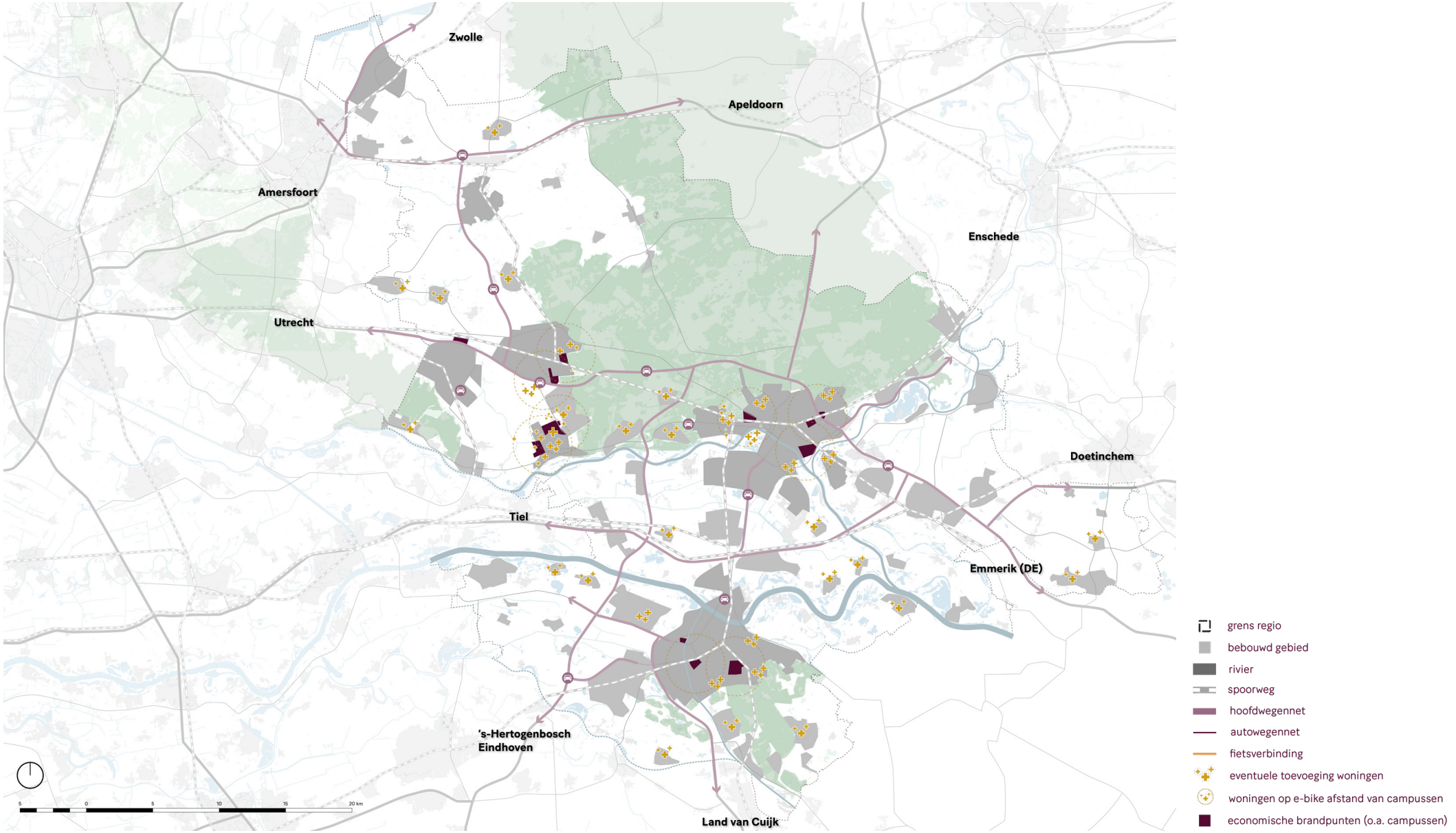
Op het regionale en lokale niveau gaat het om locaties in dorpen (met weinig voorzieningen) die meer verspreid liggen. Voor de leefbaarheid in deze dorpen wordt in de komende jaren gebouwd voor de eigen behoefte. De nadruk ligt op het in stand houden (en waar nodig verbeteren) van verbindingen voor de auto, het openbaar vervoer en de fiets naar voorzieningen in de buurt. Deze dorpen zijn nu beperkt verbonden met openbaar vervoer. Mensen reizen vanaf deze locaties vooral per auto of fiets.

De ontwerpprincipes voor deze locaties:

- Bouw in dorpen voor de eigen behoefte. Verdichten ligt hier vanuit deze bouwsteen geredeneerd niet voor de hand. Ingezet moet worden op landelijk wonen in een stedelijk netwerk. We denken dan aan locaties binnen dorpen zoals Valburg, Scherpenzeel, Ellecom, of kleinere kernen.
- De mobiliteitsoplossing ligt er al en kan nog beter benut en versterkt worden.

Onderzoeksagenda (illustratie van voorwaarden om te kunnen bouwen op deze locaties):

- wegennet op orde houden
- fietsnetwerk op orde houden
- sterk inzetten op vraagafhankelijk ov-haltetaxi/regiotaxi en vraagafhankelijke maatwerkoplossingen,
- dorpen waar mogelijk aansluiten op HOV-verbindingen,
- zorgen voor lokale hubs en/of overstappunten.

Locaties op regionaal / lokaal niveau

Economie: werk maken van de toekomst

Onze regio springt eruit in Nederland als het gaat om de unieke ligging tussen de Randstad en Duitsland en de kansen die dit oplevert in internationale samenwerking. Die ligging biedt logistieke kansen, maar geeft de regio ook een schakelpositie in de kennisuitwisseling op de thema's Food, Health, Hightech en Energy. Deze (kennis)sectoren zijn wereldwijd van belang en volop in transitie.
Ons doel is een regio te zijn die economisch, ecologisch en sociaal tot bloei komt in de komende 20 jaar. Het uitbouwen en versterken van deze sectoren in balans met de omgeving past daarbij. Dat is een stevige opgave én een uitdaging omdat de ruimte beperkt is en we te maken hebben met een hoge woningdruk en veel economische activiteiten. Die opgave pakken we samen op. De verstedelijkingsstrategie is een kans om de ruimtelijke vertaling bij deze economische ambities te maken.

CONTEXT

De verstedelijkingsstrategie is geen economische visie. Het is het ruimtelijke concept waarop de regio zich verder wil ontwikkelen. We maken gebruik van de economische visies van Foodvalley, Arnhem-Nijmegen en het onderzoek 'de Kracht van Oost'. De verstedelijkingsstrategie probeert aansluitend op deze visies (in samenhang met de andere opgaven) de ruimtelijke structuur voor de economie zoveel mogelijk te versterken. De Groene Metropool heeft voor de economie een aantal onderscheidende kenmerken: de ligging, de kennisclusters en de gedrevenheid om ruimte te geven aan verschillende transities.

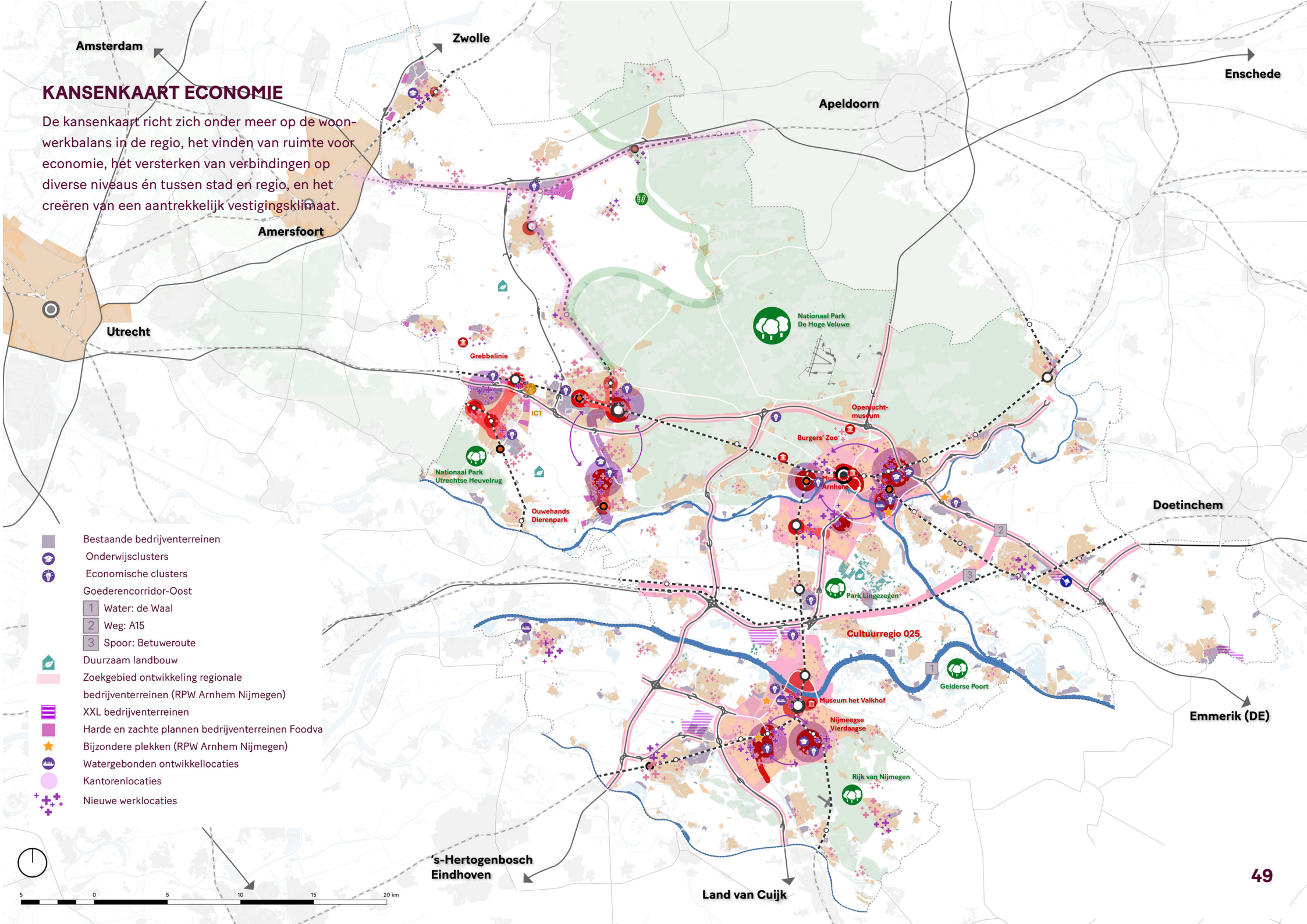
Ligging
De ligging van de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley op de corridor tussen Randstad en het Rhein-Ruhrgebied heeft door de geschiedenis heen altijd gezorgd voor een goede basis voor veel verschillende economische activiteiten. Met de verdere internationalisering van economie en maatschappij neemt het belang van goede verbindingen naar het Europese achterland (Berlijn, Frankfurt) alleen maar toe.

Kennisclusters
Waar de Regio Foodvalley dé nationale proeftuin wil zijn voor de transitie naar een circulaire voedselvoorziening voor een gezond leven, is Arnhem de Energiehoofdstad waar samengewerkt wordt met belangrijke energiespelers en netwerkbeheerders. Health in combinatie met Hightech is sterk geclusterd in Nijmegen. De Novio Tech Campus in Nijmegen is een broedplaats voor nieuwe innovatieve bedrijvigheid op het snijvlak van gezondheid en hoogwaardige technologie.

Innovatie en transitieruimte
De kennisclusters in de regio zijn belangrijk, maar van oudsher komt de innovatie in onze regio vooral vanuit de bedrijven met een jarenlange verbintenis in de regio. Dat gaat om ICT, de logistiek en de landbouw en agrofood. Die basis verloochent de regio niet. Uit de provinciaal economische verkenning van Gelderland van 2018 blijkt dat zowel in de regio Foodvalley als in de regio Arnhem Nijmegen naast het grote aantal kennisbanen en banen in de zorg, het aantal banen in de detailhandel, groothandel, bouw en metaal aanzienlijk is. We willen stimuleren dat daar ook in de toekomst innovaties plaatsvinden door te zorgen voor fysieke verbindingen en ruimte te bieden voor locaties waar geëxperimenteerd kan worden. De vernieuwende concepten voor bijvoorbeeld zorg en voor nieuwe bouwmethoden, zien we als onderdeel van de woonopgave.

KANSENKAART ECONOMIE

De kansenkaart richt zich onder meer op de woon-werkbalans in de regio, het vinden van ruimte voor economie, het versterken van verbindingen op diverse niveaus én tussen stad en regio, en het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

KANSEN EN UITDAGINGEN

Onze regio heeft een sterk concurrentieprofiel op logistiek en distributie. De ligging aan de Europese hoofdtransportassen (A1, A12, A15, A73, Betuweroute, Waal en Rijn) biedt kansen op het gebied van hoogwaardige logistiek en maakindustrie. Deze sectoren staan voor de opgave om flexibeler en met kortere doorlooptijden op maat geproduceerde goederen goedkoop en duurzaam te leveren. Transport en (stads)distributie wordt daarmee geografisch meer diffuus, maar ook hoogwaardiger en kennisintensiever. Onder invloed van technologie (Internet, ICT) kan de regio de komende decennia een gidsrol vervullen in nieuwe duurzame distributieconcepten en duurzame logistieke processen.

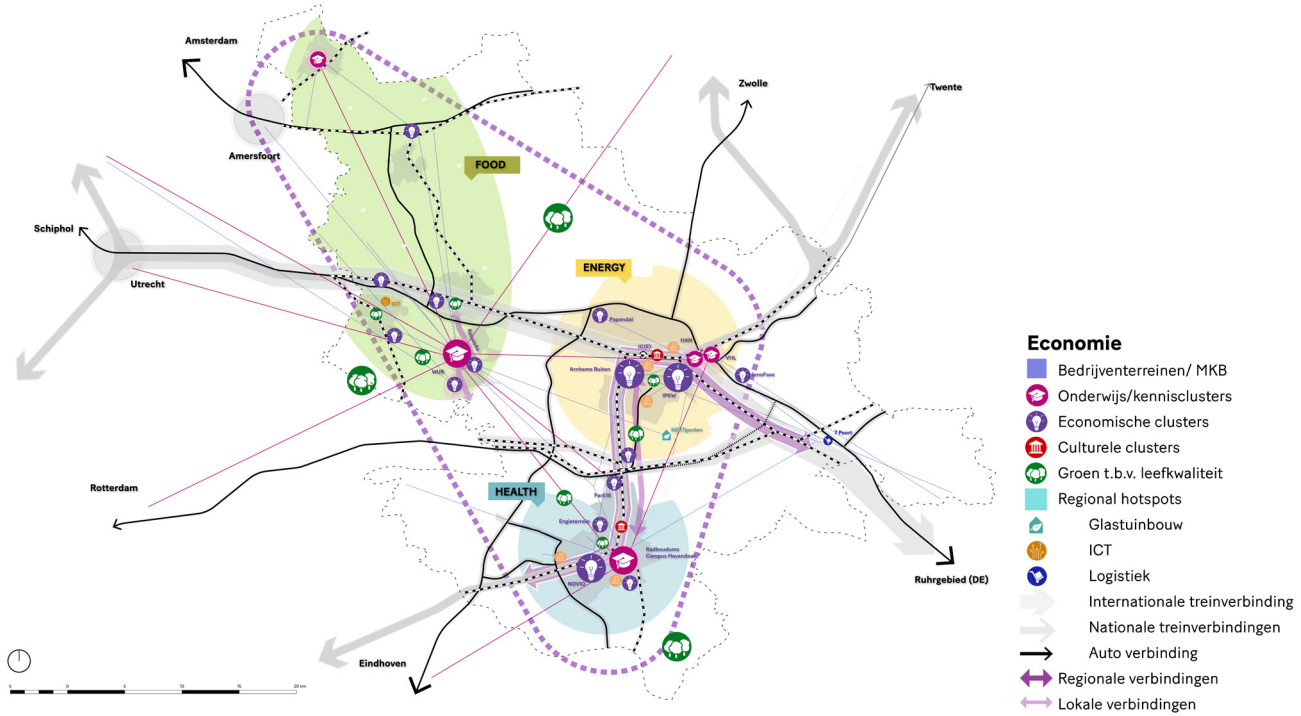
Kennisclusters als aanjagers

De gunstige ligging van de regio en de goede aansluiting op (inter)nationale railnetwerken (zoals ICE en IC) maakt de regio een internationale draaischijf voor het benutten en uitbouwen van de kennisconcentraties. De kennisclusters in en rond de steden, de universiteiten in Nijmegen en Wageningen zijn belangrijke aanjagers voor innovatie, productiviteit en duurzaamheid. Kennis wordt in de regio steeds sterker een drager van de regionale identiteit.

De kennisclusters en werklocaties raken in dagelijkse verbindingen steeds meer met elkaar verbonden. De uitwisseling binnen de regio groeit – daar zetten we vol op in – en daarmee groeien ook de regionale mobiliteitsstromen en congestie. Inmiddels heeft het (snel)wegennetwerk onvoldoende capaciteit voor alle verkeer en zit ook het railnetwerk aan zijn plafond. We zetten vol in op een betere benutting van de bestaande infrastructuur en weten dat er daarnaast meer capaciteit nodig is om de strategische ligging van de regio te blijven benutten.

Kennisintensivering van de economie

In de afgelopen jaren heeft de regio zich ontwikkeld tot een moderne kennisintensieve regio met toonaangevende kennisinstellingen en campussen als brandpunten voor innovatie en groei van werkgelegenheid in de clusters Food, Health, Hightech, en Energy. Op Campus Heyendaal, Novio Tech Campus, Industriepark Kleefse Waard, Arnhems Buiten en Wageningen Science Park is dit goed te zien. De insteek van de verstedelijkingsstrategie is dat de kennisintensieve economie tussen de verschillende clusters (Food, Health, Hightech en Energy) elkaar meer versterken en dat de campussen onderling beter verbonden zijn. Dat kan met slimme

Het economische ecosysteem van de regio Arnhem Nijmegen Foodvalley

ketens rondom toplocaties, het vormgeven van een ecosysteem per sector waar verschillende organisaties samenwerken, toeleverancier van elkaar zijn en soms ook elkaars concurrent: dat versterkt en versnelt innovatie. Voor die combinatie van onderwijs, spin offs en scale ups is nu te weinig werk- of bedrijfsruimte voor beschikbaar. Het is nodig om ruimte te maken, te herschikken of te hergroeperen zodat er ketens ontstaan.

Het vormgeven van die ecosystemen kan grensoverschrijdend gebeuren door bijvoorbeeld gebruik te maken van de goede verbindingen met Duitsland. Met verbetering van het ICE netwerk zijn veel meer Regio's in Noord, Midden en Zuid-Duitsland binnen 5 uur reistijd bereikbaar vanuit onze regio. In veel van deze Duitse regio's zijn (hoofdkantoren van) bedrijven gevestigd die zeer interessant kunnen zijn voor onze speerpuntsectoren en kennisinstellingen. Een aantal gemeenten in de regio is al lid van een grensoverschrijdende samenwerking in Euregio verband.

Een fijn klimaat om te werken en uitvindingen te doen

Wij zijn een regio waar kennis en pragmatiek hand in hand gaan, waar theorie en uitvinden in het veld gelijk op gaan. Dat heeft zijn oorsprong in de intensieve relatie die er in onze regio is tussen stad en land, tussen de primaire sectoren zoals de landbouw, de toeleverende en verwerkende industrie, een innovatief bedrijfsleven en gezondheidssector en de in de regio gevestigde kennis- en onderwijsinstellingen. We willen het vestigingsklimaat versterken waarin denkers en makers met elkaar tot duurzame en technologische oplossingen komen met meerwaarde voor economie, ecologie als samenleving.

Om dat te laten lukken moeten de randvoordwaarden op orde zijn. In een innovatieve (top)regio moet ruimte zijn om uitvindingen te doen en zaken uit te proberen en er moet een omgeving zijn die onze ambitie ondersteunt, het menselijk kapitaal beter benut, die talent aantrekt én vasthoudt en die het sociaal kapitaal breed activeert. Daarvoor zijn fysieke en digitale verbindingen nodig, een aansprekende arbeidsmarkt, een goede kwaliteit van de leefomgeving, regionale samenwerking en voldoende en betaalbare woningen.

Uitdaging: stimuleren van en ruimte geven aan innovatiekracht

De topsectoren Food, Health, Hightech en Energy, de logistiek en het brede MKB waar onze regio sterk in is, vragen ook in de toekomst om doorontwikkeling.
Daarvoor is allereerst ruimte nodig: het gaat om zo'n 700 hectare aan nieuwe werkgebieden en bedrijventerreinen in de periode tot 2040. Die ruimteclaim is groot in een gebied waarin de ruimte schaars en het aantal onder te brengen functies stijgt. Om die reden geven we in deze verstedelijkingsstrategie ontwerpprincipes en uitgangspunten mee, die de ruimteclaim rechtvaardigen en zorgen dat deze gebieden over de volle breedte bijdragen aan de ontwikkeling van de regio. Dat past bij de samenwerking in triple helix verband die op een aantal thema's al goed werkt.
De ruimtevraag die vanuit de RPW's bekend is voor de periode tot 2030 is verder doorgerekend tot 2040. In deze ruimtevraag is rekening gehouden met het vernieuwen en intensiveren en soms herstructureren van bestaande bedrijventerreinen en met het borgen van experimenteerruimte in de regio voor landbouw, energie en circulariteit.

De insteek is dat de keuze van aanvullende werklocaties effect heeft op het vormgeven van een ecosysteem en op het (faciliteren) van de samenwerking tussen kennisinstellingen en innovatieve bedrijven. Dat vraagt om een goede profilering en vervolgens strikte toewijzing: de. Naast samenwerking binnen de regio gaat het ook om de externe samenwerking (inter)nationaal. Inzet is het ontwikkelen van 'hotspots', gericht op innovatieve crossovers tussen de topsectoren. Circulariteit en digitalisering spelen daarin een belangrijke rol.

Hoe helpt de verstedelijkingsstrategie?
De verstedelijkingsstrategie is een belangrijke aanleiding en kans om de ruimtelijke economische structuur in onze regio te versterken en te zorgen voor meer agglomeratiekracht. Ons doel is om ruimte te maken voor bedrijvigheid die past in het profiel van onze regio.
Daar hoort bij dat we de economische centra in de regio en daarbuiten (nationaal en internationaal) beter met elkaar verbinden. Daar hoort een verbetering van het ICE netwerk bij.
Een tweede ambitie is om de verstedelijking in te zetten om het aantal banen in de regio te laten groeien. Als er per nieuwe woning in de regio ook een nieuwe baan ontstaat[3], blijft de woon-werkbalans in evenwicht . Het gaat om een gemiddelde door de hele regio. Onze inzet daarbij is dat er toegang tot werk moet zijn voor iedereen. Agglomeratiekracht leidt tot banengroei in de sectoren van cultuur en dienstverlening.

Naast meer landschap – een belangrijke asset van onze regio – maken we ook meer stad. Dat helpt om economische brandpunten te maken in de drie polycentrische polen. Eén van de manieren waarop dat kan is met het maken van vruchtbare crossovers tussen de verschillende sectoren en 'lagen' die er al zijn, maar die nu niet met elkaar verbonden zijn. Wij willen dat het vanzelfsprekend is dat studenten die een succesvolle spin-off ontwikkelden, in de regio blijven omdat juist hier de kansen voor doorgroei liggen en het vestigingsklimaat goed is. Het creëren van (meer) stedelijke dichtheid, het inzetten op campus-ontwikkeling, het faciliteren van huisvesting van het bedrijfsleven (zowel de grote corporates als het MKB) en het scheppen van fijne leefomgevingen met voldoende en betaalbare woningen en een breed pallet aan voorzieningen zijn daarin belangrijke randvoorwaarden.

De groene, aantrekkelijke woon- en leefomgeving van deze regio is een belangrijke asset voor zowel bewoners en recreanten als bedrijven. Voor inwoners en bedrijven in de regio is dat vanzelfsprekend, maar daarmee is het niet minder uniek. Dat merken we aan het grote aantal bezoekers aan onze regio voor vakantie of een dagje uit. Naast natuur en landschap heeft de regio ook een rijk en gevarieerd aanbod aan cultuur en dat is belangrijk voor het aantrekken en binden van talent aan de regio. In de groei en doorontwikkeling van de regio is daarin nog een slag te maken met extra programma en een goed evenwichtig aanbod van cultuur door de regio heen. Met name in Foodvalley Zuid is behoefte aan een completer cultuur aanbod.

Regiobrede samenwerking op cultuur helpt daarbij, bijvoorbeeld door Stichting 025 te versterken door de Groene Metropool heen. Natuurlijk geldt ook voor het culturele aanbod dat bereikbaarheid een belangrijke rol speelt.

RUIMTELIJKE AMBITIES

1. Investeren in ons vestigingsklimaat
We investeren in ons vestigingsklimaat. Dat is al aantrekkelijk met onze universiteiten, hogescholen, breed aanbod mbo, binnensteden en kernen, omgeving met natuur, groen en water en een fijn woonklimaat met vele voorzieningen zoals cultuur, recreatie, horeca, evenementen. Dat vestigingsklimaat willen we behouden en versterken. Dat doen we door in te zetten op bruisende binnensteden in de drie polen, door in te zetten op creatieve broedplaatsen, door goede woon-werkgebieden te maken (altijd met een functiemix), door in te zetten op duurzaamheid (duurzame energie, klimaatadaptatie) en door goede verbindingen te maken: binnen de regio, binnen Nederland en naar Duitsland.

2. Verbindingen – gidsrol in goederenlogistiek
We benutten onze strategische ligging op de multimodale goederencorridor maximaal en versterken de corridors. Logistiek heeft niet altijd een positief imago – en het is niet in alle delen van de regio gewenst - maar ook de logistiek maakt een transitie door. Niet alleen qua kennis, maar vooral ook qua ruimtelijke inbedding en technische doorontwikkeling mee met de tijd.
De regio heeft als ambitie om koploper te zijn in schone en up-to-date logistiek. Dit biedt kansen voor de logistieke sector en duurzaam vervoer. Ook het verschonen van de scheepvaart is hierbij een belangrijk thema voor de regio, zowel op gebied van economie en innovatie als voor de gezondheid van de inwoners. Voor de

verstedelijkingsstrategie is van belang dat de distributiepunten een goede ruimtelijke inpassing krijgen langs de corridors A1 en A12 en dat de balans tussen personen- en goederenvervoer in orde is.
Er is schuifruimte nodig om de logistiek te bundelen. De ruimte die vrij komt op andere locaties kan ingezet worden voor verdichting op bestaande bedrijventerreinen, voor gemengde woon-werk- omgevingen of voor woongebieden.

3. Verbindingen – draaischijf in het verbinden van kenniswerkers en kennishubs
De verbindingen met de Randstad, met de andere stedelijke gebieden en met Duitsland zijn goed. Als het gaat om de uitwisseling van kennis en diensten kunnen betere verbindingen de economische groei aanjagen. Om die reden versterken we onze strategische ligging op de A12-corridor waarbij de ICE zorgt voor een versterking van de internationale relaties met een duurzame verbinding met Duitsland.

4. Brandpunten van kennis en innovatie
We maken sterker wat sterk is en blijven vol inzetten op de ontwikkeling van onze internationale clusters en campuslocaties op het gebied van Food, Health, Hightech en Energy en de verbindingen (crossovers) daartussen. We ontwikkelen de campussen tot echte brandpunten van innovatie. Daarbij moeten we de verbinding met Twente – Eindhoven, Utrecht – Amsterdam (en ook Oss/Boxmeer) niet vergeten uit te bouwen. Dit doen we niet alleen, maar nadrukkelijk samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen. Campussen met brandpuntpotentie in de regio zijn: de Wageningen University & Research (WUR), het World Food Centre, ICT-Campus Veenendaal, Poultry Expertise Centrum (PEC), Food Academy Nijkerk, Hotspot Energy Arnhem (Arnhems Buiten, Kenniscampus regio Arnhem, IPKW), Campus Heyendaal en de Novio Tech Campus.
Bij deze brandpunten horen ook plekken waar ruimte is voor innoveren en experimenteren.

5. Economische clustervorming
We zetten in op economische clustervorming die zich richten vanuit de thema's Food, Health, Hightech en Energy richten op productie, innovatie en kennis. Ze zijn gericht op economische ontwikkeling en de groei van werkgelegenheid. Deze clusters zijn de koppeling tussen de brandpunten en het MKB. Dat betekent dat we aanvullende ruimtevragen voor werklocaties en bedrijventerreinen hier zoveel mogelijk op aansluiten en dat we bestaande bedrijventerreinen versterken en verdichten met clustervorming als doel.

6. Het MKB en de werklocaties
Daarnaast is het MKB van onschatbare waarde, zowel in de (zakelijke) dienstverlening, ICT als in de maakindustrie en natuurlijk in Agrifood en logistiek. We willen het MKB versterken door ondernemerschap te stimuleren en door in te zetten op voldoende en toekomstbestendige werklocaties passend bij de diversiteit van de vraag. Hoe we dat in de komende jaren doen is afgesproken in de Regionale Programma's Werklocaties (RPW's) en staat ook beschreven in de regionale agenda's. Die lijn trekken we ook na 2030 door, waarbij we vasthouden aan slimme combinaties van bedrijvigheid (functiemenging), de combinatie van verdichting / intensivering en afnemende ruimtevraag per arbeidsplaats.

7. Recreatie, toerisme en cultuur
De Groene Metropool heeft met recreatie, toerisme en cultuur een aantal sterke troeven in handen: of het nu gaat om de bruisende binnensteden of de nationale landschappen, die troeven worden met het versterken van de regio door het toevoegen van meer landschap en meer stad alleen maar sterker. Daar ligt een kans om ook in de toeristische en culturele sector meer banen te ontwikkelen. Voor de cultuursector geldt dat die zich zal (moeten) versterken Zodat de verdeling over de regio goed is. Voor toerisme en recreatie geldt dat er toegang tot het landschap met fietsroutes en wandelroutes nodig is, maar ook dat er nieuwe recreatieplekken worden toegevoegd omdat de druk op de natuurgebieden nu al groot is. In de bouwstenen groene leefomgeving en de bouwsteen mobiliteit is hier ook al op gewezen.

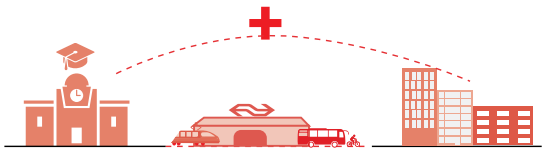
[3] De inzet op 1 baan per woning is onder andere onderzocht door de Stec-groep. Zij geven aan dat dat heel ambitieus is en dat 0,6 baan per woning (voor delen van de regio) logischer lijkt. De insteek voor de verstedelijkingsstrategie is dat we een goede balans tussen wonen en werken willen realiseren. We houden voor de regio als gehaal aan dat 1 baan per woning de inzet is. Aandachtspunt daarbij is dat op een aantal plekken de balans nu doorslaat naar werken (met een tekort aan wonen) terwijl in de Regio Arnhem-Nijmegen het doel is om de uitgaande forenzenpendel fors te verkleinen en te zorgen voor meer banen in de regio.

RUIMTELIJKE VERTALING IN ONTWERPPRINCIPES

In de komende 20 jaar is de ruimtebehoefte voor werklocaties en bedrijvenlocaties nog groot. We willen daar zo efficiënt en effectief mogelijk mee omgaan. Het uitbreiden van huidige locaties of het toevoegen van nieuwe locaties moet bijdragen aan bovengenoemde doelstellingen. Dat brengt ons tot de volgende ontwerpprincipes:

- In de gebiedsuitwerkingen gaan we na waar in de regio ruimte beschikbaar is en beschikbaar kan blijven voor experimenten op het gebied van bijvoorbeeld circulariteit, energie en landbouw.

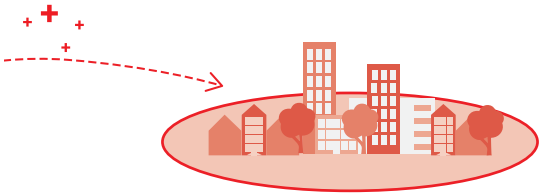
- We zetten in op de versterking van kennisclusters en werklocaties die goed met elkaar verbonden zijn;

- Daar waar mogelijk verdichten, intensiveren en verduurzamen we bestaande werkgebieden en bedrijventerreinen die een excellente bereikbaarheid via OV (internationaal en regionaal) hebben.

- We benutten de bestaande werklocaties optimaal voordat we overgaan tot de aanleg van nieuwe locaties. We zetten in op scherpere ratio's m^2 BVO versus arbeidsplaatsen bij nieuwe bedrijven. We zetten in op de aanpak van leegstand, herstructurering en verdichting van bedrijventerreinen.

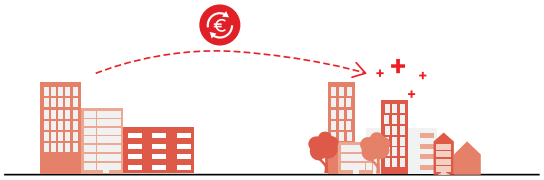
- Het verstedelijkingsconcept gaat uit van een aantal economische brandpunten. Op die plekken creëren we een sterke stedelijke dichtheid met wonen en werken zodat ze zich doorontwikkelen als sterke economische brandpunten.

- We kijken scherp naar de toegevoegde waarde van nieuwe bedrijvigheid voor het regionale ecosysteem. Niet alle ruimtevragen worden geaccommodeerd: de prioriteit ligt bij kennisontwikkeling en het vervolledigen van de aanwezige kennislocaties. De RPW's zijn leidend en worden op dit punt nog aangescherpt.

- Inzet op variatie en toegevoegde waarde. Er is een divers en samenhangend aanbod aan typen werklocaties nodig. Bedrijven stellen immers verschillende eisen aan een locatie wat betreft bereikbaarheid, uitstraling, fysieke ruimte en milieugebruiksruimte. Er moet voldoende ruimte zijn voor logistiek, watergebonden bedrijven, kleinschalige lokale bedrijvigheid, multifunctionele woon-werkmilieus en bedrijven in de hogere milieucategorie. Dit laatste is nodig, zodat er ruimte is voor industrie en circulaire economie.

- Het doorontwikkelen van bestaande werklocaties en het toekomstbestendig aanleggen van nieuwe werklocaties staat voorop. We leven in een tijd van grote veranderingen. Dit stelt meer en andere eisen aan de inrichting van onze werklocaties. De energietransitie, een veranderend klimaat, digitalisering, circulaire economie, maar ook het welzijn van werknemers vragen om anders ingerichte werkgebieden. Ook werklocaties zijn multifunctionele leefomgevingen.

Wonen: meer stad en meer vitale kernen

We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen, om de bevolkingsgroei te accommoderen en de toestroom uit andere regio's op te vangen. De opgave is ook kwalitatief.
Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken; steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, duurzamer, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief.

CONTEXT

We bieden bewoners een ruim aanbod aan werk, voorzieningen en de levendigheid van steden. En tegelijkertijd is er een divers aanbod aan groene woonmilieus, zowel landelijk als stedelijk, met 'groot groen' binnen handbereik, zoals de Veluwe en het rivierengebied. De unieke ligging van de regio draagt bij aan economische kansen voor mensen die hier wonen. Voor bewoners moet er de kans zijn om door te stromen naar een woningen die past bij hun levensfase.
De behoefte aan nieuwe woningen is er; de komende decennia lopen demografische trends zoals groei en vergrijzing gelijk op. Tegelijkertijd spelen in dit stedelijk netwerk urgente thema's. Zo staat de leefbaarheid onder druk, zijn er te weinig betaalbare woningen, is de ruimte soms versnipperd en verrommeld, neemt de biodiversiteit af en zijn bestaande wijken nog onvoldoende duurzaam en niet klimaat-adaptief. Daarom stellen we in de bouwsteen Wonen de bestaande steden en dorpen centraal. Juist daar voegen we woonkwaliteit toe. Investeringen daar, nu en richting 2040, versterken de kwaliteiten en de eigenheid van de regio.

AMBITIE

De Groene Metropool biedt 'groene woonkwaliteit' aan ruim 1,2 miljoen mensen. Dat is onze ambitie tot 2040. We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen om de natuurlijke bevolkingsgroei te accommoderen en daarbij de toeloop uit andere regio's op te vangen. Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken. Steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, meer duurzaam, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief. De soms eenzijdige woningvoorraad in een kern of wijk maken we meer divers. Daar waar mogelijk willen we woonwijken en groene kwaliteiten combineren zodat bestaande kwaliteiten niet ondermijnd worden, maar juist versterkt. We streven naar meer groen én meer stedelijkheid. Het palet aan woonmilieus in of nabij het groen versterken we. Dat kan een groen woonmilieu zijn aan de stadsrand, in een dorp maar ook centrum-stedelijk met groen op korte afstand. We streven naar een divers aanbod aan woonmilieus en woningen, dat aansluit bij verschillende behoeften van inwoners en die voor iedereen een betaalbaar aanbod bevat.

We benutten nieuwe trends om adaptief blijvend te voldoen aan behoefte, op basis van huidige en toekomstige onderzoeken. We werken uiteindelijk toe naar een volledig circulaire leefomgeving.

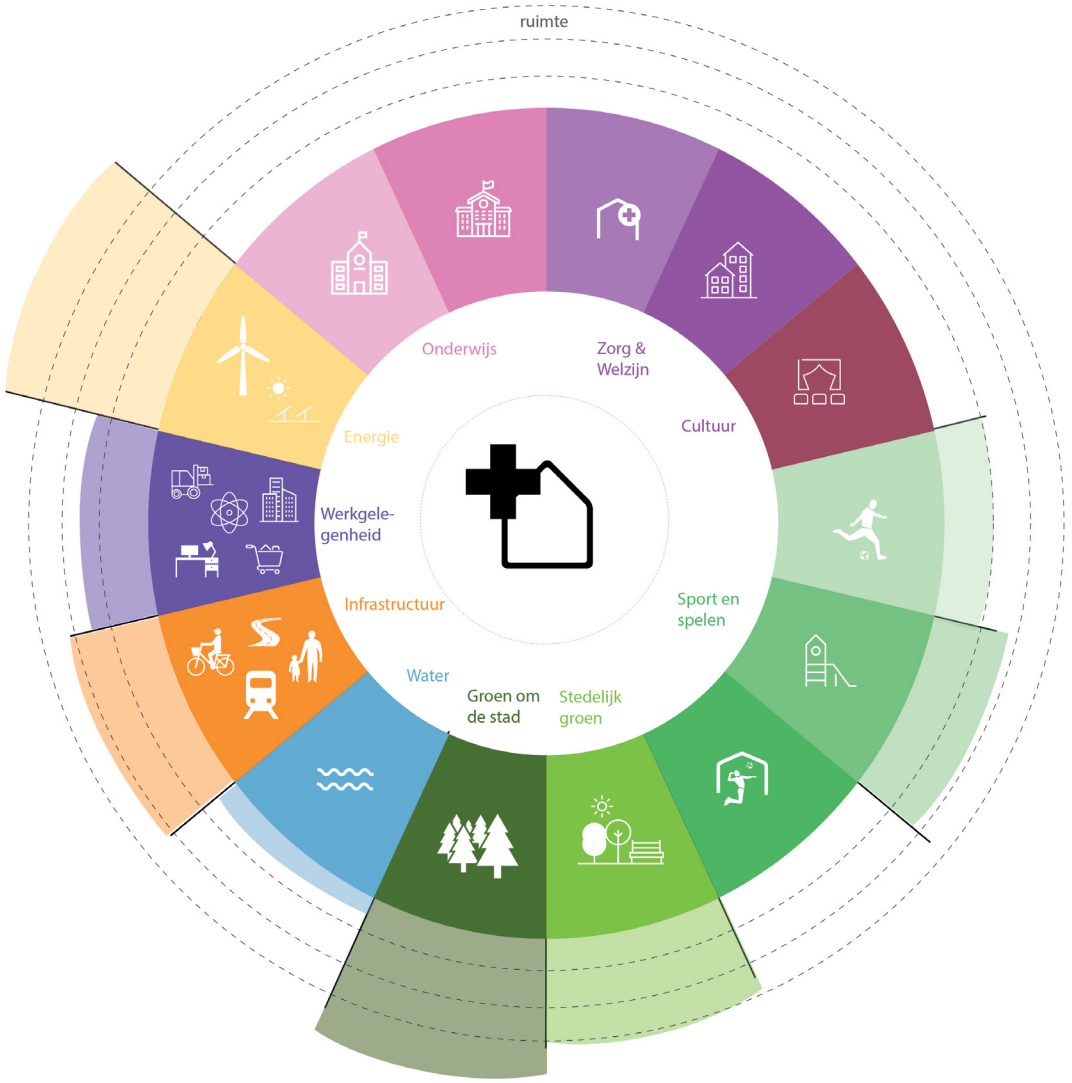
DOELSTELLINGEN

Het stedelijk netwerk van de Groene Metropool heeft een gelaagdheid in de verschillende schaalniveaus. Er zijn inwoners die voor hun werk en vrijetijdsbesteding bewegen tussen de steden en het groene raamwerk en er zijn ook inwoners die minder grote afstanden afleggen en juist meer lokaal georiënteerd zijn: ze werken en sporten in de buurt. Deze inwoners hebben een ander 'daily urban system'. Beide manier van leven en mobiliteit zijn mogelijk in de manier waarop het verstedelijkingsconcept nu is vormgegeven. De huidige situatie in de regio en de trends en ontwikkelingen laten zien dat nabijheid belangrijk is. We stellen in het verstedelijkingsconcept de bestaande steden, wijken en dorpen centraal. Het toevoegen van woningen samen met andere

functies (door efficiënt ruimtegebruik) biedt de mogelijkheid om bestaande steden en dorpen te versterken te zorgen voorzieningen en verbindingen ‘nabij’ zodat ook de leefomgeving ook voor bestaande bewoners verbetert.
De gelaagdheid van het stedelijk netwerk maakt dat we rekening kunnen houden met de verschillende woonvoorkeuren en woonmilieus. Deze diversiteit is nu al een kwaliteit en die kunnen we zo in onze regio versterken.

Het ruimtelijke principe om de diversiteit te bewaken leidt tot randvoorwaarden en condities voor ontwikkeling (we zetten in op een goede mix van programma) en zal ook van invloed zijn op locatiekeuzes. Het bewaken van de diversiteit in programma vraagt om flexibiliteit en de vaardigheid om in te kunnen springen op veranderende woonbehoeften en woonambities. In het hoofdstuk ‘werken met de verstedelijkingsstrategie’ is dat verder uitgewerkt.

> We creëren leefomgevingen: het toevoegen van woningen gaat gepaard met andere functies, zoals uitloopgebieden, zorg, werkgelegenheid en infrastructuur. Zo worden bestaanden steden en dorpen integraal versterkt.

ONTWERPPRINCIPES

1. Circulaire leefomgeving

Om de ambitie van circulariteit te realiseren, helpt het om uit te gaan van wat er al is. Dat doen we door te kijken wat we al kunnen doen in de bestaande wijken. Immers: het grootste deel van de woningen die in 2040 in de regio staan, zijn er nu al. Door niet alleen woningen toe te voegen, maar ook groen en bijvoorbeeld voorzieningen, heeft het toevoegen van programma aan het bestaande 'stedelijk weefsel' direct veel effect. Veel meer dan in een standaard nieuwbouwwijk zorgen extra woningen voor het verbeteren van de woonomgeving in steden en dorpen op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid, gezondheid. Het houdt deze wijken inclusief en veerkrachtig. Niet alleen de nieuwe bewoners van de extra woningen hebben hier iets aan, de bewoners van de bestaande wijk profiteren mee. Het is een stimulans voor vitaal, duurzaam en inclusief maken van steden, dorpen en wijken. Het moet weer mogelijk zijn om door te stromen naar een andere woning in de directe woonomgeving.

Vanuit de bouwsteen wonen zetten we in op het meer en beter toepassen van functiemenging, verdichten, transformeren, slim uitbreiden en herstructurering, flexibeler omgaan met het woningontwerp bijvoorbeeld (casco)woningen die flexibiliteit kunnen bieden. Met deze integrale ontwerpopgave, kunnen we beter inspringen op demografische trends (zoals groei en vergrijzing). Bovendien biedt deze benadering vanuit flexibiliteit en casco bouw kansen om aan te sluiten op mobiliteit (knooppunten) en economie (broedplaatsen passend bij het economisch profiel). Tot slot: door zorgvuldig om te gaan met ruimte, materialen en grondstoffen voorkomen we afwenteling op komende generaties.
Hoe we dat doen verschilt per gebied. Er is immers grote variatie in de regio: van hoog stedelijke centra, via sub urbane woonmilieus naar kleinere kernen.

De volgende ingrediënten zijn van belang voor een gebiedsgerichte programmamix:

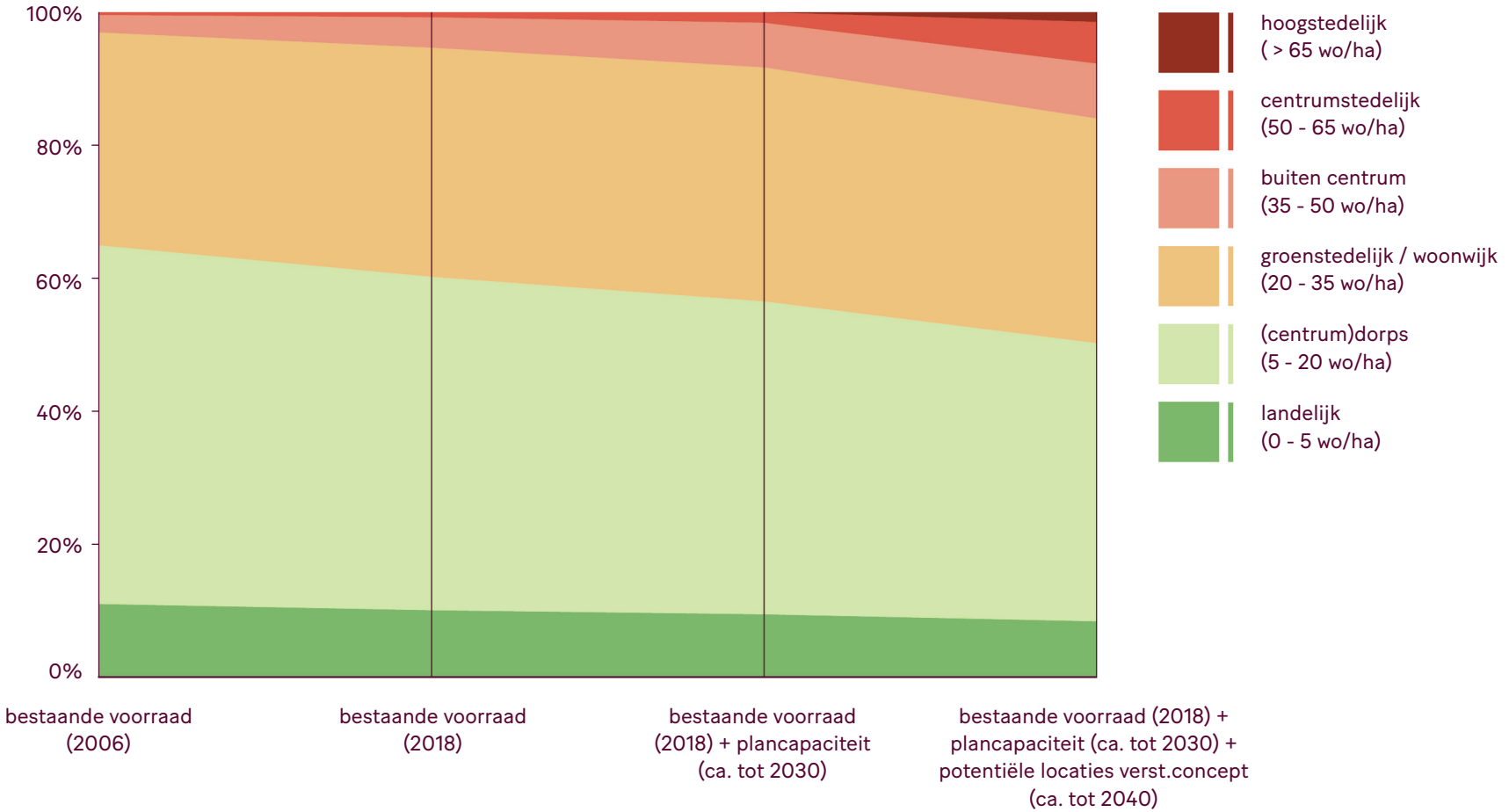
- **Duurzaam gebruik maken van ruimte en circulair gebruik van vrijkomende of hoogwaardige biobased materialen:** bij bijvoorbeeld herstructurering kunnen we in bestaande wijken woningen met een laag energielabel duurzaam maken. In de praktijk blijkt dat je zo meer woningen kunt realiseren die beter voldoen aan de behoefte, zonder dat dit ten koste gaat van de beschikbare openbare (groene) ruimte. Bij elke ontwikkeling, zowel herstructurering als nieuwbouw, maken we de (energie)infrastructuur van de toekomst mogelijk. In wijken met (potentie voor) een warmtenet, zorgen toevoegingen ervoor dat een aansluiting hierop beter of sneller gerealiseerd kan worden.
- **Groen:** werken aan nieuwe en andere woningen biedt ook kansen om de (groene en blauwe) openbare ruime beter in te richten. Zo kunnen bijvoorbeeld oude landschappelijke structuren hersteld worden die niet alleen bijdragen aan het versterken van de groene identiteit van de regio, maar ook extra kansen bieden voor klimaatadaptatie, biodiversiteit of natuur inclusief bouwen. Daarnaast kan dit bijdragen aan het voorkomen en verkleinen van gezondheidsproblemen. Aansluiten bij de grotere groene netwerken is belangrijk (zie ontwerpprincipe 'Groen blauwe raamwerk').
- **Vitale kernen:** door woningbouw te concentreren en te mengen met ander stedelijk programma wordt nabijheid vergroot. Door woningen te bouwen op fiets- en loopafstand tot werkgebieden, voorzieningen en scholing wordt onnodige mobiliteit beperkt. Dit biedt ook op sociaaleconomische thema's voordelen, bijvoorbeeld door de vergroting van draagvlak voor de voorzieningen die daar nabij zijn of goed bereikbaar zijn. Dat maakt kernen vitaler. Ook kunnen nieuwe betaalbare woningen in de nabijheid van werklocaties (inclusief centra en campussen) de economische waarde van dergelijke plekken verbeteren omdat werknemers in de buurt kunnen wonen.
- **Divers en aanvullend programma:** niet nog meer van hetzelfde maken, maar juist de kwaliteiten of segmenten toevoegen die nog missen (zie ontwerpprincipe 'Variatie en aanvullend vermogen'). Verdichten, transformeren of herstructureren biedt - naast zorgvuldig omgaan met ruimte en grondstoffen - extra kansen om in wijken met een (te) eenzijdige bevolkingsopbouw gaandeweg te komen tot een gedifferentieerde woningmix waardoor meerdere doelgroepen niet alleen toegang tot de wijk hebben, maar er ook graag komen.

OVERZICHT ONTWIKKELING WOONMILIEUS

Het hoofddoel is om voldoende aanbod te hebben door de verschillende woonmilieus heen. Met de toevoeging van woningen aan de bestaande voorraad - middels harde en zachte plancapaciteit en potentiële verstedelijkingslocaties uit het verstedelijkingsconcept - ontstaat er geleidelijk aan meer diversiteit aan woonmilieus.

Onderstaand figuur laat zien hoe de woonmilieus zich verhoudingsgewijs ontwikkelen tussen 2006 en 2040.

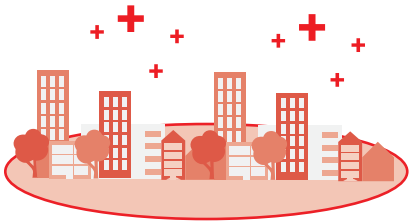
- Bestaande voorraad (2018): 483.400 woningen
- Bestaande voorraad (2018) + plancapaciteit (ca. t/m 2030): 550.960 woningen
- Bestaande voorraad (2018) + plancapaciteit (ca. t/m 2030) + potentiële locaties verstedelijkingsconcept (ca. t/m 2040): 619.475 woningen

2. Groen raamwerk
Om de groenblauwe woonkwaliteit te bieden, hoort het ontwikkelen van groen en blauw (landschap en water in en rond stedelijk gebied) bij de opgave concreet en nabij. Groene en blauwe netwerken zijn richtinggevend. Dit draagt onder andere bij aan kwaliteit van woonmilieus, versterkt de biodiversiteiten zorgt voor klimaatadaptatie en de ecologie. Het is dus meer dan alleen het beschermen van natuur. Gekoppeld aan een regionaal netwerk van voet- en (snel)fietspaden en fijnmazig ov wordt het groen ook toegankelijk en bruikbaar voor bewoners, net als de manier waarop voorzieningen bereikbaar zijn voor bewoners. Het creëren van dit netwerk is een opgave op zichzelf, die condities creëert voor 'groene en blauwe woonkwaliteit' en die dus ook van invloed is op het bepalen van geschikte locaties. Tegelijkertijd kan dit leiden tot randvoorwaarden voor ontwikkeling van groene kwaliteiten binnen (bestaande) locaties. Zie de bouwsteen Leefomgeving voor een uitwerking van dagelijks, wekelijks en maandelijks groen beschikbaar voor alle inwoners van de Groene Metropool.

3. Variëiteit, complementariteit en betaalbaarheid
Zet in op een grotere diversiteit aan woonmilieus. Wat we toevoegen moet aanvullend zijn ten opzichte van de bestaande voorraad. We willen een variëteit aan woonmilieus en prijssegmenten aanbieden. Op deze manier werken we aan inclusieve wijken die ook voor doelgroepen die minder te besteden hebben toegankelijk zijn. Dat wat nodig is, zal door de jaren heen verschillen. Nu is er op veel plaatsen behoefte aan woningen voor starters en senioren. Dat zal over tien jaar misschien wel anders zijn.
Betaalbaar bouwen is wat ons betreft geen criterium waarmee je fysieke plekken kunt onderscheiden of prioriteren, maar wel een must om de woningmarkt toegankelijk te houden. Concreet streven we ernaar dat ten minste 50% van de nieuwe woningen in het sociale segment en middensegment wordt gerealiseerd. Met regionale programmering (en onderlinge uitwisseling) kan overzicht en continuïteit worden geboden op de ontwikkelingen in de regio's en met stakeholders en gemeenten worden gewerkt aan deze maatschappelijke opgave. De behoefte aan verschillende woonmilieus is bovendien breder. Het gaat niet alleen om fysieke of geografische thema's, het gaat ook om economische, sociale, mentale en gedragscomponenten. Alleen met variëteit, complementariteit en betaalbaarheid kunnen we goed voorzien in de woonbehoefte van de Groene Metropool. Vanuit de uitwerking en ervaringen die worden opgedaan in de Woondeal Arnhem-Nijmegen nemen we mee wat wel en niet werkt.

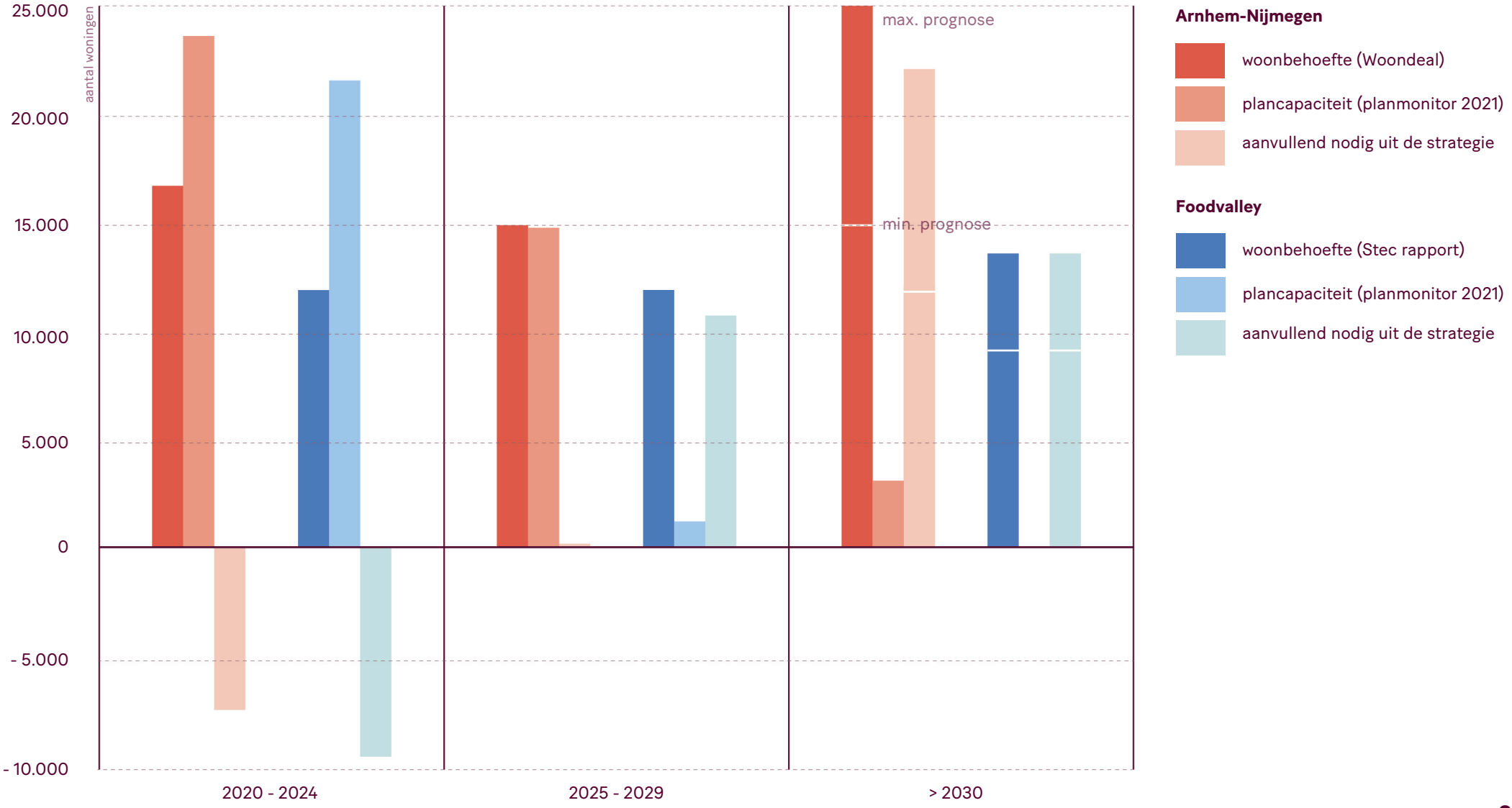

Hoe weten we waar we staan?
Het lopende woningbouwprogramma heeft op de korte termijn voldoende projecten om te voldoen aan de behoefte. De focus ligt dan ook niet alleen op het vinden van extra locaties, maar ook op het 'hard' maken van programma en komen tot realisatie.

De verstedelijkingsstrategie geeft daarom ook een overzicht met locaties voor de (middel) lange termijn om te komen tot aanvullende nieuwe plannen. Dat biedt ons de kans om tot 2040 een continue bouwstroom te ontwikkelen zodat er ontwikkeltempo blijft en we op koers liggen richting 2030 en verder. De principes en bouwstenen uit het verstedelijkingsconcept maken het mogelijk om de selectie van nieuwe locaties zorgvuldig en logisch te doen.

OVERZICHT ONTWIKKELING WOONBEHOEFTE EN PLANCAPACITEIT

Onderstaand staafdiagram toont per vijf jaar de woonbehoefte, de harde en zachte plancapaciteit en de hoeveelheid woningen die nog aanvullend nodig zijn.

Bij het opstellen van de strategie is gekeken naar de verdeling van het woonprogramma over de regio zowel in aantallen als in woonmilieus. Op basis daarvan – en op basis van de vraag die nu bekend is - kan een eerste programmaschets gemaakt worden voor gewenste woonmilieus in de komende 5 tot 10 jaar. Natuurlijk hebben alle locaties en uitwerkingen hun eigen dynamiek, maar het hoofddoel is wel om voldoende aanbod te hebben door de verschillende woonmilieus heen. Als je het lopende programma op die manier rangschikt, zie je dat er een trend plaatsvindt waarbij er meer stedelijke woonmilieus worden toegevoegd (en dus ook meer nabijheid), die leiden tot meer diversiteit.

Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met veranderingen, op welke manier we dan met elkaar bijsturen of de koers vasthouden, zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren. We monitoren en kijken steeds naar wat er op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Vanzelfsprekend spelen de principes en bouwstenen die zich onderling tot elkaar verhouden daarin een rol. Door aan te geven welk principe dan het zwaarste weegt, ontstaat per periode een afwegingskader. Dat kader heeft een generiek deel (voor de groene metropool als geheel) en een gebiedspecifiek deel voor de acht deelregio's.
Werken met dit kader biedt de gelegenheid om (periodiek) te kunnen kiezen voor kwalitatieve plannen die voorzien in behoefte en daarbij goed bijdragen aan het DNA van de groene metropool. Die afweging vindt nu plaats op het niveau van de regio Foodvalley en op het niveau van de Regio Arnhem-Nijmegen. Het ligt voor de hand om dat ook in de komende jaren zo te blijven doen.

De methodiek om via een afwegingskader te werken kan ook voor de toekomst ontwikkelperspectief genereren. Adaptief werken is daarbij van belang. Op projectniveau vindt dat al vaker plaats. De volgende stap is om dit integraal op te pakken, op het niveau van het regionale stedelijke netwerk. Hierbij moet worden toegewerkt naar een ontwikkelperspectief waarin verschillende paden mogelijk zijn: hard doorgroeien of toch temporiseren? Gekoppeld aan randvoorwaarden en afhankelijkheden met keuzes in het mobiliteitsnetwerk en ten aanzien van het netwerk en gebieden (verschillen in complexiteit van locatieontwikkelingen).

Het geeft aan hoe het samenhangende pakket aan onderdelen zich in de tijd uitrolt en hoe besluitvorming, dynamiek op de markt en toekomstige aanpassing hier invloed op hebben. Het is dus een continu (bij)sturingsvraagstuk. Dat moet niet leiden tot kramp: de uiteindelijke keuzes voor woon- en werklocaties locaties vinden plaats binnen gebiedsprocessen en projectuitwerkingen. Het afwegingskader uit de verstedelijkingsstrategie is daarbij de leidraad en vanuit de regio wordt daar de kennis van de actualiteit over programma en tempo aan toegevoegd. Die uitgangspunten en kennis bij elkaar bieden de mogelijkheid om goed aan te sluiten op de actuele vraag en opgave.

Concreet: de opdracht die volgt uit de verstedelijkingsstrategie is om binnen de regio in de komende 20 jaar met elkaar goed zicht te houden op de samenhang in de uitwerking van het verstedelijkingsconcept (systeem) in relatie tot de actualiteit. Als dat lukt, zijn we in staat om te werken met een continue bouwstroom die mee kan bewegen. Dan versterken en vergroenen we de regio.

02

02 Meer landschap, meer stad: gebiedsuitwerkingen

De volgende stap na de introductie van het verstedelijkingsconcept en de bouwstenen, is het maken van gebiedsuitwerkingen. In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld. De integraal uit te werken gebieden zijn: Arnhem-Oost, Nijmegen-West, Foodvalley-Zuid, Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

Waarom gebiedsuitwerkingen?
De gebiedsuitwerkingen spelen een belangrijke rol in de verstedelijkingsstrategie. In deze acht gebieden worden grote abstracte opgaven concreet. Juist in een context van een specifiek gebied, kun je de opgaven in een logisch verband brengen met de aanwezige en gewenste kwaliteiten en ambities.

We maken de gebiedsuitwerkingen om twee redenen. De eerste reden is dat uit deze uitwerkingen blijkt of het voorgestelde verstedelijkingsconcept en de generieke ontwerpprincipes ook werkbaar zijn op gebiedsniveau. Een tweede reden om ze te onderzoeken is om uit te vinden waar in de regio verschillende opgaven samen komen. Dat helpt ons om in het najaar in de aanloop naar het verstedelijkingsakkoord scherp te krijgen waar aanvullende afspraken of investeringen nodig zijn.

Wat we dit jaar nog doen in de gebiedsuitwerkingen is uitvinden hoe in deze gebieden de ontwerpprincipes uit kunnen pakken en met welke onderzoeksagenda we verder willen bij de verdere uitwerking om de randvoorwaarden goed in beeld te krijgen. De conclusies daaruit nemen we mee in de afronding van de verstedelijkingsstrategie en in het verstedelijkingsakkoord.
Veel gemeenten werken voor het eerst op deze manier integraal samen aan gebiedsontwikkeling op regionale schaal en het is fijn om in deze setting uit te proberen wat werkt. Een tweede stap is om veel preciezer in de regio de samenhang tussen gebieden en locaties en randvoorwaarden te onderzoeken. Dat is de stap naar een langjarige samenwerking in de deelgebieden.

Voor de zomer van 2021 vinden voor alle 8 gebieden eerste gesprekken plaats over de onderzoeksagenda per gebied. In dit hoofdstuk is daar per gebied een eerste aanzet voor gedaan. De verdiepende uitwerkingen vinden in het najaar van 2021 of het voorjaar van 2022 plaats.

Om welke gebieden gaat het en wat leveren we op?
We kiezen ervoor om acht gebiedsuitwerkingen te maken. Het gaat om drie sleutelgebieden in de regio (Arnhem Oost, Foodvalley-Zuid en Nijmegen West) die hebben de naam sleutelproject gekregen omdat hier grote opgaven op stapel

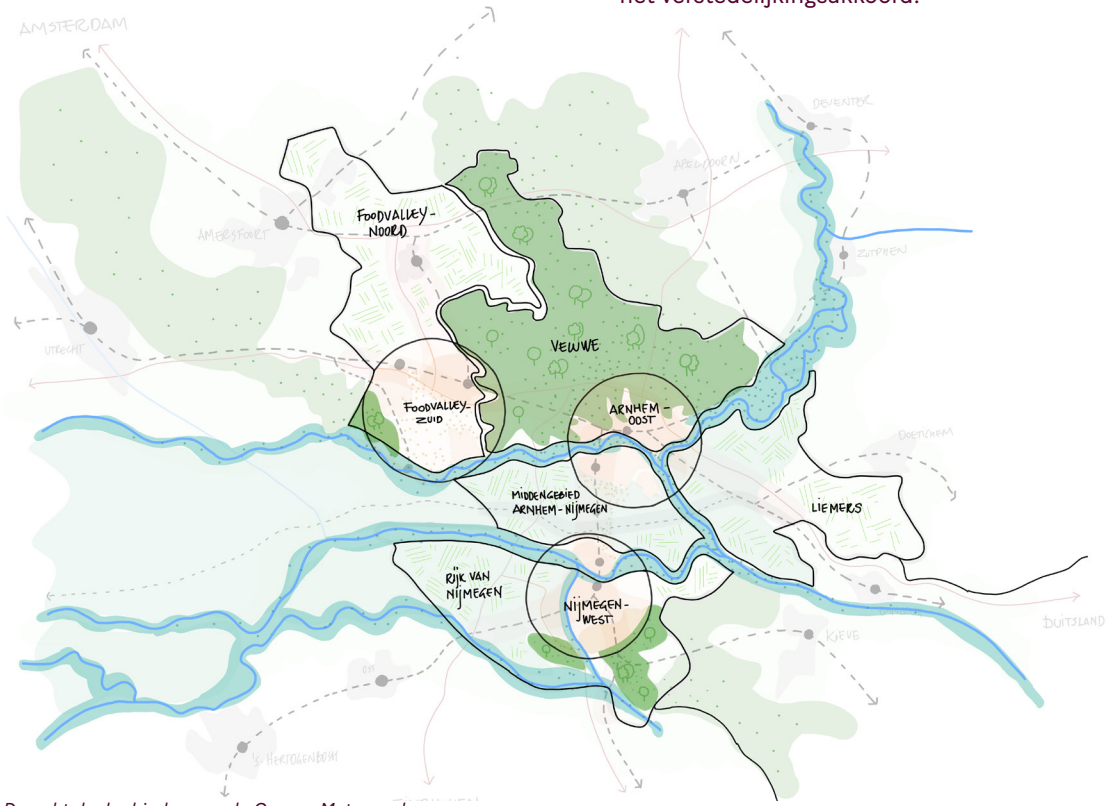
staan. Dit zijn de economische polen en hier concurreren de bouwstenen volop met elkaar. Naast deze sleutelgebieden worden nog vijf gebiedsuitwerkingen gemaakt van Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe. Ook hier komen verschillende – soms botsende - opgaven samen.

De ronde met de gebiedsuitwerkingen geeft een eerste indruk van hoe de principes werken en welke (noodzakelijke) afwegingen dat vraagt. Specifieke locaties en onder welke randvoorwaarden op die locaties gebouwd kan worden, rollen daar nog niet uit. Het gaat om een impressie van hoe de gebieden eruit kunnen gaan zien. Deze uitwerking is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de samenhangende afwegingen en keuzes.

Door opgaven en ontwerpprincipes te combineren, kunnen we meer rendement halen uit maatschappelijke investeringen en kunnen meerdere maatschappelijke doelen gelijktijdig worden gediend. Een mooi voorbeeld hiervan in de regio is het Ruimte voor de Rivier-programma: de veiligheidsopgave was de aanleiding, de vernieuwing van het rivierengebied is het resultaat. Wat begon als een waterveiligheidsmaatregel, heeft juist ook vanwege de opdracht om daarnaast ook ruimtelijke kwaliteit centraal te stellen - geleid tot een mooier rivierengebied met hogere natuurwaarden en volop recreatiemogelijkheden.

Dat is ook de insteek voor onze verstedelijkings-strategie. De investeringen die hier gedaan (moeten) worden, zorgen voor versterking van de groene metropool. Zo leidt verstedelijking tot meer banen, betere toegankelijkheid tot groen, stimuleren van het OV, fietsen en wandelen. Door te kiezen voor een fors programma in de sleutelgebieden en in bestaande kernen en wijken, blijft op veel andere plekken in de regio de natuur behouden en wordt de structuur versterkt.

De combinatie van bestaande stad gekoppeld aan (her)ontwikkeling en een inzet op vitaliteit in de kernen zorgt voor een gezondere leefomgeving en de gewenste differentiatie in de bestaande en nieuwe wijken.
De uitkomsten van de gebiedsuitwerkingen zijn een belangrijk vertrekpunt voor vervolguitwerking in de komende jaren. Op de korte termijn zijn ze het vertrekpunt voor het opstellen van een regionale uitvoerings- en investeringsagenda en het verstedelijkingsakkoord.

De acht deelgebieden van de Groene Metropool

Arnhem-Oost

Gebiedsuitwerking volgt in juli.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool

Arnhem en omgeving is één van de 'polycentrische polen' in de regio. Daarbinnen vormt Arnhem-Oost (Arnhem Centraal - Spoorknoop - Station Presikhaaf - Spooremplacement) de poort van de Groene Metropool op de internationale corridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. De reden om binnen het verstedelijkingsconcept dieper op dit gebied in te zoomen heeft te maken met de stapeling van opgaven in dit gebied. Enerzijds ligt de spoorzone centraal op de internationale corridor en sluit dit aan op (inter)nationale ambities, anderzijds beperkt het de stad ook om andere ambities waar te kunnen maken die van groot belang zijn voor stad en regio. In potentie kan hier een fors woningbouwprogramma gerealiseerd worden als de locatie vrijkomt en de randvoorwaarden op orde komen. Het stadsdeel ligt dicht bij de binnenstad, er zijn mogelijkheden om het gebied beter te ontsluiten en het landschap is binnen handbereik, zowel de uitlopers van de Veluwe als de uiterwaarden van de IJssel en Stadsblokken Meinerswijk. Daarnaast liggen er twee belangrijke hotspots in het gebied: de Kenniscampus regio Arnhem en het IPKW.

Beoogd programma

Het woningbouwprogramma voor dit gebied heeft een potentie van circa 8.000 tot 10.000 woningen. Dat zijn de woningen uit de planmonitor en een aanvullend deel volgend uit dit verstedelijkingsconcept. Het genoemde aantal is aanvullend op de lopende planontwikkeling: AKZO en omgeving, Melkfabriek / Fluvium / Rijnwijk en verschillende locaties in Presikhaaf. Belangrijk hierbij is de ontwikkeling van station Arnhem-Oost, het spoorpark Arnhem-Oost als verbinding tussen stadsdelen en de verdere ontwikkeling van een sterk cluster rondom het energieprofiel met de Kenniscampus, de campus IPKW in samenhang met de Nieuwe haven en de kennisas op Het Broek. Dat draagt bij aan een kwaliteitsimpuls op bestaande werkgebieden en de Arnhemse mix.

Leefomgeving

In de verstedelijkingsstrategie streven we naar het ontwikkelen van een groen raamwerk met groen in en rond het stedelijk gebied. Met het toevoegen van Spoorpark Arnhem-Oost (ca 70 ha) wordt een sterk versteend deel van de stad vergroend en wordt een parkverbinding gelegd tussen de Veluwe en de Rivierklimaatparken aan de IJssel en de Rijn. Met deze verbinding bevorderen we de biodiversiteit in de stad, gaan we hittestress tegen (Hotspot Rijnpark/'t Broek) en creëren we een gezonde en aantrekkelijk plek voor sport, ontspanning en ontmoeting. Met groei en verdichting binnen de bestaande stad blijft het landschap rondom het stedelijk gebied zoveel mogelijk intact.

Wonen

Arnhem-Oost biedt kansen om 8.000 tot 10.000 woningen toe te voegen aan de planvoorraad van Arnhem. Daarvan is 50% voorzien in de categorie betaalbare woningen, waarvan 30% in de categorie sociale huur. De ontwikkeling van deze gemengde wijken maakt het mogelijk om nieuwe doelgroepen in Arnhem-Oost aan te trekken, waaronder studenten, starters, stedelijke gezinnen en mogelijk ook senioren en expats. Met de pilot Flex/Tijdelijk Wonen wordt bovendien ingezet op tijdelijke woonconcepten. Daarnaast heeft de toevoeging aan de woningvoorraad als belangrijk doel om doorstroming te bevorderen in de bestaande wijken in Arnhem-Oost, zodat er meer balans ontstaat tussen de vragers en dragers in de wijk. Aanvullend op Arnhem-Oost is er een aanpak gericht op leefbaarheid en veiligheid.

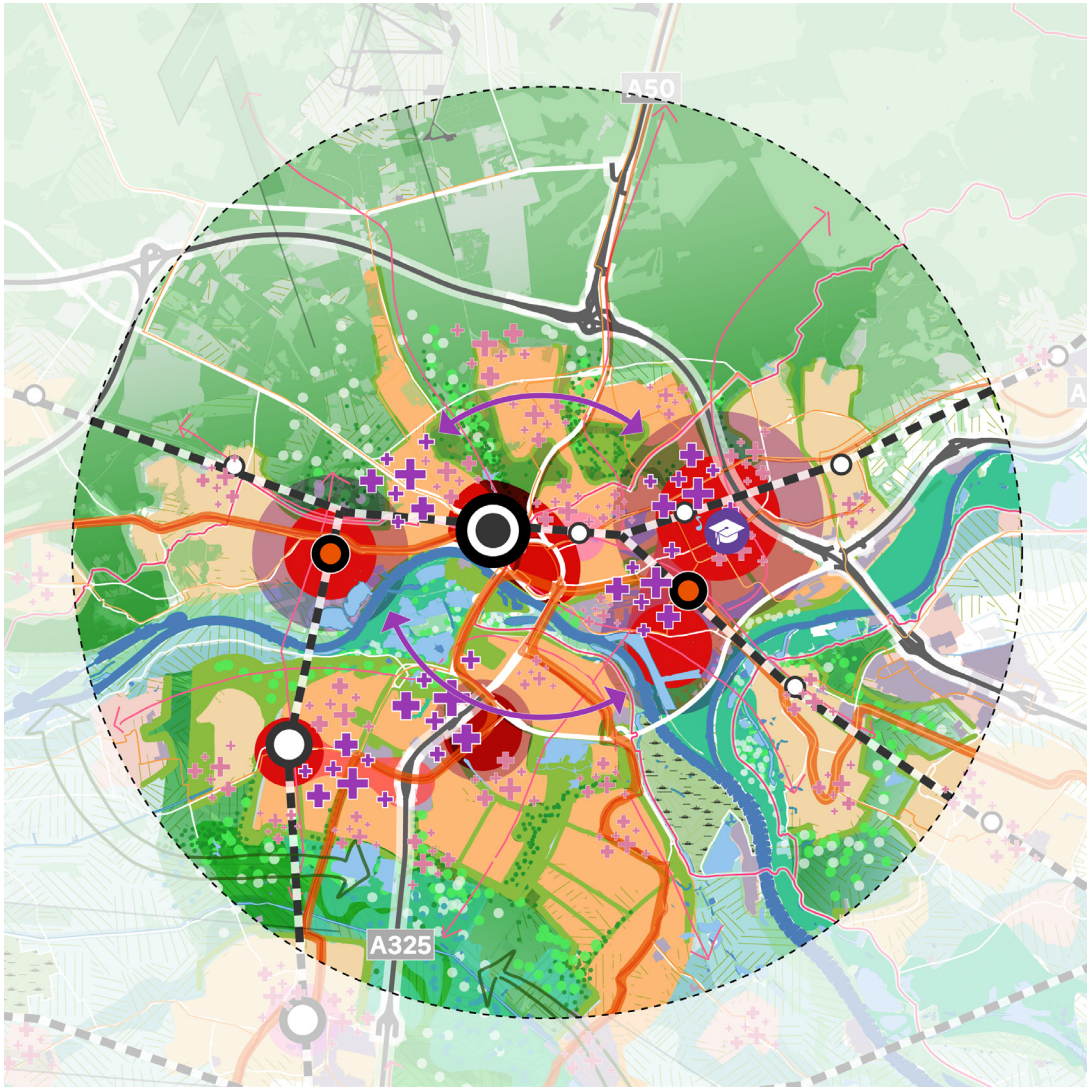
Mobiliteit

De bereikbaarheid van Arnhem-Oost is in potentie goed, maar staat onder druk. Enkele randvoorwaarden moeten onderzocht worden op haalbaarheid in tijd, geld en volgordelijkheid. Ten eerste gaat het om het versterken van de internationale corridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. ICE Duitsland met focus op snelheid, frequentie, en betrouwbaarheid in relatie tot Arnhem Centraal en tracékeuze Arnhem. Een tweede randvoorwaarde is de doorontwikkeling van de opgave Spoorzone Arnhem-Oost (Spoorknoop

– station Presikhaaf – Spooremplacement - station Arnhem-Oost). Daarbij moet voorkomen worden dat er afwenteling van de vervoersvraag voor de Spoorzone Arnhem-Oost op het hoofdwegennet (A12 / A50 / A15) plaatsvindt. Daarvoor wordt ingezet op optimale benutting en verbetering van het openbaar vervoer en het stedelijk netwerk (onder meer met hubs, Trolley 2.0, fietsen, deelconcepten en MaaS). Ten derde is het van belang dat de bestaande fiets- en looproutes die de Rijn kruisen worden verbeterd en dat er twee nieuwe routes worden onderzocht, onder andere Arnhem-Oost/Malburgen. Tot slot is het benutten van capaciteit op het hoofdspoor voor personenvervoer een randvoorwaarde.

Economie

Voor economie staat het versterken en uitbouwen van de HotSpotEnergy-strategie en de campusontwikkeling in Arnhem met Arnhems Buiten, de kennisas tussen Kenniscampus regio Arnhem en het Energiecluster op IPKW/Nieuwe Haven centraal. Daarmee versterkt Arnhem de unieke positie van de Groene Metropool op het thema Energy. Ook hier gelden meerdere randvoorwaarden. Voor het versterken van het ecosysteem is het allereerst van belang om ketens te sluiten tussen kennis en het MKB in het stedelijke innovatiemilieu op de kennisas en het verdichten van bestaande bedrijventerreinen

Sleutelgebied Arnhem-Oost. Voor de legenda, zie p. 17

te onderzoeken. Ten tweede is het opgave om schuifruimte voor milieuhinderlijke bedrijvigheid waar mogelijk op te lossen binnen de bestaande stad en anders in te zetten op slimme clustering met geschikte locaties in de regio. Daarnaast is het ook van belang om het vestigingsklimaat voor zakelijke dienstverlening (ICE Duitsland), toerisme, cultuur en creatieve industrie uit te bouwen. Tot slot is het randvoorwaardelijk dat er wordt ingezet op voldoende aanbod van banen, passend bij de sociaaleconomische structuur van de stad en Arnhem-Oost in het bijzonder.

Dilemma's, kansen en risico's
Om deze ontwikkeling voor Arnhem én voor de regio voor elkaar te krijgen, worden de volgende onderdelen onderzocht en in de tijd gezet. Het gaat hier uitdrukkelijk om een onderzoeksagenda en nog niet om keuzes van wat kan en nodig is:

- Kan de goederencorridor over Arnhem aangepast worden? Dat is nu een (regionaal) knelpunt voor de groei van economisch personenvervoer en ICE internationaal.
- Kan de aanpak van het spoordossier versneld worden? Aanpak van het spoor levert middenin de stad ontwikkelruimte op voor wonen, sociaal programma, klimaat en economie in de spoorzone. Die ruimte is gewenst, maar wat is de volgordelijkheid en wie staat hiervoor aan de lat? Het verwijderen van het binnenstedelijk spooremplacement kan een substantieel aandeel woningen in de versnelling brengen.

Ambitieagenda Spoorzone Arnhem-Oost
We werken samen met het Rijk aan het versterken van de leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid in Arnhem-Oost. Daarbij streven we naar het vergroten van de ruimtelijke samenhang tussen de wijken door zoveel mogelijk bestaande infrastructurele barrières op te heffen. Tegelijkertijd leiden we het onderzoek naar de 'spoorse' opgave in de Spoorzone Arnhem-Oost, waarbij Station Presikhaaf, de spoorknoop, een nieuw station Arnhem-Oost en de herontwikkeling van het spooremplacement worden meegenomen. Niet alleen de bereikbaarheid maar ook de kwalitatieve inpassing in de leefomgeving betrekken we hierbij. Zo wordt ook het nieuwe spoorpark Arnhem-Oost gerealiseerd, dat de verschillende deelgebieden met elkaar verbindt en bijdraagt aan een gezonde ontwikkeling van dit stadsdeel.

Samen met onderzoeksinstellingen wordt gewerkt aan de Kenniscampus regio Arnhem als vitaal, levendig en gemengd cluster van onderwijs en innovatie. We zorgen samen met de Kenniscampus, de campus IPKW in samenhang met de Nieuwe Haven en de kennisas op Het Broek voor een sterk cluster rondom het energieprofiel. Hiermee werken we aan de kwaliteitsimpuls op de bestaande werkgebieden en geven ruimte aan de Arnhemse mix. Daarnaast ontwikkelen we multifunctionele stedenbouwkundige concepten, die tevens bijdragen aan de gewenste Arnhemse mix (wonen/ werken/voorzieningen) en die gebruik maken van duurzame vormen van mobiliteit. De maatschappelijke functies groeien zo mee met de demografische ontwikkeling van het gebied.
Tot slot zorgen we voor ruimte voor flexwonen en tijdelijke woonconcepten.

Tijdlijn tot 2040

Arnhem bouwt tot 2030 ca. 7.000 woningen in de verschillende versnellingslocaties zoals in Arnhem-West, Centrum-Oost met het Coberco-terrein en Schuytgraaf. Met o.a. de ontwikkeling rondom Kronenburg wordt aan de gewenste overprogrammering van de planvoorraad gewerkt. In kader van de Woondeal wordt samengewerkt op de verschillende locaties om de realisatie te versnellen. Voor de periode na 2030 heeft Arnhem de opgave nog 7.000 tot 9.000 woningen te programmeren tot 2040. De Spoorzone in Arnhem-Oost geeft in belangrijke mate invulling aan deze behoefte. Om deze ambitie waar te maken moet al op korte termijn begonnen worden met de planvorming om te komen tot de gewenste aanvulling in kader van de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool.

Korte termijn: versterken van Arnhem-Oost
De strategie op korte termijn is gericht op het versterken van het vestigingsklimaat en leefbaarheid van Arnhem-Oost. In kader van de nationale aanpak leefbaarheid en veiligheid wordt gestart met een wijkgericht programma voor vijf wijken in Arnhem-Oost (Geitenkamp, Klarenbeek, Presikhaaf, 't Broek en Malburgen).

Met de HotSpot-Energy strategie worden wordt in samenwerking met de partners van de KennisCampus regio Arnhem enerzijds en IPKW anderzijds om tot de versterking van deze campussen te komen. O.a. met Connectr Energy Innovation Lab wordt een plek gecreëerd waar studenten, onderzoekers, ondernemers en beleidsmakers samenwerken om innovaties in de duurzame energiesector te versnellen. Ook de Nieuwe Haven biedt ruimte voor watergebonden bedrijvigheid passend bij het Energy-profiel, en de verstedelijkingsambities van de stad.
Met de vervoerspartijen wordt samengewerkt om de bereikbaarheid van de campussen te optimaliseren en de hub-functie van station Presikhaaf te versterken.
Op het voormalige AKZO-terrein wordt een ROC-campus ontwikkeld in combinatie met herontwikkeling naar woningbouw. In Presikhaaf wordt, in samenwerking met de corporaties, gewerkt aan een ambitieagenda om te komen tot een aanpak om de fysieke leefomgeving, renovatie en verdichtingskansen. Ook het Gashouderskwartier aan de Westervoortse dijk wordt op korte termijn gerealiseerd. En op het Merwede-terrein is de pilot Flex-wonen gestart om tijdelijk bijzondere doelgroepen te huisvesten.

Middellange termijn: versnellen verstedelijking
Naast het versterken van de leefbaarheid en vitaliteit van Arnhem-Oost zijn er verschillende versnellingsopgaves in kader van de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool.

- Vergroenen en verbinden van Arnhem-Oost met de Veluwezoom en de verschillende (klimaat-) parken door o.a. barrières op te heffen en de ontwikkelstrategie voor het Spoorpark op te stellen. Investeringen in een gezonde leefomgeving (beperken en voorkomen van milieuhinder en in Rijnkruisende verbindingen voor de fiets- en loopverbindingen van en naar dit stadsdeel zijn cruciaal.
- Verdichting versnelt de vergroeningsopgave; de verschillende verstedelijkingslocaties in de spoorzone kunnen worden ontwikkeld mits knelpunten t.a.v. milieuhinder, duurzame mobiliteit en betaalbaarheid (onrendable toppen) worden opgelost. Hiermee worden ook de klimaat- en vergroeningsdoelen meegenomen in de gebiedsontwikkeling.
- Strategische aanpak voor verdichting van binnenstedelijke bedrijventerreinen zoals Het Broek gericht op efficiënt en aantrekkelijk ruimtegebruik, het ontwikkelen van ketens tussen de campussen en het MKB, creëren van plekken van interactie en ontmoeting en draagvlak voor andere vormen van mobiliteit. Verdichting biedt de mogelijkheid om ruimte te maken voor bedrijfsverplaatsing binnen de stad.

Lange termijn: transformeren
Een belangrijke randvoorwaarde om de potentie van de spoorzone en de kans om opnieuw trots te zijn op Arnhem-Oost vormt de integrale aanpak van het spoor. Door de positie van Arnhem op het ICE-netwerk te versterken vormt Arnhem-Centraal de poort van de Groene Metropool van en naar het internationaal economisch netwerk. Het vormt hiermee een belangrijke bouwsteen voor het vestigingsklimaat van de regio. Belangrijke samenhangende opgaven hierbij zijn de noodzakelijke upgrade van (campus-) station Presikhaaf, het gewenste station Arnhem-Oost als toekomstige hub in het hart van Arnhem-Oost, de kwalitatieve inpassing van spoorknoop en -tracé zodat de barrièrewerking verminderd en een spoorpark kan worden gerealiseerd en het komen tot een duurzame oplossing ten aanzien van het binnenstedelijk gelegen spooremplacement Arnhem-Oost. Dit samenhangende pakket geeft een boost aan de leefbaarheid, vitaliteit en trots in Arnhem-Oost en biedt de markt het vertrouwen om te komen tot de gewenste investeringen in de verschillende deelgebieden. Dat vergt een lange adem en een gemeenschappelijke aanpak van Rijk en regio door de verschillende domeinen heen. Dit betekent niet wachten, maar juist versnellen in de aanpak. Met de verkenning Randstad-Arnhem-RheinRuhr (A12-) corridor, de werkafspraak Spoorzone Arnhem-Oost en de gewenste verkenning duurzame toekomst spooremplacement is een begin gemaakt.

Samenwerkingspartners (eerste concept)
Rijk en provincie: ministerie van BZK, IenW, EZK en LNV vanwege de Arnhem-Oost aanpak, de verkenningen mobiliteit en bereikbaarheid in Arnhem-Oost, de campus- en bedrijventerreinen aanpak Energy HotSpot Arnhem en biodiversiteit, stikstof en klimaatproblematiek.
Met provincie, Economic Board en groene metropoolregio AN i.s.m. KennisCampus regio Arnhem en IPKW werken aan de doorontwikkeling van EnergyHotspot Arnhem; en de verschillende deelthema's.

Foodvalley-Zuid

Eerste sessies hebben plaatsgevonden met ambtenaren en bestuurders.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool

Het sleutelgebied Foodvalley-Zuid heeft een bijzondere positie binnen de Groene Metropool. Foodvalley-Zuid is een polycentrisch stedelijk gebied met een grote verscheidenheid aan woonmilieus rondom het Binnenveld1. De vijf, nagenoeg aaneengesloten, kernen rondom dit gebied hebben nu ruim 200.000 inwoners. Er is een aantrekkelijke, beginnende stedelijkheid te zien die verder vorm gaat krijgen. De Foodsector in dit sleutelgebied is vooral zichtbaar door innovatieve en kennisgerichte instellingen en bedrijven rondom Wageningen Universiteit & Research. Bovenal is Foodvalley-Zuid omzoomd door drie grote landschappen: de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en het Rivierengebied.
In dit gebied liggen grote kansen en uitdagingen om een schaalsprong te maken. Meer landschap, meer economische impact en meer stad, waarbij maximaal gebruik kan worden gemaakt van de ligging aan de A12-corridor met twee intercitystations. De nabijheid van de Randstad heeft daarbij een grote impact op het sleutelgebied.

Beoogd programma

Het gebied bevat in fysieke zin de groene binnenruimte (het Binnenveld) en de stedelijke ring van Veenendaal, Ede-Stad, Bennekom, Wageningen en Rhenen. Tot en met 2040 is er een vraag naar 40.000 woningen in Foodvalley, waarvan een aanzienlijk deel zal landen in dit sleutelgebied. Concreet betekent dit er vier gemeenten en twee provincies zijn betrokken. Er is op alle bouwstenen een schaalsprong nodig. Hiervoor is een integrale ruimtelijke aanpak van dit gebied en een stevige bestuurlijke samenwerking een voorwaarde voor succes.

Leefomgeving

De contramal van het bestaand stedelijk gebied (inclusief het Binnenveld) kent een belangrijke natuur en landbouwidentiteit. Het gebied is daarnaast een belangrijk uitloopgebied voor de kernen rondom. Hiervoor kan het gebied, direct nabij de te realiseren woningen, nog meer toegankelijk en doorgankelijk worden gemaakt om zo te gaan functioneren als landschapspark. Ook de randen van het Binnenveld spelen een rol in het beter verbinden van stad en buitengebied, waarvoor de aantrekkelijkheid van de randen nog wel een randvoorwaarde is. Daarnaast zijn de randen van belang voor het verminderen van recreatiedruk op de centraal gelegen natuur, met name wanneer dagrecreatie wordt toegevoegd. Voor de natuur, specifiek voor de uitwisseling van soorten, heeft het gebied versterking nodig op stevige verbindingen met het omliggende landschappen en natuurwaarden. Ook bodemdaling is een aandachtspunt in dit gebied. Voor de aanwezige landbouw ligt er een opgave om te verduurzamen en meer te richten op in- en omliggende natuurwaarden. Dat geldt meer specifiek voor de stikstofdepositie. Voor het realiseren van bovenstaande ambities is het opstellen van een gezamenlijke visie op het Binnenveld en de randen de eerste stap.
Tot slot is voor het voor de bouwsteen leefomgeving – in het kader van een groen raamwerk in de bestaande stad – van belang dat vergroening naast het toevoegen van woon- en werklocaties een belangrijk doel vormt.

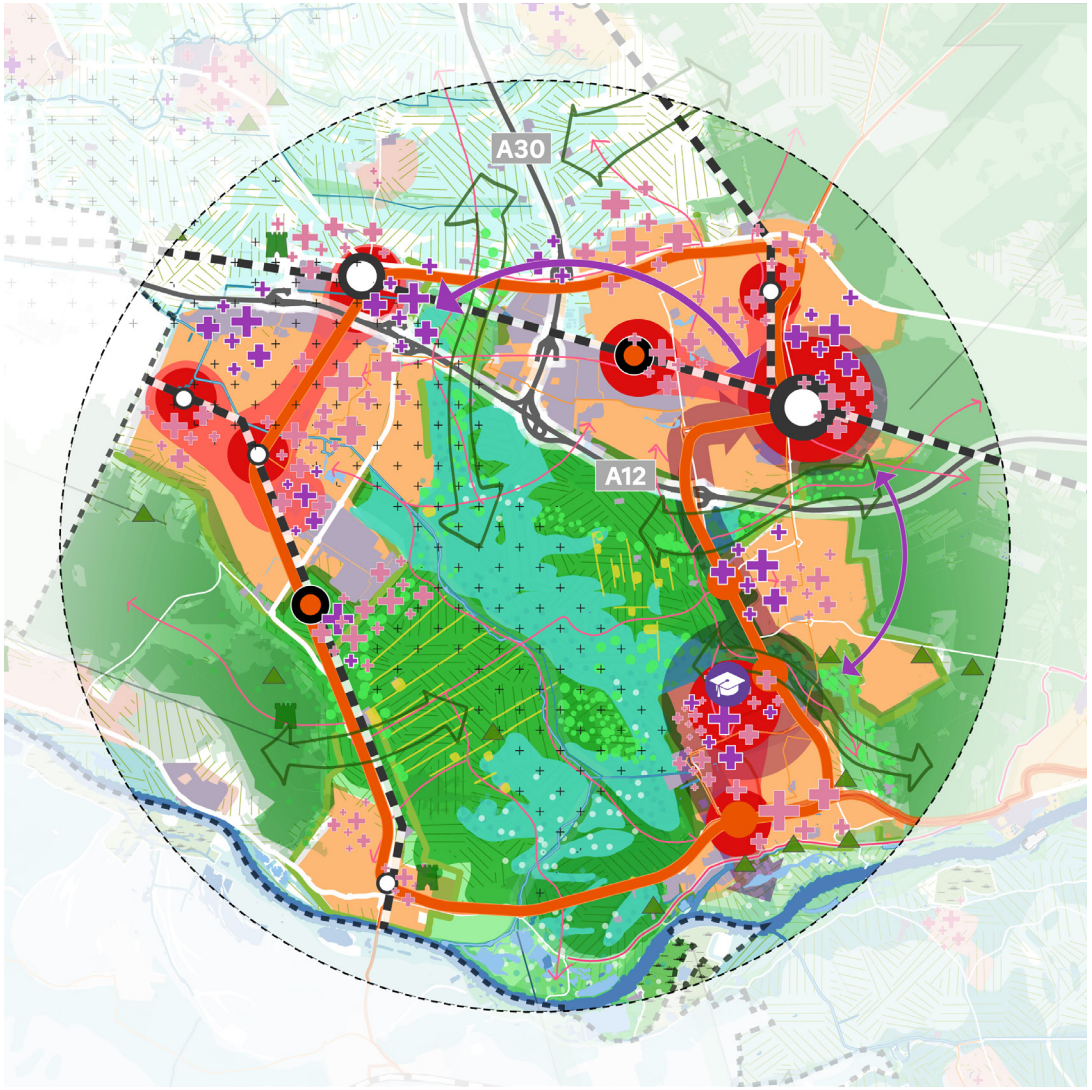
Wonen

De bouwsteen wonen is de drijvende kracht achter de verstedelijkingsstrategie. De vraag naar 40.000 nieuwe woningen in Foodvalley met de ambitie om zoveel mogelijk binnenstedelijk te realiseren betekent dat er ingezet moet worden op verdichting. Rondom stations en centra en transformatie van bestaande verouderde bedrijventerreinen. De huidige opzet van de kernen biedt hiervoor goede kansen. Het toevoegen van nieuwe woningen draagt bij aan een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de woningmarkt, waarbij de primaire focus ligt op woningzoekenden die een binding hebben met onze regio.

[1] De groene binnenruimte omvat onder andere de Natura2000-gebieden de Hel, de Blauwe Hel, de hooilanden, de agrarische gebieden en de groene wiggen tussen de kernen. In dit concept wordt dit gehele gebied 'Het Binnenveld' genoemd.

Dit sleutelgebied is bijzonder omdat het bestaat uit vijf kernen die heel verschillend zijn qua omvang en ook omdat er in dit sleutelgebied geen grote stad aanwezig is. Een aantal van deze kernen zal nog flink gaan doorgroeien en met elkaar zullen deze kernen straks bieden wat je op andere plekken juist in grote steden vindt. Dat betekent dat er een schaalsprong nodig is, maar ook dat er eerder moet worden overgestapt op uitbreiding. Ook buiten de bestaande kernen zullen locaties in aanmerking komen om te groeien. Hierbij is het de opgave deze zo goed mogelijk binnen de principes van de strategie te ontwikkelen.
De vraag die voorligt is hoe de voorbereiding op een schaalsprong zo goed mogelijk kan plaats vinden en hoe je met een aantal kernen samen 'stad' kunt zijn. Wat is daar voor nodig?

Mobiliteit
Een cultuuromslag in onze mobiliteit is randvoorwaardelijk voor de ambities zoals opgenomen in het verstedelijkingsconcept. Inwoners van Foodvalley-Zuid zullen nog vaker dan nu gebruik gaan maken van de fiets, het openbaar vervoer of andere vormen van slimme en schone mobiliteit. Dat elke woning een auto voor de deur heeft, is zeker bij inbreiding niet langer realistisch. Vanuit de huidige situatie, die sterk gebaseerd is op automobiliteit, is dit een forse opgave. We zetten in op het vasthouden

Sleutelgebied Foodvalley-Zuid. Voor de legenda, zie p. 17

en waar mogelijk versterken van onze goede positie op diverse landelijke netwerken (spoor en snelweg). Bij een aantrekkelijk vestigingsklimaat hoort een hoogwaardige OV-ontsluiting rondom het Binnenveld. Dat is nodig voor zowel wonen, werken als recreëren. Dit vraagt om een nadere verkenning, maar bovenal grensontkennende samenwerking tussen concessiehouders.
Ter illustratie: op dit moment zijn er drie concessiehouders actief in dit sleutelgebied.

Voor toekomstige ontwikkelingen is het verkennen van nieuwe stationslocaties / haltes (mobiliteitshubs) vereist. Ook is het nodig te verkennen welke hoogwaardige fietsverbindingen en OV noodzakelijk zijn om toe te voegen op de beschikbare auto-infrastructuur. De ontsluiting tussen de verschillende kernen leidt tot een minder stijgende of zelfs lagere automobiliteit en een hogere omgevingskwaliteit, zowel ruimtelijk als qua gezondheid. Ongewenste mobiliteit in het Binnenveld terugdringen!
Tot slot is de uitvoering van reeds geplande infrastructurele projecten, zoals de verbreding van de Rijnbrug, randvoorwaardelijk.

Economie
De economische focus van Foodvalley-Zuid ligt bij Foodsector en ICT-sector. Bij locatieontwikkeling dient de kracht van de Kennisas en de campussen WUR (Wageningen), Business & Science Park (Wageningen), WFC (Ede) en ICT Campus (Veenendaal) benut en versterkt te worden voor het realiseren van een goed vestigingsklimaat voor zowel (nieuwe) inwoners als bedrijven/ organisaties. Het primaire ontwikkelgebied voor de innovatieve Foodsector zien we als een bredere strook langs de Kennisas. De regio Foodvalley richt zich hierbij vooral op innovaties en verduurzaming van de Foodsector. We versterken de innovatieve Foodsector zowel met kennis als praktijk. Voor de versterking van de praktijk kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de inzet van vrijkomende agrarische bebouwing.

Ter versterking van het ecosysteem is er een onderzoeksvraag naar nieuwe werklocaties, optimale benutting van bestaande werklocaties en het uitvinden van nieuwe vormen van woon-werkmilieus, die relevant zijn voor dit sleutelgebied.

Gezien de ruimtevraag voor woon- en werklocaties zijn er opgaven en randvoorwaarden voor het intensiveren en transformeren. Zowel voor het regionale ondernemerschap als de onderscheidende Foodsector gaan we op zoek naar oplossingen voor het intensiveren op bestaande bedrijventerreinen. Hierbij wordt meer gewerkt met een stevig profiel per bedrijventerrein (bijvoorbeeld de WUR-campus, Business & Sciencepark Wageningen en de ontwikkeling van het Business & Foodpark en de ICT-campus).
Om transformatie mogelijk te maken is het noodzakelijk om deze opgave prioriteit te geven en regionaal afspraken te maken. Hierdoor ontstaat schuifruimte die nodig is voor de benodigde bedrijfsverplaatsingen. Op dit moment zijn enkele industriële vestigingslocaties van regionaal belang. Deze locaties zorgen echter ook regelmatig voor overlast en beperken de inbreidingsmogelijkheden. Per locatie moet een afweging gemaakt worden hoe hiermee omgegaan kan worden (uitplaatsen kan lokaal een positieve impact hebben, maar regionaal juist een groot negatief effect). Hierbij is ook de inzet op transformatie naar circulaire bedrijfsprocessen nodig, waardoor overlast hoe dan ook beperkt wordt.

Dilemma's en afwegingen
- Zoeken naar lokale kracht (kennis van gebied en opgave) die gesteund moet worden om schaalsprong te koppelen en omvang opgave aan te kunnen, met behoud van lokaal niveau.
- Welke nieuwe vorm van (bestuurlijke) samenwerking is nodig? Werken over grenzen en werken met integrale budgetten in plaats van sectorale c.q. lokale budgetten.
- Onderdeel hierbij is ook welke instrumenten en ondersteuning er nodig zijn. Capaciteit en expertise is zeker in dit sleutelgebied een knelpunt, maar ook het kunnen beschikken over voldoende middelen.
  Het maken van samenwerkingsafspraken, zoals bij economie, is cruciaal. Inzet van

het juridisch grondinstrumentarium kan binnen het sleutelgebied nog versterkt worden. Tot slot kunnen door samen te werken tussen de gemeenten en andere organisaties schaalvoordelen en daarmee versnellingsmogelijkheden worden gecreëerd.

- De Regio Foodvalley heeft eigen ambities als een kennisregio. Centraal staat de groei van kennisecosystemen op een aantal hotspots. Dit krijgt ook prioriteit in RPW's.
- Ander belangrijk aandachtsveld is om de ontwikkeling van de werklocaties (RPW) te verduurzamen, klimaat neutraal, bio-divers en toekomstbestendig te maken. Ook dit wordt vastgelegd in de RPW's.
- Inbreiden versus uitbreiden: snelheid en financiering dilemma's, maar ook welke woonkwaliteit willen we realiseren? In Foodvalley-Zuid moet sprake blijven van een ontspannen groene leefomgeving met een menselijke maat, waar door nieuwe stedelijkheid meer mensen van kunnen genieten. Ook de betaalbaarheid staat onder druk, juist bij inbreidingslocaties. Hiervoor is gerichte financiële ondersteuning nodig.
- In dit polycentrische stedelijk gebied zijn mogelijk kansen om specifieke stedelijke voorzieningen (onderwijs, sport/recreatie, cultuur) toe te voegen, welke voorzieningen zich hiervoor lenen moet onderzocht worden;
- Gezamenlijk beeld voor het Binnenveld. Dit vraagt keuzes om de druk niet te veel op dit gebied op te voeren en afspraken om de contouren gezamenlijk te definiëren en te bewaken. Hierbij is het balanceren tussen de verschillende opgaven, zoals verduurzaming van landbouw, natuurversterking, de energietransitie, ruimte voor klimaatadaptatie, recreatie, et cetera.
- Klimaatadaptatie en het goed omgaan met de natuurlijke watersystemen vraagt in dit sleutelgebied op veel locaties maatwerk. Dit komt door de relatief lage ligging van het hele gebied en de grote lokale verschillen in het watersysteem. De Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug hebben veel impact. Concreet betekent dit dat met name uitbreidingen op een goede manier in het natuurlijk systeem moeten worden ingepast. De eerste stap is dan ook om vanuit dit systeem de randvoorwaarden gezamenlijk te bepalen.
- Een nog te maken afweging is de mate van te delen voorzieningen binnen dit sleutelgebied.

Tijdlijn tot 2040

Korte termijn
De korte termijn is gericht op het verder verkennen van onderzoeksvragen, het verder in beeld brengen van afhankelijkheden en waar nodig oplossingsrichtingen. Daarnaast zal de bereidheid tot samenwerking en vervolgens het opzetten van deze samenwerking meer vorm moeten krijgen.

Middellange termijn
Op de middellange termijn is er volop inzet op inbreiding, conform de ambitie om de nieuw te realiseren woningen zoveel mogelijk binnenstedelijk in te passen. Ook de intensivering op bestaande bedrijventerreinen moet vorm krijgen. Tot slot zal de modaliteitsshift gemaakt worden door onder andere het realiseren van ontsluitingen voor duurzame mobiliteit (fiets- en OV-infrastructuur).

Langere termijn - maar na de korte termijn wel mee starten
Deze regio heeft ook behoefte aan uitbreidingsplekken voor verstedelijking. De beschikbare ruimte is beperkt. Daarom is het wel van belang om zo snel mogelijk te starten met de eerste voorbereidingen. Met name het neerzetten van randvoorwaarden, zoals de visie op het Binnenveld, is belangrijk. Juist ook om de aanwezige kwaliteit te bewaken en waar nodig te versterken.

Samenwerkingspartners
Gemeente Veenendaal, Gemeente Ede, Gemeente Wageningen, Gemeente Rhenen
Provincie Gelderland, Provincie Utrecht
Waterschap Vallei en Veluwe
Min LNV, Min BZK, Min EZK, Min I&W
Onderwijsinstelling WUR, CHE, AERES groep
Grondeigenaren institutioneel en particulier

Nijmegen-West

Eerste sessie heeft plaatsgevonden met Nijmegen en omliggende gemeenten.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool

Nijmegen en omgeving is één van de 'polycentrische polen' in het verstedelijkingsconcept. De opgave die Nijmegen-West heeft in de Groene Metropool is om nog meer dan nu al het geval is, aanjager te zijn van economische groei. De verwevenheid van wonen, werken en voorzieningen (o.a. kennisinstellingen) moet zorgen voor een ondernemend ecosysteem op Health/High Tech/MKB dat versterkend werkt in de regio. Door de goede verbinding met de andere polen en met de kernen om Nijmegen heen ontstaat een stevig netwerk. Binnen het sleutelgebied bevinden zich de belangrijke gebiedsontwikkelingen in het kader van de NOVI en de Woondeal: Stationsomgeving en de Kanaalzone-Zuid (inclusief Winkelsteeg) en de verstedelijkingscorridor naar Beuningen, Wijchen en Malden. Het studiegebied voor het sleutelgebied Nijmegen-West omhelst de ontwikkelingen in de stad Nijmegen en de omliggende kernen Weurt-Beuningen, Wijchen, Malden.

Beoogd programma

Nijmegen staat landelijk in de top drie regio's met het hoogste percentage woningtekort. Met de ontwikkeling van onder andere Nijmegen-West moet daar verandering in komen en het tekort worden ingelopen. In Nijmegen-West vindt een groei wonen en van werkgelegenheid plaats tot 2040.

De ruimte die nodig is voor de extra woningen en banen wordt gevonden in de gebieden Waalsprong, Waalfront, Centrum / Stationsomgeving, Kanaalzone-Zuid en Heyendaal en als het om werk gaat in de sectoren Health en Hightech. Cruciaal is de verbinding met campus Heyendaal en de transformatie van de gebieden Centrum / Stationsomgeving en Kanaalzone-Zuid. Hier zal een transformatie plaatsvinden naar wonen en werken en wordt een vitaal stadsdeel gebouwd dat zorgt dat aanwezige barrières worden geslecht zoals die er zijn bij het station en de Kanaalzone. Samenwerking tussen de gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen en Nijmegen kan in de zone ten westen van de A73 leiden tot versterking van het landschap en biedt bewoners een aantrekkelijk uitloopgebied. Het versterken van de HOV-verbindingen en de realisatie van hubs aan de randen van de stad op het grensvlak van de gemeenten en Nijmegen met Nijmegen Centraal leidt tot een betere bereikbaarheid en de gehele regio.

Leefomgeving

In de verstedelijkingsstrategie streven we ernaar om deze groei binnen de huidige stad te laten plaatsvinden. Zo blijft het mooie landschap rondom het stedelijk gebied intact. Bovendien blijft met groei en verdichting het draagvlak voor een goed voorzieningenniveau in de stad in stand. Door functiemenging en slimme combinaties blijft de stad (en de omliggende regio) aantrekkelijk om te wonen en te verblijven. Het groen komt van buiten de stad als aders de stad in. Daarmee is er ruimte voor biodiversiteit en kunnen we de gevolgen van de klimaatverandering opvangen. Tussen de verstedelijkingsopgaven ligt er een opgave om een aantrekkelijke groene verbinding te realiseren die zich uitstrekt van de Overasseltse en Haterse vennen in Heumen tot aan de Waaluiterwaarden tussen Weurt en Beuningen. Deze groene corridor vormt het uitloopgebied van de te intensiveren gebieden in Nijmegen, Beuningen en Wijchen en Heumen.

Wonen

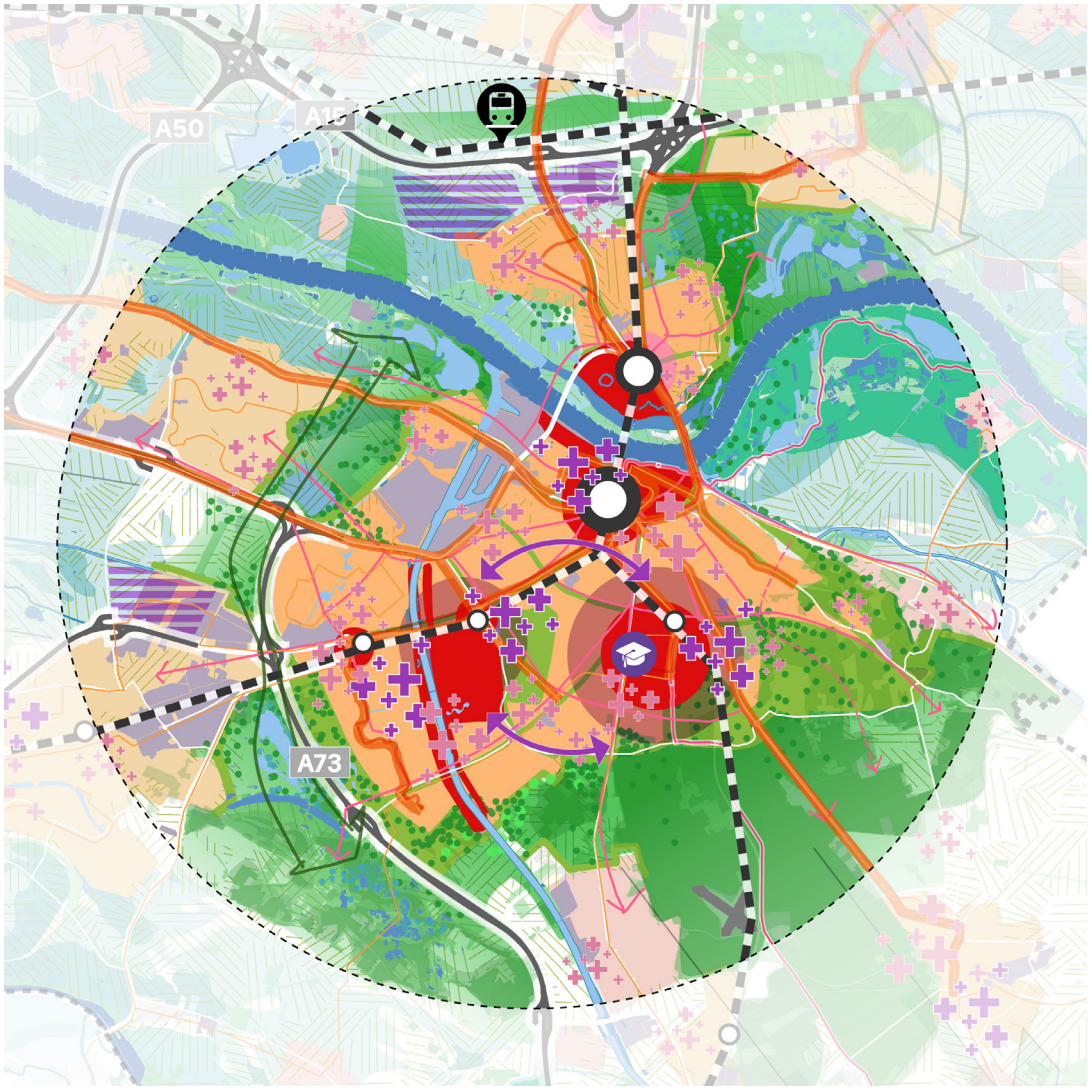
Binnen de groeiopgave wordt gewerkt aan gemengde wijken met een goede mix van woningtypen en woonvormen die passen bij de leefwijzen en behoeften van mensen. De Kanaalzone-Zuid biedt naast een flinke toevoeging aan de woningvoorraad van zo'n 3.000 woningen ook kansen om een stap te zetten naar een

meer vitaal en verbonden Nijmegen-West. In totaal realiseren we rondom het station 2.000 nieuwe woningen. Naast de nieuwe plekken voor woningbouw versterken we de wijken rondom het kanaal met woningbouw en meer functiemenging (Neerbosch-Oost, Lindenholt, Dukenburg, Hatert). In Beuningen staan tot 2040 nog eens 2.000 woningen gepland, o.a. in de randen van Weurt en Beuningen. In Heumen worden aan het kanaal 650 woningen gepland en in het centrum van Malden circa 150 woningen tot 2030. Ook Wijchen blijft groeien.

In de kernen rondom Nijmegen ligt het accent meer op compact wonen. Aan de randen van het landschap ligt het accent juist op nieuwe woonvormen, zoals nieuwe woonboerderijen en landgoederen. Hier wordt tegelijkertijd gewerkt aan landschapsversterking en het woningbouwvraagstuk. We maken deze toekomstbestendig en maken de koppeling met vraagstukken op het terrein van welzijn, zorg, inkomen, werk, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid.

Mobiliteit

Nijmegen-West biedt volop ruimte aan voetgangers en fietsers. Met een sterk openbaar vervoer en fietsnetwerk houden we de stad en de regio leefbaar en bereikbaar. Daarnaast willen we

Sleutelgebied Nijmegen-West. Voor de legenda, zie p. 17

hubs ontwikkelen aan de stadsranden, zoals onder andere in de Gelderse Bereikbaarheidsvisie staat. Stedelijke verdichting met hoogbouw plannen we vooral rond de openbaar vervoersknopen. Nijmegen Centraal en station Heyendaal worden gerenoveerd en station Dukenburg is in beeld voor vernieuwing. Op deze stationslocaties streven we naar verdichting van wonen, werken, onderwijs en dienstverlening in combinatie met een multimodaal vervoersknooppunt, waarbij we de nadruk leggen op fiets- en OV-gebruik. Onderzocht moet worden of de HOV-corridor naar Druten via Beuningen, Cuijk – Wijchen – Nijmegen en Malden – Nijmegen een belangrijke rol kan spelen in de verstedelijkingsopgave.

Economie

Door de verstedelijkingsopgave worden economische kansen beter benut. De regio vormt de motor van de economische groei. We hebben economisch sterke sectoren in de stedelijke knooppunten, maar we hebben ook dringend behoefte aan meer werkgelegenheid, zowel voor hooggeschoolden als voor praktisch werkenden. Nijmegen–West investeert in uitstraling, kwaliteit en groei van de campussen, omdat de campus dé plek is voor innovatie en de plek waar nieuwe bedrijvigheid in Health en Hightech en MKB ontstaat. De benodigde ruimte voor een goed vestigingsklimaat vinden we door nieuwe werklocaties te ontwikkelen en bestaande locaties te herstructureren, te intensiveren of te transformeren. In de stationsomgeving creëren we ca. 15.000-20.000 m2 aan ruimte voor kantoren, hotels, winkels, maatschappelijke voorzieningen en een congrescentrum. Aan de westkant van station wijkt het oude UWV-kantoor voor duurzame hoogbouw met woningen en economische functies. Winkelsteeg zal als een van de belangrijke werklocaties in Nijmegen als derde brandpunt gaan functioneren. Economisch kan Winkelsteeg meer van zijn centrale ligging profiteren met een nieuwe profilering, meer gericht op functies voor én in de regio. Winkelsteeg versterkt daarmee het voorzieningenniveau in dit deel van de stad. Er wordt ingezet op meer arbeidsintensieve bedrijvigheid wat meer banen betekent voor de omliggende wijken, de stad en regio. Hierbij is het behouden en versterken van bedrijventerreinen in nabijheid van de woonwijken een belangrijke opgave. In het sleutelgebied willen we onderzoeken waar en hoeveel bedrijventerreinen er nog kunnen landen.

Dilemma's, kansen en risico's

De binnenstedelijke ontwikkeling is complex door de vaak relatief kleine plots met hoge dichtheden, complexiteit in infrastructuur, hoge tijdelijke kosten voor o.a. bouwlogistiek en de gewenste kwalitatieve parkeeroplossingen in combinatie met het aandeel betaalbare woningen. Bij binnenstedelijke ontwikkeling zijn er vaak relatief hoge verwervingskosten, omdat veel gronden al een stedelijke functie kennen, mogelijke saneringsrisico's samenhangend met eerdere economische activiteiten en eventuele hindercontouren met betrekking tot onder andere veiligheid, geluid en geur.
De opgaven op het gebied van duurzame mobiliteit, duurzaamheid, klimaatadaptatie en circulair, natuurinclusief en aardgasvrij bouwen zijn aanzienlijk. Het vergt nader onderzoek hoe deze ambities haalbaar gemaakt kunnen worden. Ook de voorzieningen die nodig zijn voor sociaaleconomische versterking van de leefbaarheid vragen om extra investeringsruimte en om het slim koppelen van opgaven. Er wordt ingezet op betere verbindingen en prettigere routes voor voetgangers en fietsers. Om de wijken en het landschap beter met elkaar te verbinden zijn deze routes essentieel.

Kansen

De bevolkingssamenstelling in Nijmegen-West zal meer divers worden. Zo zal bijvoorbeeld een groot aandeel van de woningen uit het betaalbare en sociale segment bestaan. Dat is belangrijk voor de stad. Voor de binnenstedelijke inbreidingslocaties is het niet nodig om geheel nieuwe infrastructuur en voorzieningen aan te brengen. Bestaande infrastructuur en voorzieningen kunnen beter worden benut en mensen kunnen op fietsafstand alle voorzieningen in de stad bereiken. In de binnenstedelijke gebieden kan worden ingezet op leer-werkinitiatieven die mensen met afstand tot

de arbeidsmarkt een kans bieden om aan het werk te gaan. Aan de randen van de kernen rondom Nijmegen liggen kansen voor andere woonmilieus. Daarmee bieden we met elkaar een divers woonprogramma aan.

Tijdlijn tot 2040

Doorlooptijd woningbouwplannen
Nijmegen bouwt tot 2030 in de Waalsprong nog 6.000 woningen en in het Waalfront 1.500 woningen. Beuningen, Wijchen en Heumen bouwen in die periode nog bijna 4.500 woningen.

Doorlooptijd aanvullend deel strategie
In totaal realiseren we rondom het station 2.000 nieuwe woningen. In de Kanaalzone-Zuid is ruimte voor 3.000 woningen waar zeker 15 jaar voor nodig is om tot realisatie te komen. In de wijken rondom het kanaal en in de rest van de stad is er nog capaciteit van ongeveer 4.500-7.000 woningen. De grootte van de ontwikkelgebieden biedt kansen voor verschillende woon-werkmilieus met ieder zijn eigen karakteristieken. Beuningen, Wijchen en Heumen bouwen in de periode na 2030 nog bijna 1.200 woningen.

Wat is er nodig?
In de gebiedsuitwerking van Nijmegen-West onderzoeken we de volgende keuzes als het gaat om ingrepen en investeringen.

Het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) gaat de lijn Schiphol-Nijmegen verstevigen. Daardoor rijden er meer treinen, wordt de dienstregeling betrouwbaarder en lossen we knelpunten op het spoor op. Om dit te accommoderen is een volledige renovatie van het station Nijmegen Centraal noodzakelijk naar een innovatieve hub met een hoge verblijfskwaliteit. Vooruitlopend op de verdere verstedelijking moet onderzocht worden of er een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding naar Druten/ Beuningen gerealiseerd kan worden en wat dat oplevert. Ook andere HOV-corridors verdienen aandacht net als fietsroutes en een aantal andere regionale bereikbaarheidsopgaven. Tegelijkertijd zorgen de elektrificatie van de Maaslijn Nijmegen-Roermond en de renovatie van station Heyendaal voor een betere toestroom naar campus Heyendaal.

Versnellingsmogelijkheden
Versnellingsmogelijkheden zijn er in de NOVI-Woondealprojecten Stationsomgeving en Kanaalzone en in Beuningen.

Welke samenwerkingspartners zijn hiervoor nodig?
Om de plannen te realiseren, is het nodig dat het Rijk, Provincie Gelderland, NS, ProRail, het bedrijfsleven, de onderwijsinstellingen en gemeente Beuningen, Wijchen, Heumen en Nijmegen als partners optrekken. Zo komen we tegemoet aan de opgaven waar we samen voor staan in de verstedelijkingsstrategie.
Op stedelijk en (inter)nationaal schaalniveau zijn ook de Novio Tech Campus en de universiteitscampus Heyendaal belangrijke economische dragers en bieden ze kansen voor versterking van een triple helix model (samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs) gericht op innovatie.

Foodvalley-Noord

Tekst onder voorbehoud. Nieuwe versie volgt na verwerking uitkomsten van de eerste ambtelijke sessie (22/6)

Positionering van Foodvalley-Noord in de Groene Metropool

Foodvalley-Noord omvat de gemeenten Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Scherpenzeel en het noordelijke deel van de gemeente Ede. De gemeenten Barneveld en Nijkerk overlappen met de regio Amersfoort, waar nu het Ontwikkelbeeld Amersfoort voor wordt opgesteld. Foodvalley-Noord kenmerkt zich door de aanwezigheid van de Gelderse Vallei met het Groene Valleilint en grootschalige landbouwgebieden. Ten westen ligt de stad Amersfoort, waarmee de gemeente Nijkerk sterke relaties heeft, en ten oosten grenst het gebied aan de Veluwe. Met de A1-corridor, de Valleilijn, de A30 en de A28 is Foodvalley-Noord goed verbonden in noord-zuidelijke en oost-westelijke richting. Economisch gezien heeft Foodvalley-Noord een sterke band met Foodvalley-Zuid, gezien het belang van de sector 'Food'.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven.

Leefomgeving

In de Gelderse Vallei, als stroomgebied tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, kunnen waterberging (sponswerking), recreatie en natuur gecombineerd worden. Hier ligt de uitdaging om dit te ontwikkelen tot een robuust beekdallandschap in een landbouwgebied met duurzaam beekbeheer. Hier, maar ook in de flanklandbouwgebieden, speelt de landbouwtransitie. Het ontwikkelen van circulaire, natuurinclusieve landbouw binnen de randvoorwaarden van een duurzaam bodem- en watersysteem moet verder verkend worden. Ook de stikstofdepositie, nabij (Natura2000-) natuurgebieden is een aandachtspunt. Dichterbij de kernen speelt het belang van behoud en versterking van groene buffers, zodat kernen niet aan elkaar groeien. De ruimte tussen Nijkerk, Nijkerkerveen, Hoevelaken en Amersfoort is een kwetsbaar gebied, gezien de huidige versnippering. Tot slot is er ruimte nodig voor energieopwekking, waarvoor zones langs de A1 en A28 in beeld komen.

Mobiliteit

Met de A1-corridor, de A28, de A30 en de Valleilijn zijn de grotere kernen goed verbonden. Met name de verbindingen richting Amersfoort en Ede worden veel gebruikt. Barneveld heeft een grote inkomende pendel, vanwege Harselaar. Aandachtspunt is het aandeel van openbaar vervoer en (elektrische) fietsen, zowel voor bestaande kernen als potentiële nieuwe ontwikkellocaties. Een aanpak voor sluipverkeer door kernen hoort daar ook bij. Daarnaast lopen er meerdere initiatieven, zoals de verbreding van de A1, nieuwe stations als Stroe, een mogelijke railterminal en een verkenning naar een ringweg voor Barneveld. Tot slot zijn er nog knelpunten die moeten worden opgelost, zoals de aansluiting A1-A30 en knooppunt Hoevelaken.

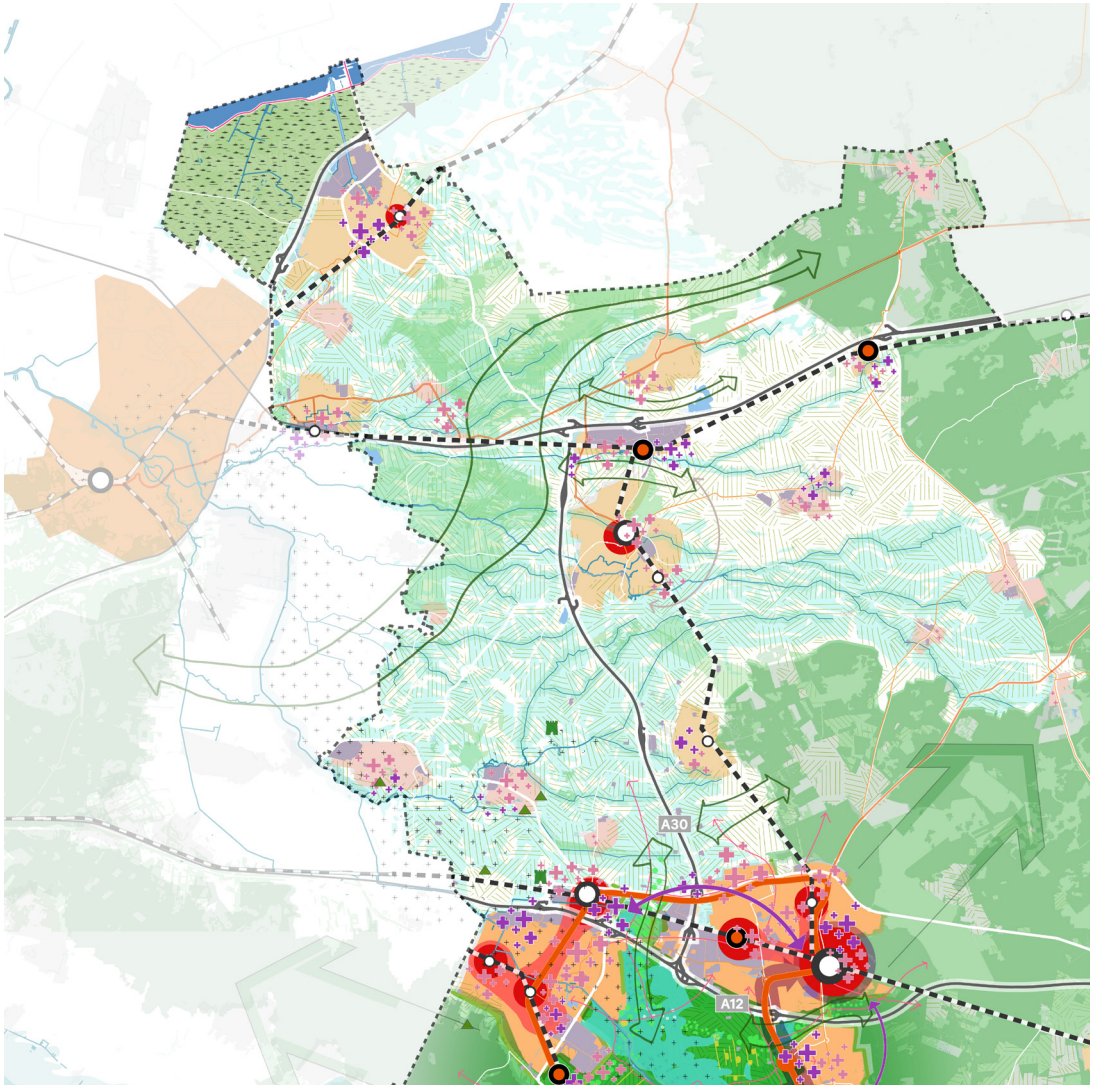
Economie

Landbouw, specifiek de intensieve veehouderij, is een belangrijke economische drager in dit gebied en leidt tot complexe ruimtelijke opgaven. Op meerdere niveaus wordt er gewerkt aan dit thema, zoals het nationaal programma Landelijk Gebied (NP LG), de Landelijke beëindigingsregeling veehouderij (Lbv) en de Startnotitie voor het Landbouwperspectief in de Foodvalley. Met name de Lbv gaat grote gevolgen hebben voor de landbouwstructuur en vitaliteit van veedichte gebieden als Foodvalley-Noord.
Ten tweede speelt de ruimte voor bedrijventerreinen een vraagstuk. Het deelgebied levert al een fors aandeel met Harselaar en bedrijventerreinen in Nijkerk en Hoevelaken. De ruimtevraag richting 2040 moet nog verdeeld worden tussen Foodvalley-Noord en Zuid, waarbij de balans tussen woningen en banen en de clustering van bedrijventerreinen langs de A1 onderzocht moeten worden.

Wonen

De belangrijkste uitdaging voor de gebiedsuitwerking is de afstemming tussen de

verstedelijkingsstrategie en het Ontwikkelbeeld Amersfoort. Hier is sprake van een nauwe vervlechting, onder meer vanwege de gezamenlijke Woondeal en afstemming over de te beleggen opgave. Daarnaast is het van belang om bij het kiezen van potentiële ontwikkellocaties de potentie van de stations en nog beschikbare ruimte in de regiokernen goed te benutten, terwijl ook de vitaliteit van lokale kernen een belangrijk aandachtspunt is.

Deelgebied Foodvalley-Noord. Voor de legenda, zie p. 17

De Liemers

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van de Liemers in de Groene Metropool
De Liemers omvat de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort, omgeven door de rivieren de Nederrijn en de IJssel. Via de A12-corridor zijn de gemeenten Duiven, Montferland, Westervoort en Zevenaar goed verbonden met Arnhem, waardoor de woningmarkten van deze regiokernen ook een sterke relatie hebben met Arnhem als polycentrische pool. De verdere ontwikkeling van Arnhem-Oost zal hier ook een impact op hebben. Zowel Doesburg als lokale kernen in de overige gemeenten liggen meer afgelegen in open landbouwgebieden en de Gelderse Poort.

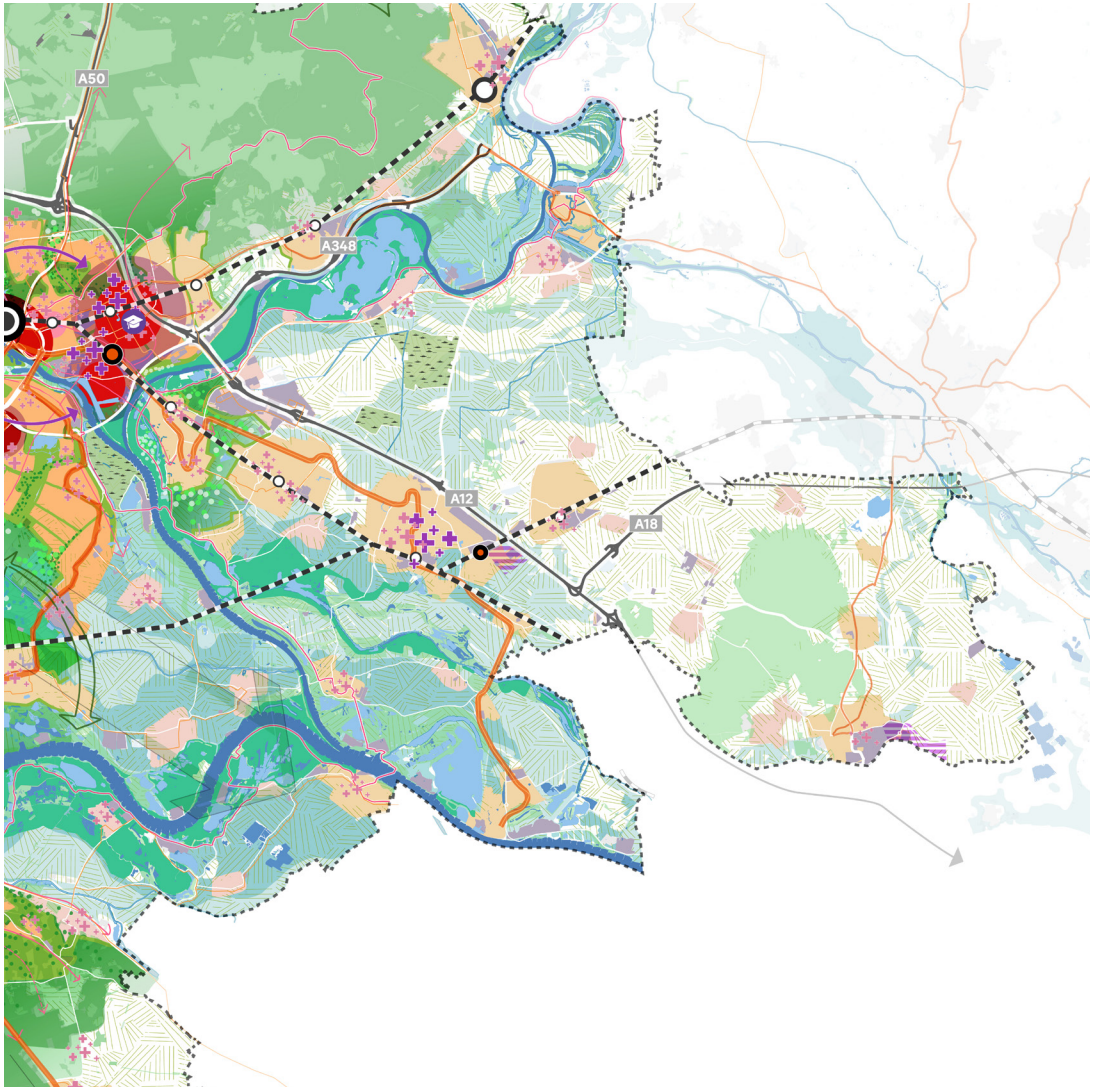
Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven.

Leefomgeving
Het watersysteem speelt een grote rol in de Liemers. Het systeem van de weteringen biedt kansen voor een ecologische en hydrologische impuls. Langs de rivieren kan waterveiligheid, natuurontwikkeling, duurzame landbouw en (extensieve) recreatie gecombineerd worden, waar al aan gewerkt wordt in het Rivierklimaatpark IJsselpoort en de Gelderse Poort. Ook liggen hier kansen voor de inpassing van woongebieden en bedrijvigheid. Met name langs de A12-corridor rond Westervoort en Duiven zijn groene buffers van groot (lokaal) belang. Deze moeten behouden en versterkt worden om lineaire ontwikkelingen langs de A12 te voorkomen. Langs de rivieren kan waterveiligheid, natuurontwikkeling, duurzame landbouw en (extensieve) recreatie gecombineerd worden, waar al aan gewerkt wordt in het Rivierklimaatpark IJsselpoort en de Gelderse Poort. Ook liggen hier kansen voor de inpassing van woongebieden en bedrijvigheid. Tot slot gaat de landbouwtransitie hier een grote rol spelen.

Mobiliteit
In oost-westelijke richting is de A12-corridor belangrijk, waarbij de stations mogelijkheden bieden voor de ontsluiting van nieuwe woon- en werkgebieden. De A12-corridor als Goederencorridor-Oost speelt tevens een belangrijke rol voor Liemers als Logistics Valley. Hier ligt bij Arnhem een knelpunt voor de capaciteit voor personen- en goederenvervoer. Voor de oost-westelijke verbinding is ook de MIRT-verkenning ViA15 van groot belang om de wegen rondom Arnhem te ontlasten en zo de regionale bereikbaarheid te verbeteren. Momenteel moet het tracébesluit beter gemotiveerd of aangepast worden, vanwege de stikstofuitstoot nabij beschermde natuurgebieden. Tot slot is de bereikbaarheid van lokale kernen zonder treinstation een aandachtspunt.

Economie
De verdere ontwikkeling van Logistics Valley is onderdeel van het economisch profiel van de Liemers. Hier spelen kwesties rondom de ruimte voor bedrijventerreinen, verduurzaming van transport in combinatie met energieopwekking en de hoeveelheid banen. Ten tweede speelt de landbouwtransitie een grote rol, waarbij landbouwers deels op zoek moeten naar nieuwe verdienmodellen bij de transitie naar duurzame landbouw.

Wonen
Waterveiligheid bij potentiële nieuwe locaties is een belangrijk aandachtspunt. De bestaande kernen liggen immers op de hogere oeverwallen en het gebied kent veel watergangen. Daarnaast hebben enkele gemeenten weinig ruimte, zoals Westervoort, waardoor de nadruk op binnenstedelijk bouwen komt te liggen. Hier ligt de uitdaging om het bouwtempo te versnellen voor de komende vijf à tien jaar. In de lokale kernen speelt vitaliteit een grote rol, vanwege vergrijzing (o.a. in Doesburg).

Deelgebied De Liemers. Voor de legenda, zie p. 17

Middengebied Arnhem-Nijmegen

Tekst onder voorbehoud. Nieuwe versie volgt na verwerking uitkomsten van de eerste ambtelijke sessie (23/6)

Positionering van het Middengebied Arnhem-Nijmegen in de Groene Metropool
Het Middengebied Arnhem-Nijmegen beslaat de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe, gelegen tussen de stedelijke gebieden van Arnhem en Nijmegen. Ook het stedelijk gebied van Wageningen en Ede is nabij. In het hart van de Groene Metropoolregio vertegenwoordigt het Middengebied waarden die van belang zijn voor deze steden en voor de hele regio. De ligging in de Groene Metropool is enerzijds strategisch en anderzijds kwetsbaar, aangezien de stedelijke gebieden uitbreiden en intensiveren.

Het Middengebied biedt mogelijkheden om deze positie te benutten en bij te dragen aan regionale ontwikkeling met een goede leefkwaliteit, voor nu én duurzaam voor de toekomst. Sterk vanwege het dorpse vitale karakter en de groene buffer met o.a. Park Lingezegen en de uiterwaarden.

Integrale groei is dé kans om het gebied te versterken en tevens te functioneren als een 'dynamische contramal' voor intensivering van de nabije steden, mits randvoorwaarden omtrent landschap, mobiliteit, vitaliteit en economie op orde zijn. Al deze thema's hangen immers met elkaar samen en komen in het Middengebied vlak bij elkaar. Om synergie te bereiken en afwenteleffecten te voorkomen vereist dit een balans tussen alle vormen van verstedelijking. Te midden van de drie stedelijke gebieden van de Groene Metropool biedt de kwaliteit en positie van het Middengebied mogelijkheden voor de regio, zeker als er integrale regie en flankerend beleid toegepast wordt.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven, op basis van de eerste verkennende sessie, met consultatie van strategische agenda en Omgevingsvisies.

Leefomgeving
Het karakter van het Middengebied is gevormd door ligging in het rivierenlandschap, waarbij oost-west structuren als ruggengraat functioneren. De Linge is een belangrijke 'backbone' met kansen om waterberging, waterkwaliteit, recreatie en natuur te combineren. Daarnaast zijn de Nederrijn, het Pannerdensch Kanaal en de Waal belangrijke structurerende elementen.
De dijkzones en uiterwaarden zijn van belang vanwege waterveiligheid, natuur, recreatie en mobiliteit. Voor Park Lingezegen liggen er kansen om het landschapspark uit te breiden. De aangrenzende nieuwe landschapszones (Knoop 38 en Danenberg) kunnen de verstedelijking inbedden. Dergelijke landschappelijke zones met ecologische corridors richting de uiterwaarden, waarbij ook ruimte wordt gecreëerd voor o.a. natuur en recreatie, houden het gebied leefbaar. Voor de landbouw in zowel de open kommen als op de oeverwallen ligt daarbij het vraagstuk voor de ontwikkeling naar meer natuurinclusieve landbouw en een duurzaam water- en bodembeleid en landschapsbeheer (ook als kans om toekomstbestendig om te gaan met stikstof).

Grootschalige energieopwekking wordt geclusterd langs de A15 als energiecorridor. We lossen dit meervoudig op; langs deze corridor ontstaat een afwisselend beeld van energielandschappen, natuurgebieden en woon- of werkgebieden.

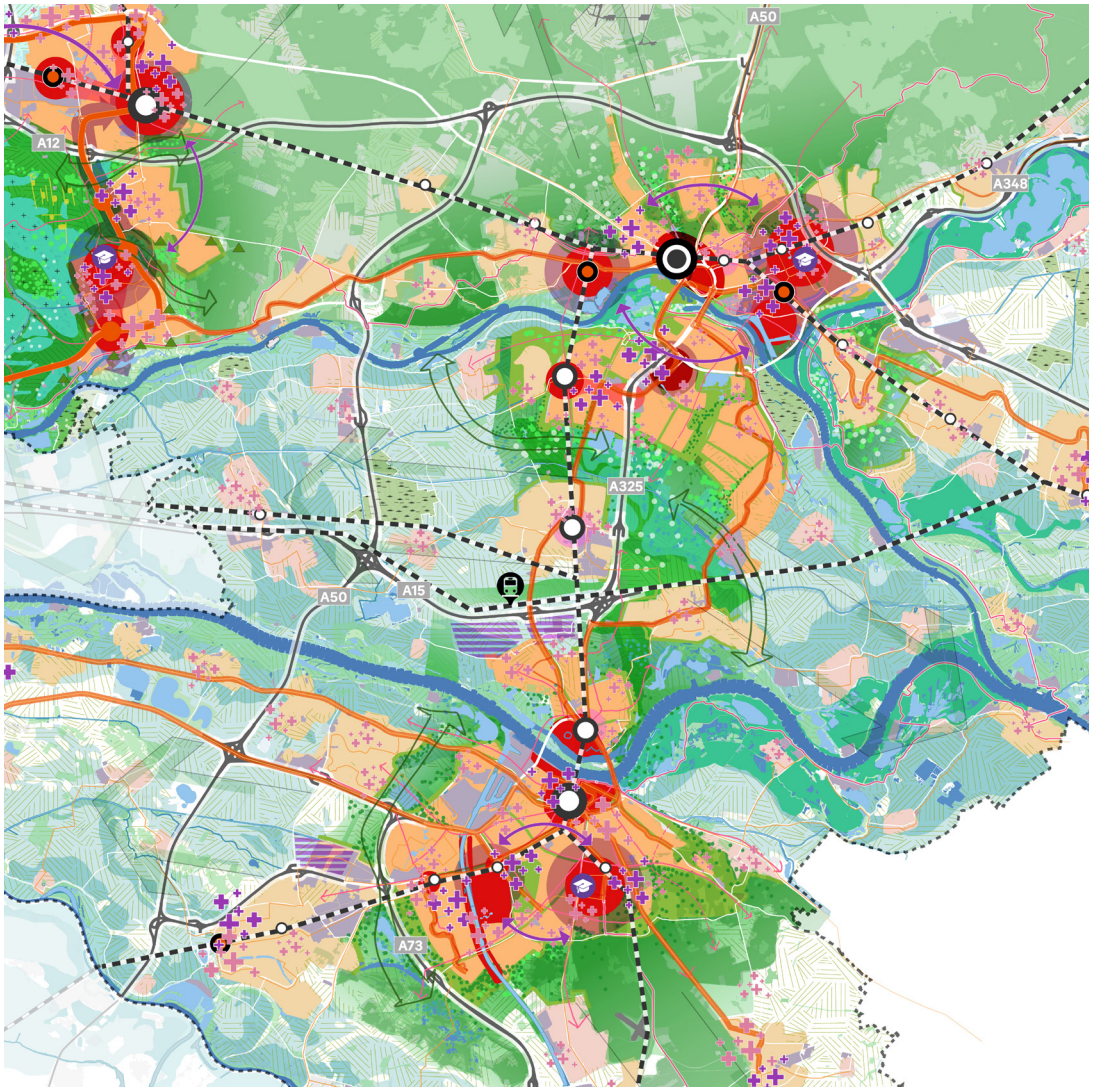
Mobiliteit
De Betuweroute en de A15 (straks doorgetrokken naar A12) maken deel uit van een belangrijke Europese corridor van Rotterdam naar Ruhrgebied. De A50, A325 en het spoor Arnhem-Elst-Nijmegen zijn de belangrijkste noord-zuidverbindingen. De bereikbaarheid van het Middengebied staat onder druk, dit kan negatieve effecten hebben op de vitaliteit en leefbaarheid in de kernen. Voorkomen moet daarom worden dat er (op lange termijn) knelpunten blijven bestaan in het netwerk van fiets, ov en auto, o.a. door het overbelast raken van A325 en spoor én het vooralsnog niet doortrekken van de A15. Vanwege de noodzaak om Middengebied bereikbaar en leefbaar te houden, zoeken we naar manieren om dergelijke verbindingen te versterken.

Tevens moet inrichting van de leefomgeving een gedragsverandering stimuleren, zodat de hoge autoafhankelijkheid wordt aangepakt en bereikbaarheid verbetert. Denk bijvoorbeeld aan:

- Nieuwe woon- en werklocaties rondom de Betuwelijn die duurzaam ontsloten kunnen worden, via bestaande stations (Zetten-Andelst), mogelijk ook potentie voor nieuwe stations (Valburg);
- Het creëren van nieuwe (snel)fietsroutes naar de drie steden, inclusief het versterken van goede oost-west-verbindingen, o.a. in de Linge-zone (incl. Lingekruising bij de A325);
- Het behoud van busverbindingen met de (kleinere) dorpen.

Economie

Het Middengebied biedt ruimte voor het versterken en behouden van een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat. Zodat het huidige bedrijfsleven optimaal kan ondernemen en innoveren. En nieuwe bedrijvigheid wordt aangetrokken die passend en versterkend is voor het Middengebied. Deze ruimte voor economie zoeken we op en aansluitend op bedrijventerreinen, met o.a. de logistieke hotspot bij Knoop 38 en het agribusiness-cluster rondom NEXTgarden (tevens energiehub). Naast werkgelegenheid op bedrijventerreinen, willen we de economie versterken en verbreden naar de

Deelgebied Middengebied Arnhem-Nijmegen. Voor de legenda, zie p. 17

kernen. Door in te zetten op het versterken van dorpscentra en voorzieningen (vitale kernen), vanwege het belang dat deze centra (met veel detailhandel, horeca, dienstverlening en andere voorzieningen) hebben voor de leefbaarheid van het gebied. Tevens door extra inzet te plegen op gemengde gebieden (rondom OV-knooppunten) en de recreatieve en toeristische potentie van de Betuwe.

Wonen
Vitale steden en kernen is een kwaliteit en kans in het Middengebied. Het vraagt dat bestaande wijken meer toekomstbestendig en duurzaam worden en woningen op sommige plekken nog beter gaan voldoen aan actuele woonwensen. Groei in de intermediaire zone tussen Arnhem en Nijmegen (in en rondom Elst, Huissen en Bemmel), kan ook bijdragen aan het versterken van landschappelijke buffers. Buiten deze zone zijn er meerdere kleine kernen waar de vitaliteit op het spel staat. Verbeteren bereikbaarheid en lokale organische groei zijn daar belangrijke thema's.

In Overbetuwe is het kansrijk om grotere kernen aan de westzijde, Heteren en Zetten, ook voor de regionale behoefte in de Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen-Foodvalley) te laten groeien. Zo dragen we bij aan behoud en versterking van voorzieningen in leefbare kernen met een dorps karakter. Dit in combinatie met (benutten of versterken van) duurzame mobiliteitsoplossingen om de relatie met Foodvalley en Rivierenland verder te versterken.
In Lingewaard kan woningbouw in Gendt bijdragen aan het op peil houden van vitaliteit en voorzieningenniveau in de eigen en de omliggende kleinere kernen.

Rijk van Nijmegen

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van het Rijk van Nijmegen in de Groene Metropool
Tot het Rijk van Nijmegen behoren de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Mook en Middelaar en Wijchen. De ligging tussen de rivieren Waal en Maas en de aanwezigheid van de stuwwal zorgen voor een verscheidenheid aan landschappen: van uiterwaarden tot een heuvelachtig bosgebied. Het landschap biedt mogelijkheden voor een functiecombinatie van woningbouw, landbouw, klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie (uitloopgebied voor o.a. Nijmegenaren). Als meest zuidelijk gelegen deelgebied heeft het Rijk van Nijmegen – naast de sterke band met Nijmegen – ook economisch belang bij verbindingen met gebieden ten zuiden van de Maas, zoals het Land van Cuijk.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven, op basis van de eerste verkennende sessie.

Leefomgeving
Het uitgangspunt is het versterken van de natuurwaarden en het watersysteem in combinatie met energieopwekking en recreatie, in de uiterwaarden en polders. De functiecombinatie biedt veel kansen – onder meer bij de dijkversterkingsopgave voor het tracé Ewijk – Nijmegen – Millingen in combinatie met een fietsroute – maar veroorzaakt ook druk op het landschap, met name vanwege de recreatiebehoefte.

Een tweede onderzoeksvraagstuk betreft het watersysteem: verdroging van natuur en landbouw vraagt om een duurzame watervoorziening met aandacht voor bediening van functies (bijvoorbeeld landbouw in combinatie met fruitteelt) en mogelijkheden om water langer vast te houden. Ten westen van Nijmegen spelen de weteringen een belangrijke rol in de waterhuishouding in de polders. In de kernen is de hoeveelheid verharding een aandachtspunt in verband met hittestress.

Tot slot is er ruimte nodig voor de energietransitie. De zoekgebieden voor zon en wind uit de RES kunnen gecombineerd worden met andere thema's, zoals de landbouwtransitie, natuurontwikkeling en leefbaarheid. Zandwinplassen kunnen mogelijk gebruikt worden voor drijvende zonnevelden.

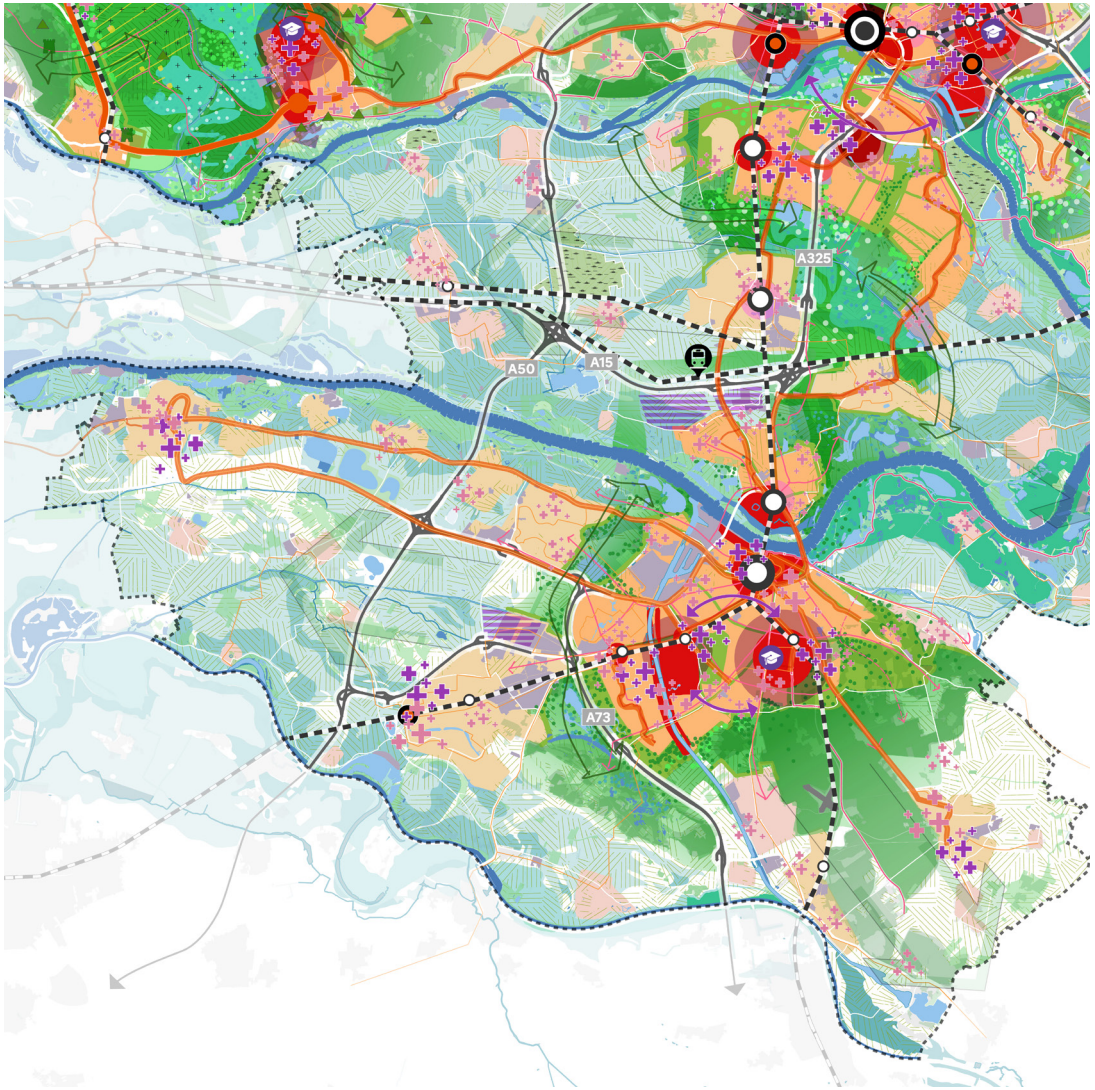
Mobiliteit
Het Rijk van Nijmegen is sterk gericht op de stad Nijmegen als werkgebied en als voorzieningencentrum. Goede openbaar vervoer- en fietsverbindingen vanuit de regiokernen naar Nijmegen zijn van belang voor een goede bereikbaarheid en een transitie naar schone en slimme mobiliteit. Onderzocht moet worden in hoeverre een uitrol/verbetering van het HOV-netwerk (inclusief hubs) mogelijk is en een oplossing vormt, bijvoorbeeld de Rijksweg Heumen en de corridor Druten. Ook wordt verkend welke snelfietspaden gerealiseerd zouden kunnen worden. Daarnaast is er een wens voor HOV tussen Nijmegen, Beek en Duitsland. In de regio wordt al werk gemaakt van snelfietspaden (bijvoorbeeld tussen Mook en Nijmegen), maar ook hier dient nog een verdere uitrol gerealiseerd te worden. Zowel de uitrol van (H)OV als snelfietspaden biedt kansen voor duurzame ontsluiting van potentiële ontwikkellocaties.

Economie
De diversiteit aan landbouwgebieden en de aanwezigheid van de Waal biedt kansen voor de economie. In de komgebieden ten westen van Nijmegen is grootschalige landbouw, op de oeverwallen is tuinbouw en fruitteelt, op de stuwwal bij Groesbeek akkerbouw en in de Ooijpolder is een eerste ontwikkeling zichtbaar richting kringlooplandbouw. Voor al deze gebieden speelt de landbouwtransitie. De Waal, specifiek voor de gemeenten Druten en Nijmegen, biedt kansen voor de circulaire economie in de vorm van watergebonden bedrijvigheid. Hier ligt een

uitdaging rondom de toenemende ruimtevraag richting 2030. Daarvoor zijn kansrijke potentiële ontwikkellocaties voor watergebonden bedrijvigheid geïdentificeerd, die nader onderzocht dienen te worden: het ENGIE-terrein in Nijmegen en de locatie Druten (Drutensche Waarden buitendijks en een potentiële nieuwe ontwikkellocatie).

Wonen

Het Rijk van Nijmegen kenmerkt zich door vitaliteit van de kleinere kernen, de betaalbaarheid van woningen, de transformatiemogelijkheden in deze kernen (Beuningen, Heumen, Berg en Dal, Wijchen en Mook & Middelaar) én de kansen om woningen in te passen in bestaande kernen met behoud en versterking van groenblauwe, landschappelijke structuren. Dat geeft nog wel uitdagingen met betrekking tot fasering en snelheid.

Deelgebied Rijk van Nijmegen. Voor de legenda, zie p. 17

Veluwe

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van de Veluwe in de Groene Metropool
De Veluwe is één van de grootste natuurgebieden van Nederland en zelfs het grootste Natura2000-gebied op land van Noordwest-Europa. Een deel van dit gebied valt binnen de Groene Metropool. De gemeenten Arnhem, Barneveld, Ede, Renkum, Rheden, Wageningen en Rozendaal grenzen aan de west- en zuidkant van de Veluwe(zoom). Noord-Veluwe valt buiten de Groene Metropool. Voor enkele van deze gemeenten beslaat de Veluwe zelfs het grootste deel van het grondgebied en is het daarmee een belangrijke identiteitsdrager. Naast het landschap zelf gaat het hier nadrukkelijk ook om randen van dit landschap, grenzend aan woongebieden, rivierengebied, vallei, infrastructuur en/of landbouwgebieden. Dit is ook van invloed op de toegankelijkheid van de Veluwe en de verbindingen tussen de Veluwe en andere landschappen, zoals de Utrechtse Heuvelrug via het Binnenveld.

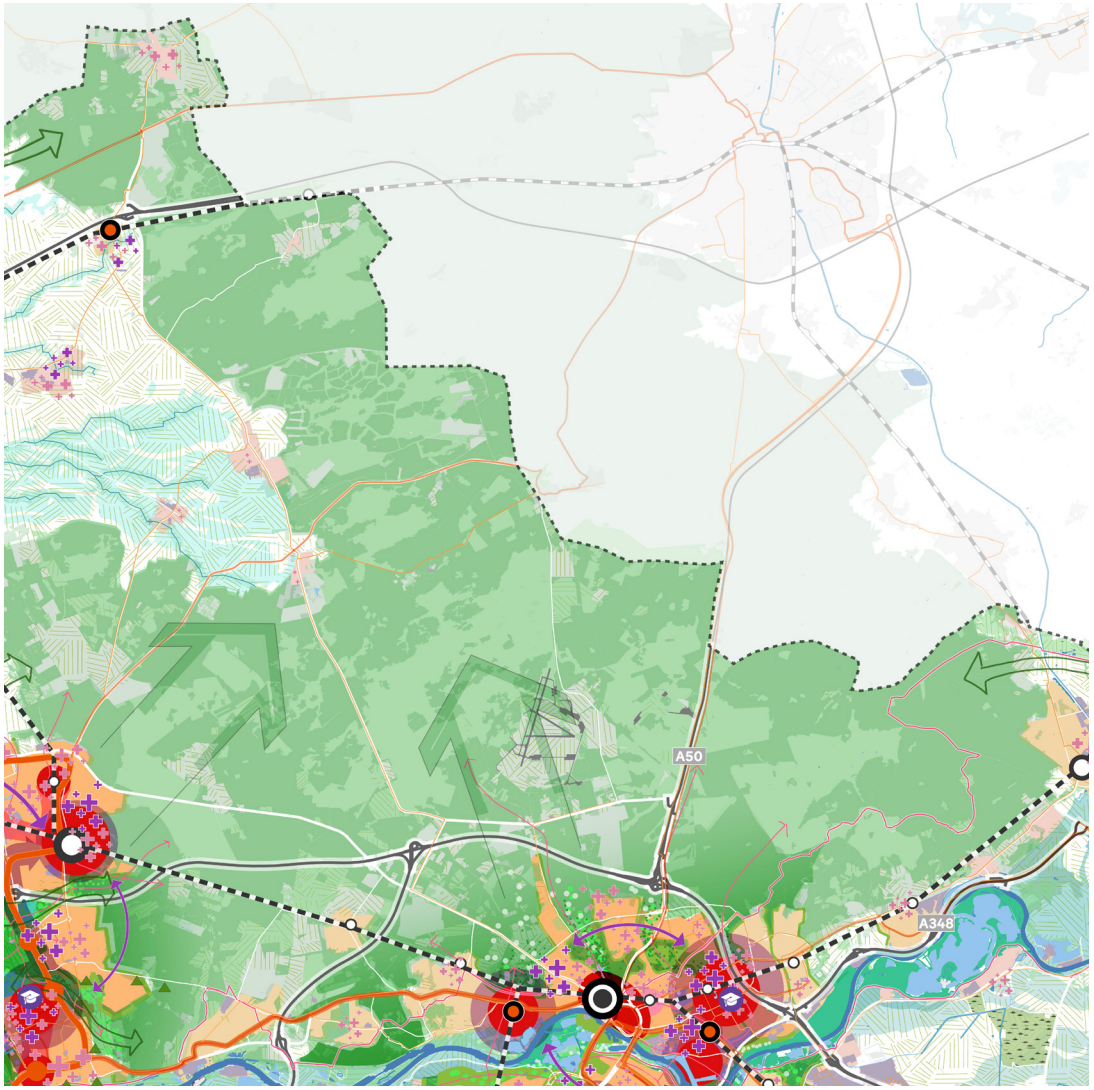
Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven als input voor een eerste sessie over de gebiedsuitwerking.

Leefomgeving
De natuur op de Veluwe staat onder grote druk. Hier liggen meerdere oorzaken aan ten grondslag, zoals vermesting en verzuring door stikstofneerslag, verdroging, versnippering, en verstoring door recreatie. Partners zetten zich momenteel in om de natuur op de Veluwe te versterken; provincie Gelderland , gemeenten, waterschappen ondernemers, grondeigenaren, wetenschappelijke organisaties en natuurbeschermingsorganisaties. De opgaven beperken zich niet tot de Veluwe zelf, maar ook de randen van het gebied: bijvoorbeeld de relatie met de landbouw, het creëren van buffers langs de randen van de Veluwe en het behouden en versterken van verbindingen met andere landschappen. De stikstofopgave in Gelderland is in sterke mate gerelateerd aan de natuur op de Veluwe.

Mobiliteit
De Veluwe speelt een grote rol als uitloopgebied voor inwoners van de Groene Metropool. De stations aan de randen van de Veluwe en het fiets- en wandelnetwerk kunnen daarin een grote rol spelen als dragers voor schone en slimme mobiliteit en het toegankelijk maken van het gebied voor alle inwoners. Zo kan de recreatiedruk verlicht worden. Ook ligt er een opgave met betrekking tot de barrièrewerking van infrastructuur in verband met het behouden en versterken van ecologische verbindingen.

Economie
De Veluwe is van grote economische waarde voor de Groene Metropool. Dat gaat verder dan inkomsten door toerisme en recreatie. Ook voor het vestigingsklimaat van de Groene Metropool is de instandhouding en versterking van landschappen als de Veluwe van groot belang. Het afwegen van deze economische waarde en de natuurwaarden van de Veluwe is een belangrijke opgave. Om het toerisme op de Veluwe in balans te houden met de natuur, ruimte te bieden aan recreanten en een gezonde recreatiesector, is een opgave.

Wonen
De Veluwe biedt kansen om te wonen in een groen raamwerk. Wel vraagt dat om zorgvuldige omgang met de randen van de Veluwe en het voorkomen van verdere versnippering op de Veluwe zelf. Het behouden van de ‘groene vingers’ tussen de kernen draagt bij aan de identiteit en de biodiversiteit. Daarbij hoort ook het afwegen van passende woonmilieus, dichtheden en mate van verharding. In de kernen rond de Veluwe worden ook extra woningen toegevoegd.

Deelgebied Veluwe. Voor de legenda, zie p. 17

03 Werken met de verstedelijkingsstrategie

Van verstedelijkingsconcept naar een strategie om langjarig samen te werken
In de eerste hoofdstukken is uitgebreid besproken hoe in een intensieve samenwerking tussen de twee regio's, de 26 gemeenten, het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht en de waterschappen ontwerpend onderzoek uitgevoerd. Er is een analyse gemaakt van prognoses voor wonen en werken. Op basis van de uitkomsten is het verstedelijkingsconcept ontwikkeld.
Dit concept laat het kostbare groene raamwerk van de regio zien: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De versterking (en waar nodig bescherming) van het groene raamwerk staat voorop. Over die 'groene laag' heen zijn de lagen van economie en economische ontwikkeling gelegd, van de mobiliteitsstructuur zowel bestaand als gewenst (noodzakelijk) en tot slot de laag van het woonprogramma en de werkgebieden. Het verstedelijkingsconcept is opgesteld vanuit de intentie dat alle regiopartners en het Rijk met elkaar van mening zijn dat dit de manier is waarop de Groene Metropool tot groei kan komen.

Een modelmatige doorrekening van dit concept laat zien wat de effecten zijn van het toevoegen van 100.000 woningen en 700 hectare werkgebied in onze regio. De conclusie is dat het gevraagde in principe op deze manier is in te passen op een manier die recht doet aan de uitgangspunten om het groene raamwerk van de regio te versterken. De echte test daarvan gebeurt in de gebiedsuitwerkingen en natuurlijk straks in de praktijk als we te maken krijgen met technische en programmatische vraagstukken, met conjunctuurgolven, et cetera.

Wat is dan nu de volgende stap?
In dit hoofdstuk geven we een doorkijk naar de samenwerking en de gezamenlijke werkwijze in de komende jaren. Dat begint met een schets van de route die tot het eind van dit jaar gemaakt wordt: naar een definitieve verstedelijkingsstrategie met een verstedelijkingsakkoord en een (aanzet tot een) regionale investeringsagenda. Vervolgens wordt beschreven op welke manier de uitwerking en afweging later in het traject op gebiedsniveau gemaakt wordt.

Wat moet de verstedelijkingsstrategie doen?
Nu we een verstedelijkingsconcept en ontwerpprincipes hebben en een eerste opgaveformulering hebben van de gebiedsuitwerkingen, is het goed om scherp te maken wat de verstedelijkingsstrategie voor ons moet doen. Dat geeft immers ook aan waarover we in het vervolgtraject afspraken met elkaar willen maken.

- Voorop staat dat de verstedelijkingsstrategie de verstedelijking die zich voordoet in onze regio, zo goed mogelijk faciliteert. Er staat niet voor niets 'als die zich voordoet'. Dat kan stoppen bij bijvoorbeeld 80.000 woningen en 500.000 m^2 aan werklocaties; dat kan ook doorgaan tot 125.000 woningen en 750.000 m^2 aan werklocaties.
- We doen het dus adaptief en reageren adequaat op wat er gebeurt: we durven te stoppen met bouwen en we durven ook een been bij te trekken om extra groei te faciliteren als dat moet.
- We maken regionale afspraken over de realisatie van een minimaal aantal betaalbare woningen gedurende de hele looptijd van de strategie.
- We maken afspraken over een regionale

investeringsstrategie: met elkaar en het Rijk (publiek- publiek) en liefst in vervolg daarop ook met de marktpartijen (publiek – privaat). Het gaat om het maken van langjarige afspraken met elkaar door conjunctuurgolven heen. Het zoet en het zuur zitten er allebei in.
- Het naar voren durven halen en naar achteren durven schuiven van capaciteit: doel is om op tempo te blijven met aantallen. Soms moet je ook gewoon tegen elkaar zeggen 'op deze plek lukt het (nu) niet'.
- Bespreken wat de 'aorta' van de strategie is (zoals bij Dominoday); we willen ervoor zorgen dat de strategie en de benodigde productie en ontwikkeling steeds doorloopt ook als zich meerdere tegenvallers voordoen.
- In de gebiedsuitwerkingen benoemen wat we met elkaar de goede gebieden en locaties vinden. De vitaliteit per deelregio staat daarin voorop: wat is nodig?

Waar leggen we de afspraken vast?
Een vervolg op de verstedelijkingsstrategie is het sluiten van het verstedelijkingsakkoord
Het verstedelijkingsakkoord is een set van afspraken tussen rijk, regio en provincies waarin de gezamenlijke ambitie om tot groene verstedelijking te komen (conform het verstedelijkingsconcept) is uitgewerkt. Een aantal van bovengenoemde doelen wordt verwerkt tot een afspraak in het akkoord. Andere doelstellingen worden verankerd in de op te stellen regionale investeringsagenda en in vervolg daarop de uitvoeringsagenda.
Partijen maken in het verstedelijkingsakkoord afspraken met elkaar over:
- De gedeelde ambitie en urgentie (herbevestiging gezamenlijk doel);
- Rolneming en rolverdeling (waar zijn we van en waar willen we van zijn);
- Verantwoordelijkheden;
- Planning en fasering;
- De gebiedsgerichte uitwerkingen (hoe en wanneer);
- Harde randvoorwaarden en 'showstoppers';
- Samenwerking (uitwerking en monitoring);
- Een investeringsagenda die vervolgens per partner nader uitgewerkt en vastgelegd kan worden.

Als het gaat om de regionale investeringsstrategie zal het gaan om het maken van afspraken over het realiseren van een doorgaande bouwstroom. Daar komen afspraken bij kijken over programma, over snelheid en betaalbaarheid. Het gaat er om dat partijen met elkaar vaststellen wat nodig is om binnen de kaders ontwikkelruimte vrij te spelen. Dan gaat het om OV, om stikstof en/of natuur om de integratie economie en stad, om schuifruimte' en logistiek, om de meervoudigheid van energie, enzovoort. Dat is complex, dus daar moeten ook de rol en verantwoordelijkheden in genoemd worden. Afgesproken wordt wie wat doet om gezamenlijk de opgave te realiseren.

Rol van de gebiedsuitwerkingen
Ter voorbereiding op het akkoord en de investeringsagenda wordt in de gebiedsuitwerkingen uitgewerkt en getest hoe ontwerpprincipes uitpakken in vlekken of deelgebieden en welke randvoorwaarden ingevuld moeten worden. Dat begint in de eerste fase met het opstellen van een onderzoeksagenda om vast te stellen wat hier de urgentie en ambitie is. In een tweede fase worden de deelgebieden verder uitgewerkt en wordt gekeken naar de beschikbare locaties, naar waar het wringt in de ambities en wat dat zegt over de randvoorwaarden.

Deze acht gebieden (de drie sleutelgebieden en de vijf overige gebieden) zullen ook in de komende jaren met elkaar een eenheid vormen in de uitwerking en dus ook samen sturen op aantallen, locaties en knelpunten. De gemeenten in deze deelregio's verkennen met elkaar de beweegruimte binnen het gebied en zorgen voor uitwisselingen van programma tussen locaties in die gebieden. Bij de verdere uitwerkingen (na stap 2) zullen uiteraard ook de colleges en raden in die gebieden zorgvuldig betrokken worden. Immers, die uitwerking komt ook terecht in de (gemeentelijke) omgevingsplannen.

Hoe werkt het 'samen sturen'?
Vertrekpunt
In onze regio zijn voor de periode 2020 – 2040 zo blijkt uit de prognoses zo'n 100.000 extra

woningen en zo'n 700 hectare voor werklocaties nodig. Een flink deel van deze woningen en een deel van de werklocaties en is nu al opgenomen in bestemmingsplannen en visies. Dat gaat om zo'n 40% van de opgave. Onze aandacht in de uitwerking van deze verstedelijkingsstrategie gaat uit naar die werklocaties en woonlocaties die nu nog niet vastliggen in bestemmingplannen of contracten. Dat gaat om zo'n 60% van de opgave. Die komt dus nadrukkelijk aan de orde in de gebiedsuitwerking. Uiteraard in samenhang met dat wat al in de pijplijn zit, maar we concentreren ons op (de aansluiting van) de 60% die nog niet vastligt.

Of het lukt om gebieden tot ontwikkeling te brengen, hangt vaak ook samen met andere facetten: zijn locaties bereikbaar? Is er voldoende stikstofruimte? Moet er nog bestaande functies verhuizen of aangepast worden? Zijn er andere belemmerende factoren? De fasering van gebieden wordt bepaald door de samenhang en afhankelijkheid tussen de verschillende bouwstenen.

In de komende maanden (en in de jaren daarna) is dat waar de gesprekken in de regio en met het Rijk over zullen gaan: over het tempo en de volgorde om locaties op een goede en samenhangende manier tot ontwikkeling te brengen. Door met elkaar de ontwikkelingen goed te volgen via de planmonitor en de 'moederbestanden' die als basis fungeren voor deze strategie actueel te houden, is goed te zien waar eventuele knelpunten ontstaan of waar het nodig is om te temporiseren.

De opgave in cijfers

De conclusie van de modelmatige doorrekening van het verstedelijkingsconcept, is dat we met dit concept de aantallen kunnen halen, op de gewenste plekken (effect wat we beogen), in de juiste snelheid en in de juiste categorieën. In het schema op pagina 57 is te zien is hoe de verdeling van woningen over de regio eruitziet en ook hoe de verschillende woningtypes en woonmilieus verdeeld zijn over de regio. Die verdeling sluit aan bij de keuze voor een Groene Metropool met drie gebieden waar grotere concentraties voor wonen en werken zijn.

Maar dat dat is de theorie. In de tabel op pagina 59 is de bestaande planvoorraad (openbaar en niet-openbaar) opgenomen zoals die op dit moment bekend is. Daaruit zijn een aantal conclusies te trekken: voor de periode tot 2024 is er overall ruim voldoende plancapaciteit in de regio, maar een deel van die plannen moet nog 'hard' gemaakt worden en in Foodvalley is nog versnelling nodig op een aantal locaties.
Vanuit de strategie zijn voor deze periode geen woningen nodig. Wel is voor de periode 2020-2024 en 2025-2029 uitgegaan van eenzelfde woonbehoefte.

Voor de periode 2025 – 2029 geldt dat er in Foodvalley plancapaciteit kan worden doorgeschoven uit de periode 2024-2029 om de woonbehoefte voor deze periode op te vullen. Ook moeten plannen nog hard worden gemaakt. Voor Arnhem-Nijmegen geldt dat met name het hard maken van plannen van belang is.

Voor de periode na 2030 geldt dat nog 20.000 – 35.000 woningen gevonden moeten worden in de strategie. Dat is opgave die meegegeven wordt in de gebiedsuitwerkingen en dat kan ook omdat het verstedelijkingsconcept en de ontwerpprincipes handvatten geven om ook bestaande locaties nog eens te verkennen op mogelijkheden.

Monitoren en bijsturen

De verstedelijkingsstrategie maken we met elkaar voor 20 tot 25 jaar. Dat is een lange periode waarvan we nu al weten dat er van alles gaat gebeuren. Er zullen zich veranderingen voordoen in de economie en in de politiek, maar ook in de woonbehoeften van inwoners, de manier waarop we reizen en waarop bedrijven zich organiseren. Wat er precies verandert kunnen we nu niet voorspellen, maar we weten wel dát het zal veranderen. Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met die veranderingen en op welke manier we dan met elkaar bijsturen zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren.
We monitoren met elkaar (generiek en specifiek in de deelgebieden) en kijken steeds naar wat er

op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Dat gaat over de inhoud, maar ook over timing. Dat gaat over het regionale beeld (halen we de aantallen en het tempo) en over gebiedsgerichte invulling (wat is op deze plek nodig?). Alleen als we steeds vanuit die twee perspectieven sturen kunnen we komen tot een aanpak die onze regio versterkt en vergroent. Zo komen we ook tot de continue bouwstroom.

Natuurlijk is het geen spreadsheet planologie. Het gaat om integrale opgaven omdat de behoefte om meer woningen te realiseren in een goede kwaliteit samen gaat met aanzienlijke (transformatie) opgaven in het (bestaande) stedelijk netwerk zoals wateropvang, vergroening, energietransitie, mobiliteit en stadsdistributie. Dit heeft ook te maken met adaptiviteit en veerkracht. Ook daar helpen de gebiedsuitwerkingen ons bij die brengen op subregionale schaal de opgaven en kansen voor ontwikkeling in beeld. En vervolgens zal ook op lokaal gebiedsontwikkelingsniveau en projectuitwerking de afweging voor ontwikkelingen plaats vinden.

Afwegen in gebiedsuitwerking

En hoe werkt dat dan op lokaal niveau bij het maken van een afweging over locaties? Daar hebben we het u nog niet over in de strategie, maar het zal een vraag zijn die wel speelt bij de individuele gemeente. Om te sturen op tempo, programma en hardheid van woon- of werklocaties kan het een optie zijn om te werken met een beslisboom. Dat gebeurt ook op andere plekken waar verstedelijkingsconcepten zijn gemaakt.

Dat zou er voor woongebieden als volgt uit kunnen zien:

Stap 1: Is er (in dit gebied) voldoende plancapaciteit?

↓

Stap 2: Is er sprake van een 'hard' plan?

↳ **JA** >> heeft het enige omvang? (van invloed op de werking van het concept)

↳ **JA** >> Is de locatie in lijn met de ontwerpprincipes en het verstedelijkingsconcept?

↳ **NEE** >> Is het schadelijk / bijsturen mogelijk? Voldoet het aan de ontwerpprincipes?

↳ **JA** >> beperkte omvang? dan doorzetten zoals gepland

↳ **NEE** >> locatie nog te bepalen?

↳ **JA** >> In lijn brengen met het verstedelijkingsconcept

↳ **NEE** >> Is de locatiekeuze in lijn met het verstedelijkingsconcept?

↳ **JA** >> locatie van strategisch belang?

↳ **NEE** >> is het te verantwoorden vanwege lokale vraag of beperkt in omvang?

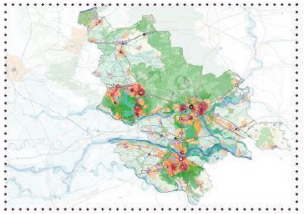
etc.

Ook voor werklocaties moeten we hier nog een denklijn in uitwerken. Dat vraagt om goede samenwerking met de collega's in regio's die sturen vanuit de RPW's. Het RPW van zowel Foodvalley als Arnhem-Nijmegen is nog niet expliciet over een andere manier van omgaan met bestaande locaties en de manier waarop daar verdicht of uitgebreid kan worden. Net als bij de woonlocaties gaat het om maatwerk in de afweging. Want wanneer draagt een werkterrein bij aan het ecosysteem? Of wanneer vinden we een (tijdelijke) locaties voor een proef of experiment gewenst? Een belangrijke vraag in uitgifteprotocollen kan zijn: leidt dit tot meerwaarde?

Met bovenstaande uitwerking en vragen zitten we al midden in de projectuitwerkingen. Dat is ook het moment dat het verstedelijkingsstrategie, vanuit de gebiedsuitwerkingen het lokale omgevingsbeleid raakt. De wens is om de uitgangspunten van het verstedelijkingsconcept daar te laten landen in omgevingsvisies en omgevingsplannen. Dat maakt het mogelijk om een integrale afweging te maken met een beslisboom en afwegingskader zoals hierboven beschreven.

Het proces voor de periode tot ondertekening verstedelijkingsakkoord:

Documenten	Verstedelijkingsconcept >	Gebiedsuitwerkingen >	Verstedelijkingsstrategie en -akkoord >	Projectuitwerkingen
Afspraken over	Ontwerpprincipes Verhaallijnen Concept Gelaagdheid en netwerk Onderzoeks- en investeringsagenda	Uitvoerings- en investeringsagenda bij de verstedelijkingsstrategie	Verstedelijkingsstrategie concept fasering randvoorwaarden onderzoeksvragen Verstedelijkingsakkoord - verankering afspraken over: rolverdeling financiering werkwijze	Stedenbouwkundige plannen, omgevingsplannen Uitgifteafspraken, grondaankopen, vaststellen programma's, etc.

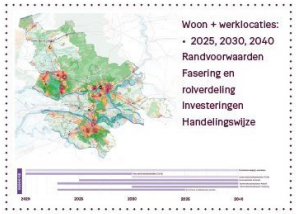
Verstedelijkingsconcept
geeft richting aan de gebiedsuitwerkingen (niet: waar precies gebouwd moet worden en wat daarvoor nodig is)

Gebiedsuitwerkingen
uitwerking van waar gebouwd moet worden en welke randvoorwaarden vanuit de bouwstenen

Sleutelgebieden
- Arnhem-Oost
- Foodvalley-Zuid
- Nijmegen-West

Foodvalley-Noord
Liemers
Middengebied Arnhem Nijmegen
Rijk van Nijmegen
Veluwe

Verstedelijkingsstrategie

Gebiedsprocessen / projectuitwerkingen
uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes

De strategie bestaat uit drie pijlers: verstedelijkingsconcept, gebiedsuitwerkingen en (de opzet voor) een verstedelijkingsakkoord

	Planning	VERSTEDELIJKINGSCONCEPT	GEBIEDSUITWERKINGEN	VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE + VERSTEDELIJKINGSAKKOORD
		bouwstenen, ontwerpprincipes voor regio én positionering in Stedelijk Netwerk Nederland (NOVI).	ruimtelijk toetsing ontwerpprincipes om te komen tot gebiedsagenda	werk-, onderzoeks- en investeringsafspraken voor uitvoering strategie.
2021 ↓	Juli	**Week 26:** verstedelijkingsstrategie (VS) gereed, incl. voorzet voor B&W-advies en raadsvoorstel.	**Juni / juli:** atelier 1 per deelgebied (testen of principes ook gebiedsgericht doen wat we beogen én formuleren positionering, kwesties en opgaven).	
	Augustus	**Juli / augustus:** instemmen Colleges		
	September	**September / oktober:** vaststellen raden en staten	**September:** atelier 2 per deelgebied (concretiseren, incl. afhankelijkheden en/of randvoorwaarden)	
	Oktober	**Resultaat:** perspectief, bouwstenen, principes en vervolgproces in beeld →	**Resultaat:** gebiedsagenda met daarin o.a. acties, samenwerking en gewenste afspraken in beeld. Koppeling aan investeringsagenda. →	**Resultaat:** voorstel voor afspraken met het Rijk
	November			**Week 47:** BO MIRT: vaststellen verstedelijkingsstrategie, bespreking verstedelijkingsakkoord.
	December			
2022 ↓	Januari (en verder)			**Januari:** Ondertekening verstedelijkingsakkoord

'Werken met': Strategie biedt basis van proces van (adaptief) programmeren van verstedelijking. De nu al geprogrammeerde ontwikkeling worden verder integraal uitgewerkt in gebiedsprocessen en projectuitwerkingen.

04 Bijlagen

Begrippen en definities

Begrippen en definities

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)
Het kabinet heeft een aantal NOVI-gebieden uitgekozen. Het Rijk is van plan om hier samen met de regio, met aandacht voor de brede ruimtelijk-fysieke opgaven:

- een extra impuls te geven aan grote transities, passend bij NOVI-prioriteiten.
- extra steun te geven aan de aanpak van grote, integrale fysieke opgaven, die heel belangrijk zijn voor Nederland.

NOVI-gebieden zijn, voortbouwend op bestaande interbestuurlijke samenwerkingstrajecten, instrumenten waarbij overheden meerdere jaren verbonden zijn en toewerken naar de echte gezamenlijke uitvoering van de verschillende opgaven. Deze gebieden zijn onderdeel van de Omgevingsagenda's die per landsdeel worden opgesteld. Bij de NOVI-gebieden zoomen we met prioriteit in op de relatief concrete transities in de acht gebieden.

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige inrichting en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De gebiedsgerichte uitwerking van de NOVI vindt plaats via onder meer Omgevingsagenda's en NOVI-gebieden.

Stedelijk Netwerk Nederland
De NOVI stuurt op de ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland; een goed bereikbaar netwerk van steden en regio's met een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Niet alleen gericht op de Randstad, maar op het potentieel van heel Nederland. Uitgaande van de ambities en mogelijkheden van onze steden en regio's.

MIRT-onderzoek
MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Het MIRT bestaat uit projecten en programma's die zich in het fysieke, ruimtelijke domein afspelen. Hiermee werken Rijk en regio samen aan de concurrentiekracht, de bereikbaarheid en de leefbaarheid van Nederland. Als de opgave nog niet helder genoeg is om een of meerdere MIRT-verkenningen op te starten, kunnen de partijen eerst een (vormvrij) MIRT-onderzoek uitvoeren.

Verstedelijkingsconcept
Het verstedelijkingsconcept is de ruimtelijke vertaling van de vastgestelde contourennotitie en het resultaat van het daaruit voorkomende ontwerpend onderzoek.

Het verstedelijkingsconcept bestaat uit het perspectief voor de Groene Metropool en de ontwerpprincipes voor de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Samen met de verhaallijnen leiden deze ontwerpprincipes tot het gepresenteerde concept. De integraal te ontwikkelen gebieden zijn opgenomen in het concept om te laten zien hoe de ontwerpprincipes er in de praktijk uit zouden kunnen zien. De keuzes voor waar precies te bouwen en wat daarvoor nodig is, zijn in het verstedelijkingsconcept nog niet gemaakt. Het concept geeft wel nadrukkelijk richting voor de volgende stappen. "Dit is hoe het moet als we de groene metropool willen zijn." Het onderzoek naar de bouwstenen, de onderliggende cijfers en plannen hebben geleid tot de ruimtelijke uitgangspunten en ontwerpprincipes. Die zijn omgezet in schetsen en een ruimtelijk raamwerk.

Gebiedsuitwerkingen
In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld. De integraal uit te werken gebieden zijn:

- De sleutelgebieden Arnhem-Oost, Foodvalley-

Zuid, Nijmegen-West

- De gebiedsuitwerkingen Foodvalley-Noord, Land van Maas en Waal, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en Veluwe

Verstedelijkingsstrategie en akkoord

De resultaten van de gebiedsuitwerkingen vertalen we in een verstedelijkingsstrategie. Dit is het verder uitgewerkte verstedelijkingsconcept waarin we laten zien waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren in dit gebied een plek kunnen krijgen (fasering) en onder welke voorwaarde (gekoppeld aan de andere opgaven die van belang zijn). De combinatie van het concept met deze voorwaarden, is de strategie. De strategie geeft aan wat de randvoorwaarden zijn, hoe de fasering en rolverdeling is, welke investeringen nodig zijn en hoe gewerkt gaat worden met de strategie. Hierover wordt eind 2021 een verstedelijkingsakkoord gesloten.

Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten te onderstrepen en vervolgens over te nemen in het lokale omgevingsbeleid. Dat is waar de rol van de raden ligt: beoordelen waar het lokale en regionale omgevingsbeleid aangepast kan of moet worden om als gemeente binnen deze regionale ambitie je eigen programma en ambities vorm te geven.

Nationale keuzes sterke en gezonde steden en regio's

Stedelijk netwerk Nederland (Bk 3.1)
Versterken Stedelijk Netwerk Nederland en koppelen van richting verstedelijking aan ontwikkeling (OV-)infrastructuur

Stedelijke regio's (Bk 3.2)
Medeformuleren van een regionale strategie voor een samenhangende aanpak van wonen, werken, mobiliteit, gezondheid, veiligheid en leefomgevingskwaliteit in regio's

Gezonde leefomgeving (Bk 3.5)
Verbeteren luchtkwaliteit
PM2,5 > advieswaarde WHO
PM10 > advieswaarde WHO

Mobiliteitssysteem (voor personen én goederen) in, rondom en tussen de steden (Bk 3.8)
Leveren van goede bereikbaarheid, optimaal benutten van bestaande netwerken en modaliteiten onderling verknopen en benutten op hun specifieke kwaliteiten

Gebieden met een voorspelde daling in de woningbehoefte 2030 t/m 2039 (Bk 3.9)
Gezamenlijk ontwikkelen van een integrale gebiedsgerichte ontwikkelingsstrategie

De opzet van het verstedelijkingsconcept sluit zoveel mogelijk aan op staand beleid in de regio en op de visies die tegelijkertijd met deze verstedelijkingsstrategie ontwikkeld worden. Het concept en de afspraken in de strategie helpen om in de komende dertig jaar de keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen regio.

De uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes voor woon- en werklocaties locaties vinden plaats binnen gebiedsprocessen/projectuitwerkingen, met het verstedelijkingsakkoord als leidraad.

Regio Arnhem Nijmegen
De regio Arnhem Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten. De gemeenten gaan vanaf april 2021 over in een nieuwe organisatiestructuur: de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

- Gemeenten in de regio Arnhem en Omgeving: Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal
- Gemeenten in de regio Liemers: Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort, Zevenaar
- Gemeenten in de regio Nijmegen en Omgeving: Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar (provincie Zuid-Limburg), Nijmegen, Wijchen.

Met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar behoren alle gemeenten tot de provincie Gelderland.

Meer informatie: www.regioan.nl

Regio Foodvalley
De regio Foodvalley bestaat uit acht gemeenten. Deze gemeenten werken samen met twee provincies, onderwijs- en kennisinstellingen en ondernemers in de regio.

- Gemeenten in de provincie Gelderland: Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen
- Gemeenten in de provincie Utrecht: Renswoude, Rhenen, Veenendaal

De gemeenten Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal vormen samen het WERV-gebied.
Meer informatie: www.regiofoodvalley.nl

Omgevingsvisie gemeente
In een gemeentelijke omgevingsvisie legt de gemeente haar langetermijnbeleid vast. De gemeente stelt één omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast.

Woondeal regio Arnhem-Nijmegen
Samenwerkingsagenda voor de woningbouwopgave in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen tussen het Rijk, de provincie Gelderland en de 18 gemeenten. Voor de Woondeal zijn versnellingslocaties aangewezen.
rekening wordt gehouden met het toevoegen van voorzieningen .

Plancapaciteit
De regio beschikt over woningbouwplannen, die voor 2030 gerealiseerd moeten worden: de plancapaciteit. Deze plannen zijn opgenomen in de planmonitoren van de regio Arnhem Nijmegen en van de regio Foodvalley. Binnen de strategie zoeken we naar het aanvullende benodigde aantal woningen om 100.000 woningen voor 2040 te realiseren.

Toekomstvarianten
Voor de strategie zijn mogelijke verstedelijkingslocaties aangewezen, die een bandbreedte concentratie - spreiding vertegenwoordigen. Deze locaties zijn opgenomen in drie toekomstvarianten, die zijn doorgerekend met het Dashboard Verstedelijking. Vervolgens hebben ingrediënten uit alle varianten geleid tot een voorkeursvariant. Dit vormt de basis voor het verstedelijkingsconcept.

De verstedelijkingslocaties vertegenwoordigen een aantal woningen en werklocaties. Iedere locatie vormt een ‘leefomgeving’, waar naast woningen en werkplekken ook rekening wordt gehouden met het toevoegen van voorzieningen.

Dashboard Verstedelijking
Het Dashboard Verstedelijking is een instrument dat inzicht biedt in hoe de woningbouwopgave maatschappelijke meerwaarde oplevert. In oktober 2018 presenteerde het College van Rijksadviseurs

het Dashboard Verstedelijking, waarna het instrument door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is geadopteerd. In deze strategie is het Dashboard Verstedelijking gebruikt om de drie toekomstvarianten te kunnen beoordelen.

Bouwstenen
Om de integraliteit en meerwaarde van de verstedelijkingsstrategie te waarborgen, wordt de strategie opgebouwd met thematische 'bouwstenen': leefomgeving, wonen, economie en bereikbaarheid. Voor deze bouwstenen zijn uitgangspunten opgesteld.

Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)
Openbaar vervoer dat voldoet aan hoge eisen voor de frequentie, snelheid en betrouwbaarheid. Met de term HOV worden geen uitspraken gedaan over de vorm van het OV. De keuze daarvoor (bijvoorbeeld bus of rail) is afhankelijk van de vervoersplanning.

Mobiliteitsscan
De Mobiliteitsscan is een instrument voor (brede) analyses ten aanzien van ruimtelijke planvorming en effecten daarvan op mobiliteit en duurzaamheid. De tool bevat data uit verschillende verkeersmodellen. De mobiliteitsscan is een soort stresstest voor het mobiliteitsnetwerk en geeft aan waar problemen te verwachten zijn, binnen een bepaalde bandbreedte. Ook gaan we in op oplossingen voor het netwerk of geven we aan onder welke (mobiliteits)voorwaarden uitbreiding woningbouw op deze locaties kan plaatsvinden.

Polycentrische pool
Arnhem, Nijmegen en FoodValley-Zuid worden ontwikkeld als polycentrische polen, als onderdeel van Stedelijk Netwerk Nederland. De centra van iedere 'pool' worden goed met elkaar én met het omliggende gebied verbonden, zodat de netwerkkracht versterkt wordt. In de centra komt een groot deel van de woningbouwopgave terecht.

Sleutelgebieden
In sleutelgebieden komen vele opgaven samen, ligt er een hoog complexiteitsgehalte, is versnelling van de woonopgave mogelijk én is behoefte aan samenwerking. Enkele sleutelgebieden kunnen op regionaal niveau worden opgepakt; andere sleutelgebieden vragen om een samenwerking tussen gemeenten, regio, provincies en het Rijk. Binnen de sleutelgebieden kunnen sleutelprojecten worden aangewezen, zoals het uitbreiden van capaciteit op het spoor.

Regionale Energiestrategieën (RES)
Eén van de afspraken uit het Klimaatakkoord is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het beste duurzame energie opgewekt kan worden, welke warmtebronnen bruikbaar zijn en de haalbaarheid hiervan. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes.

RUIMTE VOOR UITDAGINGEN - VERSTEDELIJKING

REGIO'S FOODVALLEY EN ARNHEM-NIJMEGEN

ONDERZOEK DOOR KIESKOMPAS IN OPDRACHT VAN PROVINCIE GELDERLAND,
J. VAN LINDERT, L. VAN HECK, Y. KUTIYSKI, S. KWADIJK & A. KROUWEL

Samenvatting

Provincie Gelderland heeft Kieskompas gevraagd om te onderzoeken hoe inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen (bij elkaar 26 gemeenten) over de toekomstige ruimtelijke inrichting denken. De samenleving staat voor een aantal grote uitdagingen, terwijl de ruimte en (financiële) mogelijkheden beperkt zijn. Hoe denken de inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen over de uitdagingen bij verstedelijking?

We vroegen deelnemers aan het onderzoek allereerst om acht overkoepelende uitdagingen te rangschikken. In beide regio's wordt het *bouwen van woningen* als belangrijkste prioriteit gezien, kort gevolgd door het *aanpassen van de leefomgeving aan het veranderende klimaat* en het *uitbreiden van groen en natuur*. Het *verbeteren van de bereikbaarheid* scoort een vierde plek. Over het algemeen zijn de verschillen tussen beide regio's relatief klein, maar inwoners van de regio Foodvalley hechten duidelijk meer belang aan *ruimte voor land- en tuinbouw*, terwijl het *plaatsen van windmolens en zonnepanelen-velden* meer steun in Arnhem-Nijmegen krijgt. In beide regio's scoort het *uitbreiden van recreatiegebieden* een zesde plek en wordt de laagste prioriteit gegeven aan het *bouwen van bedrijventerreinen*.

Nadat we deelenemers aan het onderzoek vertelden dat er *in de komende 20 jaar naar verwachting zo'n 100.000 woningen in de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen* gebouwd *moeten worden,* vroegen we hen hoe ze hier over dachten. Ruim een één op de drie inwoners lijkt het het bouwen van deze woningen vooral als een kans voor meer voorzieningen en werkgelegenheid *(cijfer 7, 8, 9 of 10)* te zien, ruim één op de drie lijkt vrij neutraal *(cijfer 4, 5 of 6)* en ruim een kwart lijkt het vooral als bedreiging voor het landschap en karakter te zien (cijfer 0, 1, 2 of 3).

Over de beste locaties voor het bouwen van woningen zijn de meningen verdeeld. In eerste instantie kiest een ruime meerderheid voor *meer woningen binnen dorps- en stadsgrenzen (bijvoorbeeld hoogbouw)* in plaats van *meer woningen in het buitengebied*. Ook wordt duidelijk vaker gekozen voor *een groter aantal kleinere nieuwbouwprojecten* dan voor *een kleiner aantal grotere nieuwbouwwijken*. Na het delen van belangrijke voor- en nadelen van het bouwen binnen dorps- en stadsgrenzen, kiest vier op de tien voor *grotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden*, drie op de tien voor *kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden* en slechts twee op de tien voor *binnen de bestaande dorps- en stadsgrenzen.* Eén op de tien kiest voor de optie *anders, namelijk*, waarbij vooral het ombouwen van (leegstaande) kantoorpanden en bedrijventerreinen vaak spontaan genoemd werd. Wat inwoners als beste plek voor het bouwen van woningen aanwijzen, hangt dus af van de informatie en context die ze krijgen.

Ondanks dat het *bouwen van woningen* als belangrijkste prioriteit wordt gezien, ontstaat er bij veel inwoners weerstand als dat ten koste gaat van *groene ruimtes in steden of dorpen*, dan wel van het *buitengebied*. Tegelijkertijd noemt bijna drie op de vier inwoners het *bouwen van extra woningen in hun eigen woonomgeving acceptabel als er ook meer groen komt*. Ook het bouwen van *meer hoogbouw om groene ruimtes te behouden* kan op steun rekenen; in beide regio's is ongeveer twee op de drie inwoners het hier (helemaal) mee eens.

Een relatief grote groep inwoners (45 procent) ziet zichzelf ook wonen in een *appartement (hoogbouw/ beneden- of bovenwoning)*; bij inwoners in de pensioenfase (65 jaar en ouder) is dit zelfs bijna zes op de tien. Ongeveer een kwart van de inwoners geeft aan graag binnen twee jaar te willen verhuizen; dit betreft vooral inwoners in de opbouwfase (18 tot 35 jaar) van hun leven (zes op de tien) en degene die

wonen in een vrije sector huurwoning (zeven op de tien). Inwoners in de consolidatie- en pensioenfase (50 jaar en ouder) willen veel minder vaak verhuizen, maar een kwart van hen geeft wel aan *best kleiner te willen wonen*. Bij de keuze om ergens te gaan wonen geven veel inwoners aan het (heel) belangrijk te vinden om dichtbij voorzieningen te zitten, maar ook fietsverbindingen, recreatiemogelijkheden en een park zijn voor veel mensen belangrijk.

Als het over de economische ontwikkeling van de regio gaat, is er maar weinig draagvlak *voor het bouwen van nieuwe bedrijventerreinen ten koste van groen* of *als andere bedrijventerreinen nog niet vol zijn*. Over boerenbedrijven lopen de meningen uiteen. Zo vindt ruim één op de drie inwoners dat *boerenbedrijven zoveel mogelijk behouden moeten blijven, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit*. Tegelijkertijd is een ruime meerderheid (zeven op de tien) van mening dat *boerenbedrijven die schade aan de natuur veroorzaken, verplaatst moeten worden naar gebieden die minder kwetsbaar zijn.* Ook is een meerderheid voorstander van het *verbinden van natuurgebieden, ook als ten koste gaat van landbouwgrond*. Het *plaatsen van zonnepanelen op landbouwgrond* kan weer op veel minder steun rekenen; ongeveer de helft is hier tegen. De geschetste consequenties en/of voorwaarden hebben dus invloed op de keuzes die mensen maken met betrekking tot het bieden van ruimte aan landbouw, natuurgebieden en/of de energietransitie. Over het algemeen zijn de verschillen tussen beide regio's klein. Boerenbedrijven krijgen wel duidelijk meer steun van mensen met een praktische opleiding en bewoners uit het buitengebied.

Toename van bedrijvigheid en het aantal inwoners zal in principe ook leiden tot extra verkeersbewegingen. Als er een relatie gelegd moet worden tussen potentiële bouwlocaties en de daarmee te verwachte toename van mobiliteit, zijn de opties *bouwen op locaties die al goed bereikbaar* en *bouwen op locaties waar al gebouwen staan* duidelijk favoriet. Voor het verbeteren van de bereikbaarheid kunnen het openbaar vervoer- en/of fietsvoorzieningen duidelijk op meer steun rekenen dan de aanleg van wegen. Ruim drie op de vier inwoners kiest voor een *betere bereikbaarheid van hun dorp/stad met het openbaar vervoer en fiets* in plaats van *betere bereikbaarheid met de auto*. Dat betekent echter niet dat men tegen het aanleggen van wegen is; twee op de tien is tegen het de aanleg en/of verbreden van wegen. Het verschil tussen beide regio's is over het algemeen klein. Verder hechten mannen en praktisch opgeleiden duidelijk meer belang aan de auto.

Inhoudsopgave

- **Samenvatting** **2**
- **Inhoudsopgave** **4**
- **1. Over het onderzoek** **5**
  - *1.1 Over Kieskompas* *5*
  - *1.2 Over de respondenten* *5*
- **2. Woonsituatie** **6**
- **3. Prioriteiten** **8**
- **4. Dilemma's** **9**
- **5. Wonen & leefomgeving** **11**
- **6. Economie** **14**
- **7. Mobiliteit (verkeer en vervoer)** **16**

1. Over het onderzoek

De provincie heeft een belangrijke rol in de ruimtelijke inrichting. Zo bepaalt de provincie waar woningen en bedrijven gebouwd mogen worden en welke gebieden bestemd zijn voor bijvoorbeeld natuur, recreatie en landbouw. Provincie Gelderland heeft Kieskompas gevraagd om te onderzoeken hoe inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen (bij elkaar 26 gemeenten) over de toekomstige ruimtelijke inrichting denken. Dit wordt ook wel de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley genoemd. Het onderzoek richt zich op vier 'bouwstenen' en de relatie en keuzes die hier onderling in te maken zijn. De vier bouwstenen zijn:

- Leefomgeving: meer landschap
- Wonen: meer stad en meer vitale kernen
- Mobiliteit: duurzaam en nabij
- Economie: netwerk rondom Food, Health & Energy

1.1 Over Kieskompas

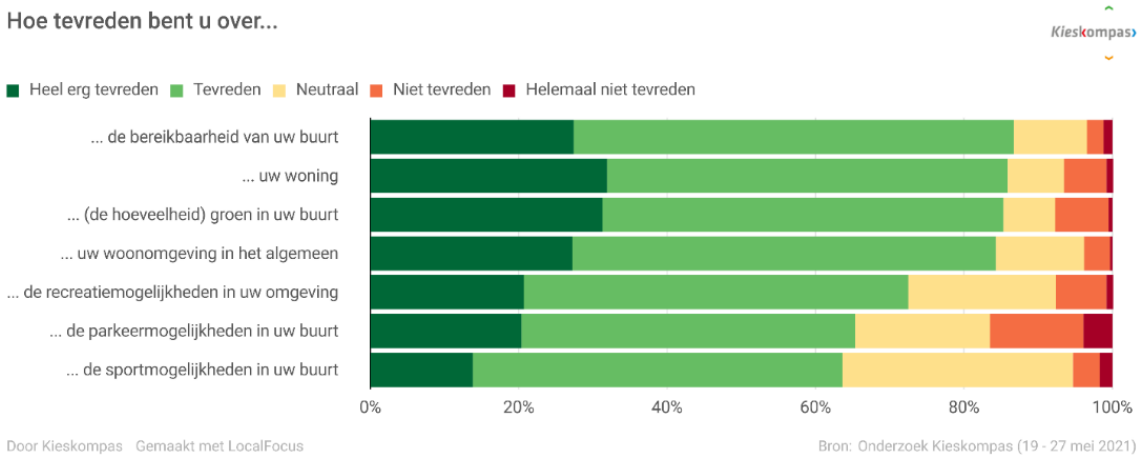
Bij Kieskompas brengen we politieke opinies en maatschappelijke trends in beeld. Dat doen we via gericht panelonderzoek en met behulp van online tools en events. Zo helpen we wetenschappelijk en onafhankelijk onderzoek een stapje vooruit. Het onderzoeksinstituut Kieskompas wordt dan ook gevormd door een groep betrokken en enthousiaste wetenschappers die betrouwbare informatie leveren aan kiezers en besluitvormers.

1.2 Over de respondenten

Op donderdagochtend 27 mei hadden 2178 mensen het onderzoek volledig ingevuld, waarvan 1804 mensen uit de rego's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley (7138 panelleden, responserate van 31%). De resultaten van dit onderzoek zijn vervolgens voor beide regio's gewogen naar geslacht, leeftijd, opleiding, etniciteit en stemgedrag om de data ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken. Gewichten hoger dan het 99e percentiel zijn getrimd. Om respondenten een gewicht toe te kennen, moeten hun leeftijd, geslacht, migratie-achtergrond, opleiding, en het stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen bekend zijn, hetgeen 1158 mensen uit de regio Arnhem-Nijmegen en 621 uit de regio Foodvalley met ons deelden.

2. Woonsituatie

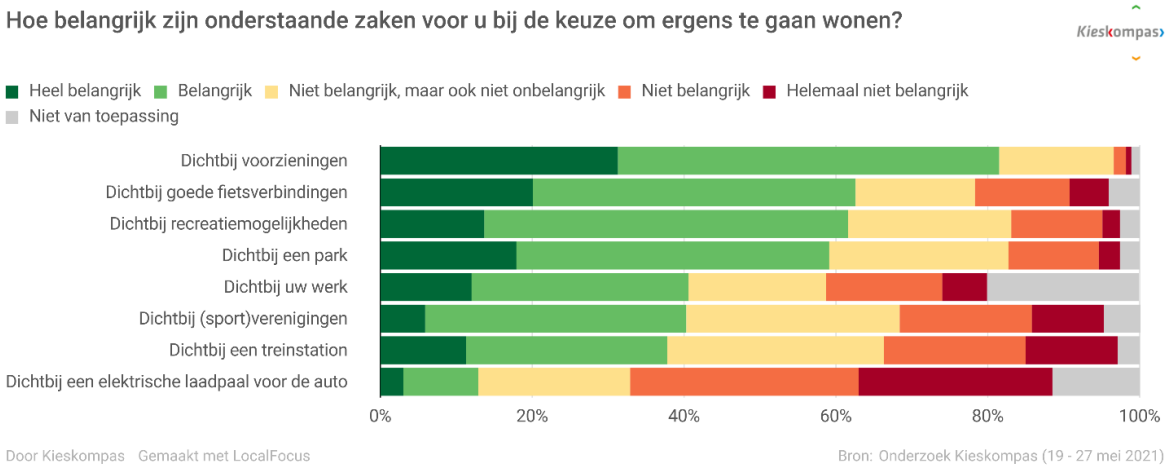
Om meer inzicht te krijgen in de keuzes die inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhen-Nijmegen voor hun toekomstige leefomgeving maken, is het allereerst belangrijk om meer over de huidige situatie te weten te komen. Zoals in onderstaande figuur naar voren komt zijn de meeste inwoners (85 procent) (heel erg) tevreden over hun woning en de woonomgeving; daarentegen is één op de vijfentwintig inwoners ontevreden over de *woonomgeving* en één op de vijftien over de eigen *woning*.

Echter, als we inzoomen op de woonsituatie van verschillende groepen ontstaan er wel degelijk grote verschillen. Zo geeft bijna zeven op de tien huurders in de vrije sector aan *graag binnen twee jaar te willen verhuizen naar een andere woning*; vier op de tien huurders in de vrije sector zegt *dit al te proberen, maar zonder resultaat*. Ook valt het op dat vooral jongere inwoners vaker plannen hebben om te verhuizen. Bijna zes op de tien inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) zouden graag binnen twee jaar verhuizen, terwijl dit bij inwoners in de pensioenfase (65 jaar en ouder) ruim vier keer lager is (13 procent). Tot slot valt het op dat bijna een kwart van de inwoners in de consolidatie- en pensioenfase (50 jaar en ouder) aangeven *best kleiner te willen wonen*, terwijl jongere inwoners juist vaker aangeven dat hun *huidige woning eigenlijk te klein is voor het aantal mensen dat er woont*.

Percentage dat 'ja' heeft geantwoord op de stellingen	Ik ben afgelopen jaar verhuisd	Ik wil graag in mijn buurt blijven wonen	Ik zou graag binnen twee jaar verhuizen naar een andere woning	Ik probeer te verhuizen naar een andere woning, maar dat lukt mij niet	Ik zou best kleiner willen wonen	Mijn huidige woning is eigenlijk te klein voor het aantal mensen dat er woont
Totaal	**8%**	**78%**	**24%**	**13%**	**19%**	**5%**
Opsplitsing per groep						
Man	8%	80%	23%	12%	20%	4%
Vrouw	9%	76%	26%	14%	17%	6%
Praktisch opgeleid	7%	83%	21%	14%	23%	3%
Middel-opgeleid	7%	80%	24%	13%	20%	5%
Theoretisch opgeleid	9%	77%	25%	13%	18%	5%
18-34	19%	64%	58%	27%	13%	13%
35-49	9%	77%	28%	17%	8%	10%
50-64	6%	77%	21%	12%	24%	3%
65+	5%	85%	13%	6%	23%	1%
Foodvalley	8%	78%	24%	13%	20%	4%
Arnhem/Nijmegen	8%	78%	25%	13%	18%	6%
Sociale huurwoning	11%	76%	35%	25%	19%	11%
Huurwoning vrije sector	13%	55%	69%	39%	4%	31%
Eigen woning	9%	82%	24%	14%	18%	6%

Vervolgens is natuurlijk de vraag in wat voor woning en woonomgeving mensen zouden willen wonen. Als we naar de woonomgeving kijken is het voor de meeste mensen (heel) belangrijk om dichtbij voorzieningen te zitten, maar ook fietsverbinden, recreatiemogelijkheden en een park zijn voor veel mensen belangrijk. Voor veel werkenden is het ook belangrijk om dichtbij hun werk te wonen. Weinig inwoners vinden het op dit moment belangrijk om dichtbij een elektrische laadpaal voor de auto te wonen. Het wonen dichtbij een treinstation wordt door vier op de tien als (heel) belangrijk gezien.

Tot slot is het ook belangrijk om te weten in wat voor type woning(en) mensen zichzelf in de toekomst binnen hun financiële mogelijkheden zien wonen. Relatief veel inwoners (45 procent) zien zichzelf in een *appartement (hoogbouw / beneden- of bovenwoning)* wonen; bij inwoners in de pensioenfase (65 jaar en ouder) is dit bijna zes op de tien, terwijl dit bij inwoners in de carrièrefase (35 tot 50 jaar) maar iets meer dan een kwart is. Theoretisch geschoolden zien zichzelf vaker dan gemiddeld wonen in een *vrijstaand huis* en/of *twee onder één kap woning*. Inwoners die op dit moment een huurwoning hebben, zien zichzelf vaker in een *rijtjeshuis* en/of *appartement (hoogbouw / beneden- of bovenwoning).* Dit kan met de (verwachtte) financiële mogelijkheden te maken hebben. Ook was er de mogelijkheid om zelf een ander type woning te noemen; oudere inwoners deden dit veel vaker. Naast '*waar ik nu al woon',* werden door oudere inwoners ook vaker specifieke woonproducten zoals *een seniorenwoning, seniorenflat, zorgwoning, bungalow* of een *hofje* genoemd.

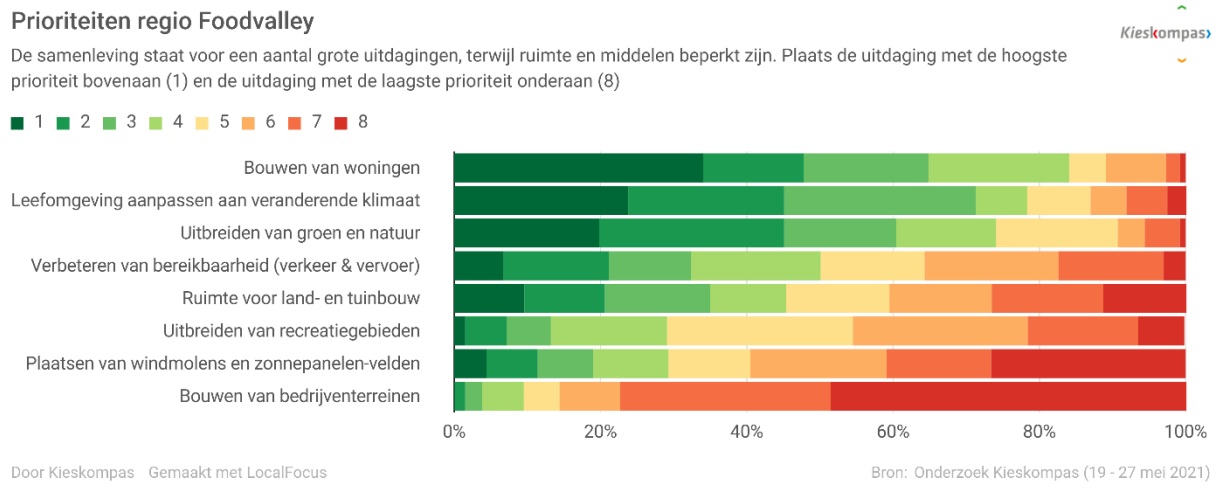
In wat voor type woning ziet u zichzelf binnen uw financiële mogelijkheden in de toekomst wonen? (meerdere antwoorden mogelijk)

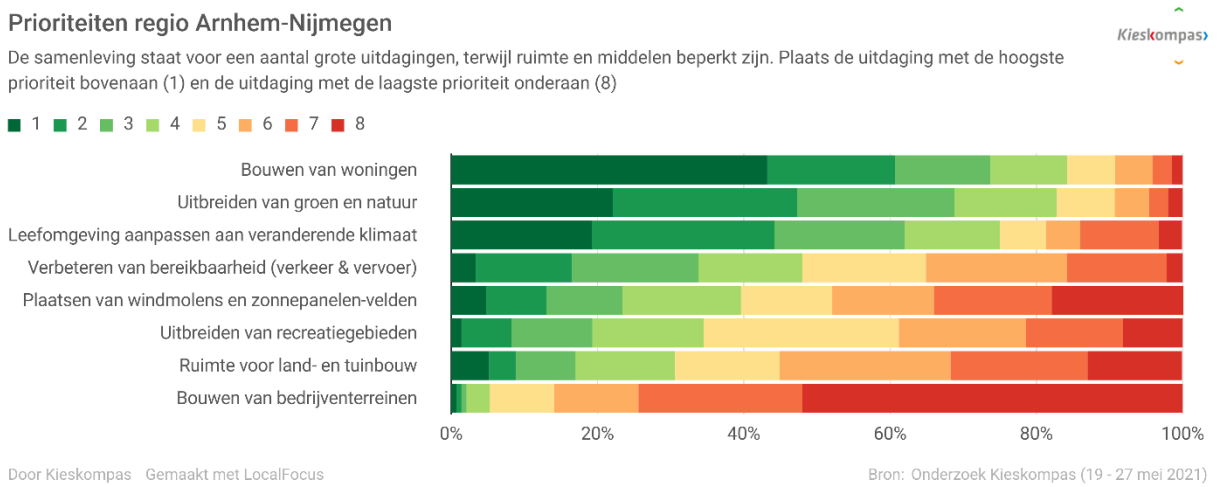
	Een vrijstaand huis	Een twee onder één kap woning	Een rijtjeshuis	Een appartement (hoogbouw / beneden- of bovenwoning)	Anders, namelijk
Totaal	**30%**	**27%**	**31%**	**45%**	**13%**
Opsplitsing per groep					
Praktisch opgeleid	19%	21%	23%	46%	22%
Middel-opgeleid	27%	24%	39%	51%	11%
Theoretisch opgeleid	40%	35%	26%	38%	9%
18-34	38%	39%	42%	46%	4%
35-49	43%	43%	42%	26%	11%
50-64	23%	16%	25%	49%	14%
65+	15%	9%	11%	59%	25%
Foodvalley	30%	27%	30%	39%	12%
Arnhem/Nijmegen	30%	28%	31%	48%	13%
Sociale huurwoning	5%	10%	38%	61%	28%
Huurwoning vrije sector	29%	29%	48%	55%	3%
Eigen woning	41%	32%	22%	34%	11%

3. Prioriteiten

De samenleving staat voor een aantal grote uitdagingen, terwijl de ruimte en financiële mogelijkheden beperkt zijn. Wat zijn dan de voorkeuren? Het bouwen van woningen, uitbreiden van natuurgebieden, ruimte voor land- en tuinbouw of het verbeteren van de bereikbaarheid? We vroegen inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen allereerst om acht belangrijke overkoepelende uitdagingen te rangschikken, waarbij de hoogste prioriteit bovenaan geplaatst moest worden en de uitdaging met de laagste prioriteit onderaan. Zo komen we er achter welke uitdagingen de hoogste prioriteit hebben en welke uitdagingen minder belangrijk zijn voor de inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen.

Allereerst valt op dat de verschillen tussen inwoners van Foodvalley (bovenste figuur) en de regio Arnhem-Nijmegen (onderste figuur) over het algemeen klein zijn. In beide regio's wordt het *bouwen van woningen* door de inwoners als belangrijkste prioriteit gezien, kort gevolgd door het *aanpassen van de leefomgeving aan het veranderende klimaat* en het *uitbreiden van groen en natuur*. Er is in beide regio's sprake van een duidelijke top drie. Ook met betrekking tot het *verbeteren van de bereikbaarheid* lopen de regio's samen op; ongeveer één op de drie inwoners plaatst dit thema in hun top drie. Wel zien we een groter verschil als het gaat om *ruimte voor land- en tuinbouw*; inwoners van de regio Foodvalley geven dit duidelijk een hogere prioriteit dan de inwoners van de regio Arnhem-Nijmegen. Het *plaatsen van windmolens en zonnepanelen-velden* wordt daarentegen als belangrijker gezien in de regio Arnhem-Nijmegen. In beide regio's scoort het *uitbreiden van recreatiegebieden* een zesde plek en wordt de laagste prioriteit gegeven aan het *bouwen van bedrijventerreinen*.

Om meer inzicht te krijgen in de prioriteiten van de verschillende inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen is de onderstaande tabel opgesteld. In deze tabel is voor elke groep het aantal mensen opgeteld dat deze prioriteit in hun top drie geplaatst hebben. Als een vakje rood/oranje kleurt wordt deze prioriteit minder vaak dan gemiddeld door deze groep in hun top drie geplaatst, als het vakje groen kleur juist vaker dan gemiddeld.

Zo zien we dat mannen, jongeren, degene die in een vrije sector huurwoning wonen en inwoners van de regio Arnhem-Nijmegen het *bouwen van woningen* vaker dan gemiddeld in hun top drie plaatsen; ongeveer drie op de vier. Vrouwen, theoretisch-opgeleiden, inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en inwoners van de regio Foodvalley plaatsen het *aanpassen van de leefomgeving* vaker dan gemiddeld in hun top drie, terwijl mannen en praktisch geschoolden dit minder dan gemiddeld doen. Praktisch geschoolden en oudere inwoners kiezen weer vaker voor *het verbeteren van de bereikbaarheid* van de regio. Ditzelfde patroon zien we bij *ruimte voor land- en tuinbouw*; praktisch geschoolden hebben dit zelfs twee keer zo vaak in hun top drie staan dan theoretisch geschoolden.

Percentage dat deze prioriteit in hun top 3 plaatst

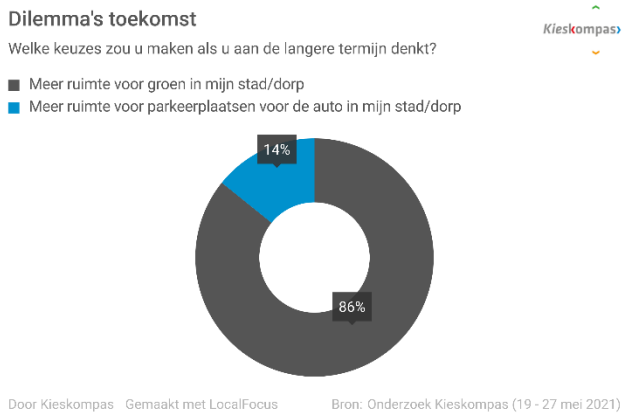
	Bouwen van woningen	Uitbreiden van groen en natuur	Leefomgeving aanpassen aan veranderende klimaat	Verbeteren van bereikbaarheid (verkeer & vervoer)	Ruimte voor land- en tuinbouw	Plaatsen van windmolens en zonnepanelen -velden	Uitbreiden van recreatiegebieden	Bouwen van bedrijventerreinen
Totaal	***70%***	***65%***	***64%***	***33%***	***23%***	***22%***	***17%***	***3%***
Opsplitsing per groep								
Man	74%	63%	57%	36%	24%	20%	17%	4%
Vrouw	66%	68%	72%	29%	21%	24%	18%	2%
Praktisch opgeleid	70%	58%	58%	44%	30%	16%	18%	4%
Middel-opgeleid	72%	69%	60%	32%	25%	20%	18%	4%
Theoretisch opgeleid	68%	66%	73%	28%	14%	28%	16%	1%
18-34	76%	72%	70%	24%	17%	25%	14%	2%
35-49	71%	65%	65%	35%	21%	23%	19%	2%
50-64	68%	63%	60%	34%	29%	18%	14%	4%
65+	66%	60%	61%	41%	24%	21%	24%	3%
Foodvalley	64%	60%	71%	32%	35%	19%	13%	4%
Arnhem/Nijmegen	73%	68%	61%	33%	17%	23%	19%	2%
Sociale huurwoning	61%	70%	58%	40%	16%	15%	23%	5%
Huurwoning vrije sector	81%	67%	76%	23%	14%	30%	8%	1%
Koopwoning	69%	62%	63%	34%	27%	21%	19%	3%

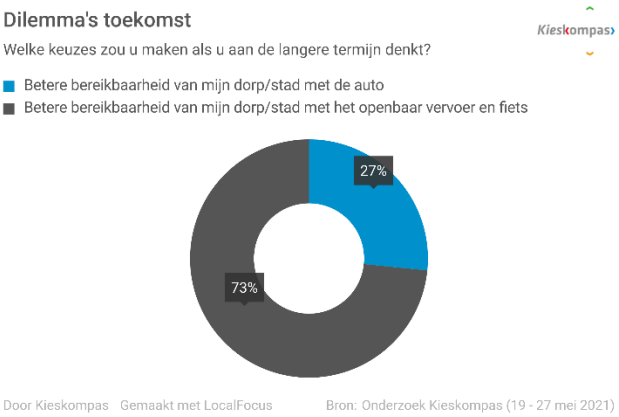
4. Dilemma's

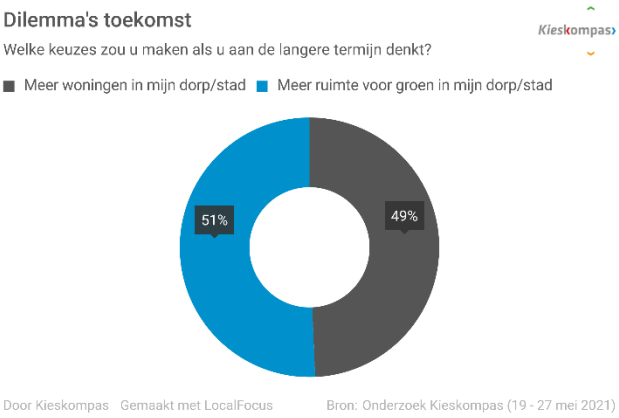
Vervolgens legden we (zonder enige aanvullende informatie) een aantal dilemma's voor, waarbij telkens één van de twee keuzemogelijkheden gekozen kon worden. De verschillen tussen inwoners van de regio Foodvalley en de regio Arnhem-Nijmegen zijn over het algemeen klein. Bij de verschillende leeftijdsgroepen, woonsituaties en geslachten zijn de verschillen bij bepaalde dilemma's groter.

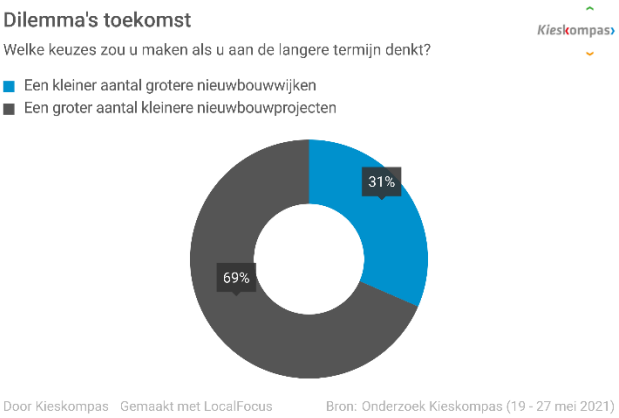
Bij de keuze voor m*eer ruimte voor groen* of *meer ruimte voor parkeerplaatsen in hun dorp/stad*, koos de overgrote meerderheid (86 procent) voor *meer groen in hun dorp/stad*. Daarnaast koos bijna driekwart voor een *betere bereikbaarheid van hun dorp/stad met het openbaar vervoer en fiets* in plaats van *betere bereikbaarheid met de auto*. Mannen, praktisch geschoolden en oudere inwoners kiezen vaker dan andere groepen voor een *extra parkeerplaatsen* en *betere bereikbaarheid met de auto*, hoewel ook binnen deze nog steeds een ruime meerderheid voor *groen* (80 procent) en/of *openbaar vervoer en fiets* (70 procent) kiest.

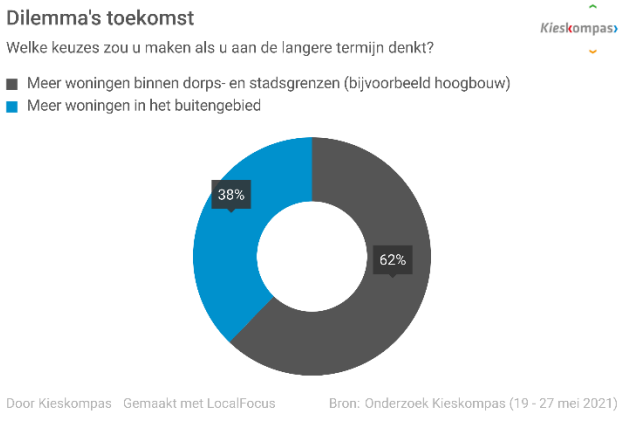
Bij de dilemma's met betrekking tot het bouwen van woningen was er meer verdeeldheid. Zo kiest de helft voor *meer woningen in hun stad/dorp*, terwijl de andere helft een voorkeur heeft voor *meer groen*. Bij dit dilemma zijn de verschillen tussen groepen relatief klein. Ruim twee op de drie inwoners kiest voor een *groter aantal kleinere nieuwbouwprojecten*, terwijl één op de drie juist voor een *kleiner aantal grotere nieuwbouwwijken* kiest. Theoretisch geschoolden en degenen die in een stadscentrum of het buitengebied wonen kiezen vaker voor een *groter aantal kleinere nieuwbouwprojecten*. Ook bij dit dilemma zit weinig verschil tussen de inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen. Tot slot kiest in beide regio's ruim zes op de tien inwoners voor *meer woningen binnen dorps- en stadsgrenzen (bijvoorbeeld hoogbouw)*, terwijl vier op de tien liever *meer woningen in het buitengebied* ziet. Inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar), theoretisch geschoolden en degenen die in een stadscentrum of sociale huurwoning wonen kiezen daarbij vaker voor meer woningen binnen dorps- en stadsgrenzen.

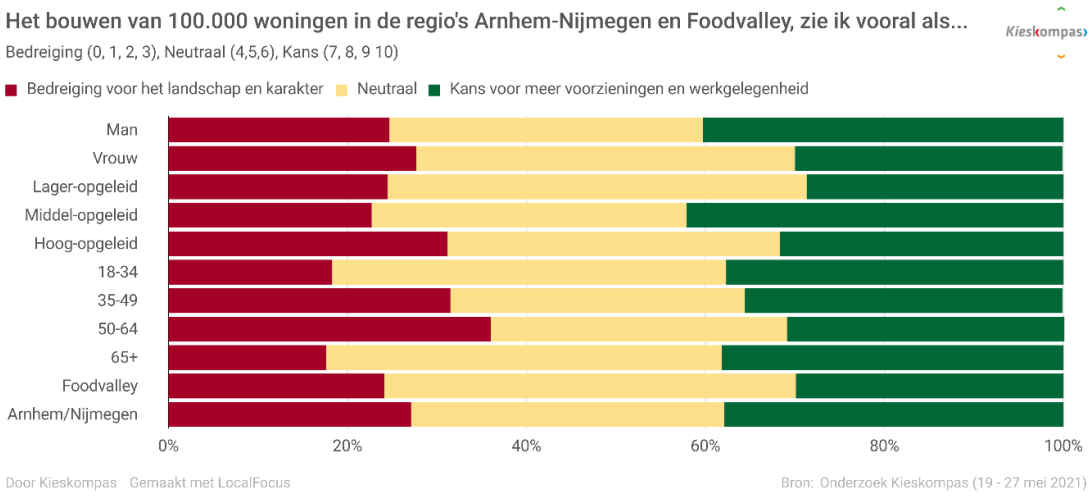

5. Wonen & leefomgeving

Om deelnemers aan het onderzoek meer achtergrondinformatie te geven bij de keuzes die ze moesten maken, deelden wij vervolgende de volgende informatie met hen: '*In de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley wonen op dit moment ruim een miljoen inwoners. De bevolkingsprognoses geven aan dat het aantal inwoners de komende jaren nog flink zal groeien: als de verwachtingen uitkomen zijn er in de komende 20 jaar zo'n 100.000 woningen extra nodig.'* Na het delen van deze informatie met de deelnemers aan het onderzoek vroegen wij hen (op een schaal van 0 t/m 10) in hoeverre ze dit vooral als een *bedreiging voor het landschap en karakter (0)* of juist vooral als *kans voor meer voorzieningen en werkgelegenheid (10)* zien.

Ruim een één op de drie inwoners lijkt het het bouwen van deze woningen vooral vooral als een kans voor meer voorzieningen en werkgelegenheid *(cijfer 7, 8, 9 of 10)* te zien, ruim één op de drie lijkt vrij neutraal *(cijfer 4, 5 of 6)* en ruim een kwart lijkt het vooral als bedreiging voor het landschap en karakter te zien (cijfer 0, 1, 2 of 3).

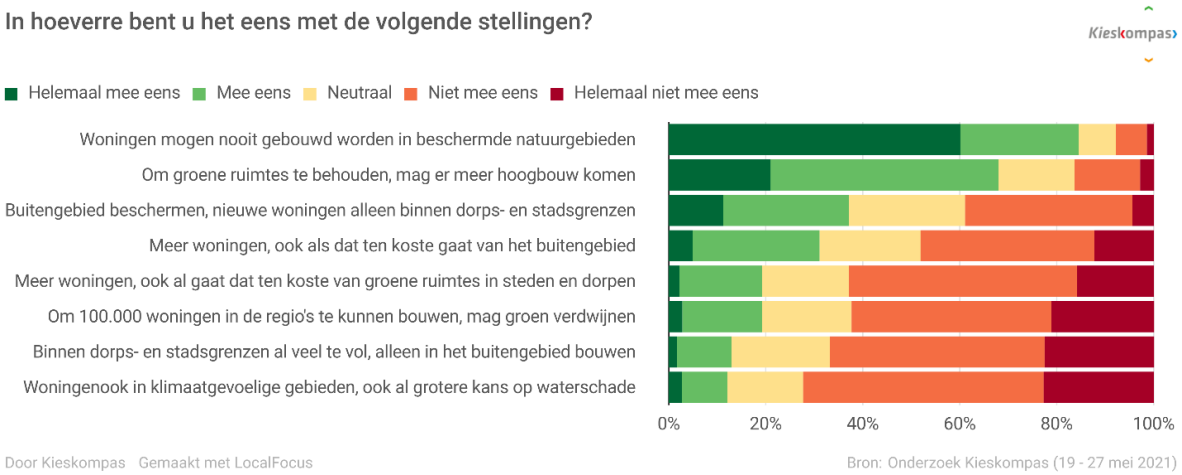
Een andere belangrijke vraag met betrekking tot woningbouw is waar deze woningen dan gebouwd moeten worden. Om respondenten een goed geinformeerde keuze te kunnen laten maken, deelden wij de volgende informatie met de deelnemers van het onderzoek: *Het bouwen van woningen binnen dorps- en stadsgrenzen heeft zowel voordelen als nadelen. Belangrijke voordelen: buitengebied blijft behouden, meer voorzieningen in de buurt en een beter vestigingsklimaat. Belangrijke nadelen: duurder, ingewikkelder, kost meer tijd en praktisch onmogelijk om 100.000 woningen te bouwen.* Na het delen van deze informatie met de deelnemers aan het onderzoek vroegen wij hen op welke manier de nieuwe woningen volgens hen het best bijgebouwd kunnen worden. Hierbij gaf vier op de tien aan een voorkeur te hebben voor (1) g*rotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden,* drie op de tien voor (2) *kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden* en ruim twee op de tien voor (3) *binnen de bestaande dorps- en stadsgrenzen.* Tot slot koos iets minder dan één op de tien voor (4) *Anders, namelijk,* waarbij vooral het ombouwen van (leegstaande) kantoorpanden of bedrijventerreinen vaak genoemd worden. Als we kijken naar de verschillen tussen groepen dan zien we dat praktisch geschoolden en ouderen vaker voor *kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden* kiezen. De keuze voor *grotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden* wordt weer vaker gemaakt door theoretisch geschoolden, jongere inwoners en inwoners die het bouwen van 100.000 woningen vooral als een kans zien. Tot slot valt het op dat inwoners die het bouwen van de 100.000 woningen vooral als een bedreiging voor landschap en karakter van de regio zien, vaker kiezen voor bouwen binnen bestaande dorps- en stadsgrenzen.

Als u moest kiezen, op welke manier kunnen nieuwe woningen het best kunnen worden bijgebouwd?

	Binnen de bestaande dorps- en stadsgrenzen	Kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden	Grotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden	Anders, namelijk
Totaal	21%	30%	40%	8%
Opsplitsing per groep				
Man	24%	29%	38%	8%
Vrouw	18%	32%	42%	8%
Praktisch opgeleid	24%	45%	24%	7%
Middel-opgeleid	17%	30%	41%	11%
Theoretisch opgeleid	25%	23%	47%	6%
18-34	16%	24%	52%	8%
35-49	23%	31%	33%	12%
50-64	28%	31%	33%	8%
65+	18%	37%	40%	5%
Foodvalley	23%	30%	38%	8%
Arnhem/Nijmegen	21%	31%	40%	8%
Bedreiging landschap	37%	28%	22%	13%
Neutraal	17%	36%	40%	7%
Kans voorzieningen	14%	26%	53%	7%

Ondanks dat het bouwen van woningen als belangrijkste prioriteit naar voren kwam, zijn veel inwoners van mening dat het bouwen van woningen niet zomaar ten koste mag gaan van groen en natuur. Zoals in onderstaande figuur naar voren komt is minder dan twee op de tien het er (helemaal) mee eens dat er *groen mag verdwijnen om 100.000 woningen in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley te kunnen bouwen,* terwijl ruim zes op de tien het hier (helemaal) niet mee eens is. Er is dan ook weinig draagvlak voor het bouwen van woningen *in klimaatgevoelige- en beschermde natuurgebieden*, terwijl er *meer hoogbouw om groene ruimtes te behouden* op veel steun kan rekenen; ruim twee op de drie inwoners is het hier (helemaal mee eens).

Ruim drie op de tien is het er (helemaal) mee eens dat er *meer woningen moeten komen, ook als dat ten koste van het buitengebied gaat* en twee op de tien *ook als dat ten koste gaat van groene ruimte in steden en dorpen.* Ongeveer één op de acht (13 procent) is het er (helemaal) mee eens dat er *alleen nog in het buitengebied woningen gebouwd worden, omdat het binnen dorps- en stadsgrenzen al veel te vol is*. Ruim één op de drie (37 procent) is het er (helemaal) mee eens dat *woningen alleen nog maar binnen dorps- en stadsgrenzen gebouwd worden om het buitengebied te beschermen*. Er zijn dus maar weinig inwoners die het binnen dorps- en stadsgrenzen zo vol vinden, dat er alleen nog maar in het buitengebied gebouwd moet worden, maar het behoud van groene ruimtes in steden en dorpen is voor veel inwoners belangrijk.

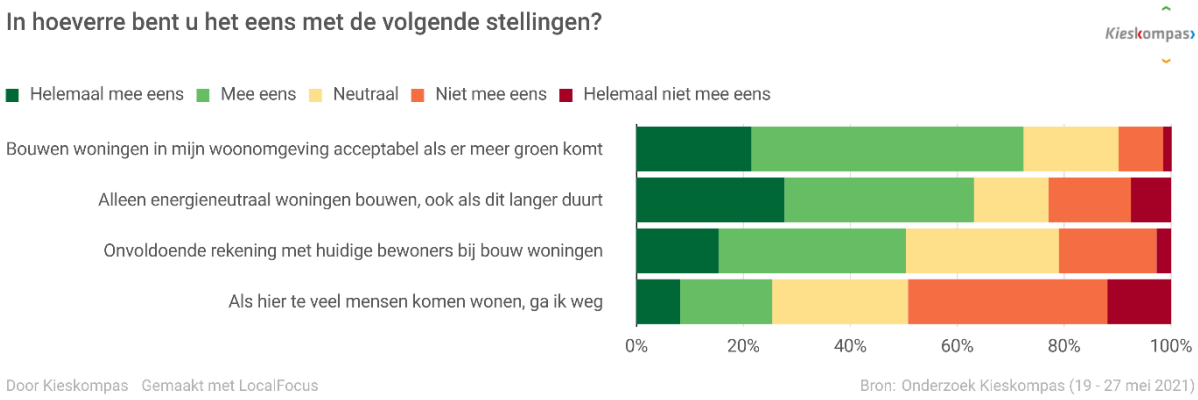

Als we inzoomen op de verschillende groepen, zien we dat mannen, inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en inwoners met een 'gemiddelde' opleiding het er vaker (helemaal) mee eens zijn dat er *groen mag verdwijnen bij het bouwen van 100.000 woningen in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley*. Mannen en praktischer opgeleiden vinden ook vaker dan gemiddeld dat het bouwen van woningen ten koste mag gaan van groene ruimtes in steden en dorpen.

Praktisch opgeleiden zijn vaker van mening dat er meer woningen gebouwd moeten worden, ook als dat ten koste gaat van het buitengebied. Inwoners in de opbouw- (18 tot 35 jaar) en carrièrefase (35 tot 50 jaar) van hun leven, theoretisch geschoolden en inwoners uit de regio Arnhem-Nijmegen zijn vaker van mening dat er *meer woningen gebouwd moeten worden, ook als dat ten koste van het buitengebied gaat*. Tot slot valt het op dat de groep 18 tot 35 jaar en theoretischer opgeleide inwoners veel vaker van mening zijn dat er *meer hoogbouw mag komen om groene ruimtes te behouden*.

Percentage (Helemaal) mee eens	Om 100.000 woningen in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley te kunnen bouwen, mag groen verdwijnen	Er moeten meer woningen gebouwd worden, ook al gaat dat ten koste van de groene ruimtes in steden en dorpen	Er moeten meer woningen gebouwd worden, ook als dat ten koste gaat van het buitengebied	Om groene ruimtes te behouden, mag er meer hoogbouw komen
Totaal	***19%***	***19%***	***31%***	***68%***
Opsplitsing per groep				
Man	24%	21%	32%	68%
Vrouw	13%	17%	30%	68%
Praktisch opgeleid	15%	21%	23%	52%
Middel-opgeleid	25%	21%	35%	71%
Theoretisch opgeleid	15%	16%	32%	74%
18-34	23%	17%	34%	83%
35-49	18%	21%	34%	70%
50-64	18%	19%	28%	63%
65+	17%	20%	29%	53%
Foodvalley	19%	19%	26%	66%
Arnhem/Nijmegen	19%	19%	34%	69%

Het bouwen van extra woningen ten koste van groen in steden/dorpen of het buitengebied is voor veel inwoners van zowel de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen geen wenselijke situatie. Tegelijkertijd vindt bijna drie op de vier inwoners *het bouwen van extra woningen in hun eigen woonomgeving acceptabel als er ook meer groen komt*; Inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar), theoretisch geschoolden en inwoners van de regio Arnhem-Nijmegen nog vaker. Wel is de helft van de inwoners *bang dat er bij de bouw van woningen onvoldoende rekening wordt gehouden met de huidige bewoners*; jongere inwoners en theoretisch geschoolden minder vaak, terwijl praktisch opgeleiden hier juist veel vaker bang voor zijn. Een kwart van de inwoners zegt *weg te gaan als er te veel mensen komen wonen*, terwijl een kwart neutraal is en de helft het hier (helemaal) niet mee eens is. Vooral inwoners in de carrière- en consolidatiefase (35 tot 65 jaar) geven vaker aan *weg te gaan als er te veel mensen komen wonen.* Tot slot vindt ruim zes op de tien inwoners dat *huizen alleen energieneutraal gebouwd mogen worden, ook als dat langer zou duren.*

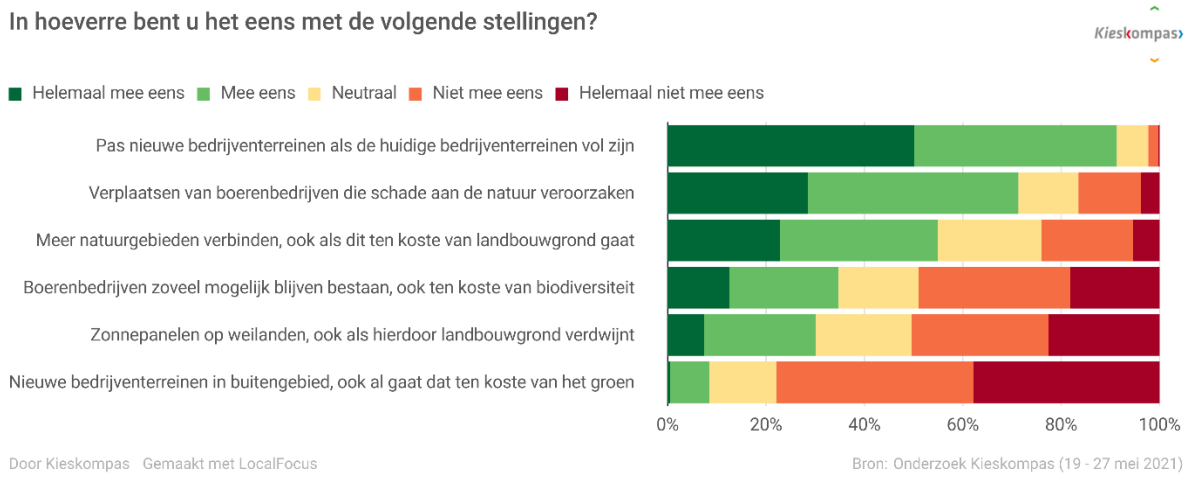
Percentage (Helemaal) mee eens	Het bouwen van extra woningen in mijn woonomgeving is acceptabel als er ook meer groen komt	Als hier te veel mensen komen wonen, ga ik weg	Ik ben bang dat bij de bouw van woningen onvoldoende rekening wordt gehouden met de huidige bewoners
Totaal	**72%**	**25%**	**51%**
Opsplitsing per groep			
Man	71%	24%	52%
Vrouw	73%	27%	49%
Praktisch opgeleid	63%	26%	64%
Middel-opgeleid	71%	24%	51%
Theoretisch opgeleid	79%	27%	41%
18-34	82%	19%	41%
35-49	71%	31%	57%
50-64	71%	32%	52%
65+	64%	20%	53%
Foodvalley	62%	28%	52%
Arnhem/Nijmegen	77%	24%	50%

6. Economie

Naast het bouwen van woningen en het verbeteren van de leefomgeving is het versterken van de economie een andere belangrijke uitdaging. In dit onderzoek richten wij ons daarbij voornamelijk op de ruimte voor boerenbedrijven en bedrijventerreinen.

Er is grote consensus over de stellingen met betrekking tot bedrijventerreinen. Zo is ruim negen op de tien het er (helemaal) mee eens dat er pas *nieuwe bedrijventerreinen mogen komen als de huidigen vol zijn*; in Foodvalley zelfs nog iets vaker. Daarnaast is in zowel de regio Foodvalley als de regio Arnhem-Nijmegen minder dan één op de tien inwoners van mening dat *het aanleggen van nieuwe bedrijventerreinen in het buitengebied ten koste mag gaan van groen*.

Over boerenbedrijven zijn de meningen meer verdeeld. Ruim zeven op de tien is van mening dat *boerenbedrijven die schade aan de natuur veroorzaken naar gebieden verplaatst moeten worden die minder kwetsbaar zijn;* minder dan twee op de tien is het hier (helemaal) niet mee eens. Tegelijkertijd is ruim één op de drie (35 procent) van mening dat *boerenbedrijven in het buitengebied zoveel mogelijk moeten blijven bestaan, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit*. Ruim de helft (55 procent) is van mening dat *meer natuurgebieden met elkaar verbonden moeten worden, ook als dit ten koste van landbouwgrond gaat.* Tot slot vindt ongeveer de helft van de inwoners dat er geen *landbouwgrond mag verdwijnen om zonnepanelen op weilanden te plaatsen*. De geschetste consequenties en/of voorwaarden hebben dus invloed op de keuzes die mensen maken met betrekking tot het bieden van ruimte aan landbouw, natuurgebieden en/of de energietransitie.

De hierboven beschreven verdeeldheid zien we ook terug als we de antwoorden van verschillende groepen vergelijken. Allereerst wordt duidelijk dat de verschillen tussen de beide regio's over het algemeen klein zijn, maar bij andere opsplitsingen aanzienlijk groter. Zo vindt ruim de helft van de praktisch opgeleiden en bewoners van het buitengebied dat *boerenbedrijven zoveel mogelijk moeten blijven bestaan, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit,* terwijl inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en theoretisch opgeleiden het hier veel minder vaak mee eens zijn. Jongere inwoners en theoretisch geschoolden scoren dan juist weer het hoogst als het gaat om *het verbinden van natuurgebieden ten koste van landbouwgrond*; bijna zeven op de tien is het hier (helemaal) mee eens. Bewoners van het buitengebied, dorpsbewoners, ouderen en praktisch opgeleiden zijn het hier het minst vaak mee eens, ongeveer vier op de tien. Hetzelfde patroon is zichtbaar bij de vraag *zonnepanelen op weilanden geplaatst mogen worden, ten koste van landbouwgrond.*

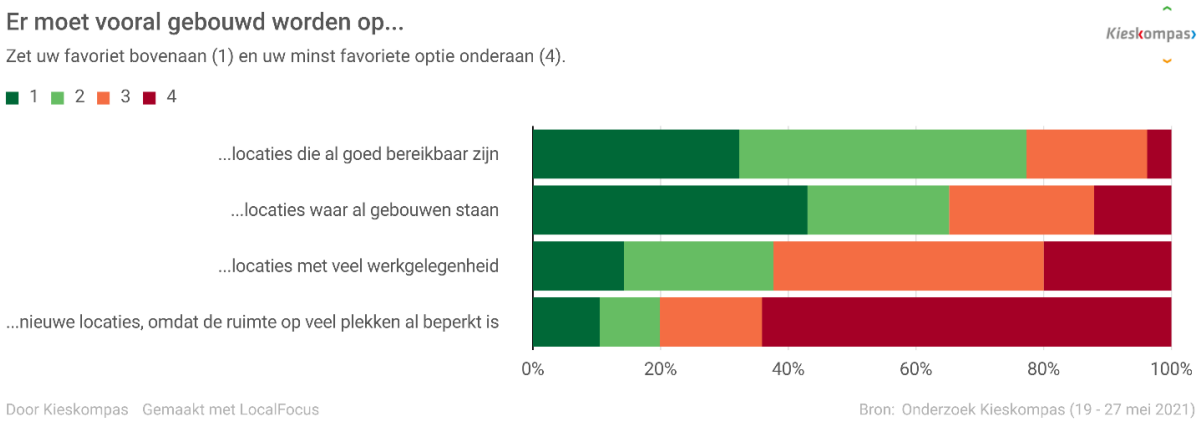
We zagen bij de vorige stellingen al dat er weinig animo is voor *nieuwe bedrijventerreinen ten koste van groen*. In de gedetailleerdere uitwerking zien we zelfs dat maar één op de vijftig van de stadscentrumbewoners dit een goed idee vindt. Hoewel de scores in andere groepen iets hoger liggen, vindt uiteindelijk minder dan één op de tien dat groen mag wijken voor bedrijventerreinen.

Percentage (Helemaal) mee eens	Boerenbedrijven in het buitengebied moeten zoveel mogelijk blijven bestaan, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit	Meer natuurgebieden moeten met elkaar verbonden worden, ook als dit ten koste van landbouwgrond gaat	Zonnepanelen mogen op weilanden geplaatst worden, ook als hierdoor landbouwgrond verdwijnt	In het buitengebied mogen nieuwe bedrijventerreinen worden aangelegd, ook al gaat dat ten koste van het groen
Totaal	**35%**	**55%**	**30%**	**9%**
Opsplitsing per groep				
Praktisch opgeleid	53%	39%	23%	10%
Middel-opgeleid	37%	55%	29%	9%
Theoretisch opgeleid	21%	65%	36%	6%
18-34	22%	69%	37%	6%
35-49	35%	49%	30%	9%
50-64	38%	57%	27%	12%
65+	46%	41%	25%	6%
In een stadscentrum	31%	58%	33%	2%
Buitenwijk van een stad	31%	56%	31%	9%
In een dorpscentrum	42%	45%	26%	8%
Woonwijk van een dorp	35%	57%	30%	12%
In het buitengebied	57%	41%	21%	8%
Foodvalley	36%	50%	26%	9%
Arnhem/Nijmegen	34%	57%	32%	8%

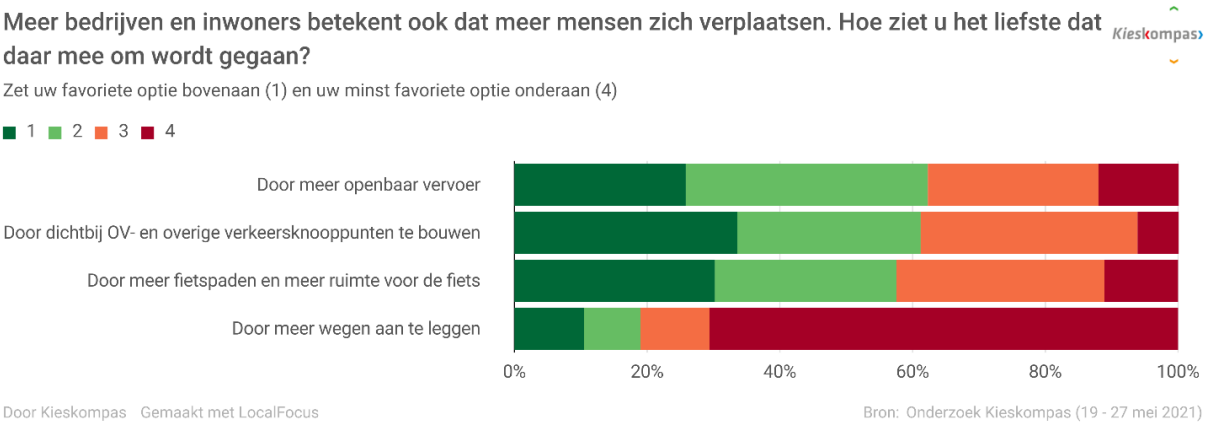
7. Mobiliteit (verkeer en vervoer)

Toename van bedrijvigheid en inwoners zal in principe ook leiden tot extra verkeersbewegingen. We legden daarom een aantal vragen voor met betrekking tot de toename van mobiliteit in relatie tot toekomstige bouwlocaties.

We vroegen respondenten om vier potentiële locaties voor nieuwe woonwijken te rangschikken, waarbij het *bouwen op locaties die al goed bereikbaar* en *bouwen op locaties waar al gebouwen staan* duidelijk favoriet zijn. Duidelijk minder populair is de optie *nieuwe locaties, omdat de ruimte op veel plekken al beperkt is*; ruim zes op de tien zet dit op de laatste plaats. *Bouwen op locaties met veel werkgelegenheid* wordt vaak op de derde plaats gezet, maar staat voor vier op de tien op de eerste of tweede plek.

Bij de vraag hoe de toename van mobiliteit vormgegeven moet worden, kiest men voornamelijk voor drie opties, (1) *uitbreiding van het openbaar vervoer, (2) meer fietspaden en ruimte voor de fiets* en (3) *door dichtbij OV- en overige verkeersknooppunten te bouwen*. Het aanleggen van *meer wegen* is voor veel inwoners duidelijk de minst favoriete optie; zeven op de tien inwoners zet dit op de laatste plaats. Vooral vrouwen, theoretisch geschoolden, inwoners in een stadscentrum plaatsen dit onderaan. Dat betekent echter niet dat deze mensen allemaal tegen het aanleggen van wegen zijn.

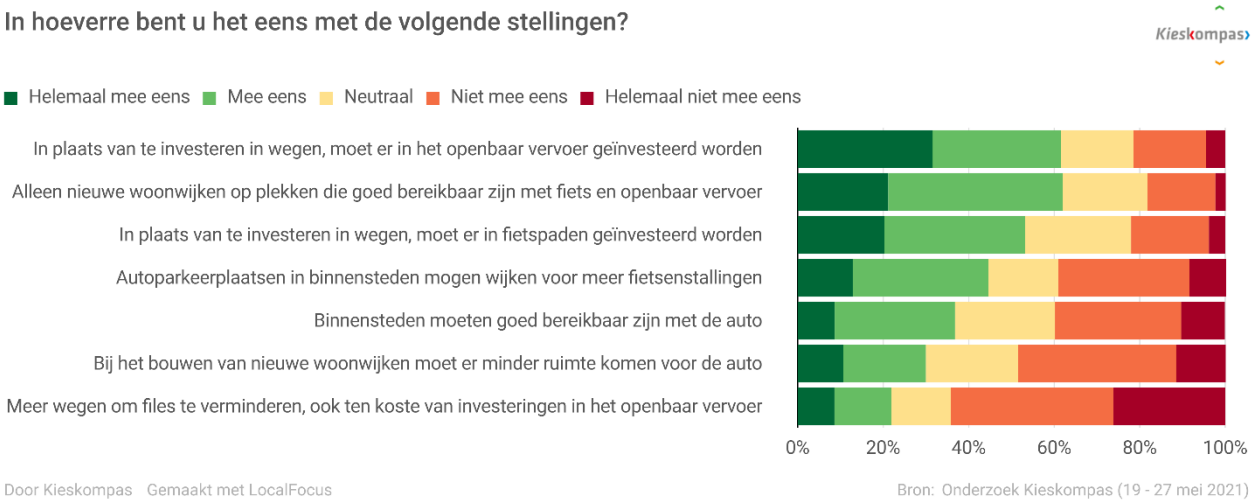

De verschillende meningen over de toekomst van het wegennetwerk komen ook duidelijk naar voren in de onderstaande figuur. Zo is ongeveer twee op de tien inwoners van mening dat *nieuwe wegen aangelegd mogen worden ten koste van natuur*, terwijl iets minder dan twee op de tien van mening is dat *er geen wegen verbreed of aangelegd mogen worden* of *minder ruimte voor auto's minder moet komen*. Bijna twee op de tien vindt dat er geen nieuwe wegen mogen worden aangelegd, maar wel verbreed. De grootste groep vindt dat er nieuwe wegen aangelegd mogen worden, mits dit niet ten koste van de natuur gaat.

Ook uit de antwoorden op onderstaande stellingen wordt duidelijk zichtbaar dat het openbaar vervoer en de fiets door veel inwoners worden gezien als de beste oplossing voor het mobilitetsvraagstuk. Zo is ruim zes op de tien van mening dat er *beter geinvesteerd kan worden in het openbaar vervoer in plaats van wegen* en is zelfs een iets grotere groep het (helemaal) niet eens met de stelling '*Om files te verminderen moeten meer wegen worden aangelegd, ook al gaat dat ten koste van investeringen in het openbaar vervoer*. Ruim de helft van de inwoners wil dat er geinvesteerd wordt in fietspaden in plaats van wegen en ruim vier op de tien inwoners vindt dat *autoparkeerplaatsen mogen wijken voor betere fietsvoorzieningen*

Over dat *binnensteden goed bereikbaar moeten zijn met de auto* is men meer verdeeld; vier op de tien is het hier (helemaal) mee eens en vier op de tien is het hier (helemaal) niet mee eens. Ongeveer één op de drie inwoners vindt dat er *minder ruimte voor auto's moeten komen in nieuw te bouwen wijken*, maar bijna de helft is het daar (helemaal) niet mee eens. Veel meer steun (60 procent) is er voor het *alleen bouwen van nieuwe woonwijken op plekken die goed bereikbaar zijn met de fiets en het openbaar vervoer*.

Als we inzoomen op de verschillende groepen zien we dat de verschillen tussen de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen over het algemeen klein zijn. Bij geslacht en opleidingsgroepen zijn de verschillen groter; mannen en praktisch opgeleiden hechten meer waarde aan de auto en autobereikbaarheid.

Zo kiest ongeveer zeven op de tien vrouwen en theoretisch geschoolden voor *investeringen in het openbaar vervoer in plaats van wegen*, terwijl maar iets meer dan de helft van de mannen en zes op de tien praktisch opgeleide inwoners het hier (helemaal) mee eens is. Inwoners in carrièrefase van hun leven (35 tot 50 jaar) zijn duidelijk het meest gesteld op de auto, terwijl jongere en oudere inwoners juist meer steun aan het openbaar vervoer en de fiets geven. Zo is maar iets meer dan vier (44 procent) op de tien

inwoners in de carrièrefase (35 tot 50 jaar) van mening dat *investeringen in het openbaar vervoer in plaats van wegen*, terwijl bijna zeven op de tien inwoners in de opbouw- en pensioenfase het hier (helemaal) mee eens is. Inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en theoretisch opgeleiden zeggen vaker dat *de auto minder ruimte moet krijgen in nieuwe woonwijken*, kort daarop gevolgd door vrouwen.

Percentage (Helemaal) mee eens	Bij het bouwen van nieuwe woonwijken moet er minder ruimte komen voor de auto	Binnensteden moeten goed bereikbaar zijn met de auto	In plaats van te investeren in wegen, moet er in het openbaar vervoer geïnvesteerd worden	In plaats van te investeren in wegen, moet er in fietspaden geïnvesteerd worden	Nieuwe woonwijken moeten alleen gebouwd worden op plekken die goed bereikbaar zijn met de fiets en het openbaar vervoer
Totaal	**30%**	**37%**	**62%**	**53%**	**62%**
Opsplitsing per groep					
Man	25%	44%	52%	46%	61%
Vrouw	36%	29%	72%	62%	63%
Praktisch opgeleid	24%	43%	59%	58%	64%
Middel-opgeleid	25%	38%	59%	46%	58%
Theoretisch opgeleid	40%	32%	66%	59%	65%
18-34	40%	32%	69%	58%	61%
35-49	21%	42%	44%	43%	48%
50-64	29%	39%	65%	52%	65%
65+	27%	33%	67%	60%	75%
Foodvalley	33%	36%	58%	54%	61%
Arnhem/Nijmegen	29%	37%	63%	53%	62%

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	**MM21020156**
Onderwerp	**Oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's**
Datum raadsvergadering	**3 februari 2022**
Raadscommissie	Samenleving
Datum raadscommissie	25 januari 2022
Programma	Openbare orde en veiligheid
Portefeuillehouder	mr. drs. W. Gradisen

Oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's

Inleiding

Op 4 oktober jl. heeft het Veiligheidsberaad, het overlegorgaan van de 25 voorzitters veiligheidsregio, mede op advies van de Bestuurlijke Advies Commissie Brandweer het principebesluit genomen tot het oprichten van een stichting Risicobeheer, die veiligheidsregio's adviseert op het thema risicobeheer rondom ongevallen en schade en voor de veiligheidsregio's verzekeringen inkoopt.
De gemeenschappelijke regeling van Veiligheidsregio Limburg-Noord voorziet in de mogelijkheid tot het oprichten van een stichting indien deze rechtsvorm bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt pas genomen nadat de raden van de deelnemende gemeenten het ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld om hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

Voorstel

1. Geen zienswijze in te dienen op het ontwerpbesluit tot oprichting van en deelname aan de Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's van de Veiligheidsregio Limburg-Noord.

Beoogd effect

Het is de bedoeling om de veiligheidsregio's te laten komen tot één set van aanspraken bij dienstongevallen en het collectief inkopen van één ongevallenverzekering voor verzekerbare aanspraken. Daarnaast is het de bedoeling om een waarborgfonds op te richten om een oplossing te bieden voor (in ieder geval) de niet-verzekerbare aanspraken. Tot slot is het de bedoeling om een (landelijk) expertisebureau op te richten dat kan adviseren en bemiddelen en tevens het aangaan van strategische samenwerkingsverbanden, waaronder met de VNG.

Argumenten

1. *Het ontbreken van bewuste afwegingen rondom aanspraken bij ongevallen in de huidige situatie.*
   De Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV) is enige tijd aan de slag met het thema 'Goed werkgeverschap na dienstongevallen'. Ten tijde van de regionalisering van de brandweer zijn de aanspraken bij ongevallen, zoals die golden bij de gemeentelijke en regionale brandweren via nieuwe verzekeringspolissen samengevoegd. Hierbij is veelal geen bewuste afweging gemaakt rondom aanspraken bij ongevallen. Als gevolg van een aantal interne en externe ontwikkelingen is een toenemend bewustzijn bij veiligheidsregio's ontstaan over de aard en hoogte van aanspraken van medewerkers als gevolg van ongevallen tijdens het werk. Dit bewustzijn is de afgelopen jaren gegroeid door een toenemende onderlinge samenwerking van veiligheidsregio's op dit vlak. In de loop der tijd bleek dat de dekking van de ongevallenverzekering niet in alle gevallen (meer) aansloot bij de verwachting die zowel de veiligheidsregio als ook de medewerker hadden.

   Veelal spitst zich dit toe op de vraag of aan alle elementen van ongevalsdefinitie is voldaan, terwijl de medewerker evident letsel heeft opgelopen tijdens zijn werk. Daarnaast is sprake van een 'verharding' van de verzekeringsmarkt, hetgeen inhoudt dat het aantal aanbieders afneemt, premies stijgen en voorwaarden versoberd worden met als gevolg dat de verzekerbaarheid onder druk komt te staan. Dit alles heeft bijgedragen aan de gedachte dat verzekeren 'slechts' een van de mogelijke opties is om financiële risico's als gevolg van schade bij ongevallen op te vangen. In feite is daarmee de stap gezet van verzekeringsdenken naar risicodenken. Ook is de stap een omslag van verzekeringsdenken naar het denken in aanspraken: niet de verzekering, maar de aanspraak dient leidend te zijn voor de medewerker.

2. *Samenwerking en verbinding ter vermindering van de kwetsbaarheid.*
   Het is gebleken dat de verzekeringsfunctie binnen de veiligheidsregio's veelal kwetsbaar is ingevuld door 'eenpitters' met beperkte formatie en beperkte kennis en ervaring. Door onderling samen te werken en verbinding te leggen met externe expertise in bestuurlijke context kan deze kwetsbaarheid worden verminderd. De hoogwaardige expertise vanuit de samenwerking is individueel niet op te bouwen.

3. *Samenwerking: adviserend gezamenlijk expertisebureau.*
   Om te komen tot de landelijke samenwerking is in het Veiligheidsberaad van 4 oktober 2021 het principe-besluit genomen dat een (landelijk) expertisebureau wordt opgericht dat kan adviseren en bemiddelen. De aangewezen rechtsvorm voor het expertisebureau is een stichting. Met het expertisebureau kunnen de veiligheidsregio's collectief een ongevallenverzekering inkopen en schades afwikkelen. Het collectief inkopen van een ongevallenverzekering geeft mogelijkheden tot lagere premies. Op termijn kunnen ook andersoortige risico's door dit expertisebureau worden opgepakt en vindt ook de schadeafhandeling centraal plaats. Hiermee ontstaat een professionele organisatie die invulling geeft aan het risicobeheer van de veiligheidsregio's. Het expertisebureau risicobeheer heeft bovendien samenwerkingsverbanden afgesloten met soortgelijke organisaties, zoals VNG Risicobeheer en Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam om het initiatief waar mogelijk te versterken en de positie in de verzekeringsmarkt te versterken.

4. *Onverhoopte hoge aanspraken opvangen d.m.v. een waarborgfonds*

Een aanspraak vertaalt zich niet altijd in een claim bij een verzekeringsmaatschappij. De verzekeringsmaatschappijen zijn helaas steeds minder bereid aanspraken tegen een acceptabele premie te verzekeren. Slimmer is het om een deel van de aanspraken in eigen risico op te vangen. Voor de niet verzekerbare aanspraken wordt een onderling waarborgfonds opgericht. Mocht er dan onverhoopt een zeer hoge aanspraak zijn dan dragen de veiligheidsregio dit financieel knelpunt gezamenlijk.

5. *Eenduidige aanspraken voor medewerkers en werkgevers van brandweervrijwilligers.*
   Voor de medewerker van de VRLN is het van belang dat er eenduidige aanspraken zijn na een dienstongeval. De medewerker (en zijn werkgever bij de brandweervrijwilliger) moet weten waar hij of zij aan toe is. Onzekerheid is soms een belemmering voor het in dienst komen bij de VRLN. De werving kan daardoor negatief beïnvloed worden.

Kanttekeningen

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Participatie

Niet van toepassing.

Financiën

De kosten worden gedragen door de 25 veiligheidsregio's en de Stichting Risicobeheer wordt niet zwaar ingericht wat betekent dat de kosten beheersbaar blijven. Daarnaast hoeft de Veiligheidsregio Limburg-Noord niet zelf expertise in eigen huis op te bouwen en vast te houden. De kosten van de eigen overhead van de Veiligheidsregio Limburg-Noord nemen daardoor af. De gemeentelijke bijdragen nemen door het oprichten van de Stichting Risicobeheer niet toe. Naar verwachting levert de samenwerking op termijn ook een besparing op door één gezamenlijke inkoop van de ongevallenverzekering en het collectief afhandelen en registreren van schades.

Communicatie

Ambtelijk zal namens de gemeente Mook en Middelaar naar de Veiligheidsregio Limburg-Noord gecommuniceerd worden dat er geen wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt worden ten aanzien van de oprichting en deelname aan de Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's.

Uitvoering

Eventuele wensen en bedenkingen dienen vóór 31 januari 2022 kenbaar gemaakt te worden. De Veiligheidsregio Limburg-Noord heeft enkele dagen uitstel verleend vanwege de datum van de raadsvergadering in Mook en Middelaar. Het voorstel dat voorligt is om géén zienswijze in te dienen dus ambtelijk zal na het besluit van de gemeenteraad van Mook en Middelaar naar de Veiligheidsregio Limburg-Noord gecommuniceerd worden dat er geen wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt worden ten aanzien van de oprichting en deelname aan de Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's.

Bijlage(n)

1. Raadsbesluit zienswijze oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's.
2. Brief Oprichting Stichting Risicobeheer 28 oktober 2021.
3. Ontwerpbesluit oprichting stichting risicobeheer veiligheidsregio's.

Mook, 11 januari 2022

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
J.M.G. Smits- de Kinkelder

De burgemeester
mr. drs. W. Gradisen

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer **MM21020157**
Onderwerp **Oprichting Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 11 januari 2022

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 25 januari 2022

Besluit:

1. Geen zienswijze in te dienen op het ontwerpbesluit tot oprichting van en deelname aan de Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's van de Veiligheidsregio Limburg-Noord.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 3 februari 2022

De raad voornoemd,

De griffier
mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter
mr. drs. W. Gradisen

MM21016837

Postbus 11
5900 AA Venlo

f +31 (0)77 35 42 454
i www.vrln.nl

veiligheidsregio
limburg-noord

GEMEENTE MOOK C.A.
Afdeling Planning
Ingekomen
d.d. 29 OKT. 2021
Nummer
Opbergen O Paraaf .....

Gemeente Mook en Middelaar
t.a.v. de Gemeenteraad
Postbus 200
6585 ZK MOOK

VERZONDEN 28 OKT. 2021

datum	28 oktober 2021	**behandeld door**	Con Delissen
uw kenmerk		**telefoonnummer**	+31881190222
ons kenmerk	UIT051841	**bijlage(n)**	1

onderwerp Oprichting Stichting Risicobeheer

Geachte gemeenteraad,

Op 4 oktober jl. heeft het Veiligheidsberaad, het overlegorgaan van de 25 voorzitters veiligheidsregio, mede op advies van de Bestuurlijke Advies Commissie Brandweer het principebesluit genomen tot het oprichten van een stichting Risicobeheer, die veiligheidsregio's adviseert op het thema risicobeheer rondom ongevallen en schade en voor de veiligheidsregio's verzekeringen inkoopt.

Dit is op basis van artikel 31a, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

De gemeenschappelijke regeling van Veiligheidsregio Limburg-Noord voorziet in de mogelijkheid tot het oprichten van een stichting indien deze rechtsvorm bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt pas genomen nadat de raden van de deelnemende gemeenten het ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld om hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.(artikel 31a, lid 2 Wet gemeenschappelijke regelingen).

Hieronder wordt toegelicht waarom de oprichting van deze stichting wordt geacht bijzonder aangewezen te zijn van het daarmee te dienen openbaar belang.

Huidige situatie
De Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV) is enige tijd aan de slag met het thema 'Goedwerkgeverschap na dienstongevallen'. Ten tijde van de regionalisering van de brandweer zijn de aanspraken bij ongevallen, zoals die golden bij de gemeentelijke en regionale brandweren via nieuwe verzekeringspolissen samengevoegd. Hierbij is veelal geen bewuste afweging gemaakt rondom aanspraken bij ongevallen.

Als gevolg van een aantal interne en externe ontwikkelingen is een toenemend bewustzijn bij veiligheidsregio's ontstaan over de aard en hoogte van aanspraken van medewerkers als gevolg van ongevallen tijdens het werk. Dit bewustzijn is de afgelopen jaren gegroeid door een

toenemende onderlinge samenwerking van veiligheidsregio's op dit vlak. In de loop der tijd bleek dat de dekking van de ongevallenverzekering niet in alle gevallen (meer) aansloot bij de verwachting die zowel de veiligheidsregio als ook de medewerker hadden.
Veelal spitst zich dit toe op de vraag of aan alle elementen van ongevalsdefinitie is voldaan, terwijl de medewerker evident letsel heeft opgelopen tijdens zijn werk. Daarnaast is sprake van een 'verharding' van de verzekeringsmarkt, hetgeen inhoudt dat het aantal aanbieders afneemt, premies stijgen en voorwaarden versoberd worden met als gevolg dat de verzekerbaarheid onder druk komt te staan. Dit alles heeft bijgedragen aan de gedachte dat verzekeren 'slechts' een van de mogelijke opties is om financiële risico's als gevolg van schade bij ongevallen op te vangen. In feite is daarmee de stap gezet van 'verzekeringsdenken naar risicodenken'. Ook is de stap van 'verzekeringsdenken naar het denken in aanspraken': niet de verzekering, maar de aanspraak dient leidend te zijn voor de medewerker.

Daarnaast is gebleken dat de verzekeringsfunctie binnen de veiligheidsregio's veelal kwetsbaar is ingevuld door 'eenpitters' met beperkte formatie en beperkte kennis en ervaring. Door onderling samen te werken en verbindingen te leggen met externe expertise in bestuurlijke context kan deze kwetsbaarheid worden verminderd.

Om invulling te geven aan deze uitdagingen is de RCDV het Project Risicomanagement & Verzekeringen gestart om via landelijke samenwerking, antwoord te vinden op bovenstaande ontwikkeling. Kort gezegd is het de bedoeling om:
> Landelijk te komen tot één set van aanspraken bij dienstongevallen
> Het collectief inkopen van één ongevallenverzekering (voor verzekerbare aanspraken);
> Een waarborgfonds op te richten om een oplossing te bieden voor (in ieder geval) de niet-verzekerbare aanspraken;
> Het oprichten van een (landelijk) expertisebureau dat kan adviseren en bemiddelen;
> Het aangaan van strategische samenwerkingsverbanden, w.o. met de VNG.

De voorliggende brief gaat over de stap op te komen tot een stichting risicobeheer. De aangewezen rechtsvorm voor het expertisebureau risicobeheer is een stichting. Deze stichting behoeft bovendien een vergunning van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Toekomstige situatie
De veiligheidsregio's hebben straks een gezamenlijk expertisebureau risicobeheer waarmee zij collectief een ongevallenverzekering kunnen inkopen en deze schades kunnen afwikkelen. Op termijn kunnen ook andersoortige risico's door dit expertisebureau worden opgepakt en vindt ook de schadebehandeling centraal plaats. Hiermee ontstaat een professionele organisatie die invulling geeft aan het risicobeheer van de veiligheidsregio's. Het expertisebureau risicobeheer heeft bovendien samenwerkingsverbanden afgesloten met soortgelijke organisaties, zoals VNG Risicobeheer en Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam om het initiatief waar mogelijk te versterken. Deelname aan het expertisebureau risicobeheer is vrijwillig.

Naar verwachting levert de samenwerking behalve een efficiency- en kwaliteitsslag op termijn ook een besparing op door één gezamenlijke inkoop van de ongevallenverzekering en het collectief afhandelen en registreren van schades.

Privaatrechtelijk
Voor de activiteiten van het expertisebureau risicobeheer is een vergunning van de Autoriteit Financiële Marken (AFM) vereist. Dit vloeit voort uit wet- en regelgeving over het adviseren en bemiddelen rondom verzekeringen. Deze vergunningsplicht heeft tot gevolg dat het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon noodzakelijk is. Het is niet mogelijk om deze activiteiten

onder te brengen bij een veiligheidsregio of een andere rechtspersoon. Hier liggen drie overwegingen aan ten grondslag:

1. Het is de verwachting van juridisch experts dat de AFM niet akkoord gaat met het onderbrengen van deze activiteiten bij een rechtspersoon met andersoortige activiteiten;
2. Het samenvoegen van de activiteiten van het expertisebureau met de werkzaamheden van een veiligheidsregio leidt tot aansprakelijkheidsrisico's voor de veiligheidsregio's;
3. Het expertisebureau is wettelijk verplicht om een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Net als de AFM zal de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar bedenkingen hebben bij het samenvoegen van activiteiten.

Stichting
De aangewezen rechtsvorm voor deze samenwerking is een stichting. De keuze voor de stichting is afgeleid van het reeds gegeven advies over de rechtsvorm voor een waarborgfonds. Dit fonds is bedoeld voor het in gezamenlijkheid dragen van niet-verzekerbare risico's. Dit heet 'verzekeren' en is daarmee een activiteit die een vergunning van De Nederlandse Bank (DNB) vereist. Er kan echter voor het fonds een beroep worden gedaan op een vrijstelling van deze vergunningsplicht. Hierbij is het dan wel van belang dat geen sprake is van een winstoogmerk. Dat maakt dat gekozen moet worden tussen de rechtsvorm 'stichting' en de rechtsvormen 'onderlinge waarborgmaatschappij'. Dit laatste is een bijzondere verenigingsvorm. Gelet op de wens voor een lichte structuur wordt voor het *waarborgfonds* een stichting beoogd (een vereniging is in dat opzicht veel omvangrijker). Om de activiteiten van het *expertisebureau* hierop te laten aansluiten ligt een stichting eveneens voor de hand. Hiermee wordt geen zwaardere structuur opgetuigd dan strikt noodzakelijk is.

Verzoek
Gelet op het bovenstaande verzoeken wij u om eventuele wensen en bedenkingen ten aanzien van de oprichting en deelname aan de stichting risicobeheer veiligheidsregio's kenbaar te maken. Graag ontvangen wij uw reactie vóór 31 januari 2022.

Met vriendelijke groet,

Namens het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Limburg-Noord,

De secretaris,

J.J. Rooijmans

veiligheidsregio limburg-noord

MM21016838

Ontwerpbesluit oprichting stichting risicobeheer veiligheidsregio's

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Limburg-Noord,

Gelet op Artikel 31a, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Overwegende dat:

- De veiligheidsregio's veelal problemen ervaren bij het inkopen van onder meer de ongevallenverzekering;
- De verzekeringsmarkt 'verhardt', hetgeen inhoudt dat het aantal aanbieders afneemt, premies stijgen en voorwaarden versoberd worden met als gevolg dat de verzekerbaarheid onder druk komt te staan;
- Het verzekeren van financiële risico's geen schade voorkomt;
- De veiligheidsregio's in het kader van goedwerkgeverschap een gezamenlijke lijn willen hanteren bij de afhandeling van schades na ongevallen;
- Het bovenstaande vraagt om een omslag "van verzekeringsdenken naar risicodenken" en om een omslag "van verzekeringsdenken naar het denken in aanspraken";
- De verzekeringsfunctie bij de veiligheidsregio's veelal kwetsbaar is georganiseerd;
- De veiligheidsregio's door samenwerking een beter antwoord kunnen bieden op deze interne en externe ontwikkelingen;
- Het derhalve van bijzonder aangewezen belang is dat de veiligheidsregio's afspraken maken hoe hier invulling aan te geven;
- Deze samenwerking vorm moet krijgen in een expertisebureau risicobeheer die de veiligheidsregio's adviseert rondom risicobeheer en bemiddelt en ondersteunt bij inkoop van in ieder geval (ongevallen)verzekeringen;
- De samenwerking naar verwachting behalve een kwaliteitsslag tevens een efficiencyslag oplevert;
- Er voor de oprichting van het expertisebureau een separate rechtspersoon vereist is omdat dit voortvloeit uit het wettelijk kader dat geldt voor het 'adviseren en bemiddelen" rondom verzekeringen;
- In de vergadering van het Veiligheidsberaad van 4 oktober 2021 het principe-besluit is genomen om te komen tot de oprichting van een expertisebureau risicobeheer wetende dat;
    - De aangewezen rechtsvorm een stichting is;
    - Deze stichting een vergunning behoeft van de Autoriteit Financiële Markten (AFM);
    - Deelname aan de stichting vrijwillig is;
- Voor het afdekken van niet-verzekerbare risico's een voorstel voor de oprichting van een waarborgfonds in voorbereiding is, waarvoor eveneens de oprichting van een separate stichting noodzakelijk is;
- de formele oprichting van de stichting risicobeheer zo spoedig mogelijk volgt en dat ter voorbereiding hierop ondertussen zoveel mogelijk voorbereidingen worden getroffen, zoals de voorbereiding van de vergunningsaanvraag bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM);
- de raden van de inliggende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om hun wensen en bedenkingen ten aanzien van deelname aan de stichting kenbaar te maken;

veiligheidsregio
limburg-noord

BESLUIT:

Tot oprichting van en deelname aan de Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's, die namens de Veiligheidsregio Limburg-Noord in ieder geval ondersteuning biedt bij de afhandeling van ongevallen en de gezamenlijke inkoop van een ongevallenverzekering, gehoord hebbende de gemeenteraden

Venlo, 18 februari 2022

de voorzitter, de secretaris.

A.S. Scholten J.J. Rooijmans

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	
Onderwerp	**Eerste wijziging belastingverordeningen 2022**
Datum raadsvergadering	**3 februari 2022**
Raadscommissie	Samenleving
Datum raadscommissie	25 januari 2022
Programma	**-**
Portefeuillehouder	G. Wienhoven

Eerste wijziging belastingverordeningen 2022

Inleiding

De gemeenteraad is op grond van artikel 216 van de Gemeentewet bevoegd tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van gemeentelijke belastingen door het vaststellen van een belastingverordening. Het raadsvoorstel met betrekking tot de herziening van de belastingverordeningen is reeds in een eerder stadium aangeboden. De tarieven voor de forensenbelasting en hondenbelasting 2022 zijn op 16 december 2021 (voorlopig) vastgesteld. Dit voorstel voorziet in de definitieve vaststelling van de belastingtarieven voor 2022 van de forensen- en hondenbelasting. De desbetreffende wijzigingsverordeningen zijn bijgevoegd.

Voorstel

1. De volgende verordeningen vast te stellen:
    a. eerste wijziging verordening forensenbelasting 2022;
    b. eerste wijziging verordening hondenbelasting 2022.
2. De volgende opbrengsten ten laste van het begrotingssaldo te verlagen:
    a. opbrengst forensenbelasting met € 7,8k;
    b. opbrengst hondenbelasting met € 5,0k;
3. De opbrengsten en de kosten van de reinigingsheffingen beiden te verhogen met € 12,7k.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de wijzigingsverordeningen kunnen er in 2022 rechtsgeldige belastingaanslagen met de definitieve tarieven worden opgelegd. Daarnaast wordt het begrotingssaldo over 2022 geactualiseerd.

Argumenten

Algemeen
In de raadsvergadering van 16 december 2021 heeft uw raad onder andere de tarieven voor de forensenbelasting en de hondenbelasting 2022 vastgesteld. Door een daling van de grondslag zijn deze tarieven boventrendmatig gestegen. Door de wethouder Financiën was aangegeven hier opnieuw naar te zullen kijken. In dit aanvullende voorstel worden de (verlaagde) tarieven voor de forensen- en hondenbelasting 2022 ter besluitvorming aan u voorgelegd. De desbetreffende wijzigingsverordeningen zijn bijgevoegd.

Forensenbelasting
In de raadsmemo 'Grondslagen belastingverordeningen 2022' (ID 200 d.d. 16 december 2021) is vermeld dat de grondslag voor de forensenbelasting is gedaald als gevolg van een controle van de objecten die in de forensenbelasting waren betrokken. Uitgaande van de geraamde opbrengst stijgt het tarief voor de forensenbelasting hierdoor boventrendmatig. Uw raad heeft het tarief voor de forensenbelasting over 2022 in de raadsvergadering van 16 december 2021 vastgesteld op 0,3769% van de woz-waarde. Dit betreft een boventrendmatige stijging van 36,7% ten opzichte van het tarief van 2021. Door niet de opbrengst, maar het tarief te indexeren met 1,5%, bedraagt het nieuwe tarief 0,2768%. De geraamde belastingopbrengst daalt hierdoor met € 7,8k.

Hondenbelasting
In het raadsvoorstel 'Belastingverordeningen 2022' (raad 16 december 2021) is vermeld dat de grondslag voor de hondenbelasting is gedaald. Uitgaande van de geraamde opbrengst stijgt het tarief voor de hondenbelasting hierdoor boventrendmatig. Uw raad heeft het tarief voor de hondenbelasting over 2022 in de raadsvergadering van 16 december 2021 vastgesteld op € 64,68 voor een eerste hond, € 93,12 voor elke volgende hond en € 452,88 voor een kennel. Dit betreft een boventrend-matige stijging van 12,9% ten opzichte van de tarieven van 2021. Door niet de opbrengst, maar de tarieven te indexeren met 1,5%, bedragen de nieuwe tarieven € 57,48 voor een eerste hond, € 82,68 voor elke volgende hond en € 400,92 voor een kennel. De geraamde belastingopbrengst daalt hierdoor met € 5,0k.

Rioolheffing
Rioolheffing betreft een gesloten systeem. Dit betekent dat de geraamde opbrengst maximaal 100% van de geraamde kosten is en dus ook het tarief maximaal 100% kostendekkend is. Het tarief is (dus) sterk afhankelijk van de kostenontwikkeling. Vanaf 2020 is de dotatie aan de onderhoudsvoorziening vervallen omdat de omvang van de voorziening voor de komende jaren al voldoende was en omdat de tarieven het reële verloop van de kosten volgen. Dit betekende dat in 2020 de kosten met zo'n € 300k waren gedaald. Het tarief over 2020 kon hierdoor ook lager worden vastgesteld.
In 2022 zijn de kosten nogmaals gedaald, nu met zo'n € 115k. Dit is met name het gevolg van lagere kapitaallasten (€ 93k) van investeringen in het verleden. Daarnaast is de omvang van de kosten van overhead gedaald, omdat er meer kosten direct zijn toegerekend aan de diverse programma's. Door een lagere omvang van de kosten van overhead is ook het aandeel van deze kosten voor rioolheffing gedaald. Door de lagere kosten van in totaal € 115k, kon ook het tarief over 2022 dalen. De kostenverschuiving van overhead naar de programma's, en hiermee het lagere tarief, is in principe eenmalig. Normaliter zullen de kosten contractueel en/of marktconform stijgen. Een belangrijke kostenpost zijn de kapitaallasten van investeringen. Deze worden vierjaarlijks middels het GRP (Gemeentelijke Rioleringsplan) geactualiseerd. De omvang van de onderhouds-/egalisatievoorziening wordt jaarlijkse beoordeeld bij de begroting en jaarstukken en kan nooit negatief zijn. Het vastgestelde

tarief over 2022 (raadsbesluit 16 december 2021) sluit aan bij de reële kosten en hoeft verder niet aangepast te worden.

Reinigingsheffingen
In de raadsmemo ‘Grondslagen belastingverordeningen 2022’ (ID 200 d.d. 16 december 2021) is vermeld dat de prognose van het aantal objecten voor de afvalstoffenheffing is gestegen van 3.475 (was eerdere prognose) naar 3.560 (meest recente prognose). Op basis van het vastgestelde tarief voor vastrecht leidt dit tot een extra geraamde opbrengst van € 12,7k. Hiertegenover staat echter ook een extra geraamde last van € 12,7k, zijnde een toevoeging aan de egalisatievoorziening, omdat deze op dit moment € 0 bedraagt. Het vastrecht kan dus gehandhaafd blijven op € 149,76. Dit betreft een stijging van 0,6% ten opzichte van het tarief van 2021. Door een hogere grondslag stijgt de geraamde opbrengst met € 12,7k. Door een toevoeging aan de egalisatievoorziening stijgen de kosten met € 12,7k. Per saldo heeft dit geen effect voor het begrotingssaldo of de kostendekkendheid van de reinigingsheffingen (blijft 100%).

Kanttekeningen

Als de wijzigingsverordeningen niet worden vastgesteld, blijven de tarieven gelden zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 16 december 2021. In 2022 mogen voor de forensenbelasting en hondenbelasting wel lagere tarieven worden vastgesteld, maar geen hogere tarieven.
Omdat de nieuwe tarieven ook door de BsGW verwerkt moeten worden in het belastingsysteem ten behoeve van de aanslagen per eind februari 2022, kan een verlagen alleen in de raadsvergadering van 3 februari 2022 besloten worden. Als dit later zou zijn, moet gewerkt worden met correctie-aanslagen, hetgeen extra kosten met zich meebrengt.

Duurzaamheid

n.v.t.

Participatie

n.v.t.

Financiën

Door het vaststellen van de wijzigingsverordeningen worden de geraamde baten voor de forensen- en hondenbelasting verlaagd met in totaal € 12,9k. Het geraamde begrotingssaldo over 2022 komt hiermee op € 251k voordelig. Daarnaast voorziet dit voorstel in een wijziging van de baten en lasten van de reinigingsheffingen van elk € 12,7k, per saldo € 0k voordeel.

Communicatie

Na vaststelling van de wijzigingsverordeningen worden deze gepubliceerd en bekend gemaakt (officiëlebekendmakingen.nl / overheid.nl). De wijzigingsverordeningen worden ook verstrekt aan de BsGW ten behoeve van de belastingheffing en invordering voor het jaar 2022. Daarnaast wordt het gewijzigde tarief voor de hondenbelasting vermeld op de infographic (begroting in één oogopslag) ten behoeve van de inwoners van Mook en Middelaar. Deze is direct na de raadsvergadering van 3 februari 2022 gereed.

Raadsvoorstel

Uitvoering

Zie bij communicatie.

Bijlage(n)

- raadsbesluit Eerste wijziging verordening forensenbelasting 2022;
- raadsbesluit Eerste wijziging verordening hondenbelasting 2022;
- raadsbesluit Eerste wijziging belastingverordeningen 2022.

Mook, 18 januari 2022

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
J.M.G. Smits- de Kinkelder

De burgemeester
mr. drs. W. Gradisen

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer
Onderwerp **Eerste wijziging belastingverordeningen 2022**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders van 18 januari 2022;

gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 25 januari 2022,

besluit:

1. De volgende opbrengsten ten laste van het begrotingssaldo te verlagen:
    a. opbrengst forensenbelasting met € 7,8k;
    b. opbrengst hondenbelasting met € 5,0k;
2. De opbrengsten en de kosten van de reinigingsheffingen beiden te verhogen met € 12,7k.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 3 februari 2022

De raad voornoemd,

De griffier
mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter
mr. drs. W. Gradisen

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer
Onderwerp **Eerste wijziging verordening forensenbelasting 2022**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders van 18 januari 2022;

gelet op artikel 223 van de Gemeentewet;

gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 25 januari 2022,

besluit:

vast te stellen de volgende verordening:
Eerste wijziging van de Verordening forensenbelasting gemeente Mook en Middelaar 2022.

Artikel 1 Wijziging belastingtarieven
Artikel 5 van de 'Verordening forensenbelasting gemeente Mook en Middelaar 2022' komt te luiden: "De belasting bedraagt 0,2768% van de waarde zoals bepaald in artikel 4."

Artikel 2 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking met ingang van de 1e dag na die van de bekendmaking en werkt terug tot en met 1 januari 2022.

Artikel 3 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: 'Eerste wijziging van de Verordening forensenbelasting gemeente Mook en Middelaar 2022'.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 3 februari 2022

De raad voornoemd,

De griffier
mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter
mr. drs. W. Gradisen

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer
Onderwerp **Eerste wijziging verordening hondenbelasting 2022**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders van 18 januari 2022;

gelet op artikel 226 van de Gemeentewet;

gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 25 januari 2022,

besluit:

vast te stellen de volgende verordening:
Eerste wijziging van de Verordening hondenbelasting gemeente Mook en Middelaar 2022.

Artikel 1 Wijziging belastingtarieven
Artikel 5, leden 1 en 2 van de 'Verordening forensenbelasting gemeente Mook en Middelaar 2022' komen te luiden:

1. De belasting bedraagt per belastingjaar:
   a. voor een eerste hond € 57,48;
   b. voor iedere volgende hond € 82,68.
2. In afwijking van het eerste lid bedraagt de belasting voor honden, gehouden in een kennel, per belastingjaar, per kennel € 400,92.
   Voor de toepassing van de vorige volzin wordt onder kennel verstaan een inrichting als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, van het Besluit houders van dieren, bestemd en gebruikt voor het fokken van honden voor de verkoop of aflevering van nakomelingen.

Artikel 2 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking met ingang van de 1e dag na die van de bekendmaking en werkt terug tot en met 1 januari 2022.

Artikel 3 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: 'Eerste wijziging van de Verordening hondenbelasting gemeente Mook en Middelaar 2022'.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 3 februari 2022

De raad voornoemd,

De griffier
mr. M.A.M. van Arensbergen

De voorzitter
mr. drs. W. Gradisen